CASA DE LUT

Pearl S. Buck

Pearl S. Buck

CASA DE LUT

Vol. I

Îngrijirea ediției :
VALERIU CÎMPEANU

Traducere de
JUL. GIURGEA

EDITURA TRIBUNA
CRAIOVA – 1993

Coperta de ȘTEFAN BRĂDICEANU

Versiunea românească a acestei cărți a fost făcută din originalul în limba engleză al trilogiei NOUSE OF EARTH *de Pearl S. Buck, apărut în editura Grosset & Dunlap, Inc., New York, 1931.*

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii Tribuna Craiova.

Copyright by John Day, Company, Inc., New York.

PREFAȚĂ

Cînd această trilogie a început să prindă formă, ea a fost plănuită pentru a fi închegată nu numai într-o singură carte, *ȚĂRINA*, ci pentru a înfățișa felul în care a luat ființă o familie chineză, care ca și aproape majoritatea marilor familii se, ridică de jos, din mijlocul populației rurale. Povestirea din prima carte nu este povestea unui fermier, ci a unui agricultor care se ridică ceva mai sus decît ceilalți fermieri dimprejurul lui un om care a trăit și va trăi întotdeauna la țară, dar care și-a întrebuințat pămîntul pe care-l avea, drept temelie pentru înjghebarea unei familii. Nimic în viața chinezească și de fapt chiar în viața oamenilor în general, nu poate fi mai semnificativ, decât felul acesta de ridicare și decădere a familiilor. Întemeietorul este adeseori un bărbat energic, naiv, inteligent și simplu, ai cărui copii vor depăși foarte curînd felul de viață al înaintașilor lor, așa că vor duce înainte și foarte departe vigoarea lui pe alte tărîmuri de existență. În cartea *FECIORII* vigoarea de la început a lui Wang Lung, se manifestă în războaie, în negoț în dorința de a cîștiga și a cheltui banul, dar această vigoare concentrată la început numai la unul dintre eroi, începe să se fărîmițeze, pe măsură ce trece vremea, trecînd asupra fiilor și manifestîndu-se în numeroase domenii. În *CASĂ ÎNVRĂJBITĂ* această vigoare pare aproape dispărută. Moleșeala pricinuită de viața în belșug, depărtarea ce se statornicește tot mai mult între urmași și între pămîntul care le-a fost leagăn, forțele complicate ale existenței moderne, au temperat și au distrus în parte egoismul inconștient și neliniștit al întemeietorului familiei. Urmașii încep să se înstrăineze unul de altul, nu numai fizicește ci și spiritualicește. Într-o bună zi însă toți aceștia vor fi treziți din nou la viață și se vor aduna laolaltă, datorită renașterii undeva în mediul rural a unui om simplu și ambițios, dar renașterea aceasta va veni mai tîrziu. Aceasta este povestea marilor familii chinezești.

Așăzi în China povestea aceasta se desfășoară în linie orizontală și perpendiculară. Ceea ce va să zică anume, că deși povestirea din *CASA DE LUT* îmbrățișează o epocă de cincizeci de ani, fiecare episod al ei reprezintă viața, în felul în care e

trăită astăzi și în care va fi trăită multă vreme de aci înainte, deoarece China își are izvoarele de viață atît în trecut cît și în prezent, în timpurile medievale cît și în cele moderne. Este un imperiu destul de mare, pentru a putea să trăiască în felul acesta. Celelalte națiuni se zbat din toate puterile, pentru uniformizarea vieții, China însă nu se gîndește la așa ceva. La țară oamenii trăiesc și muncesc și astăzi, exact cum au muncit și străbunii lor, trăind în aceleași case și întrebuințînd aceleași unelte de plugărie. Doar că astăzi s-ar putea întîmpla ca țăranul să-și oprească plugul în brazdă și să ridice fruntea, ca să se uite după aeroplanul care se pierde în zare. Dar chiar atunci cînd se uită, nu pierde prea multă vreme. Pentru el adevărata realitate este și astăzi pămîntul plugăria, groaza de foametea care-l pîndește mereu, prin urmare acvea este numai lupta pentru a stăpîni cît mai mult pămînt și a avea hrană mai multă. Dar cu toate acestea în aeroplanele ce brăzdează văzduhul, este a treia generație, din aceeași familie, care se uită curioasă, și de cele mai multe ori nepăsătoare la furnica îmbrăcată în straie albastre de pînză care se tîrește încet în lungul brazdelor cafenii ce fug acolo, adînc pe dedesubtul ei. Fiecare își are semnificația lui și fiecare își are locul dinainte stabilit în caleidoscopul uriaș care reprezintă viața chineză. Ar fi prea devreme să încercăm de acum să prevestim ziua cînd acești doi factori se vor întîlni din nou împreună și se vor uni. Poate într-o bună zi va izbucni o mare și adevărată revoluție, care va distruge fie pe unul fie pe celălalt dintre ei, sau îi va sili să se unească. Dar pînă atunci va trebui să mai treacă multă vreme și un drum foarte lung de făcut, ori deocamdată factorii aceștia doi sînt dezbinați.

Prin urmare ultima carte din această povestire, trebue să se încheie fără nimic sigur și fără nimic ce ai putea prevedea dinainte.

Nimic sigur și nimic ce s-ar putea prevedea... dar ușa e larg deschisă pentru ceea ce va aduce viitorul.

P. S. B.

ȚARINA

CAPITOLUL I

Era ziua lui de nuntă. Cînd deschise ochii în mijlocul luminii tulburi dintre perdelele trase împrejurul patului. Wang Lung nu-şi putu da seama numaidecît, de ce zorile zilei de astăzi i se par altfel decît zorile zilelor de pînă acum. În casă era linişte şi nu se auzea decît respiraţia uşoară şi tusea chinuită a bătrînului său părinte, în odaia care se deschidea de cealaltă parte a tindei, în faţa uşii de la odaia lui. În fiecare dimineaţă primul zvon ce tresărea în casă, era tusea bătrînului. De obicei Wang Lung sta întins în aşternut şi aştepta, pînă cînd zvonul începea să se apropie tot mai mult şi auzea uşa de la odaia tatălui său scîrţîind în ţîţînile de lemn.

Dar în dimineaţa aceasta nu mai întîrzie, ci sări în picioare şi feri perdelele patului. De afară venea o lumină tulbure, de zori însîngerate şi, prin ochiuleţul de fereastră în patru colţuri, peste care hîrtia sfîşiată, tremura în boarea dimineţii, clipea un colţişor de cer, ca bronzul. Se apropie de fereastră şi smulse foaia de hîrtie.

— Acum e primăvară şi de asta nu mai e nevoie, murmură el.

Îi era ruşine să strige în gura mare, că astăzi ar vrea şi el, ca în casa lor să fie dereticat şi toate lucrurile aşezate la locul lor. Ochiul de fereastră abia era atît de larg, încît să-şi poată trece mîna prin el, dar totuşi întinse palma, ca să simtă boarea de afară. Un vîntuleţ uşor adia din

răsărit și susura încărcat de umezeală. Era semn bun! Țarina avea nevoie de umezeală, ca să poată răsări semănăturile. Astăzi ar fi fost peste putință să vină ploaia, dar dacă vîntul se va înteți, peste cîteva zile trebuia să vină și ea. Va fi foarte bine și așa! Abia ieri spusese părintelui său că, dacă va mai ține zăpușeala aceasta, spicul grîului va rămîne sec și fără bob. În clipa aceasta i se păru că pronia cerească alesese tocmai ziua de astăzi pentru a-i sta într-ajutor. Holdele lui vor da rod!

Ieși în tindă și, în mers, își îmbrăcă pantalonii de pînză albastră, încingîndu-se peste mijloc cu fîșia de aceeași culoare, care-i ținea loc de bete. Rămase despuiat pînă la brîu, ca să-și încălzească apa de care avea nevoie pentru baie. Trecu în șopronul lipit de peretele casei, unde aveau bucătăria, și din adîncul întunecat de umbră, văzu boul că întoarce capul spre el din colțul cel mai apropiat de ușă și mugește încet și stins. Bucătăria lor era făcută ca și casa, din bucăți mari de pămînt nears, pămînt frămîntat în picioare, cu pleavă și paie, pe care-l aduseseră din țarina lor. Tot din pămîntul țarinei lor făcuse bunicul său în tinerețe și plita cu vatra, care acum era arsă pe dinăuntru și neagră pe dinafară din pricina anilor nenumărați cît gătiseră de mîncare la ea. În gura arsă a plitei de lut, era o căldare de cioaie, adîncă și rotundă.

Căldarea aceasta o umplu pînă la jumătate cu apa dintr-o oală de pămînt ce era la îndemînă, dar turnă cu multă cruțare, căci apa era lucru de preț. După cîteva clipe de îndoială întoarse oala cu gura în jos și turnă tot conținutul în căldare. Astăzi era ziua cînd va trebui să-și spele tot trupul. Din anii copilăriei lui, cînd îl ținea maică-sa în poală, nimenea nu-i mai văzuse trupul gol. Dar astăzi îl va vedea cineva și ar fi vrut ca trupul său să fie curat.

Trecu spre fundul bucătăriei, de cealaltă parte a plitei, și luă o mînă de iarbă uscată și cîțiva coceni din grămada care era în colțul șopronului și-i așeză cu băgare de seamă în gura vetrei, potrivind fiecare firicel. Pe urmă scoase amnarul și scăpără o scînteie în fărîma de iască, și aruncînd-o în șumuiogul de paie, acesta prinse numaidecît flacără.

Astăzi era ziua cînd el trebuia pentru cea din urmă oară să mai aţîţe focul. De şase ani, de cînd murise maică-sa, îl aţîţase în fiecare dimineaţă. Făcea focul, încălzea apa, o turna într-un castron şi intra în odaia unde părintele său aştepta, aşezat pe marginea patului, tuşind şi pipăind cu mîna după încălţămintea care era pe podmol. Şase ani la rînd, bătrînul aşteptase în fiecare dimineaţă pe fiul său, să-i aducă apa fierbinte din castron, pentru a-şi potoli tusea. Acuma bătrînul şi fiul său se vor putea odihni. În casa lor va veni o femeie. De aci înainte Wang Lung nu va mai trebui niciodată să se ridice — vara-iarna — din aşternut în fiecare zori, ca să aţîţe focul. Va sta întins şi va aştepta, şi-i vor aduce şi lui castronul de apă fierbinte, iar dacă se va întîmpla ca ţarina lui să dea recoltă îmbelşugată, pe apa fierbinte din castron vor fi şi frunzuliţe de ceai. Aşa fusese odinioară, în cîte un an de recoltă.

Iar dacă femeia va osteni de robot, va veni rîndul copiilor să aţîţe focul, copii mulţi pe care-i va naşte lui Wang Lung. Gîndindu-se la aceşti copii care vor mişuna prin cele trei odăiţe ale lor, Wang Lung stete în loc şi începu să se gîndească. Cele trei odăi ale casei lor li se păruseră întotdeauna prea mult pentru ei doi, căci de la moartea mamei lui, casa era pe jumătate goală. Trebuiseră să se împotrivească mereu rudelor lor care erau mai strîmtorate — cum era unchiul său, care avea un cîrd de copii şi le spunea mereu :

— Cine a mai văzut, ca doi oameni care trăiesc numai ei singuri, să aibă nevoie de atîta loc ? Nu se poate ca părintele să doarmă împreună cu fiul său ? Căldura trupului tînăr al fiului, ar putea domoli tusea bătrînului.

Dar părintele său îi răspundea întotdeauna :

— Patul mi-l voi împărţi numai cu nepotul meu. El îmi va încălzi ciolanele bătrîne, în ziua cînd voi ajunge nevolnic.

De aci înainte trebuia să vină şi nepoţii — nepoţi peste nepoţi ! Vor trebui să aştearnă paturi în lungul pereţilor şi în tindă. Toată casa va fi plină de paturi. Flacăra din sobă se domoli şi focul se stinse, iar apa din căldăruşă începu să se răcească, în timp ce Wang Lung se gîndea la paturile ce va trebui să le aşeze în casa lor care acuma era pe jumătate pustie. Chipul întunecat al

bătrînului apăru în pragul uşii, strîngîndu-şi cu mîinile împrejurul trupului, hainele pe care nu şi le încheiase încă. Tuşea şi scuipa, răsuflînd cu greutate.

— Cum se poate să nu fie încă apă fierbinte, ca să-mi încălzesc plămînii ?

Wang Lung făcu ochii mari şi se uită la el, pe urmă îşi aduse aminte şi-i fu ruşine de el însuşi.

— Şumuiogul de paie pe care l-am pus pe foc, e reavăn, murmură el din dosul sobei. Vîntul umed de afară...

Bătrînul tuşea cu nădejde, fără să ţină seamă de vorbele lui şi nu se opri, pînă cînd văzu că apa începe să dea în undă. Wang Lung îi turnă puţină într-un castron, pe urmă, după ce stătu cîteva clipe în cumpănă, întinse mîna şi feri capacul de pe o ulcică smălţuită ce era pe poliţa de deasupra sobei, şi dintr-însa scoase între degete cîteva frunzuliţe răsucite şi uscate de ceai, pe care le împrăştie pe deasupra apei fierbinţi din castron. Bătrînului îi luciră ochii de lăcomie, dar cu toate acestea începu numaidecît să scîncească :

— De ce eşti risipitor ? Ceaiul risipit în felul acesta, este tot atîta ca şi cînd ai încerca să înghiţi argint !

— Astăzi este ziua !, răspunse Wang Lung şi chihoti scurt. Bea, ca să te simţi mai uşurat ?

Bătrînul luă castronul în palmele bătucite, cu degete ciolănoase şi începu să soarbă gemînd şi murmurînd neînţeles. Ochii lui lacomi urmăreau frunzuliţele răsucite cum se destind şi tremură pe suprafaţa apei fierbinţi, dar nu se putea hotărî să le înghită.

— Vezi că se răceşte, zise Wang Lung.

— Adevărat... aşa este, răspunse bătrînul speriat şi începu să soarbă adînc din castronul cu ceai fierbinte. Pe chipul lui se vedea o mulţumire animalică, întocmai ca a unui copil care nu se mai gîndeşte la nimic, decît la mîncarea pe care o are dinainte. Dar cu toată mulţumirea pe care o simţea, ar fi fost peste putinţă să nu vadă pe Wang Lung, că deşartă toată apa din căldare într-un ciubăr adînc de lemn.

Ridică fruntea şi se uită la fiul său.

— Ai apă destulă, ca să faci să încolţească sămînţa de pe o holdă, zise el pe neaşteptate.

Wang Lung vărsă apa din căldare pînă la ultima picătură. De răspuns, nu-i răspunse nimic.

Ce faci acolo ? strigă tatăl său răstit.

De la Anul Nou nu mi-am mai spălat trupul în întregime, răspunse Wang Lung cu sfială.

Îi era ruşine să spună tatălui său, că are de gînd să-şi spele trupul ca să fie curat, cînd îl va vedea femeia. Ridică ciubărul şi ieşi repede din bucătărie, ca să treacă în odaia lui. Uşa prinsă în ţîţînile de lemn, nu se închidea decît bine în uşciorii vechi, aşa că bătrînul trecu în urma lui, apropiindu-se de uşă, puse gura la despărţitura ce se vedea între scînduri şi strigă :

N-are să iasă bine, dacă obişnuieşti femeia cu lucruri de lucruri — dimineaţa, ceai în apa fierbinte şi toată spălătura asta !

Numai odată se întîmplă să fie o zi ca asta, strigă Wang Lung din odaia lui. Pe urmă adăugă :

După ce voi isprăvi cu spălatul, voi arunca apa în hoida, aşa că nu se va pierde cu totul fără folos.

La aceste cuvinte bătrînul nu mai zise nimic, aşa a Wang Lung îşi descinse betele şi se desbrăcă. La lumina care tremura ca o pată în patru colţuri, strecurată prin deschizătura tăiată în perete, muie un mic prosop în apa care aburea şi începu să-şi frece din toate puterile trupul veşted cu pielea întunecată. Deşi trupul îi era cald, totuşi din pricina curentului de aer, pielea umedă i se înfiora uşor, aşa că muie prosopul de mai multe ori la rînd în apa fierbinte şi începu să se frece cu mişcări repezi, pînă cînd din trupul său prinseră să se ridice nouraşi uşori de aburi. Pe urmă se apropie de o lădiţă de lîngă perete, care fusese a mamei lui, şi dintr-însa scoase un rînd de haine curate, de pînză albastră. Se gîndi că astăzi ar putea să-i fie frig, în hainele acestea de pînză, fără hainele căptuşite cu scamă, purtate în timpul iernii. Iar aducîndu-şi aminte de ele, îşi zise că i-ar fi peste putinţă să îmbrace hainele acelea şi să le simtă pe trupul curat. Faţa hainelor lui era sfîşiată şi murdară, iar din găuri îi atîrnau smocurile de scamă cenuşie şi încîlcită. N-ar fi vrut ca femeia să-l vadă pentru întîia oară, cu hainele atîrnîndu-i din haine. Mai tîrziu, va putea să i le poticească, dar de văzut nu trebuia să le vadă din prima zi. Peste ilicul şi pantalonii de pînză albastră, îmbrăcă

un halat lung, făcut din același material — halatul lui pe care-l purta numai în zile de sărbătoare, cel mult de zece ori pe an. Pe urmă cu mișcări îndemînatice începu să-și despletească repede coada lungă ce-i atîrna pe spate, și scoțînd un pieptene de lemn din sertarul măsuței ce se legăna pe picioare, începu să se pieptene.

Tatăl său se apropie din nou de ușă și punînd gura pe intersițiile dintre scînduri, strigă :

— Dar eu nu mănînc nimic astăzi ? întrebă el cu glasul plîngător. Oasele unui om de vîrsta mea, sînt moi ca niște otrepe în fiecare dimineață, dacă nu le dai ceva de mîncare.

— Vin numaidecît, răspunse Wang Lung, și luînd un șiret negru de mătase, începu să-și împletească părul cu mișcări grăbite.

Stătu cîteva clipe, apoi își scoase halatul și așezîndu-și coada împrejurul capului, ieși din odaie cu ciubărul în mînă. Își uitase cu totul de mîncare. Va trebui să toarne puțină apă într-un castron cu făină, ca să facă un cîr pentru tatăl său. El nu se putea gîndi tocmai acuma să mai mănînce. Ieși cu ciubărul în fața casei și vărsă apa în apropierea intrării, dar în timp ce o vărsa, își aduse aminte că a întrebuințat toată apa din căldare pentru spălat, așa că va trebui să ațîțe focul din nou. Se simți cuprins de un val de nemulțumire împotriva tatălui său.

„Bătrînul acesta nu se mai gîndește la nimic altceva, decît la mîncare și băutură", își zise el în timp ce sta chircit la gura sobei ; dar nu îndrăzni să spună ceva cu glasul ridicat, de teamă să nu-l audă. Astăzi era cea din urmă dimineață, cînd mai pregătea prînzul pentru tatăl său. Scoase o găleată de apă din fîntîna din fața casei și turnă cîteva linguri în căldarea de pe plită ; apa începu foarte curînd să fiarbă și după ce prepări cîrul, îl duse părintelui său.

— Astă seară, tată, vom mînca orez, zise el. Dar acuma ți-am adus un castron de cîr.

— N-a mai rămas decît foarte puțin orez în coș, răspunse bătrînul și, luînd castronul, se așeză la masa din tindă și începu să mestece cu bețișoarele în cîrul gros și de culoare gălbuie.

— Vom mînca ceva mai puțin decît am mîncat în ziua cînd a fost Sărbătoarea Primăverii, zise Wang Lung.

Dar bătrînul nu-l mai auzi ce spune. Începuse să înfulece cu zgomot cirul pe care i-l turnase în castron.

Wang Lung se întoarse din nou în odaia lui și după ce-și îmbrăcă halatul, își desprinse coada de pe creștet și și-o lăsă pe spate. Își trecu palmele peste fruntea rasă și pe obraz. Poate ar fi bine să se și radă ? Soarele abia răsărise. Ar putea trece prin mahalaua bărbierilor, ca să se radă, înainte de a se duce la casa unde-l așteaptă femeia. Dacă se va întîmpla să-i mai rămînă bani, se va duce.

Scoase de la brîu o pungulițâ mică și soioasă, de pînză cenușie și începu să-și numere banii. Avea șase dolari de argint și cam doi pumni de bani mărunți de aramă. Încă nu spusese tatălui său că în seara asta își poftise prietenii să vină la ei la cină. Poftise pe vărul său, fiul unchiului său și alți trei plugari din satul lor. Își făcuse planul ca la întoarcerea din oraș, să aducă puțină carne de porc, un peștișor de baltă și un pumn de castane. Poate ar putea cumpăra și cîteva mlădițe de trestie de bambus, din miazăzi, și puțină carne de vacă pe care să o gătească cu varza pe care o răsădise el însuși în grădină. Dar asta numai în cazul cînd îi vor mai rămîne bani, după ce va cumpăra uleiul și sosul de soia. Dacă se va rade în cap, atunci poate nu va mai avea bani de ajuns să poată cumpăra și carne de vacă. În orice caz, va trebui să se radă în cap, își zise el, fără să mai stea la îndoială.

Lăsă pe părintele său acasă, fără să-i spună nimic și ieși afară în dimineața tulbure. Cu toate că lumina zorilor era de un roșu întunecat, soarele începuse să-și facă loc printre norii de la răsărit și lucea pe picăturile de rouă prinse pe holdele de grîne și orzuri răsărite. În sufletul său începu să se trezească patima agricultorului și Wang Lung se opri, ca să se uite de aproape la semănături. Spicul încă nu legase rod și aștepta ploaie. Adulmecă vîntul și ridică ochii spre cer, simțindu-se înfiorat de neliniște. Ploaia trebuia să fie aproape, o simțea în norii întunecați, cum se leagănă grea, pe aripile vînturilor. Va cumpăra un bețișor de tămîie pe care-l va aprinde în micul templu închinat Zeilor Pămîntului. S-ar cădea să facă o astfel de faptă, tocmai într-o zi ca aceasta.

Își tăie drumul printre holde, apucînd pe o cărăruie îngustă. La o mică depărtare se vedea zidul cenușiu dimprejurul orașului. Dincolo de poarta deschisă în zidul acesta pe care-l va trece el acuma, era casa cea mare, Casa Familiei Hwang, unde femeia lucra în calitate de roabă, de pe vremea cînd era mică. Tot în orașul acesta erau și oamenii care spuneau, „E mai bine să-ți duci traiul singur, decît să te însori cu o femeie care a fost roabă într-o casă mare". Dar cînd întrebase pe tatăl său :

— Dar eu ce fac, nu mă mai însor niciodată ?, bătrînul îi răspunsese :

— În vremurile de astăzi, cînd viața este atît de grea și căsătoria costă atît de mult, iar femeile, înainte de a se hotărî să se mărite, nu se gîndesc decît la podoabe de aur și rochii de mătase, omul sărac nu se mai poate însura decît cu roabe.

Astfel că tatăl său plecase fără să mai întîrzie și ducîndu-se la Casa Hwang, întrebase nu cumva ar avea vreo roabă de care s-ar putea lipsi.

— Nu vreau o roabă prea tînără, dar mai ales nu vreau nici una care să fie prea frumoasă, spusese bătrînul.

Wang Lung suferise din pricină că femeia cu care se va căsători, nu va fi frumoasă, căci ar fi însemnat ceva, dacă nevasta lui ar fi fost femeie urîtă, așa ca ceilalți bărbați să-l poată ferchisi din pricina ei. Dar părintele lui văzîndu-l întunecat și nemulțumit, se răstise la el :

— Și ce să facem cu o femeie frumoasă ? Nouă ne trebuie o femeie care să îngrijească de rosturile casei, să nască copii și să lucreze în țarină, sau poate îți închipui că o femeie frumoasă ar fi în stare să facă așa ceva ? Toată viața nu se va gîndi la altceva decît la podoabe și la rochii care să se potrivească cu ea. Nu, noi n-avem nevoie de o femeie frumoasă în casă ! Noi sîntem plugari ! Dar afară de asta, cine a mai auzit de o roabă frumoasă care să fi rămas fecioară, într-o casă de oameni bogați ? Toți tinerii stăpîni ai casei își fac pofta cu ea. E mai bine să fii bărbatul celei dintîi al unei femei urîte, decît al sutălea în patul unei femei frumoase. Crezi că o femeie frumoasă ar putea să-și închipuie că mîinile tale bătucite de plugar ar putea să fie tot atît de catifelate ca și mîinile fiului unui om bogat și obrazul tău ars de soare, tot atît

de frumos ca și trupul cu sclipiri de aur al celor care s-au întins alături de ea în așternut, numai din desfrînare ?

Wang Lung știa că tatăl său are dreptate. Cu toate acestea trebuia să se lupte împotriva pornirilor trupului său, înainte de a se hotărî. Dar la urmă îi răspunsese trufaș :

— În orice caz, nu vreau să mă însor cu o femeie care este ciupită de vărsat și nici cu una care să aibă buză de iepure.

— Vom vedea ce vom putea găsi, răspunsese tatăl său.

În sfîrșit, femeia nu era nici ciupită de vărsat și nici n-avea buza crăpată, ca de iepure. Atît era tot ce știa, încolo nimic. El și tatăl său cumpăraseră două inele de argint, suflate cu aur, și cercei de argint și darurile acestea bătrînul le dusese stăpînului roabei, în semn de încredințare. Dar afară de aceste amănunte nu știa nimic altceva despre femeia care trebuia să-i fie soție, doar că astăzi era ziua cînd se va putea duce după ea, ca s-o aducă acasă.

Intră pe sub poarta întunecată și răcoroasă a orașului. Sacagiii, care tocmai atunci sosiseră, intrau toată ziua, umblînd de colo pînă colo, pe umeri cu cobilițele de care atîrnau gălețile pline de apă și pietrele pavajului rămîneau stropite pe urma lor. Sub bolta porții tăiate în zidul gros de pămînt bătut și cărămidă, era întotdeauna umed și răcoare — chiar în zilele de arșiță ale verii — așa că negustorii de pepeni își întindeau marfa aici, ca să stea la răcoare, în umbra umedă a zidului, și aici îi tăiau celor care veneau să cumpere. Deocamdată nu erau pepeni, căci erau prea de timpuriu, dar în lungul zidului erau înșirate coșulețe cu piersici pietroase și verzi, iar negustorii strigau în gura mare :

— Cele dintîi piersici de primăvară — cele dintîi piersici ! Cumpărați și mîncați, ca să vă curățați măruntaiele de veninul adunat peste iarnă !

Wang Lung se gîndi :

— Dacă îi vor plăcea, la întoarcere îi voi cumpăra și ei un pumn de piersici.

Îi era peste putință să creadă despre sine însuși că la întoarcere, cînd va trece pe sub poarta deschisă în zidul acesta pe urma lui va veni o femeie. După ce trecu poarta,

apucă pe mîna dreaptă și ajunse numaidecît în mahalaua bărbierilor. Nu erau decît foarte puțini de cei care veniseră înaintea lui, dar și aceștia erau numai fermieri care sosiseră în oraș pe înserat, aducîndu-și produsele, cu gîndul să le vîndă în zori, ca să se poată întoarce din vreme la munca cîmpului. Dormiseră zgribuliți de frig și ghemuiți pe coșurile cu legume care erau goale la picioarele lor. Wang Lung se feri din calea lor, ca nu cumva să-l recunoască cineva, deoarece astăzi nu avea poftă să audă glumele ce le vor face pe socoteala lui. În jos, cît era strada de lungă, bărbierii erau înșirați unul lîngă altul în dosul micilor lor tejghele, iar Wang Lung se opri la cel mai depărtat dintre ei și, după ce se așeză pe scăunel, făcu semn bărbierului care sta de vorbă cu vecinul său. Meșterul veni numaidecît și turnă apă fierbinte în vasul său de săpun din cana de metal ce sta atîrnată deasupra unei oale cu cărbuni aprinși.

— Să te rad peste tot ? întrebă bărbierul din obișnuință.

— Capul și obrazul, răspunse Wang Lung.

— Nările și urechile să ți le curăț ? întrebă bărbierul din nou.

— Pentru treaba asta cît îmi vei lua pe deasupra ? întrebă Wang Lung, prevăzător.

— Patru parale, răspunse bărbierul și începu să moaie o bucată de cîrpă neagră în apa fierbinte.

— Îți dau două, zise Wang Lung.

— În cazul acesta îți voi curăța o nară și o singură ureche, ripostă bărbierul fără să mai întîrzie. Spune-mi de care parte a capului să fie ? și în timp ce vorbea, rînji la bărbierul de alături, care începu să rîdă cu hohote.

Wang Lung băgă de seamă că a căzut pe mîna unui om glumeț și, pentru că se simțea inferior oamenilor de la oraș, fără să știe nici el de ce anume, chiar atunci cînd erau numai bărbieri și prin urmare din clasa cea mai de jos, se grăbi să-i răspundă :

— Fie cum vrei — haide...

Se lăsă săpunit și frecat de mîinile bărbierului care începu să-l radă, iar acesta, fiind om cumsecade din fire, fără să-i mai ceară nimic pe deasupra, începu să-l frămînte cu îndemînare pe umeri și pe spate, ca să-i dezmorțească mușchii. În timp ce-l rase pe frunte, îl întrebă :

— N-ai fi un țăran tocmai urît, dacă ți-ai tăia părul. Acuma e moda ca bărbații să nu mai poarte coadă.

Briciul lui alerga atît de repede pe creștetul său, încît Wang Lung țipă speriat :

— Nu se poate să-mi tai coada fără să cer voie tatălui meu !

Bărbierul începu să rîdă și continuă să alerge cu briciul împrejurul cercului în care era smocul de păr de pe creștetul lui.

După ce termină cu rasul și-i numără în palma tăbăcită și udă paralele, Wang Lung se simți îngrozit. Ce de bănet ! Dar coborînd în josul străzii, simți adierea rece a vîntului pe capul său proaspăt ras și se gîndi :

— Așa ceva nu se întîmplă decît într-o zi ca asta.

De la bărbier se duse în piață și cumpără două ocale de carne de porc, dar uitîndu-se la măcelar, cum i-o învelește într-o frunză de lotus, îndrăzni să mai cumpere și șase dramuri de carne de vacă. După ce cumpără de toate, pînă și două bucățele de sos de soya care tremurau pe frunza lor întocmai ca o gelatină, intră în prăvălia unui lumînărar și cumpără două bețișoare de tămîie. Pe urmă se îndreptă cu mare sfială spre Casa Hwang.

Ajuns în fața porții de la intrare, se simți înspăimîntat. Cum de venise singur ? Ar fi trebuit să roage pe tatăl său, să vină cu el — pe unchiul său, sau chiar pe Ching, vecinul cel mai apropiat de casa lor — în sfîrșit pe oricine care să fi venit cu el. Pînă acum nu intrase încă niciodată într-o casă mare. Cum va putea intra în casa aceasta, în mînă cu cumpărăturile ospățului de nuntă, și să spună : „Am venit să iau o femeie“ ?

Stătu multă vreme în fața porții și se uită la ea. Era închisă ; două aripi de lemn uriașe, vopsite în negru, încinse cu chingi de fier și bătute în piroane, îmbucate una într-alta. De fiecare parte a porții era cîte un leu de piatră care păzea intrarea. Încolo nu se vedea nimic. Întoarse capul și era gata să plece. Îi era peste putință să intre.

Simți un leșin de la stomac. Se va duce înainte de toate, să-și cumpere ceva de mîncare. Nu mîncase nimica — își uitase cu totul de mîncare. Intră într-o crîșmă din marginea drumului și, după ce puse pe masă doi bani de

aramă, se așeză pe scaun. Un băiat nespălat, încins cu un șorț negru lucios, se apropie de masa lui, așa că-i spuse :

— Două străchini de găluște !

După ce-i aduse găluștele, începu să înghită cu lăcomie, umplîndu-și gura cu ajutorul bețișoarelor de bambus, în timp ce băiatul de serviciu sta în apropiere și învîrtea gologanii de aramă între arătător și degetul mare.

— Mai vrei ? întrebă băiatul cu indiferență.

Wang Lung clătină din cap, dar nu se mișcă de la masă, ci se uită împrejurul său. La mesele îngrămădite în încăperea aceasta mică și întunecoasă, nu era nimenea pe care să-l fi cunoscut și el. În crîșmă nu erau decît foarte puțini consumatori, care intraseră să mănînce sau să bea ceai. Era un local pentru sărăcime și între consumatorii de aici el arăta destul de îngrijit și de curat, aproape un om cu stare, așa că un cerșetor care trecu pe lîngă el, se opri și începu să se tînguiască :

— Fie-ți milă, învățătorule și întinde-mi o lăscaie, căci sînt mort de foame !

Lui Wang Lung nu i se întîmplase niciodată pînă acum, ca un cerșetor să întindă mîna în calea lui și nici nu-i spusese încă nimeni „învățător". Se simți încîntat de vorbele lui și-i aruncă în castron doi bani de aramă care puteau să fie cam o cincime de para. Dar cerșetorul își retrase numaidecît castronul și, întinzînd mîna cu degetele chircite și negre ca o ghiară luă banii și-i ascunse undeva la piept, între zdrențele cu care era îmbrăcat.

Wang Lung sta pe scaun și soarele începea să se ridice tot mai sus pe cer. Băiatul din crîșmă se învîrtea mereu împrejurul lui, ca și cînd ar fi așteptat ceva. Dar la urmă nu se mai putut stăpîni și-i spuse cu nerușinare :

— Dacă n-ai de gînd să cumperi ceva, atunci va trebui să-mi plătești chirie pentru scaunul pe care-l ocupi.

Wang Lung se simți biciuit de nerușinarea aceasta și s-ar fi ridicat bucuros de pe scaun, dar cînd își aduse aminte de Casa Hwang, unde trebuia să se ducă și să întrebe de o femeie, își simți tot trupul scăldat de nădușeală, de parcă ar fi lucrat undeva în largul țarinei lui.

— Adu-mi un ceai, răspunse el cu glasul stins. Dar nici n-apucă bine să întoarcă privirea și văzu că ceaiul este în fața lui, iar băiatul se răsti la el :

— Unde-i paraua ?

Bietul Wang Lung rămase îngrozit cînd își dete seama că nu-i mai rămîne altceva de făcut, decît să bage mîna în chimir și să mai scoată o para.

— Asta e curată tîlhărie, murmură el cu jumătate gură.

Dar în clipa aceasta văzu că în crișmă apare tocmai vecinul său pe care-l invitase la ospățul de nuntă și puse repede banul pe masă. Bău ceaiul dintr-o înghițitură și ieși repede pe ușa din dos, așa că se pomeni din nou în stradă.

— De dus, tot va trebui să mă duc, își zise el desnădăjduit și apucă încet în partea unde era poarta uriașă a Casei Hwang.

Trecuse bine de prînzul cel bun, așa că porțile erau acuma larg deschise, iar paznicul își pierdea vremea, stînd proptit în amîndouă picioarele și între dinți cu o scobitoare de bambus, căci tocmai sfîrșise de mîncat. Era un vlăjgan voinic, cu un neg mare pe obrazul stîng și din negul acesta îi atîrnau trei fire lungi și negre de păr care pe semne nu fuseseră niciodată tăiate. Cînd Wang Lung se arătă în fața lui, portarul, văzînd coșul ce-l avea pe braț, își închipui c-a adus ceva de vînzare și zbieră la el :

— Eh, ce este ?

Cu mare greutate Wang Lung reuși să îngîne :

— Eu sunt plugarul Wang Lung.

— Da, și ce este, dacă ești Wang Lung plugarul ? se răsti portarul care nu se purta politicos decît cu prietenii bogați ai stăpînului său și cu prietenele acestuia.

— Am venit... am venit... bîlbîi Wang Lung cu greutate.

— Văd că ai venit, răspunse portarul, prefăcîndu-se că-l ascultă cu îngăduință, și-și mîngîie firele de păr ale negului.

— E vorba de o femeie, adăugă Wang Lung și glasul i se stinse în șoaptă și fără să vrea, simți că obrazul îi este scăldat de sudoare.

Portarul începu să rîdă cu hohote.

— Va să zică tu ești omul cu pricina ! se miră el. Mi-au spus că astăzi va sosi mirele. Dar cum era să te recunosc, dacă ai venit cu coșul pe braț ?

— Am cumpărat puțină carne, îngînă Wang Lung cu sfială, așteptînd ca portarul să-l poftească înăuntru.

Dar portarul nu făcu nici o mișcare. La urma urmelor Wang Lung întrebă cu sfială : Să intru numai singur ?

Portarul se prefăcu speriat de vorbele lui :

— Bătrînul meu stăpîn te-ar ucide numaidecît ! Pe urmă văzînd că tînărul din fața lui este prea naiv ca să-l poată înțelege, adăugă : Un ban de argint e cheia fermecată care-ți deschide toate porțile.

Wang Lung își dete seama ce urmărește portarul.

— Sunt om sărac, zise el cu glasul plîngător.

— Ia să văd, ce ai în chimir, stărui portarul.

Îi veni să rîdă cînd văzu că Wang Lung e destul de neghiob ca să se încreadă în vorbele lui, și așeză numaidecît coșul pe pragul de piatră al porții, apoi ferindu-și halatul, își scoase punga de la briu și deșertă toți banii pe care-i avea în palma stîngă. Avea un ban de argint și paisprezece parale de aramă.

— Argintul îl iau eu, zise portarul cu indiferență și înainte ca Wang Lung să se mai poată împotrivi, îl ascunse în mînecа hainei, pe urmă apucă înaintea lui pe poartă și începu să strige cu glas tare : Mirele... a sosit mirele !

Deși se simțea nemulțumit de ceea ce i se întîmplase tocmai acuma și era îngrozit de faptul că auzea portarul anunțînd în gura mare sosirea lui, Wang Lung își dete seamă că nu-i rămîne altceva de făcut decît să-l urmeze, așa că, ridicînd coșul de pe lespedea porții, se luă după el, fără să se mai uite nici în dreapta, nici în stînga.

Deși i se întîmplase pentru întîia dată să intre în casa unei familii atît de mari, Wang Lung nu fu în stare după aceea să-și mai aducă aminte de nimic ce s-a întîmplat cu el. Simțea că-i arde obrazul și proptindu-și capul în piept, trecu prin mai multe curți una după alta, urmînd pe cel care mergea în fața lui, strigînd din toate puterile, și i se părea că trecerea lor stîrnește hohotele înfundate de rîs ale slujitorilor, în tot lungul drumului pe unde trec. Apoi cu totul pe neașteptate, după ce i se păru că au trecut prin cel puțin o sută de curți, glasul portarului amuți și-l simți că-l împinge într-o odăiță unde trebui să aștepte. Rămase numai singur, iar portarul dispăru undeva în interiorul casei, de unde se întoarse numaidecît, ca să-i spună :

— Bătrîna noastră stăpînă a poruncit să te arăți în fața ei.

; Wang Lung dete să plece, dar portarul îl opri și strigă scîrbit :

— Nu se poate să te arăți în fața unei doamne atît de mari, cu coșul în mînă... un coș în care ai carne de porc și sosuri de soya ? Cum te vei putea prosterna în fața ei !

— Da... așa este... îngînă Wang Lung emoționat. Dar nu îndrăznea, să lase coșul din mînă, de frică să nu-i fure cineva tîrguielile. Pentru nimic în lume nu s-ar fi gîndit că s-ar putea să se găsească și oameni care nu se lăcomesc la două ocale de carne de porc, șase dramuri de carne de vacă și o coadă de pește de baltă pe care le cumpărase el. Portarul înțelesese spaima lui și strigă cu scîrbă :

— Într-o casă ca a noastră, astfel de mîncare se dă numai cîinilor ! apoi luîndu-i coșul din mînă, îl puse după ușă și împinse pe Wang Lung în fața lui.

Apucară în lungul unei terase înguste și lungi al cărei acoperiș era susținut de stîlpi foarte meșteșugit sculptați, iar de aci intrară într-o sală de felul căreia el nu văzuse încă în viața lui. Sala era atît de largă și tavanul ei atît de înalt, încît aici ar fi încăput cel puțin o duzină de case de felul celcia pe care o avea el. Ridicînd ochii ca să admire grinzile sculptate și aurite ale tavanului se împiedică de pragul ușii de la intrare și era gata să cadă, dar portarul repezi mîna și apucîndu-l de braț, strigă :

— Vrei să fii atît de bun, să cazi tot așa în brînci și cu fața la pămînt, în clipa cînd te vei arăta înaintea bătrînei noastre stăpîne ?

Wang Lung se simți foarte rușinat și după ce se reculese, își îndreptă privirea spre fundul sălii, unde pe o estradă de la mijloc văzu o femeie foarte bătrînă al cărei trup delicat și firav era acoperit de o rochie cenușie de satin lucitor, iar pe o lăvicioară de lîngă ea era o lulea de opiu, deasupra unei mici lămpi aprinse. Bătrîna îndreptă spre el ochii mici și ageri, căzuți în fundul capului ; niște ochi tot atît de mici și de ageri ca și ai unei maimuțe, ascunși în mijlocul obrazului ei mic și brăzdat de creturi adînci. Pielea mîinii cu care ținea lulcaua, era întinsă pe oasele subțiri ale degetelor, tot atît de galbenă și de lucitoare, ca și poleiala de pe chipul unui idol. Wang

Lung căzu în genunchi și se bătu cu fruntea de lespezile sălii.

— Ridică-l, porunci bătrîna doamnă adresîndu-se portarului cu glasul sever. Nu e nevoie de această umilință. A venit după femeie ?

— Da, preacinstită stăpînă, răspunse portarul.

— De ce nu vorbește el singur, ca să lămurească pricina pentru care a venit ? întrebă bătrîna doamnă.

— Nu vorbește pentru că e zevzec, preacinstită stăpînă, răspunse portarul și începu să-și răsucească între degete firele de păr ale negului de pe obraz.

Vorbele acestea ale portarului nemulțumiră pe Wang Lung și-l făcură să se uite la el supărat.

— Eu sînt om de la țară, mare și prea cinstită stăpînă, zise el, așa că nu știu ce fel de vorbe să întrebuințez de față cu un obraz atît de ales.

Bătrîna doamnă întoarse ochii gravi spre el și-l cercetă cu multă băgare de seamă ; păru că vrea să spună ceva, dar degetele i se încleștară pe lulcaua ce i-o întinse o roabă și numaidecît își uită de el. Își plecă trupul și cîteva clipe începu să tragă cu lăcomie din lulea, așa că lucirea ochilor i se stinse și pe deasupra lor păru că s-a așezat o ceață de uitare. Wang Lung rămase nemișcat în fața ei, pînă cînd ochii bătrînei se opriră din nou asupra lui.

— Ce face omul acesta aici ? întrebă ea cuprinsă de supărare neașteptată. Părea că acuma a uitat cu totul de ceea ce se întîmplă împrejurul ei. Chipul portarului nici nu tresări la întrebarea ei și nu-i răspunse nimic.

— Aștept femeia, preaputernică stăpînă ! declară Wang Lung mirat.

— Femeia ! Ce fel de femeie ?... întrebă doamna cea bătrînă, dar roaba care era alături de ea, se plecă și-i spuse ceva, așa că bătrîna păru că se trezește din somn : A, da — am și uitat — un lucru de nimic — ai venit pentru roaba O-lan. Îmi aduc aminte că am făgăduit s-o dau de soție unui plugar. Tu ești plugarul ?

— Eu sunt plugarul acela, răspunse Wang Lung.

— Chemați repede pe O-lan, porunci bătrîna, întorcîndu-se spre roaba de lîngă ea. Părea că e nerăbdătoare să scape cît mai curînd de afacerea asta, pentru ca să

poată rămîne singură în sala aceasta uriașă, cu lulcaua ei de opiu.

Cît ai clipi roaba apăru din nou în sală, aducînd de mînă o femeie ciolănoasă și voinică, îmbrăcată într-o tunică curată de pînză albastră și pantaloni. Wang Lung se uită odată la ea, pe urmă întoarse capul și-și simți inima bătînd grăbită. Aceasta era acum femeia lui.

— Vino încoace, roaba, zise bătrîna doamnă cu indiferență. Bărbatul acesta a venit după tine.

Femeia se apropie și se opri în fața stăpînei, cu fruntea plecată în pămînt și mîinile împreunate.

— Ești gata ? întrebă bătrîna.

— Gata ! răspunse roaba cu glasul stins.

Wang Lung auzindu-i pentru întîia oară glasul, ridică privirea și-i văzu spatele plecat în fața stăpînei. Era un glas destul de limpede, nici prea răstit, nici prea sfios, un glas simplu care se mlădia fără urme de supărare. Părul îl purta întins și netezit, iar haincle cu care era îmbrăcată erau curate. Simți o ușoară dezamăgire, cînd văzu că picioarele femeii n-au fost legate. Dar n-avu prea multă vreme să se gîndească la acest amănunt, deoarece bătrîna doamnă se adresă portarului :

— Du-i lădița pînă în fața porții și lasă-i să plece. Pe urmă se întoarse spre Wang Lung și-i porunci : Apropie-te de ea, în timpul cît vă voi vorbi, și după ce Wang se apropie, adăugă : Femeia aceasta a venit la casa noastră, pe vremea cînd era fată și n-avea mai mult de zece ani, și a trăit sub acoperișul casei noastre pînă astăzi, cînd a împlinit douăzeci de ani. Am cumpărat-o pe vreme de foamete, cînd părinții ei au coborît spre miazăzi, din pricină că nu aveau ce mînca. Veniseră din partea de miazănoapte a provinciei Shantung și tot acolo s-au întors, dar n-am mai aflat nimic despre ei. După cum vezi, e femeie voinică și are obraz ciolănos, cum au toți cei de o seamă cu ea. Va putea lucra alături de tine în tarină și va scoate apă din fîntînă și va face tot ce-i vei porunci. De femei frumoase au nevoie numai oamenii desfrînați, cînd au poftă să petreacă. Nu este nici prea deșteaptă. Dar face tot ce-i spui și e pașnică din fire. După cît știu eu, este tot fecioară. Nu este destul de frumoasă, pentru ca trupul ei să poată ispiti poftele fiilor și ale nepoților mei, nici chiar atunci cînd ne-ar fi slujit la bucătărie. Dacă

i se va fi întîmplat ceva în această privință, atunci faptașul nu poate fi decît unul dintre slugile curții. Dar cum toate curțile noastre sunt pline de roabe frumoase, care aleargă slobode în toate părțile unde le trage inima, nu cred să se fi găsit cineva care să se simtă ispitit să se apropie de ea. Ia-o și poartă-te bine cu ea, căci te va sluji cu credință. E o roabă bună, deși cam înceată la treabă și proastă, și dacă n-aș fi ținut să fac o faptă bună în fața zeităților templului, ca răsplată pentru viața mea de apoi, dînd posibilitate și altor vieți să se nască în lume, poate aș fi păstrat-o, căci este destul de bună pentru treburile de la bucătărie. Dar eu îmi mărit întotdeauna roabele, dacă se găsește cineva să se căsătorească cu ele și se întîmplă ca stăpînii din casa mea să nu le dorească.

Pe urmă întorcîndu-se spre femeie, adăugă :

— Ascultă de bărbatul tău și să-i naști fii, cît mai mulți fii. Să-mi aduci pe primul tău născut, să-l văd și eu.

— Așa voi face, preacinstită stăpînă ! răspunse femeia supusă.

Rămaseră nemișcați, unul lîngă altul și Wang Lung se simțea foarte încurcat, deoarece nu știa dacă se cade să răspundă ceva, sau să facă ceva.

— Ei, acum vă poftesc să plecați ! zise bătrîna doamnă și glasul parcă-i tremura de o ușoară supărare.

Wang Lung se prosternă repede și întorcîndu-se pe călcîie, apucă spre ieșire, cu femeia după el, iar după femeie ieși portarul care-i ducea lădița pe umăr. După ce ajunseră în odăița unde Wang Lung își lăsase coșul, portarul puse lădița pe dușumele și nu vru s-o ducă mai departe, ci ieși din odaie fără să le mai spună nimica.

De astă dată Wang Lung se întoarse spre femeie și se uită pentru întîia oară cu de-a-mănuntul la ea. Avea un obraz colțuros, dar plin de bunătate, un nas mare turtit și cu nările negre, iar gura ei largă părea o tăietură uriașă în mijlocul obrazului. Ochii erau mici și de culoare neagră tulburată, parcă ar fi fost încărcați de o tristețe sfioasă pe care nu îndrăznea să și-o exprime. Era obrazul unei femei obișnuite să tacă și să nu vorbească niciodată, căci n-ar fi putut vorbi, chiar dacă ar fi vrut. Rămase nemișcată, sub privirile cercetătoare ale lui Wang Lung, fără să se simtă încurcată și fără să zică nimic, așteptînd ca el să o poată vedea în tihnă. Tînărul constată că chipul

ei nu avea nimic atrăgător — avea un obraz cafeniu, fără nimic neobișnuit, un obraz îndelung răbdător. Dar obrazul acesta cu pielea tuciurie, nu avea nici o urmă de vărsat și nici buza de sus nu-i era crăpată. Văzu că în urechi poartă cercei, erau cerceii suflați cu aur pe care i-i cumpărase el, și pe degete avea inelele aduse de el. Întoarse privirea, înfiorat de o mulțumire ascunsă. În sfîrșit, acum avea și el femeia lui!

— Ia lădița și coșul, zise el trufaș.

Fără să zică nimic, femeia se plecă și apucînd lădița de un capăt, și-o așeză pe umăr, apoi se opinti ca să-și îndrepte trupul sub povara prea grea pentru ea. Cînd o văzu că se opintește, îi spuse numaidecît:

— Lădița o voi lua eu. Tu ia coșul.

Ridică lada în spinare, fără să mai țină seamă că era îmbrăcat în cele mai bune haine pe care le avea, iar femeia fără să răspundă nici de astă dată nimic, întinse mîna și luă coșul. Wang se gîndi la sutele de curți prin care trecuse la venire și la statura lui caraghioasă, curmată de greutatea lădiței, cînd va trebui să le treacă din nou.

— Dacă s-ar găsi o portiță lăturalnică..., murmură el, și după cîteva clipe de gîndire femeia dete din cap, ca și cînd n-ar fi fost în stare să înțeleagă numaidecît ce urmărește. Apucă înaintea lui, trecînd printr-o curte părăsită, năpădită de buruieni și cu dulbinele secate, dar în zidul acesteia, sub crengile răsucite ale unui pin era o vrămicioară veche și după ce-i feri zăvorul, lăsă pe Wang Lung să treacă înaintea ei și ieșiră în uliță.

Odată sau de două ori se întoarse și se uită la ea. Femeia venea întins, înțepenindu-se pe picioarele uriașe, ca și cînd ar fi umblat așa de cînd e lumea, iar pe chipu' ei larg nu se vedea nici o tresărire. Cînd ajunse sub bolta zidului ce înconjura orașul, se opri sfios și începu să se scotocească cu o mînă în chimir, după banii de aramă ce-i mai rămăseseră, ținînd cu cealaltă mînă lădița pe umăr. Scoase doi bani de aramă și cu aceștia cumpără șase piersici mici și verzi.

— Ia-le și mănîncă-le singură, zise el.

Femeia întinse mîna lacomă, ca un copil, și le primi în palmă, fără să zică nimic. A doua oară cînd se uită la ea, în timp ce treceau în lungul cărării din marginea holdelor de grîu, o văzu că gustă cu băgare de seamă dintr-o

piersică, dar cînd îl simți că se uită la ea, închise palma în care era piersica și fălcile i se încleștară.

Merseră așa împreună, pînă cînd ajunseră în partea de apus a cîmpurilor, unde era templul zeităților țarinei. Templul acesta era o clădire mică și nu ajungea mai sus de umerii unui bărbat ; pereții erau făcuți din cărămizi nearse și acoperișul din șindrilă. Fusese clădit de bunicul lui Wang Lung care plugărise aceleași holde unde Wang Lung trăia acumă, iar cărămizile le adusese cu roaba din oraș. Pe dinafară, pereții erau tencuiți și într-un an de belșug tocmiseră un zugrav din sat care făcuse pe pereții albi un peisaj cu dealuri și trestii de bambus. Dar ploile care bătuseră pereții ani nenumărați, spălaseră zugrăveala, așa că din trestiile de bambus nu mai rămăsese decît o ușoară fulguială, ca de umbre, iar linia șerpuită a dealurilor dispăruse cu totul.

În interiorul templului, adăpostite sub acoperiș, erau două chipuri solemne de lut, căci fuseseră frămîntate din pămîntul holdelor dimprejurul templului. Acestea erau zeul și soția lui. Erau îmbrăcate în haine roșii de hîrtie și cu poala aurită, iar zeul avea o mustață rară, bleojdită, din păr adevărat. De fiecare dată, la Anul Nou, tatăl lui Wang Lung cumpăra cîteva coale de hîrtie roșie din care le tăia și le lipea îmbrăcămintea cea nouă, pentru amîndoi. Dar în fiecare an ploaia și zăpada îi bătea și în fiecare vară arșița soarelui le strica hainele.

Cu toate acestea se întîmplase ca tocmai acuma hainele ce pe ei să fie în bună stare, căci anul abia începuse și Wang Lung se simțea mîndru de înfățișarea lor îngrijită. Luă coșul din mîna femeii și începu să scotocească cu multă băgare de seamă sub carnea de porc, după cele două bețișoare de tămîie pe care le cumpărase. Se temea să nu se fi rupt, căci acesta ar fi fost semn rău. Dar le găsi întregi și după ce le înfipse în mormanul de cenușă de la picioarele zeităților, rămasă din tămîia arsă mai de mult de vecinii care veneau să se închine la acest altar, se scotoci în chimir și scoțînd amnarul, prinse scînteia într-o frunză uscată și dete foc bețișoarelor.

Bărbatul și femeia lui stătură alături și împreună în fața zeităților țarinei lor. Femeia urmărea capetele beților de tămîie cum se înroșesc și pe urmă devin cenușii. Cînd stratul de cenușă începu să se îngroașe, femeia întinse arătătorul și feri cenușa din calea flăcării. Pe

urmă, ca și cînd s-ar fi temut de fapta ei, se întoarse repede spre Wang Lung și se uită la el înspăimîntată. Dar lui i se păru că este ceva foarte plăcut în mișcarea pe care o făcuse femeia. Ceva ca și cînd ea ar fi înțeles că nămîia aceasta este a lor, a amîndurora, și pentru el clipa aceasta purta într-însa taina căsătoriei lor. Stătură unul lîngă altul, nemișcați și fără să zică nimica, în timp ce tămîia se prefăcea în cenușă, pe urmă văzînd că soarele a început să coboare spre asfințit, Wang Lung ridică lădița pe umăr și porniră spre casă.

În pragul ușii găsiră pe bătrînul său tată care se oprise să-și încălzească trupul la cele din urmă raze de soare. Nu făcu nici o mișcare, cînd văzu pe Wang Lung că se apropie împreună cu femeia. Ar fi fost o faptă nevrednică de el, dacă s-ar fi întîmplat să ia în seamă apropierea femeii. În loc să se uite la ei, se prefăcea că urmărește norii din adîncul văzduhului, și declară :

— Norul care atîrnă în cornul stîng al lunii noi, prevestește ploaie. Dar nu va ploua mai curînd de mîine noapte. Pe urmă văzînd pe Wang Lung că ia coșul din mîna femeii, adăugă : Mi se pare că ai cheltuit parale !

Wang Lung puse coșul pe masa din tindă.

— Astă seară vom avea oaspeți, răspunse el întunecat, pe urmă duse lădița în odaia unde dormea el și o așeză pe podmol, alături de lădița în care își păstra hainele. Se uită la ea ca la un lucru străin. Dar bătrînul se apropie de ușa odăii și strigă cu glas tare :

— În casa asta nu se mai sfîrșește cu cheltuiala !

În taină însă se simțea foarte mulțumit că fiul său poftise oaspeți în casă, dar își zicea că nu se cade ca față de nora lui să-și arate în astfel de împrejurări decît nemulțumirea, căci altfel s-ar obișnui din prma zi cu viața de risipă. Wang Lung nu răspunse nimic ci ieși din odaie și luînd coșul de pe masă, îl duse la bucătărie și femeia intră după el. Scoase din coș bucată cu bucată, tîrguielile pe care le adusese de la oraș și le înșiră pe marginea rece a plitei, apoi se întoarse spre ea :

— Am adus carne de porc, io-te și carne de vacă și pește. Vom avea șapte oameni la masă. Știi să gătești bucate ?

În timpul cît îi spuse aceste cuvinte, nu se uită la ea, căci nu se cădea să facă așa ceva. Femeia îi răspunse cu glasul liniștit :

— Eu am fost roabă la bucătării, din ziua cea dintîi cînd am intrat în Casa Hwang. Oamenii din casă mîncau la fiecare masă bucate cu carne.

Wang Lung dete din cap și ieși din bucătărie, așa că nu o mai văzu pînă cînd începură să sosească oaspeții grămadă : unchiul său, vesel, vicleau și înfometat, fiul unchiului său, un flăcău lipsit de rușine care avea vreo cinsprezece ani, și ceilalți țărani care păreau stîngaci și zîmbeau cu sfială. Doi dintre ei erau oameni din același sat, cu care Wang Lung se ajuta în timpul secerișului, împrumutîndu-și unul altuia sămînță sau acareturi de plugărie, iar al treilea era vecinul de alături, plugarul Ching care era om liniștit și mic de statură, iar de vorbit nu vorbea niciodată, dacă se întîmpla să nu fie întrebat. Cînd după multă îmbială și codeală primiră să se așeze pe scaune împrejurul mesei din tindă, așa cum cerea bună-cuviință, Wang Lung ieși în bucătărie și pofti femeia să aducă bucatele la masă. Se simți mulțumit, cînd o auzi spunîndu-i :

— Îți voi da castroanele cu mîncarea, dacă vrei să le așezi pe masă, în fața oaspeților, căci eu n-aș vrea să mă arăt în fața bărbaților.

Wang Lung se simți foarte mîndru, gîndindu-se că femeia aceasta era a lui și că nu se sfiește să stea de vorbă cu el, dar se ferește să se arate în fața altor bărbați. În ușa bucătăriei luă castroanele din mîinile ei și le așeză pe masa din tindă, apoi strigă cu glas tare :

— Mănîncă unchiule, mîncați frații!

Iar cînd unchiul său, căruia îi plăcea să glumească, întrebă :

— Nu vom avea parte să vedem și noi mireasa cu sprîncenele ca aripile de fluture ? Wang Lung îi răspunse categoric :

— Încă nu sîntem un trup și un suflet. Prin urmare nu se cade să vadă bărbați străini, pînă cînd nunta nu va fi faptă împlinită.

Stărui apoi să mănînce și oamenii începură să îmbuce cu poftă din bucatele gustoase, fără să zică nimic. Cînd se întîmpla ca unul să laude sosul cafeniu în care înota peștele, și altul să laude friptura de porc, Wang Lung nu uita să repete mereu :

— Sînt bucate ca la casă de oameni săraci... și preparate fără nici un gust.

Dar în inima sa Wang Lung se simțea mîndru de felul bucatelor aduse la masă, deoarece cu ceea ce avusese, femeia lui combinase amestecul de oțet, de zahăr și cîteva picături de vin cu sosul de soya în așa fel, încît datorită priceperii ei, carnea părea foarte gustoasă și i se părea că pînă acuma nu avusese niciodată parte să guste astfel de bucate la masa prietenilor lui.

În aceeași seară după ce oaspeții întîrziară multă vreme în fața ceaiului, stînd de vorbă și făcînd glume, femeia stătu tot timpul în dosul plitei de la bucătărie, iar cînd Wang Lung își însoți și ultimul oaspe pînă la ieșire și intră în bucătărie, o găsi chircită pe paiele de lîngă boul lor, unde adormise. Cînd o trezi, femeia avea paie în păr și o văzu că-și acopere obrazul cu brațul, ca și cînd s-ar fi ferit să nu o lovească. După ce se dezmetici, femeia se uită la el cu aceeași ochi stranii și fără expresie, așa că bărbatului i se păru că are în fața sa un copil. O luă de mînă și o conduse în odaia unde în dimineața aceleași zile își spălase trupul pentru ca, și după ce intrară, aprinse o făclie roșie ce era pe masă. În mijlocul luminii tremurate a acestei făclii, se simți cuprins de sfială în fața femeii cu care acuma rămăsese singur și, ca să se îmbărbătezze pe sine însuși, trebui să-și repete de cîteva ori în gînd :

— Iată femeia care-mi este soție. Fapta trebuie să fie împlinită !

Începu să se dezbrace cu mișcări grăbite. Dar femeia se retrase după colțul acoperit de perdeaua patului și fără să facă cel mai mic zgomot, începu să se pregătească și ea de culcare. Wang Lung se întoarse și-i porunci :

— Stinge lumînarea, înainte de a te culca.

Pe urmă se întinse în așternut și după ce-și trase pătura groasă peste umeri, se prefăcu că doarme. Dar nu dormea. Sta și tremura de așteptare și tot trupul îi părea că pîndește ceva. Cînd după multă vreme odaia se cufundă în întuneric și auzi mișcările încete și furișe ale femeii care se întinse alături de el, își simți trupul cutremurat de o mulțumire sălbatică, ca și cînd asupra lui s-ar fi repezit un puhoi care și-a rupt stăvilarele. Întunericul dimprejurul lor se cutremură de rîsul lui care clocoti adînc, în clipa cînd întinse brațele după ea.

CAPITOLUL II

Viața era acum adevărată plăcere să o trăiești. Dimineața următoare rămase întins în așternut și urmări cu priviri lacome femeia aceasta care era acuma cu totul a lui. Femeia își adună hainele în jurul trupului, încheindu-se la gît și strîngîndu-și din cîteva mișcări tunica în jurul mijlocului. Pe urmă își încălță papucii de pîslă, legîndu-i cu șireturile ce atîrnau în partea dinapoi. O rază de lumină scăpată pe ferestruica tăiată în zid, îi juca pe obraz și în lumina aceasta tulbure îi văzu fața. Nu părea deloc schimbată. Faptul acesta îl miră foarte mult, căci Wang Lung credea că noaptea care trecuse, îl schimbase și pe el. Totuși femeia aceasta care se ridicase acuma de lîngă el, coborîse din așternut, ca și cînd ei doi ar fi dormit toată viața împreună. De afară tusea întărîtată a bătrînului se auzi înfiorînd tulbureala zorilor, așa că spuse soției lui :

— Înainte de orice, du părintelui meu un castron de apă caldă, ca să-și potolească plămînii.

Femeia îl întrebă, exact cu aceeași modulație a glasului, cu care o auzise vorbind și ieri :

— Să-i pun și frunzulițe de ceai în apă ?

Întrebarea aceasta atît de firească, păru că tulbură pe Wang Lung. I-ar fi plăcut să-i poată răspunde : „Sigur că vei pune și frunzulițe de ceai ! Poate-ți închipui că noi sîntem cerșetori ?“ I-ar fi plăcut ca femeia să-și închipuie despre ei că în casa aceasta se face risipă de ceai. Fără în-

loială în Casa Hwang fiecare castron cu apă caldă era verde din pricina puzderiei de frunze ce pluteau pe suprafața lui. Poate în casa aceea nici robii nu ar fi primit să bea apă goală. Dar știa că tatăl său se va supăra, văzînd că femeia îi duce din prima zi ceai, în loc să-i ducă numai astronul cu apă fierbinte. Afară de asta ei nu erau nici oameni bogați. Prin urmare îi răspunse cu nepăsare :

— Ceai ? Da de unde... asta l-ar face să tușească și mai întărîtat.

Pe urmă stătu întins în așternutul cald și se simți mulțumit, în timp ce femeia aținea focul la bucătărie, ca să fiarbă apa. Ar fi avut poftă să doarmă, mai ales acuma cînd își putea îngădui această plăcere, dar trupul său zvăpăiat pe care de atîția ani de zile îl obișnuise să se trezească de dimineață, nu voia să se liniștească, deși îi era îngăduit ; rămase deci întins în așternut și gustă adînc plăcerea trîndăviei, atît sufletește cît și trupește.

Se mai simțea și acuma în parte rușinat, cînd încerca să se gîndească la femeia aceasta a lui. Se gîndea și la țarina lui, la grîul de sămînță și la recolta ce ar putea-o avea, în cazul cînd ploile vor veni la vreme, și la sămînța de sfeclă albă pe care avea de gînd să o cumpere de la vecinul său Ching, dacă se vor putea înțelege asupra prețului. Dar între gîndurile acestea care i se încrucișau în fiecare zi prin minte, începu de astă dată să se împletească și să iasă la lumină un gînd nou, privitor la felul lui de viață de acuma și aducîndu-și aminte de noaptea ce trecuse, începu să se întrebe cu totul pe neașteptate, dacă femeia aceasta ține la el. Amănuntul acesta era ceva cu totul nou. Pînă acuma nu se gîndise decît dacă femeia aceasta îi va plăcea lui însuși și dacă va fi în stare să-l mulțumească la așternut și la gospodăria casei. Deși obrazul ei era lipsit de farmec și mîinile bătucite, trupul ei era catifelat și feciorelnic, și începu să rîdă cînd se gîndi la ea — cu același rîs scurt și profund care răscolise întunericul odăii lor în timpul nopții trecute. Tinerii stăpîni ai Casei Hwang nu fuseseră în stare să vadă dincolo de obrazul lipsit de farmec al acestei roabe de la bucătărie. Trupul ei era frumos, svelt și ciolănos, dar cu rotunjimi catifelate. Se simți înfiorat de dorința ca femeia aceasta să-l iubească în calitate de soț, dar pe urmă se rușină de această dorință a lui.

Uşa se deschise şi femeia intră tăcută, cum avea obiceiul, aducînd în amîndouă mîinile castronul în care aburea ceaiul. Se ridică în pat şi-l luă în mîinile ei. Pe deasupra apei fierbinţi se vedeau plutind frunzuliţe de ceai. Ridică repede privirea şi se uită la ea. Femeia se sperie şi îngînă cu sfială :

— Bătrînului nu i-am dus ceai — am făcut aşa cum mi-ai poruncit — dar m-am gîndit că ţie...

Wang Lung băgă de seamă că se teme de el şi se simţi încîntat, aşa că-i răspunse înainte ca ea să termine ce avea de spus :

— Foarte bine... foarte bine... îmi face plăcere ! şi începu să soarbă zgomotos şi mulţumit din castronul cu ceai.

În adîncul fiinţei lui simţi tremurînd o mulţumire nouă pe care, chiar faţă de el însuşi, îi era ruşine să şi-o exprime în cuvinte :

— Femeia aceasta a mea mă iubeşte de ajuns !

I se părea că în timpul lunilor din urmă nu făcuse nimic altceva, decît îşi urmărise femeia pe care şi-o adusese în casă. De fapt el muncea, cum muncise şi pînă acuma. Îşi lua sapa la umăr şi ieşea la cîmp, ca să lucreze în ţarina lui, plivea rîndurile de semănături, înjuga boul la plug şi ara holdele din partea de apus, ca să semene usturoi şi ceapă. Dar lucrul în ţarină i se părea acuma o plăcere, deoarece cînd soarele se ridica în crucea amiezii, se putea întoarce acasă unde îl aştepta mîncarea gata, masa era ştearsă de praf, iar castroanele şi beţişoarele erau aşezate cu grijă, la îndemînă. Pînă acuma trebuise să-şi pregătească singur de mîncare, după ce se întorcea acasă de la munca cîmpului, oricît ar fi fost de osteneit, afară de cazurile cînd se întîmpla ca bătrînului să i se facă foame înainte de întoarcerea lui, şi să-şi pregătească ceva singur de mîncare sau o lipie din aluat nedospit pe care o cocea în spuză, după ce o înfăşura împrejurul unui mănunchi de usturoi.

De aci înainte, orice mîncare s-ar fi găsit în casă, aceasta îl aştepta gata şi n-avea decît să se aşeze pe laviţa din faţa mesei şi să înceapă să mănînce, fără să mai întîrzie. Podmolul de pămînt bătut era măturat şi grămada de paie răsucite în şumuioage aştepta şi ea gata să fie băgată pe gura sobei. Dimineaţa, după ce el pleca de acasă, femeia lua grebla de bambus şi un capăt de frînghie, apoi

cutreiera împrejurimile, smulgînd de ici un smoc de iarbă, de colo o surcea sau o mînă de frunze uscate, așa că la amiază se întorcea acasă, cu o sarcină destul de mare, ca să-i fie de ajuns pentru fiertul cinci.

După amiezile lua și ea sapa și un coș destul de mare, cu care ieșea la drumul ce ducea în oraș, în lungul căruia catîrii, măgărușul și caii duceau poveri, în sus pe drum și în jos, și de aci aduna băligarul lăsat de dobitoace și-l ducea acasă, unde-l făcea grămadă și-l lăsa să dospească, pentru ca mai tîrziu să poată gunoi țarina cu el. Treaba aceasta o făcea fără să crîcnească și fără să-i fi spus cineva anume s-o facă. Cînd se lăsa seara, femeia nu se așeză la odihnă, pînă cînd nu da nutreț boului din șopron și nu scotea o găleată de apă ca să-l adape.

Pe urmă scotea hainele care trebuiau petecite și cosea cu fir de ață pe care și-o torcea singură pe fusul de bambus, așa că hainele lor de iarnă erau întotdeauna îngrijite la vreme. Așternuturile le scotea la soare, în fața casei ; scotea fețele păturilor și după ce le spăla, le întîndea pe prăjinile de bambus ca să se usuce ; scama păturilor, care se bătucise în timpul anilor de întrebuințare și devenise cenușie, o scărmăna și strîngea cuiburile insectelor ce sporiseră netulburate pînă acum în ascunzătorile lor, așa că toată casa era aerisită. În fiecare zi făcea cîte ceva, pînă cînd cele trei camere ale casei lor luară o înfățișare îngrijită, ca într-o casă de oameni cu stare. Tusea bătrînului se mai domoli și sta toată ziua la soare, cu spatele sprijinit de peretele de la miazăzi al casei, unde moțăia mulțumit și la căldură.

Dar femeia aceasta nu vorbea niciodată, decît cel mult atunci cînd cereau micile trebuințe ale vieții pe care o duceau. Wang Lung o urmărea cu privirea, cum se învîrtește domol și cu mișcări sigure prin cele trei odăi ale lor, se uita pe furiș la obrazul ei colțuros și aspru, cu ochii în care tremura o umbră de teamă, dar cu toate acestea nu era în stare să o înțeleagă. În timpul nopților îi simțea trupul vînjos întins alături de el în așternut. Dar ziua îmbrăcămintea ei, tunica și pantalonii de pînză albastră, ascundeau toate tainele pe care le cunoștea numai el și nu mai rămînea dintr-însa decît sluga credincioasă, care nu crîcnește niciodată și nu se gîndește la nimic altceva, decît să slujească pe alții. Cu toate acestea nu s-ar fi căzut s-o

întrebe : „De ce nu scoți nici o vorbă ?", deoarece era de ajuns ca femeia lui să-și facă datoria față de casă.

I se întîmpla uneori ca în timp ce lucra în largul holdelor lui, să-și aducă aminte de ea. Ce o fi văzut oare femeia aceasta în cele o sută de curți ale Casei Hwang ? Ce fel de viață era viața pe care o trăise pînă acuma și pe care nu o împărtise cu el ? Îi era peste putință să o înțeleagă. Pe urmă începea să se simtă rușinat de neastîmpărul lui și de gîndurile care-i întîrziau în jurul acestei femei. La urma urmei, ea nu era altceva decît o femeie.

Totuși ar fi peste putință ca dereticatul a trei odăi și gătitul mîncării de două ori pe zi, să dea lucru de ajuns unei femei care a fost roabă într-o casă mare, unde era obișnuită să lucreze din zori și pînă în miez de noapte. Într-un rînd, tocmai cînd Wang Lung era foarte zorit cu lucrul în țarină și ieșise zile de-a rîndul la plivitul grîului, așa că începuse să-l doară spatele, îi văzu umbra tremurînd pe răzorul în care lucra el și se pomeni că femeia răsare lîngă el, cu sapa pe umăr.

— Acasă nu mai am de lucru, pînă la chindie, zise femeia fără înconjur, apoi coborî sapa și începu să lucreze pe răzorul de lîngă el.

Soarele își repezea puzderia de raze din crucea cerului asupra lor, căci era miez de vară, și obrazul femeii fu inundat de sudoare, cît ai clipi. Wang Lung își scoase tunica de pe el, așa că lucra gol pînă la brîu ; dar femeia lucra îmbrăcată în hainele ei subțiri și tunica ce o avea pe umeri era leoarcă de nădușeală, așa că începu să i se lipească de trup ca o coajă de ceapă. Făcînd aceleași mișcări ritmice, unul lîngă altul, fără să scoată o vorbă ceasuri de-a rîndul, simți statornicindu-se între ei doi o legătură atît de puternică, încît își uită de durerile ce-l săgetau în șale. Nu se gîndea la nimic anume și nu simțea altceva decît desăvîrșita armonie a mișcării trupurilor lor, cînd întorceau glia, ca să o bată razele de soare, în lungul holdei care era casa lor, din belșugul căreia își hrăneau trupurile și-și făcuseră zeitățile cărora se închinau. Huma grasă și neagră se fărîma ușor sub loviturile sapei. Din cînd în cînd ieșea la lumină cîte un colț de cărămidă sau o bucată de lemn. Dar asta nu avea nici o însemnătate. Cîndva demult, în pămîntul acesta fuseseră îngropate trupuri de bărbați și femei, pe locul acesta fuseseră case care

căzuseră în ruină, — ca să se prefacă din nou în pămînt. Tot așa se va întoarce în pămînt și casa lor, și trupurile de asemenea. Fiecare se întoarce în pămînt. Lucrau înainte, mișcîndu-se ritmic — cultivînd împreună rodul pămîntului — fără să vorbească și fără să se uite unul la altul.

După ce soarele căzu în asfințit, Wang își îndreptă încet mijlocul și se uită la femeia lui. Fața îi era umedă de sudoare și plină de urmele cirului de praf. Era tot atît de cafenie ca și pămîntul pe care-l călca în picioare. Hainele întunecate și ude i se lipeau de trupul vînjos. Cu mișcări încete mai răscoli o brazdă cu sapa, apoi tot atît de simplu cum avea obiceiul, îi spuse fără înconjur, cu glasul fără mlădieri și poate mai puțin limpede în lumina acestei înserări, decît altă dată :

— Sînt însărcinată !

Wang Lung rămase încremenit. De altfel ce ar fi putut răspunde într-o astfel de împrejurare ? Se plecă în brazdă și ridică un colț de cărămidă pe care-l aruncă în marginea holdei. Femeia parcă i-ar fi spus, „Ți-am adus ceaiul" sau „Hai să mîncăm". Pentru ea împrejurarea aceasta era tot atît de simplă și de la sine înțeleasă. Pentru el însă... lui i-ar fi fost peste putință să-i spună ce însemna asta pentru el. Simți că inima i se zbate în piept, pe urmă se oprește în loc, ca și cînd ar fi strîns-o cineva în palmă. În sfîrșit, acuma era rîndul lor să se întoarcă și ei în acest pămînt.

Întinse brațul spre ea și-i luă sapa din mînă, apoi îi spuse cu glasul sugrumat de emoție.

— Ajunge pentru astăzi. Ziua este pe sfîrșite. Îi vom spune și bătrînului.

Porniră spre casă, dar femeia venea cu cîțiva pași în urma lui, așa cum se cade unei soții. Bătrînul aștepta în pragul casei, nerăbdător să-și primească partea de cină pe care acuma, de cînd aveau o femeie în casă, nu și-o mai gătea niciodată el însuși. Își pierduse răbdarea și strigă de departe :

— Sînt prea înaintat în vîrstă, ca să mai pot aștepta în felul acesta, pînă îmi dați de mîncare !

Dar Wang Lung îl luă de braț și intră cu el în casă, ca să-i spună :

— Femeia a rămas însărcinată.

Încercă să vorbească tot atît de liniștit, ca și cînd i-ar fi spus : „Astăzi am semănat partalul din partea de

apus a țarinei", dar nu se simțea în stare. Deși vorbise cu glasul în șoaptă, i se păru totuși că a vorbit mai tare decît ar fi trebuit.

Bătrînul clipi din ochi, dar pe urmă înțelese despre ce este vorba și începu să chihotească mulțumit :

— He-he-he ; care va să zică recolta e aproape, strigă el norei lui cînd o văzu că intră în casă.

Nu putu să-i vadă chipul, din pricina întunericului din tindă, dar o auzi că-i răspunde cu glas liniștit :

— Acu mă duc să pregătesc de cină.

— Da... da... pregătește de cină, se grăbi să încuviințeze bătrînul și se luă după ea, întocmai ca un copil, și intră în bucătărie. Ca și gîndul la viitorul său nepot, care-l făcuse să-și uite de foame, cînd îi pomeni de mîncare, gîndul cinci îl făcu acuma să-și uite de nepotul său.

Dar Wang Lung se așeză pe laviță din fața mesei și stătu prin întuneric, apoi își întinse brațele și le împreună pe masă, ca să-și culce capul pe ele și să se gîndească : Din trupul său, din coapsele sale trebuia să răsară acuma o viață nouă !

CAPITOLUL III

Cînd își dete seama că ziua facerii trebuie să fie aproape, spuse soției sale :

— Va trebui să aducem pe cineva care să te ajute, cînd îți va sosi ceasul — o femeie din vecini...

Soția lui clătină din cap. Tocmai începuse să adune castroanele de pe masă, după ce terminaseră cu cina. Bătrînul se dusese să se culce și ei doi rămăseseră singuri în mijlocul odăii al cărei întuneric nu era străpuns decît de tremurul subțire al flăcării unui opaiț în care ardea o feștilă de bumbac, muiată în ulei de fasole.

— Cum adică, nu vrei să aducem o femeie ? întrebă el speriat. (Începuse să se obișnuiască acuma cu felul acesta de conversații al lor, la care ea nu participa niciodată decît cel mult dînd din cap sau făcînd o mișcare cu mîna, sau din cînd în cînd îi mai scăpa fără voie și cîte un cuvînt din gura largă. Începuse chiar să nu mai simtă lacunele unei astfel de conversații între ei). Bine, dar ar părea straniu ca tu să naști și în casă cu tine să nu fie decît doi bărbați ! adăugă el. Mama și-a adus o femeie din sat. Eu nu mă pricep la astfel de treburi. În casa aceea mare nu se găsește nimeni — vreo roabă mai în vîrstă cu care să fii prietenă — care ar vrea să vină ?

I se întîmplase pentru întîia dată să pomenească despre casa de unde venise ea. O văzu că se întoarce spre el, cum n-o văzuse niciodată, cu ochii mici, căscați de furia ce-i clocotea în adîncul ființei.

— Nimeni din casa aceea ! zbieră femeia întărîtată. Scăpă din mînă lulcaua pe care tocmai începuse să și-o umple și se uită la ea mirat. Dar obrazul ei deveni imediat tot atît de indiferent ca și înainte de asta și începu să adune de pe masă beţișoarele, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

— De, cine a mai auzit așa o vorbă ? exclamă el uimit. Dar femeia nu mai răspunse nimica, așa că adăugă : Nici unul dintre noi doi nu se pricepe la naşteri. Tatăl meu nu s-ar cădea să intre în odaia ta, într-o astfel de împrejurare ; cît despre mine, eu pînă acuma n-am văzut nici cel puţin o vacă fătînd. Mîinile mele stîngace ar putea să vatăme copilul. Ascultă, trebuie să fie cineva în casa aceea mare, în care roabele nasc mereu...

Femeia adunase beţișoarele grămadă, într-un colţ al mesei și întorcîndu-se, se uită la el, apoi după o clipă de gîndire răspunse :

— Cînd mă voi întoarce în casa aceea, voi avea pe fiul meu în braţe. Copilul îl voi îmbrăca în tunică roșie și pantalonași cu flori roșii, iar în cap va avea comanac pe gardina căruia va fi chipul minuscul și aurit al lui Budha și va fi încălţat în papuci de pîslă pe care va fi brodat un cap de tigru. Eu voi avea papuci noi și o tunică nouă de satin negru și voi intra în bucătăria unde mi-am petrecut toată viaţa, și de acolo în sala cea mare unde trăieşte bătrîna noastră stăpînă, cu lulcaua ei de opiu, și mă voi arăta în faţa tuturor, nu numai eu ci și copilul meu.

Pînă acuma nu o auzise vorbind niciodată atît de îndelung. Vorbele i se înșirau una după alta, fără întrerupere, deși domolite, așa că Wang Lung își dete seama că ea se gîndise de mult la planul acesta. În timpul cît lucrase alături de el în ţarină, femeia lui se gîndise la toate amănuntele acestea. Ce femeie ciudată ! Își închipuise că ea nici nu se gîndeşte la copil, atît era de liniștită în timpul lucrului de fiecare zi prin casa lor. Dar în loc de asta, ea își vedea copilul de mult născut și pe de-a-ntregul îmbrăcat, pe ea însăși în calitate de mamă, cu o tunică nouă. Nu mai știa ce să zică și începu să-și frămînte bucăţica de tutun între degetul mare și arătător, făcînd dintr-însa o minge pe care o bagă în gura lulelei de pe masă.

— Cred că vei avea nevoie de ceva bani, răspunse el într-un tîrziu, și se uită la ea cu prefăcută nemulțumire.

— Dacă ai vrea să-mi dai trei bani de argint... începu ea cu sfială. E sumă mare, dar am socotit fiecare para, așa că nu voi face risipă. Voi vorbi cu negustorul de pînzărie să-mi dea bucata cea din urmă ce rămîne de la capătul valului de stofă...

Wang Lung începu să se scotocească în chimir. În ajun vînduse la tîrg un car și jumătate de trestie pe care o adunase de pe bălța din parte de apus a țarinei lui, așa că avea în pungă ceva mai mult decît i-ar fi trebuit. Înșiră pe masă cei trei bani de argint. Pe urmă, după ce stătu cîteva clipe la îndoială, mai adăugă și banul pe care-l păstra de multă vreme în pungă, gîndindu-se că poate îi va veni și lui poftă ca într-o dimineață cînd va intra în ceainăria de la oraș, să se așeze la o masă și să joace. Dar gîndul acesta al lui nu mersese niciodată mai departe, decît cel mult că-și pierdea vremea împrejurul meselor de joc pe care se auzeau rostogolindu-se zarurile, deoarece se temea că, dacă va începe să joace, va pierde banii. Cînd se întîmpla să se găsească în oraș și îi mai rămînea vreme de pierdut, pe aceasta și-o petrecea în baraca șolticarului unde puteai asculta povești rămase din bătrîni și nu cheltuia mai mult de un ban de aramă pe care-l arunca în talgerul povestitorului cînd trecea prin fața lui.

— Cred că nu strică să iei și banul acesta pe deasupra, zise el sufl înd cu nădejde în fîșia de hîrtie răsucită, ca să prindă flacără și să-și poată aprinde luleaua. Cred că s-ar putea să-i cumperi și o rămășiță de mătase, din care să-i faci tunica. La urma urmei de astă dată este vorba de primul nostru fiu.

Femeia nu întinse mîna numaidecît după bani, ci se uită la ei, fără să-i tresară nici un fel de lumină pe obrazul împietrit. Pe urmă răspunse cu glasul stins :

— Mi se întîmplă pentru întîia oară să pun și eu mîna pe bani de argint.

Apoi cu o mișcare grăbită, repezi mîna după ei, îi luă în palmă și încleștînd degetele, intră grăbită în odaia lor.

Wang Lung fuma în tăcere și se gîndea la banii de argint, cum ședeau înșirați pe masă. Argintul acesta îl scosese din pămînt — din țarina lui pe care o ara și o lucra, asudînd din greu. Viața lui era legată de țarina

aceasta ; cu fiecare picătură de sudoare a trupului său trudit, storcea hrană din țarina lui, și din hrana aceasta scotea argint. Pînă acuma de cîte ori se întîmpla să scoată arginții din chimir, pentru a-i da altuia, i se părea că dă o fîșie din însăți viața lui unui om străin care nu va ști s-o întrebuințeze. Da de astă dată nu simți nici un fel de părere de rău și nici durere. I se părea că nu vede arginții lui în mîna unui negustor străin de la oraș, ci că argintul acesta s-a prefăcut în ceva mult mai prețios decît argintul însuși — haine cu care va îmbrăca trupșorul fiului său. Dar femeia aceasta a lui care era o fire atît de stranie, care muncea din greu, nu spunea nimica și părea că nu vede pe nimeni, fusese cea dintîi care văzuse copilul lor îmbrăcat în felul acesta.

Nu vru să primească pe nimeni lîngă ea, cînd îi sosi ceasul. Acesta sosi într-o seară, cînd ziua începuse să se îngîne cu noaptea, dar soarele nu coborîse încă pînă în marginea zării. Grînele rodiseră și fuseseră secerate, iar țarina lor o inundaseră, ca să semene orez și orezul lor ajunsese în pîrgă ; după ploile de vară spicele erau grele de rod și coapte de dogoarea soarelui acestui început de toamnă. Toată ziua tăiaseră paiele alături unul de altul, frîngîndu-se din mijloc cu secera în mînă. Femeia se mișca țcapănă, din pricina sarcinei și înainta mult mai încet decît el, așa că brazda pe care o secera el, lăsase femeia departe în urmă. Pe măsură ce trecea vremea și soarele scăpătă din crucea amiezii, coborînd bolta cerului spre apus, femeia înainta tot mai încet, așa că bărbatul se întoarse și se uită la ea nemulțumit. Femeia se opri din lucru și-și îndreptă mijlocul înțepenit, iar mîna în care avea secera îi căzu în lungul trupului. Obrazul îi era scăldat de o nouă sudoare, sudoarea unor chinuri necunoscute încă.

— Mi-a sosit ceasul, zise femeia. Aș vrea să mă întorc acasă. Nu intra în odaia noastră, pînă cînd nu te voi chema. Dar să-mi aduci un fir de trestie proaspăt curățată și să mi-o spinteci în două, ca să pot despărți viața fiului meu de viața mea.

Femeia apucă în lungul holdelor spre casă, mergînd nepăsătoare, ca și cînd nimic n-ar putea să i se întîmple și după ce se uită o bucată de vreme la ea cum se duce, porni și el spre balta din marginea țarinei și tăie un fir

subțire de trestie, pe urmă îl curăți cu băgare de seamă și-l spintecă în două, cu secera. Înserarea toamnei începuse să coboare grăbită, așa că-și puse secera pe umăr și se îndreptă și el spre casă.

Cînd ajunse, mîncarea era pe masă și aburea în strachini, iar bătrînul lui părinte începuse să mănînce. Femeia plecase de la lucrul cîmpului, ca să le poată pregăti lor de mîncare. Se gîndi că nevasta lui este o femeie cum nu se găsesc în toate zilele. Pe urmă se apropie de ușa odăii și strigă :

— Ți-am adus firul de trestie !

Așteptă, crezînd că-i va răspunde să intre în odaie. Dar glasul femeii nu se auzi. Se apropiase de ușă și printre despărțiturile dintre scînduri o văzu că întinde mîna și-și ia firul de trestie. Nu zise nimic dar o auzi gîfîind din greu, întocmai ca o vită care a făcut drum lung și fără popas.

Bătrînul ridică privirea din strachina ce o avea în fața lui și-i porunci :

— Haide și mănîncă, altfel se răcesc bucatele. Pe urmă adăugă : Nu începe să te frămînți de acuma, căci va trebui să mai treacă o vreme. Îmi aduc aminte că în ziua cînd mi s-a născut feciorul cel dintîi, pînă să se termine, începuse să se crape de ziuă. Săracul de mine... cînd mă gîndesc că dintre toți copiii pe care i-am avut și mi i-a născut biată maică-ta, unul după altul — cam vreo doisprezece, căci nici eu nu-mi mai aduc aminte cîți au fost — numai tu ai rămas în viață ! Acuma înțelegi și tu, de ce o femeie trebuie să nască mereu copii. Pe urmă se opri și iarăși începu, ca și cînd abia atunci și-ar fi adus aminte de ceea ce spunea : Mîine pe vremea asta s-ar putea ca eu să fiu bunicul unui fecior ! Începu să rîdă din senin și lăsă strachina cu mîncarea. Vreme îndelungată fiul său îl auzi chihotind prin întunerecul ce se statornicise acuma în cuprinsul odăii lor.

Wang Long însă sta nemișcat în fața ușii, ca să asculte gemetele grele și animalice care se auzeau înăuntru. Printre despărțiturile scîndurilor de la ușă răzbi un miros de sînge cald, un miros greu care-l făcu să se înspăimînte. Dinăuntru se auzeau gemetele grăbite și șuierătoare ale femeii, întocmai ca niște țipete de durere stăpînită, dar fără să poată prinde ceva lămurit. Cînd nu mai putu să rabde chinurile acestea ale așteptării și era gata să se

repeadă în odaie, din fundul întunerecului se auzi un glas subțirel și întărîtat care-l făcu să-și uite de toate.

— E băiat ? strigă el, fără să se mai poată stăpîni și uitîndu-și cu totul de femeia lui. E băiat ? strigă el a doua oară... spune-mi cel puțin atîta — este băiat ?

Din fundul odăii se auzi glasul stins, ca o părere, al femeii :

— E băiat !

Se întoarse numaidecît și se așeză la masă. Cît de repede trecuse totul ! Mîncarea era de mult rece și bătrînul adormise pe lavița lui ; dar cît de repede se sfîrșise așteptarea ! Întinse mîna spre părintele său și-l scutură de umăr.

— E copil de parte bărbătească ! strigă el triumfător. Acum ești bunic și eu sînt tată !

Bătrînul se trezi numaidecît și începu să rîdă, cum rîsese și înainte de a adormi.

— Da — da... așa este, chicoti el. Bunic... sînt bunic !

Apoi se ridică de pe laviță și se întinse în pat, rîzînd mereu.

Wang Lung luă strachina cu orezul rece și începu să mănînce. În clipa aceasta simțea foamea cum îi scurmă în pîntece și nu prididea să ducă mîncarea destul de repede la gură. Dinăuntrul odăii auzea femeia tîrîndu-se cu greutate de colo pînă colo, iar țipetele ascuțite ale copilului se auzeau neîntrerupte.

— Mi se pare că de aci înainte nu vom mai avea pace în casa asta, își zise el cu mîndrie.

După ce mîncă, pînă se sătură, se apropie din nou de ușă și cînd femeia îl chemă să intre în odaie, așa făcu. Prin odaie se mai simțea și acum mirosul de sînge, dar încolo nu rămăsese nici o urmă, decît cel mult în ciubăr. Dar ciubărul acesta îl umpluse cu apă și-l împinsese sub pat, așa încît aproape nu-l mai putea vedea. Făclia cea roșie de pe masă era aprinsă și femeia se întinsese în pat și se acoperise cu grijă. Alături de ea, înfășurat într-o pereche de pantaloni vechi de ai lui, cum era obiceiul, sta întins fiul său.

Se apropie de pat, dar în clipa aceasta nu fu în stare să scoată nici o vorbă. Își simțea inima cum i se zbate în piept și se aplecă să se uite la copil. Avea un obraz ro-

lună, cu pielea întunecată și plină de crețuri, iar părul de pe creștetul capului îi era lung, negru și încleiat. Copilul nu mai țipa acuma ci sta cu pleoapele ochilor strîns închise.

Se uită la soția lui și ea se uită la el. Părul îi era umed, din pricina chinurilor prin care trecuse și ochii prelungi îi căzuseră în adîncul capului. Dar încolo era întocmai cum fusese și înainte de asta. Văzînd-o cum zace în fața lui, se simți mișcat. Uitîndu-se la ființele acestea două care erau atît de aproape de el, își simți sufletul înduioșat și fără să știe ce ar trebui spus într-o astfel de împrejurare, îngînă :

— Mîine mă voi duce la oraș, să cumpăr o oca de zahăr de candelă, și-l voi topi în apă fierbinte, ca să ți-l dau să-l bei.

Apoi uitîndu-se din nou la copil, de pe buze îi scăpară vorbele repezite,de parcă s-ar fi gîndit mai demult la ce va spune :

— Va trebui să cumpărăm și un coș de ouă și să le roșim pentru oamenii din sat. În felul acesta vor afla cu toții că avem un fecior !

CAPITOLUL IV

În ziua ce urmă după naşterea copilului, femeia se ridică din aşternut ca de obicei şi le pregăti mîncarea, dar nu ieşi împreună cu Wang Lung în ţarină, aşa că el lucră numai singur, pînă cînd trecu bine ceasul de amiază. Pe urmă veni acasă şi îmbrăcîndu-se în hainele albastre, plecă la oraş. Se duse în tîrg şi cumpără cîteva zeci de ouă, nu din cele proaspăt ridicate din cuibar, dar totuşi destul de bune, cu toate că nu-l costau mai mult de o para bucata, şi mai cumpără şi un sul de hîrtie roşie pe care trebuia să o fiarbă în apă şi cu aceasta să le roşească. Pe urmă cu coşul de ouă pe braţ se duse la negustorul de acadele unde cumpără o oca şi mai bine de zahăr de candelă. Văzu că negustorul îi împachetează zahărul cu grijă într-o hîrtie cafenie, iar pe sub sfoara cu care-l legase, îi băgă o fîşie de hîrtie roşie şi se uită la el zîmbind :

— Te pomeneşti că este pentru mama unui copil nou născut ?

— Primul fecior în casă ! răspunse Wang Lung cu mîndrie.

— Eee, să fie cu noroc ! zise negustorul cu indiferenţă şi se întoarse spre un client bine îmbrăcat care tocmai atunci intrase în prăvălie.

Urarea aceasta o mai făcuse de multe ori şi altora, căci aproape în fiecare zi era cîte unul, dar lui Wang Lung i se păru că este o urare numai pentru el şi-i făcu

plăcere purtarea curtenitoare a negustorului, așa că se pleconi de cîteva ori, înainte de a ieși din prăvălie. Mergînd pe stradă dogorîtă de arșița soarelui, i se păru că în toată lumea asta nu se mai găsește un om atît de fericit ca el.

La început gîndul acesta îi umplu sufletul de mulțumire, dar pe urmă se simți înspăimîntat. Nu se cade ca omul să fie prea fericit în viața aceasta. Văzduhurile și tot pămîntul sînt pline de duhuri potrivnice care nu văd cu ochi buni fericirea muritorilor, mai ales cînd se întîmplă să fie săraci. Se întoarse în drum și apucă repede spre dughiana lumînărarului care vindea și bețișoare de tămîie, și cumpără patru bețișoare, cîte unul de fiecare om din casă — cu care se duse pînă la micul templu al zeităților pămîntului, unde le înfipse în cenușa rece a tămîiei pe care o arseseră rîndul trecut, el și soția lui. Aprinse toate patru bețișoarele și plecă liniștit spre casă. Ce putere nețărmurită aveau chipurile acestea mici de lut care sălășluiau aici sub scutul acoperișului acestui templu și care îl ocroteau la vreme de nevoie!

Apoi înainte ca lumea dimprejurul lor să-și fi putut da limpede seama de ceea ce s-a întîmplat, femeia începu să iasă din nou în țarină, împreună cu el. Secerișul trecuse și recolta trebuia trierată în aria din curtea casei. La trieratul cu îmblăciile îi ajută și femeia. După ce sfîrșiră și treaba asta, recolta trebui vînturată, așa că o vărsară în coșurile de bambus, sub bătaia vîntului, ca să o despartă de pleavă. Grăunțele erau prinse dedesubt în coșul în care cădeau, iar pleava era luată de vînt și purtată ca un nor, pînă departe. Mai aveau de ogorît holdele pentru semănătura de toamnă, așa că după ce înjugă boul și ară țarina, femeia veni pe urma lui cu sapa și fărîmiță bulgării de humă ai brazdelor.

Lucra toată ziua împreună cu bărbatul ei, și în timpul acesta copilul înfășurat într-o pătură sdrențuită, dormea întins la umbră. Cînd îl auzea că începe să scîncească, femeia se oprea din lucru și scoțîndu-și sînul, se întindea alături de el pe pămînt și-i da să sugă. Razele soarelui de toamnă tîrzie băteau asupra lor și căldura verii stăruia cu încăpățînare, pînă cînd trebuia să vină gerul iernii și s-o alunge. Femeia și copilul ei erau tot atît de negri ca

și brazdele pămîntului răsturnat peste cormana plugului, așa că amîndoi păreau două chipuri făcute din același lut. Praful purtat de vînturi în largul țarinei, se așternea pe părul femeii și pe capul plăpînd al copilului.

Dar din sînul îmbelșugat și cafeniu al ei, laptele izvora alb ca zăpada pentru copil și cînd se întîmpla să scape din gură sfîrcul unui sîn și se întindea după celălalt, laptele picura din sînul rămas slobod, iar femeia îl lăsa să picure. Oricît de lacom ar fi fost copilul, laptele era mai îmbelșugat decît ar fi fost nevoie pentru unul singur, așa că ar fi putut hrăni pe mai mulți dintr-odată, tocmai de aceea îl lăsa și ea să curgă, deoarece știa că are de unde. Vedea că laptele este pe zi ce trece tot mai îmbelșugat. Uneori, ca să-și ferească hainele, ridica sînul și lăsa laptele să se scurgă pe pămîntul care îl bea numaidecît, lăsînd o pată întunecată și umedă . Copilul era durduliu și bun, așa că se bucura din plin de izvorul nesecat de viață pe care i-l da mama lui.

Iarna se apropia din zi în zi, dar ei își făcuseră toate pregătirile. Avuseseră o recoltă cum nu se mai pomenise de multă vreme și cele trei odăi ale casei lor erau pline ca niște jigniță. De sub streașina de stuf atîrnau funii nenumărate de ceapă și usturoi uscat, iar în tindă, în odaia bătrînului și chiar în odaia lor, erau rogojini de papură, strînse la gură în formă de oale uriașe, și toate erau pline de grîu și de orez. O bună parte din această recoltă aveau de gînd să o vîndă, dar Wang Lung era om cruțător și nu-și risipea banii la jocuri de noroc, cum făceau ceilalți oameni din sat, și nici pe mîncăruri scumpe care nu erau pentru oameni de seama lui, așa că nu era nevoit să-și vîndă recolta îndată după seceriș, cînd prețurile erau scăzute. În loc s-o vîndă toamna, el aștepta pînă ce se așternea iarna cu temei de ninsoare sau pînă după anul nou, cînd oamenii de la oraș erau gata să plătească orice preț pentru bucatele aduse la tîrg.

Unchiul său trebuia întotdeauna să-și vîndă recolta, chiar înainte de a termina pe deplin cu treieratul. Uneori, ca să poată face rost de ceva parale, vindea recolta de-a-npicioarele pe cîmp, așa că nu mai avea grijă să secere nici să treiere. Dar unchiul lui avea o soție lipsită de cumpăt, grasă și trîndavă, care toată ziua îl cicălea să-i aducă

dulciuri și fel de fel de mîncăruri de la oraș și încălțăminte nouă. Soția lui Wang Lung însă făcea ea singură toată încălțămintea pentru casă, nu numai pentru el și părinții săi, ci și pentru ea și copil. Nu știa nici el ce ar fi făcut, dacă ar fi trebuit să cumpere încălțămintea de care aveau nevoie.

Sub streașina casei vechi și dărăpănate a unchiului său nu atîrna niciodată nimic. În casa lui Wang Lung însă era și un picior de porc pe care-l cumpărase de la vecinul său Ching, cînd acesta trebui să-și taie porcul din pricină că i se părea că a început să bolească pe picioare. Porcul îl tăiaseră devreme, pînă nu începuse însă să slăbească, așa că piciorul era uriaș și plin de carne, iar O-lan, o sărase și o pusese la uscat în vînt. Mai tăiaseră și două găini dintre cele pe care le aveau în curte și după ce le scoseseră măruntaiele, femeia le umplu pe dinăuntru cu sare și le puse la uscat, cu pene cu tot.

Prin urmare, stăteau liniștiți în casa lor, înconjurați de tot belșugul acesta, cînd crivățul iernii se repezi asupra lor din mijlocul deșerturilor de la miazănoapte-răsărit, cu vînturile care prevesteau ger și ninsoare. Acuma copilul putea să mai stea și singur cîte o bucată de vreme. Cînd împlini o lună de lumină plină, din ziua nașterii, făcură un ospăț la care Wang Lung pofti pe toți cei care fuseseră la nunta lui și îi ospătă cu găluști, ceea ce era semn de viață lungă. Fiecăruia dintre aceștia le dete cîte zece ouă pe care le roșise, iar celorlalți oameni din sat care veniseră să-i facă urări le dete cîte două ouă. Toți cei de față îl pizmuiau din pricina fiului său, un băiat voinic și gras, cu obrazul rotund ca un talger de lună și cu umerii obrazului repeziți în afară, ca și ai mamei lui. Acuma, cînd iarna se apropia, copilul sta pe pătura așezată în mijlocul odăii, în loc să o așeze în mijlocul holdei, cum făceau în timpul verii, iar ușa din partea de miazăzi o deschideau, ca să intre căldura soarelui, așa că vîntul de miazănoapte bătea zadarnic în peretele gros de pămînt al casei, căci nu putea să răzbească printr-însul.

Foarte curînd frunzele curmalului din curte se desprinseră de pe ramuri și tot așa și ale sălciilor și piersicilor pe care-i aveau în țarină. Numai frunzele trestiilor de bambus din colțul cel mai depărtat al curții lor, spre răsărit, se mai țineau de vrejurile subțiri și susurau înfiorate, oricît de vajnice ar fi fost vînturile.

În timpul acestor vînturi uscate ar fi fost peste putință ca sămînța aruncată în lungul brazdelor să poată răsări, așa că Wang Lung aștepta cu nerăbdare să înceapă ploile de toamnă. Ploile veniră pe neașteptate, în timpul unei zile cenușii, după ce vînturile se liniștiră și aerul era cald și domolit ;așa că stăteau cu toții în casă și urmăreau picăturile grele și dese cum răpăie și se izbesc în pămîntul însetat din apropierea casei, iar din streașina de stuf întinsă peste prag, auzeau plescăitul molcom în fața ușii. Copilul se uita minunat și întindea mîinile să prindă dîrele argintii ce cădeau de sus și rîdea, iar ei rîdeau cu el. Bătrînul se așezase pe podmol, lîngă el și spunea :

— Așa copil nu se mai găsește în nici unul dintre satele din împrejurimi. Plozii fratelui meu nici unul nu a fost în stare să bage în seamă ceva, înainte de a umbla în picioare.

În largul țarinei sămînța holdelor începu să încolțească și acoperi brazdele negre cu firicele crude și verzi ale grînelor.

Pe o astfel de vreme vecinii umblau din casă în casă, căci fiecare plugar se simțea mulțumit, văzînd că cerul se îngrijește de țarina lor și semănăturile au destulă umezeală, fără să mai fie nevoie să se trudească ei să le ude, ducînd gălețile de apă cu cobiliță, de la un capăt la altul al holdelor. Dimineții se adunau cînd la o casă cînd la alta, unde se întîmpla să li se ofere cîte un ceai, și-i puteai vedea cutreierînd din loc în loc, umblînd desculți pe potecile dintre răzoare, cu umbrele uriașe de hîrtie cerută deasupra capului. Femeile stăteau acasă și făceau încălțăminte sau cîrpeau hainele, dacă se întîmpla să fie rupte, și se gîndeau la praznicul de Anul Nou.

Dar Wang Long și soția lui nu prea aveau obiceiul să umble prin casele vecinilor. În tot satul acesta format din vreo șase case împrăștiate în largul țarinei, nu era nici una care să fie atît de călduroasă și de îmbelșugată ca a lui, așa că Wang Lung presimțea că prietenia cu ceilalți săteni, ar însemna să-i îndemne să vină la el și să se împrumute, cînd au nevoie de ceva. Anul Nou era aproape, dar cine putea să aibă banii care-i trebuiau pentru îmbrăcăminte și pentru praznicul ce se obișnuiește într-o astfel de împrejurare ? Prin urmare sta binișor în casa lui și în timp

cu femeia cosea și cîrpea, el lua grebiele cu dinții de bambus și le cerceta de aproape, iar dacă se întîmpla să vadă că o bucată de sfoară cu care erau legați dinții să se fi rupt, schimba numaidecît sfoara cu alta, împletită din cînepa pe care o cultiva chiar în țarina lui, iar dacă vedea că are vreun dinte rupt, bătea un altul, dintr-o despicătură de lăstar.

Și ceea ce făcea el cu acareturile de plugărie, făcea și femeia cu lucrurile din casă. Dacă se întîmpla ca o oală de pămînt să se ciocnească de ceva și să se spargă, O-lan nu o arunca, cum făceau alte femei și nici nu spunea bărbatului să-i cumpere alta. Dar muia puțină humă și o amesteca în argilă iar cu ajutorul aluatului acestuia cîrpea oala și o ținea la flacăra din vatră, așa că oala era bună ca și una nouă. Așa își petreceau împreună timpul, tot atît de bună ca și una nouă. Așa își petreceau împreună timpul, stînd în casa lor și se bucurau unul de altul, deși numai rareori se întîmpla să schimbe între ei cîte o vorbă, cum ar fi de pildă:

— Ai așezat bine sămînța din rîșniță, ca să o avem gata de semănat? sau „Paiele din recoltă le vom vinde, iar păstăile și lujerele de fasole le vom arde". Altădată se întîmpla ca Wang Lung să-i spună: „Mîncarea aceasta cu găluști e foarte bună", iar O-lan răspundea cu modestie, ca și cînd ea n-ar fi avut nici un merit: „Făina pe care am avut-o din recolta de acuma, este foarte bună".

Vînzarea prisosului din anul acesta îmbelșugat făcu pe Wang Lung să adune un pumn de bani de argint mai mult decît ar fi avut nevoie pentru traiul lui, dar banii aceștia ar fi fost primejdios să-i poarte în chimir sau să pomenească ceva despre ei de față cu un om străin, afară de nevasta lui. Se sfătuiră unde să păstreze argintul, și în cele din urmă femeia fu destul de isteață ca să facă o gaură în pămîntul bătut al peretelui dinăuntru al casei, tocmai în dosul patului, și Wang Lung dete drumul argintului în gaura aceasta, iar la gură umplură gaura cu o bucată de pămînt, așa că nici nu se cunoștea că cineva ar fi ascuns ceva în perete. Dar ascunzătoarea aceasta da atît lui Wang cît și lui O-lan un fel de mulțumire tainică, de bogăție și liniște. Wang Lung știa limpede că are bani mai mulți decît îi trebuie și cînd se întîmpla să se întîlnească și el cu oameni de seama lui, trecea printre ei împăcat cu sine însuși și cu toată lumea.

CAPITOLUL V

Se apropia Anul Nou și în fiecare casă din sat oamenii făceau pregătiri. Wang Lung plecă la oraș și din dugheana lumânărarului cumpără bucățele de hîrtie roșie de formă pătrată și pe hîrtiile acestea era scris cu litere de aur, trase cu penelul, semnul fericirii și al bogăției. Pătrățelele acestea și le lipi pe uneltele de plugărie, ca să-i aducă noroc în anul ce vine. Lipi unul pe plug, unul pe jugul boului său și cîte unul pe cele două găleți cu care ducea sămînță și apă în țarina lui, și așa pe fiecare dintre uneltele lui de plugărie. Pe ușile casei lui lipi fîșii de hîrtie roșie pe care erau cuvinte de bună urare, scrise cu penelul : iar pe pragul de sus al intrării în casă, lipi o cunună de hîrtie roșie, meșteșugit împletită și tăiată în formă de flori. Mai cumpără hîrtie roșie din care să facă haine noi pentru zeițăile cîmpului și hainele acestea bătrînul său tată le croi și le încheie cu destulă îndemînare pentru mîinile lui bătrîne care tremurau ; Wang Lung luă hainele acestea și se duse de îmbrăcă zeițăile țarinei lui din micul lor templu, iar la picioarele lor aprinse puțină tămîie, cum se cădea să facă în ziua de Anul Nou. Pentru casa lui mai cumpără două făclii roșii pe care trebuia să le aprindă în ajun de Anul Nou sub imaginea lipită pe peretele din tindă a zeului, la picioarele căruia era masa lor.

Pe urmă Wang Lung se duse din nou la oraș și cumpără grăsime de porc și zahăr alb, iar femeia frămîntă

osînza albă și moale, amestecînd-o cu făină de orez pe care o scoseseră chiar din orezul lor, pe care-l măcinaseră în rîșnița la care înjugau boul, cînd se întîmpla să ceară trebuința ; din plămădeala acesta de făină și osînză, amestecată cu zahăr, făcu plăcintele de Anul Nou care se numeau plăcintele lunii, așa cum văzuse ea că se făceau în casa cea mare a familiei Hwang.

Cînd văzu plăcintele acestea întinse în rînduri pe tăblia mesei, gata de a fi puse la cuptor, Wang Lung simți cum i se umflă pieptul de mîndrie. Ar fi fost peste putință ca în satul lor să se mai găsească altă femeie care să facă astfel de plăcinte, cum nu se pomenea să mănînce decît oamenii bogați în zile de praznic. Pe unele femeia pusese cîte un anghinar minuscul și bucățele de prune verzi uscate, așezate în formă de flori.

— E păcat să mănînci astfel de plăcinte, declară Wang Lung după ce se uită la ele.

Bătrînul se învîrtea împrejurul mesei și se simțea tot atît de mulțumit, ca și un copil cînd vede o jucărie frumoasă. Pe urmă se adresă fiului său, spunîndu-i :

— Cheamă pe fratele meu, unchiul tău, să vină împreună cu copii și să le vadă !

Dar prosperitatea învățase pe Wang Lung să fie prevăzător. Ar fi fost peste putință să poftești în casă oameni flămînzi cărora să le arăți plăcinte, fără să le dai să și guste din ele.

— Cel care se uită la plăcinte înainte de Anul Nou îți poartă nenoroc, se grăbi el să răspundă. Femeia cu mîinile pline de făină și lucioase de grăsime, adăugă :

— Acestea nu sînt menite să le mîncăm noi, doar cel mult una-două, care vor ieși mai urîte de la cuptor și pe care le vom da oaspeților. Noi nu sîntem destul de bogați ca să putem mînca osînză cu zahăr. Le-am pregătit pentru bătrîna stăpînă din Casa cea Mare. Mă voi duce la ea împreună cu fiul meu, a doua zi după Anul Nou, și-i voi duce plăcintele acestea în dar.

Astfel plăcintele cîștigară și mai multă însemnătate în fața lor și Wang Lung se gîndi mulțumit că în sala cea mare, unde el care era om sărac intrase cu atîta sfială, soția lui va intra acuma ca oaspete, ducînd pe fiul său îmbrăcat în haine roșii, împreună cu niște plăcinte ca acestea, făcute din cea mai bună făină de orez, din zahăr și osînză.

Toate celelalte plăceri obișnuite de Anul Nou i se păreau acum fără însemnătate, alături de această vizită. Tunica lui cea nouă pe care i-o făcuse O-lan din pînză neagră, îl făcu să se simtă și mai mîndru cînd o îmbrăcă, așa că se gîndi :

„O voi îmbrăca în ziua cînd îl voi însoți pe ei doi, pînă la intrarea Casei Hwang".

Ziua de Anul Nou o petrecu nepăsător, cu toate că în casa lor se adunară vecinii și veni unchiul său cu toată familia, să le ureze noroc, tatălui său și lui, ca apoi să se așeze la mese și să se veselească împreună, cu mîncare și băutură. Avusese grijă ca plăcintele să le astruce din vreme într-un coș, căci altfel ar fi trebuit să îmbie și oaspeții care nu erau obraze alese ; totuși se simți înfiorat de păreri de rău, cînd auzi oamenii lăudînd plăcintele cele albe și el nu putea să le spună : „Stați, să vedeți pe cele colorate și înflorite !"

Dar nu suflă nimic, deoarece ținea foarte mult să poată intra în Casa cea Mare cu toată mîndria omului înstărit.

A doua zi de Anul Nou, care este ziua menită ca femeile să se ducă una la alta, după ce bărbații s-au îngreunat de mîncare și băutură în ajun, ei doi se sculară în zori și după ce femeia îmbrăcă pe fiul lor în hăinuțele cosii și-i încălță cu papucii făcuți de ea pe care brodase cîte un cap de tigru, iar în capul proaspăt ras de Wang Lung în ultima zi a anului trecut, îi puse comanacul cu o mică imagine aurită a lui Budha în partea din față, și-l așeză în vîrful patului. Pe urmă Wang Lung începu să se îmbrace și el în mare grabă, iar soția lui în timpul acesta își pieptănă din nou părul lung, prinzîndu-și-l pe creștet cu acele lungi de alamă, suflate cu argint, cumpărate de el, își îmbrăcă tunica neagră din aceeași bucată cu haina lui cea nouă pentru care cumpărase douăzeci și patru de coți de pînză de cea mai bună calitate, și alți doi coți pe care negustorul de pînzărie îi dase pe deasupra, cum se obișnuiește, ca măsurătoarea să fie din larg. După ce terminară cu toate, el luă copilul, iar femeia coșul cu plăcintele și apucară în lungul potecii dintre holdele acum pustiite de vînturile iernii.

Cînd ajunse în fața porții celei mari a Casei Hwang, avu de astă dată parte de o mare mulțumire, cînd la strigătele nevestei lui apăru portarul și-l văzu că face ochii

mări și se uită la ei mirat, răsucindu-și cele trei fire de păr de pe obraz, apoi le spuse :

— Ia te uită, a venit Wang, plugarul, dar în loc de unul, au venit trei dintr-odată ! Apoi văzîndu-i pe toți îmbrăcați în haine noi și copilul care era băiat, adăugă : Nu cred să fie nevoie să-ți ureze cineva noroc mai mult în anul acesta decît ai avut în cel care a trecut.

Wang Lung îi răspunse cu nepăsare, cum se obișnuește să răspunzi unui om pe care nu-l iei drept unul de seama ta :

— Recoltă bună... recoltă bună și îmbelșugată.. apoi trecu mîndru pragul porții.

Portarul rămase mirat de ceea ce vedea, așa că se adresă lui Wang Lung :

— Poftim de zăbovește în casa unui om netrebnic ca mine, pînă cînd voi da de știre că a sosit soția dumitale cu fiul ei.

Wang Lung stătu și se uită după soția și fiul său, cum trec în lungul curții, ducînd cu ei daruri pentru capul acestei mari familii. Toate acestea erau pentru el o mare cinste și abia după ce-i pierdu din vedere, în fundul curților ce se deschideau una dintr-alta, intră și el în casa portarului, unde primi ca pe o cinste ce i se cuvenea, să se așeze pe scaunul din stînga mesei, cum îl pofti nevasta ciupită de vărsat a acestuia ; dete ușor din cap, cînd îi aduse castronul de ceai pe care-l așeză pe masă în fața lui, dar nu gustă din el, ca și cînd calitatea frunzulițelor de ceai ce tremurau pe deasupra apei nu ar fi fost destul de bună pentru un om ca el.

I se păru că a trecut vreme lungă pînă cînd portarul se întoarse din nou, aducînd cu el femeia și copilul. Wang Lung se uită de aproape la chipul soției lui, pentru a se convinge dacă totul este în bună regulă, căci acuma se obișnuise să constate mici schimbări în trăsăturile împietrite ale obrazului ei pe care la început ar fi fost peste putință să le bage în seamă. Părea că chipul femeii este luminat de o adîncă mulțumire lăuntrică, așa că se simți nerăbdător să afle ce s-a întîmplat în interiorul curților acelora unde erau femeile și unde el nu putea să pătrundă, nici chiar acuma cînd venise cu o treabă anume. Prin urmare se despărți de portar și de soția lui ciupită de vărsat, făcîndu-i cîteva plecăciuni ușoare și se grăbi să

iasă împreună cu O-lan, luînd el însuși în brațe copilul adormit care se chirci în tunica lui.

— Ei ? întrebă el întorcînd capul peste umăr și uitîndu-se la femeia care venea pe urma lui.

De astă dată încetinceala ei părea că-l scoate din răbdări. Femeia se apropie ceva mai mult de el și-i răspunse în șoaptă :

— Dacă ar fi să mă întrebe cineva care este adevărul, atunci eu aș fi de părere că anul acesta oamenii din Casa Hwang sînt la mare strâmtoare.

— Ce vrei să spui ? întrebă Wang Lung stăruitor.

Dar femeia nu se grăbi cu răspunsul. Cuvintele pentru ca erau ceva ce trebuia formulat foarte încet, ca abia pe urmă să-i dai drumul, dar și atunci numai cu multă greutate.

— Bătrîna Stăpînă purta anul acesta aceeași tunică pe care a purtat-o și anul trecu. Așa ceva n-am văzut să se fi întîmplat pînă acuma. Tot așa nici roabele nu aveau haine noi. Pe urmă făcu o pauză, ca să adauge : N-am văzut nici o roabă care să aibă o haină nouă ca a mea. Pe urmă iarăși tăcu și din nou continuă cu același glas domolit : Cît despre fiul nostru, n-am văzut nici chiar între copiii ibovnicului Bătrînului Stăpîn, să fie unul care să se poată măsura în frmusețe și îmbrăcăminte cu el.

Un zîmbet domolit îi lumină fața și Wang Lung începu să rîdă din toată inima, strîngînd cu duioșie pe fiul său la piept. Cît de bine îi mergea lui și cum toate cîte le încercase, îi ieșiseră din plin ! Dar în timp ce se bucura, se simți cuprins de o spaimă neașteptată. Cum se poate ca un om ca el să fie atît de besmetic, să treacă pe sub cerul senin, la piept cu un copil atît de frumos, pe care duhurile rele ce rătăcesc prin aer l-ar putea vedea fără nici o greutate. Își descheie repede haina la piept și vîrî capul copilului în sîn, apoi răspunse cu glas tare :

— Ce păcat că acest copil al nostru este o fată pe care nimeni nu o dorește, din pricină că este ciupită de vărsat ! Mai bine să ne închinăm zeilor, ca s-o ia de la noi.

— Da... da... așa să facem, încuviință soția lui, cît putu mai repede, căci începu să-și dea seama destul de tulburc, că făcuseră o faptă ce nu s-ar fi căzut.

Simțind-se mai liniștit, după aceste măsuri de prevedere, Wang Lung stărui din nou cu întrebările :

— N-ai băgat de seamă, care ar putea să fie pricina, că acuma sînt mai săraci decît înainte ?

— N-am avut prilej decît abia cîteva clipe, să vorbesc singură cu bucătăreasa care-mi poruncea înainte de asta, zise femeia, dar iată ce mi-a spus : „Ar fi peste putinţă ca această casă să dureze cît lumea, cînd are cinci stăpîni tineri care cheltuiesc banii departe de casă, cum ar cheltui apa, şi-şi trimit ibovnicele una după alta, la casa stăpînilor, după ce li se urăşte cu ele ; tot aşa şi Stăpînul cel Bătrîn care trăieşte aici la curţile lui, aduce în fiecare an cîte o ibovnică-două ; afară de asta, Bătrîna Stăpînă fumează în fiecare zi atîta opiu, încît cu preţul lui cîntărit în aur ai putea umple o pereche de încălţăminte."

— Nu mai spune, va să zică aşa ? murmură Wang lung, mirat de ceea ce auzise.

— Pe urmă a treia fată din casă va trebui măritată la primăvară, continuă O-lan, şi zestrea fetei este destul de mare, ca să poţi cumpăra cu ea un prinţ sau un scaun de dregător într-un mare oraş. Nu vrea să se îmbrace decît în rochii făcute din cele mai fine mătăsuri, cu înfloriturî anume făcute pentru ea, în ţesătoriile de la Sochow şi Hangehow ; pe urmă nu vrea decît un croitor anume care trebuie să vină tocmai de la Shanghia, cu toate ajutoarele lui, căci astfel i se pare că hainele ei nu sînt atît de frumoase, ca hainele femeilor din celelalte părţi ale ţării.

— Dar cu cine vrea să se mărite, de se fac atîtea cheltuieli ? întrebă Wang Lung mirat şi înspăimîntat în acelaş timp, de felul în care se risipea atîta avuţie.

— Cu al doilea fiu al unui magistrat din Shanghai, răspunse femeia, apoi după o lungă pauză, adăugă din nou : Se vede că au sărăcit, deoarece chiar stăpîna cea bătrînă mi-a spus că vor să vîndă o bucată de pămînt din partea de miazăzi, dincolo de zidul care înconjură oraşul ; în partalul acela au semănat întotdeauna orez, căci e pămînt gras şi poate fi uşor inundat cu apa din şanţul de la picioarele zidului.

— Vor să-şi vîndă pămîntul ! se miră Wang Lung şi de astă dată rămase încredinţat de adevărul vorbelor soţiei lui. Atunci este adevărat că au început să sărăcească. Pentru orice om ţarina este trupul şi sîngele lui.

Stătu cîtăva vreme îngîndurat, apoi ca și cînd i-ar fi trecut ceva prin minte, ridică mîna și-și netezi părul de pe tîmplă cu latul palmei.

— Cum de nu m-am gîndit la asta de la început ? se miră el și se întoarse spre femeie. Vom cumpăra noi pămîntul !

Se uitară unul la altul, el mulțumit, ea înspăimîntată.

— Bine, dar pămîntul... pămîntul acesta... îngînă ea.

— Îl voi cumpăra ! repetă el dîrz. Îl voi cumpăra de la Casa cea Mare a familiei Hwang !

— E prea departe, zise femeia îngrozită. Va trebui să facem drum de cîteva ceasuri și ne vom pierde jumătate de vreme, dinaintea amiezii, ca să putem ajunge la holdă.

— Îl voi cumpăra ! repetă el întunecat, întocmai ca un copil care cere maică-si ceva și se încăpățînează, din pricină că nu vrea să-i dea.

— E bine ca omul să cumpere pămînt, declară femeia împăciuitoare. Fără îndoială e mult mai bine, decît dacă ți-ai păstra banii ascunși într-un perete de pămînt bătut. Dar de ce nu cumpezi o fîșie din pămîntul unchiului tău ? Abia așteaptă să poată vinde holda care este în partea de apus a țarinei noastre.

— Nu-mi trebuie holda aceea pe care o are unchiul meu, răspunse Wang Lung cu încăpățînare. Vreme de douăzeci de ani a stors-o cu tot felul de semănături și n-a dus nici o mînă de gunoi sau de bălegar ca s-o îngrașe la loc. Pămîntul lui e stors și alb ca varul. Nu femeie, eu vreau să cumpăr pămîntul lui Hwang.

Spuse „pămîntul lui Hwang" cu aceeași indiferență, ca și cînd ar fi spus „pămîntul lui Ching" — al lui Ching, plugarul, care era vecin cu casa lui. Va ajunge mai mult decît de o seamă cu proștii aceia din casa lor mare, unde toate se risipeau fără nici o milă. Se va duce cu argintul lui în palmă și le va spune fără înconjur :

— Eu am bani. Ce preț îmi cereți pentru pămîntul pe care-l aveți de vînzare ? Se vedea pe sine în fața Bătrînului Stăpîn al casei Hwang spunînd aceste cuvinte și întorcîndu-se spre ispravnicul stăpînului, se auzea pe sine spunînd : „Socotiți-mi-l cum l-ați socoti și altuia. Care este prețul cinstit pe care să-l poată omul plăti ? Am banii aci în palmă."

Și cînd te gîndești că soția lui a lucrat ca roabă la bucătăriile acestei puternice familii, iar acuma este soția unui om care stăpînește o bucată din pămîntul care, generații de-a rîndul, a contribuit la strălucirea Casei Hwang. I se păru că femeia i-a simțit gîndurile, căci o văzu că nu se mai împotrivește și întorcîndu-se spre el, îi răspunde :

— Să-l cumpărăm. La urma urmelor pămîntul pentru cultura orezului este pămînt bun și este aproape de șanțul orașului, așa bun că-l vom putea inunda în fiecare an. E pămînt în care poți avea încredere.

Și din nou zîmbetul acela domolit îi lumină fața, un zîmbet care totuși nu reușea să-i facă ochii aceia înguști să strălucească, iar după ce mai trecu o vreme, adăugă :

— Acum un an pe vremea asta, eu eram roabă în casa lor.

Și-și continuară drumul unul lîngă altul, fără să mai zică nimic, dar cu sufletul plin de greutatea gîndului acestuia.

CAPITOLUL VI

Această bucată de pămînt pe care o stăpînea Wang Lung acuma, contribui în mare măsură la schimbarea felului său de viață. După ce se destrămă plăcerea pe care o simțise, putînd să vorbească în fața bătrînului Stăpîn al Casei Hwang, cum ar fi vorbit cu un om de seama lui, se simți abătut și gata să-l încolțească părerile de rău. Cînd se gîndea la ascunzătoarea din peretele casei, acuma rămasă goală, după ce scosese argintul de care el nu avusese nevoie, își zise că poate ar fi fost mai bine să-și fi păstrat argintul. La urma urmelor holda aceasta va cere altă trudă și cum spunea și O-lan, era foarte departe, căci pînă să ajungă la ea, trebuia să facă mai bine de un *li*, ceea ce însemna cam trei sferturi de kilometru. Tot așa nici cumpărătura asta nu ieșise așa cum își închipuise el. Se dusese prea de vreme la casa cea mare și stăpînul nu era încă sculat. Adevărat este, că era pe la amiază, dar cînd spusese portarului cu glasul ridicat :

— Du-te și spune preacinstitului stăpîn, că am venit pentru o afacere de mare însemnătate... spune-i că este vorba de bani ! acesta îi răspunse limpede :

— N-aș îndrăzni să trezesc din somn pe bătrînul tigru, nici pentru toți banii din lume. Doarme împreună cu Floarea de Piersec, noua lui ibovnică, pe care a adus-o la curte abia de trei zile. Mi-aș pune viața în primejdie, dacă aș îndrăzni să-l trezesc din somn. Pe urmă uitîndu-se la el cu viclenie, începu să-și răsucească firele de păr ale

negului și adăugă : De altfel să nu-ți închipui că arginții ar putea să-l trezească — este abișnuit cu așa ceva, căci arginții au trecut prin mîna lui din ceasul în care s-a născut.

La urmă de tot, fu nevoit să stea de vorbă cu ispravnicul bătrînului stăpîn al casei Hwang, un ticălos cu vorba dulceagă și mîinile încleiate și grele de argintul care-i rămînea în palme, din socotelile ce le făcea stăpînului său. Tocmai din pricina asta Wang Lung își zicea uneori, că argintul este mai prețios decît pămîntul. Cel puțin, argintul îl putea vedea lucind.

Dar acuma n-avea ce face, căci pămîntul cumpărat era al lui. Într-o zi cu lumina cenușie din a doua lună după Anul Nou, ieși în țarină ca să vadă holda cumpărată. Încă nu știa nimeni că este a lui, așa că plecă să vadă singur bucata uriașă de humă neagră de formă patrată ce se întindea în apropierea șanțului de la picioarele zidului ce înconjura orașul. Ocoli holda cu toată băgarea de seamă și văzu că are trei sute de pași lungime și o sută douăzeci lățime. În cele patru colțuri ale holdei mai erau și acuma semnele puse pentru hotărnicie și acestea erau patru pietre care purtau stema Casei Hwang. În sfîrșit, lucrurile acestea se vor schimba. Va trebui să scoată pietrele și să le înlocuiască cu altele care să poarte numele lui — dar nu acuma, căci încă nu era pregătit, ca lumea să afle despre el că este destul de bogat ca să poată cumpăra pămînt de la o familie atît de mare, ci mai tîrziu, cînd va deveni destul de bogat, ca să nu-i mai pese de ceea ce va zice lumea. Uitîndu-se la holda aceasta a lui, se gîndi :

„Palma aceasta de pămînt nu înseamnă nimica pentru oamenii din casa aceea atît de mare, dar pentru mine înseamnă foarte mult !"

Dar numaidecît își dădu seama că trebuie să fie un netrebnic, dacă o holdă atît de mică, putea să aibă pentru el atîta însemnătate. Se gîndi cu cîtă mîndrie numărase ol banii de argint în palma ispravnicului, iar acesta îi luase cu nepăsare și-i spusese :

— În orice caz aci sînt bani tocmai de ajuns ca timp de cîteva zile să putem plăti opiul bătrînei stăpîne.

Afară de asta, marea deosebire dintre el și oamenii din familia Hwang i se părea acuma tot atît de adîncă și de netrecut, ca și apa șanțului din fața lui și tot atît de uriașă.

ca și ziduł ce se ridica împrejurul orașului. În clipa aceasta se simți stăpînit de o pornire năvalnică și-și zise în inima lui, că ascunzătoarea aceea din peretele casei o va umple din nou cu argint, de mai multe ori la rînd, pînă cînd va putea cumpăra de la stăpînul Casei Hwang atîta pămînt, încît cel pe care-l stăpînește astăzi nu i se va părea mai mare decît podul palmei.

Și așa se întîmplă că holda pe care o cumpărase, deveni pentru Wang Lung o faptă care-și avea însemnătatea și tîlcul ei.

Veni primăvara cu vînturi repezi și răbufneli de ploaie, așa că zilele de trîndăveală din timpul iernii, deveniră pentru Wang Lung zile lungi de muncă încordată în largul tarinei lui. Bătrînul îngrijea de copil și femeia lucra împreună cu bărbatul, de cum se crapa de ziuă pînă cînd înserarea începea să întunece zările, iar într-o bună zi Wang Lung băgă de seamă că femeia lui este din nou însărcinată, așa că la început se simți cuprins de o ușoară nemulțumire, aducîndu-și aminte că femeia lui nu va putea să lucreze împreună cu el în timpul secerișului. Se uită la ea ca și cum era rupt de oboseală, o întrebă supărat :

— Va să zică tocmai acum ți-ai găsit timpul cel mai potrivit ca să naști, nu-i așa ?

Femeia îi răspunse cu glasul liniștit :

— De astă dată nașterea nu înseamnă nimic. Greul cel mare a fost la început.

Dar nu mai schimbară nici o vorbă în legătură cu nașterea copilului lor al doilea, din ziua cînd văzu că mijlocul femeii începe să se îngroașe din pricina sarcinii, pînă tîrziu în toamnă, cînd într-o dimineață femeia lăsă sapa din mînă și porni spre casă. În ziua aceea el nu se întoarse acasă nici în timpul prînzului, deoarece cerul era întunecat de nori grei, încărcați de fulgere și orezul lui cu spicele grele era în plină pîrgă, așa că aștepta să fie secerat și legat în snopi. Ceva mai tîrziu, înainte de apusul soarelui, femeia apăru din nou alături de el în mijlocul holdei, cu pîntecele supt, sfîrșită de puteri, cu chipul împietrit, dar dornică de muncă. Cînd o văzu, era gata să-i spună :

— Pentru ziua de astăzi îți ajunge. Întoarce-te acasă și întinde-te în așternutul tău. Dar junghiurile ce-i săgetau trupul chinuit de oboseală, îl făceau să se poarte

fără cruțare, și-și zise că se trudise și el în timpul zilei la seceră tot atît de greu ca și ea în timpul nașterii, așa că se mulțumi s-o întrebe, în timp ce trăgea cu secera :

— E băiat sau fată ?

Femeia îi răspunse cu glasul liniștit :

— E tot băiat.

Nu mai schimbară nici o vorbă; dar el se simțea mulțumit, așa că mișcările ritmice ale trupului frînt și cu secera întinsă spre mănunchiurile de paie, nu i se mai părură atît de grele, iar cînd răsări luna deasupra unui așternut de nori împurpurați, terminară cu seceratul holdei și se întoarseră acasă.

Wang Lung mîncă, își spălă trupul ars de soare cu apă rece și-și clăti gura cu puțin ceai, apoi intră în odaie, ca să vadă pe al doilea fiu al său. După ce pregătise de cină, O-lan se întinsese în așternut și alături de ea era copilul — un copil grăsuliu și liniștit, destul de voinic, dar nu atît de mare ca cel dintîi. Wang Lug se uită la el, pe urmă ieși în tindă, simțindu-se destul de mulțumit. Încă un fecior și în fiecare an cîte unul — dar nu se poate ca în fiecare an să te gîndești la ouă roșii ; era de ajuns să faci așa ceva pentru întîiul născut. În fiecare an cîte un fecior ; casa lui era plină de binecuvîntare — femeia aceasta i-a adus în casă numai belșug. Se întoarse și spuse tatălui său :

— Ei, acuma preacinstite tată, ai încă un nepot și pe cel mai mare va trebui să-l culcăm în așternutul dumitale !

Bătrînul fu foarte mulțumit de vorbele fiului său. De multă vreme dorea ca nepotul să doarmă cu el într-un pat, ca să-i încălzească ciolanele bătrîne cu trupul și oasele lui crude, dar copilul nu vruse să se despartă de maică-sa. De astă dată băiatul se apropiase de pat copăcel, legănîndu-se pe piciorușele lui șubrede de copil și uitîndu-se la cel care era întins lîngă mama lui, în ochii săi adînci și gravi păru că lucește o lumină de înțelegere : îi luase altul locul lîngă maică-sa, așa că nu se mai împotrivi să-l culce în patul bunicului său.

Recolta fu și de astă dată îmbelșugată și Wang Lung adună din nou argint din vînzarea bucatelor lui și iarăși ascunse banii în peretele de lut al casei. Dar orezul de pe

holda cumpărată de la familia Hwang fu de două ori atît de greu ca cel de la holdele pămîntului său părintesc. Pămîntul holdei acesteia era umed și gras, așa că orezul răsărea întocmai ca buruienile, și chiar acolo unde n-ar fi trebuit. Acuma toată lumea știa că partalul acesta de pămînt este în stăpînirea lui și oamenii din sat aveau de gînd să-l aleagă căpetenia lor.

CAPITOLUL VII

Dar tocmai acuma unchiul său începu să devină pentru el povara de care Wang Lung se temuse mereu că într-o bună zi va trebui să vină. Unchiul acesta era fratele mai mic al părintelui lui Wang Lung și pe temeiul legăturilor de familie dintre ei, putea să-i ceară întotdeauna ajutor, în cazul cînd el însuși nu avea de ajuns pentru trai, ca să se întrețină pe sine și familia sa. Cîtă vreme Wang Lung și părintele său erau săraci și se hrăneau ei înșiși cu mare greutate, unchiul său trebuise, de voie de nevoie, să-și lucreze cît de cît pămîntul, pentru a putea scoate din-trînsul hrana pentru cei șapte copii ai lui, pentru nevastă și pentru el însuși. Dar după ce se săturau, nici unul dintre ei nu mai făcea nimic. Nevasta lui nu punea niciodată mîna pe tîrn, ca să mături podmolul bordeiului lor și nici să spele copiii pe obraz, de rămășițele mîncării cu care se ungeau în timpul mesei. Era mai mare rușinea, să vezi fetele — după ce mai crescură și unele din ele erau chiar la vîrsta de măritat — alergînd pe ulița satului, cu părul aspru și ieșit de soare, nepieptănat, iar uneori stînd de vorbă chiar cu bărbații. Întîlnind într-o zi pe cea mai mare dintre fete în starea aceasta, Wang Lung se supără atît de rău din cauza rușinei ce o făcea familiei lor, încît nu pregetă să se ducă la soția unchiului său și să-i spună :

— Cine crezi că se va căsători cu o fată ca verișoara mea, la care orice bărbat se poate uita fără sfială ? Fata

aceasta a ajuns de acum trei ani la vîrsta măritișului, dar aleargă de colo pînă colo fără nici un rost, și astăzi am văzut un derbedeu că o oprește în ulița satului și o apucă de braț, dar în loc de orice răspuns la o astfel de faptă, ea a început să rîdă cu nerușinare.

În toată ființa ei soția unchiului său n-avea nimic vrednic, afară de limbă, așa că îi dete drumul de față cu el :

— Bine, dar cine va plăti banii de zestre, dacă se va mărita, și aspățul de nuntă și toată cheltuiala agenților peițor ? Toate acestea sunt bune și frumoase pentru cei cărora le place să le umble gura, care au mai mult pămînt decît le-ar trebui și care mai pot să cumpere și alte holde de la familiile de seamă, cu argintul pe care l-au pus deoparte, dar unchiul tău este un om fără noroc și așa a fost toată viața lui. Soarta i-a fost potrivnică, dar fără nici o vină din partea lui. Așa a vrut pronia cerească. Acolo unde pentru altul rodește din greu, pentru el sămînța putrezește în pămînt și nu dă decît spini și pălămidă, deși muncește bietul om pe rupte.

Începu numaidecît să se vaete în gura mare și cuprinsă de furie, își smulse coada de pe creștet, apoi și-o desfăcu și-și resfiră părul pe obraz, zbierînd nestăpînită :

— Tu nu știi ce înseamnă să fii lovit de soarta vitregă ! Cînd holdele altora sînt grele de orez, ale noastre nu dau decît buruieni ; casele altora durează de sute de ani, dar sub casa noastră pînă și pămîntul se cutremură din temelii și face să-i plesnească pereții ; alte femei nasc feciori, dar eu chiar dacă se întîmplă să pornesc însărcinată cu un băiat, la naștere tot fată iese... vai de cel care este lovit de vitregia sorții !

Zbiera din toate puterile, așa că femeile din casele vecine ieșiră în curți, să vadă și să audă ce s-a întîmplat. Dar cu toate acestea Wang Lung rămase nepăsător în fața țipetelor ei, căci avea de gînd să-i spună tot ce avea de spus.

— Deși eu nu am căderea, continuă el, să dau sfaturi unchiului meu, totuși trebuie să vă spun următoarele : e mai bine ca o fată să se mărite, cît timp mai e fecioară ; dar cine a mai auzit de o cățea care să alerge slobodă pe maidane și să nu fete cățel, cînd îi vine vremea ?

După ce-i spuse, fără nici un înconjur, vorbele acestea, o întoarse acasă și lăsă pe soția unchiului său să se culete. Își pusese de gînd ca anul acesta să mai cumpere o bucată de pămînt de la Casa Hwang și dacă va putea, să cumpere în fiecare an cîte un hold. Se bătea cu gîndul ca la casa lui de acuma să mai adauge o încăpere, dar îi era necaz cînd se gîndea, că el și fiul său vor ajunge în curînd o familie de oameni înstăriți, iar netrebnicii aceștia de verișori ai lui, vor trăi în dezmăț și vor purta același nume pe care-l poartă și el.

A doua zi unchiul său veni la el în țarină, unde tocmai se apucase de lucru. O-lan nu ieșise cu el la lucrul cîmpului, deoarece trecuseră zece luni de lumină plină de la nașterea copilului lor al doilea, iar acuma se apropia ziua nașterii copilului al treilea și de astă dată nu se simțea bine, așa că de cîteva zile nu mai ieșise cu el în țarină și Wang Lung lucra singur. Unchiul său se apropie de el în lungul brazdei, cu hainele fluturînd slobode împrejurul trupului, căci hainele de pe el nu erau niciodată încheiate în nasturi, ci strînse peste mijloc cu brîul slobod, așa că cea mai mică adiere de vînt părea că le va smulge de pe el și-l va lăsa gol. Se apropie de partea unde era Wang Lung și cînd ajunse lîngă el, se opri, fără să zică nimica, deoarece nepotul său tocmai întorcea o brazdă cu sapa, în apropierea cuiburilor de fasole grasă pe care o semănase. Într-un tîrziu Wang Lung îi spuse cu șiretenie și fără să se uite la el :

— Iartă-mă unchiule, dar nu pot lăsa sapa din mînă, căci după cum bine știi, fasolea aceasta ca să rodească, trebuie să întorc pămîntul de două trei ori împrejurul ei Fără îndoială dumneata ai sfîrșit cu munca în holda dumitale. Dar eu sînt om încet — un biet plugar — care nu termină lucrul niciodată la vremea lui ca să se mai poată și odihni.

Unchiul său înțelese numaidecît șiretenia lui Wang-Lung, dar îi răspunse cu blîndețe :

— Eu sînt un om bătut de vitregia sorții. Anul acesta din douăzeci de cuiburi de fasole, n-a încolțit decît unul singur și cînd vezi cît de rău ies semănăturile, nu-ți mai vine să pui mîna pe sapă și să te ostenești. Anul acesta dacă vrem să mîncăm fasole, va trebui s-o cumpărăm de la alții, sfîrși el și oftă îndurerat.

Wang Lúng își împietri inima. Bănuia că unchiul său venise acuma la el, ca să-i ceară ceva. Cu mișcări domoale și regulate repezea sapa în pămînt, fărîmițînd pînă și cei mai mici bulgări din pămîntul care părea foarte bine lucrat. Vrejurile de fasole crudă se înșirau unul lîngă altul, în rînduri drepte, aruncînd umbre tremurate pe pămînt, în lumina razelor de soare. Într-un tîrziu unchiul său începu să vorbească limpede.

— Mi-a povestit femeia, zise el, despre marea grijă ce o porți netrebnicei roabe mai în vîrstă din casa noastră. Pentru anii tăi, nepoate, ești un bărbat înțelept. Ar trebui măritată. A împlinit cincisprezece ani și de trei sau patru ani încoace, putea să rămînă însărcinată. Trăiesc mereu chinuit de groază, că ar putea să rămînă însărcinată cu cine știe ce derbedeu care se ține de capul ei, și-mi va aduce rușine casei și numelui pe care îl purtăm. Închipuie-ți ce rușine ar fi pentru o familie respectabilă ca a noastră, ce umilință ar fi pentru mine, fratele părintelui tău!

Wang Lung înfipse cu nădejde sapa în pămînt. Ar fi avut poftă să-i spună cîteva de la obraz. I-ar fi plăcut să-i poată răspunde:

— De ce n-o păzești? De ce n-o ții acasă, așa cum s-ar cuveni să fie ținută o fată, s-o pui să mănînce, să spele, să gătească la bucătărie și să coasă hainele de care aveți nevoie în familie?

Dar nu se poate să spui astfel de vorbe, de față cu un om mai bătrîn decît tine. Prin urmare tăcu și începu să ridice cu mișcări domoale un mușuroi de pămînt împrejurul unui vrej de fasole, și aștepta.

— Dacă mi-ar fi fost scris, continuă unchiul său cu mîhnire, să mă căsătoresc cu o femeie ca cea cu care s-a căsătorit părintele tău, o femeie care ar fi putut lucra, dar în același timp să-mi nască și feciori, cum face și nevasta ta, în loc să mă fi căsătorit cu o femeie ca cea pe care o am și care nu face altceva decît pune carne pe ea și nu-mi naște decît fete, și pe trîndavul de fiul meu care din pricina trîndăviei este nevrednic să se numească bărbat, poate aș fi ajuns și eu om cu stare, așa cum ești tu acuma. Atunci aș fi... da, fără îndoială... ceea ce aș fi avut, aș fi împărțit cu tine. Ți-aș fi măritat fetele cu oameni cumsecade, pe fiul tău l-aș fi băgat la un negustor

pe procopseală și aș fi plătit chezășia cerută pentru el ; aș fi fost mulțumit să-ți pot ajuta la repararea casei și te-aș fi hrănit cu cele mai bune bucate de la masa mea, atît pe tine cît și pe tatăl copiilor tăi, căci sîntem din același sînge.

Wang Lung îi răspunse :

— Dumneata știi bine că eu nu sînt om bogat. Am cinci guri de hrănit, iar părintele meu este înaintat în vîrstă și nu poate lucra, dar de mîncat mănîncă, iar în casă după cîte știu eu, chiar acuma s-a mai născut o gură.

Unchiul său se grăbi să-i răspundă cu glasul ascuțit :

— Las' că ești bogat... ești bogat ! Ai cumpărat holda casei aceleia mari, numai tu știi cu ce preț greu ai plătit-o — ce crezi că se mai găsește cineva în satul nostru, care să poată face o astfel de faptă ?

La aceste cuvinte Wang Lung se supără și, lăsînd sapa din mînă, se întoarse spre unchiul său și măsurîndu-l cu privirea, strigă :

— Dacă se întîmplă să am un pumn de argint, îl am pentru că eu muncesc și nevasta mea muncește și nu facem cum fac alții care-și pierd vremea la mesele de joc sau clevetesc în pragul caselor, lăsîndu-și pămîntul părăginit să-l înece bălăriile și copiii lor să alerge pe uliță flămînzi.

Chipul galben al unchiului său se rumeni de sîngele care-i năvăli în obraz și repezindu-se la nepotul său, îl pălmui zdravăn peste amîndouă fălcile.

— Na, țipă unchiul său, ca să ții minte, că nu poți să vorbești în felul acesta cu cei de o vîrstă cu părintele tău. Nu ai nici un fel de credință, nici simț de omenie, de ești în stare să te porți cu atîta lipsă de respect ? N-ai auzit pînă acuma că este scris în Poruncile Sfinte, ca un bărbat să nu înfrunte niciodată pe unul mai în vîrstă decît el ?

Wang Lung se întunecă la față și rămase nemișcat, căci își dădea seama de greșeala pe care o făcuse, dar în adîncul sufletului său era nemulțumit, că un astfel de om poate să fie unchiul său.

— Voi repeta vorbele ce mi le-ai spus, tuturor oamenilor din sat ! zbieră unchiul său cu glasul înecat de revoltă. Ieri ți-ai bătut joc de casa mea și ai strigat în uliță, ca să te audă toată lumea că fiică-mea nu mai este fe-

cioară, iar astăzi mă înfrunți pe mine care va trebui să ți fiu ca și un tată, din ziua cînd părintele tău se va mut dintre vii ! Chiar dacă nici una dintre fetele mele nu a mai fi fecioară totuși nu voi răbda de la nimeni să-mi trîntească astfel de vorbe în obraz ! Voi spune oamenilor din sat... voi spune tuturora... repetă unchiul său de cîteva ori la rînd, pînă cînd Wang Lung îl întrebă cu jumătate gură :

— Și ce vrei să-ți fac eu ?

Se simțea umilit în mîndria lui că satul ar putea afla despre cearta cu unchiul său, căci la urma urmelor erau din același trup și sînge amîndoi.

Înfățișarea unchiului său se schimbă cît ai clipi. Supărarea îi trecu, de parcă i-ai fi luat-o cu mîna. Începu să zîmbească și puse mîna pe brațul nepotului său.

— O, eu te cunosc destul de bine — tu ești un flăcău cumsecade — un băiat bun, declară el cu blîndețe. Bătrînul tău unchi te cunoaște destul de bine — tu ești tot fiul meu cel bun. Fiule, pune ici în palma asta bătucită — hai să zicem, zece arginți sau chiar nouă, și aș putea să mă înțeleg cu pețitorul în privința netrebnicei mele roabe. Ai toată dreptatea ! A sosit vremea — nu se poate să mai întîrziem ! Oftă și clătinînd din cap, ridică ochii spre cer cu prefăcută evlavie.

Wang Lung puse mîna pe sapă și o lăsă iarăși din mînă.

— Haide cu mine acasă, se răsti el la unchiul său. Eu nu umblu cu arginți la mine, cum ar umbla un prinț, și plecă la drum, amărît peste măsură, din pricină că o parte din banii lui munciți din greu, cu care ar fi vrut să mai cumpere o bucată de pămînt, vor intra pe mîna unchiului său care se va duce și se va așeza pe fața mesei de joc, chiar înainte de a se lăsa înserarea.

Intră în casă, după ce feri din cale pe cei doi copii ai săi care jucau goi în lumina soarelui din fața intrării. Unchiul său se opri și începu să alinte copiii, apoi scoase dintr-o ascunzătoare a hainei cîte un ban de aramă și dete fiecăruia dintre ei. Îi strînse la piept și-și apropie obrazul de trupurile lor grăsulii, mirosindu-le ceafa arsă de soare, cu toată lăcomia.

— Ați crescut și sînteți doi bărbăței, zise unchiul său, apucînd pe fiecare de cîte o mînă.

Wang Lung însă nu se opri, ci intră în odaia unde dormea împreună cu soția lui și cu ultimul lor copil. Venind din lumina soarelui de afară, înăuntru i se păru că e întuneric beznă, căci afară de slaba rază ce se strecura prin fereastra tăiată în zid, nu era în stare să mai vadă nimic. Dar mirosul cald de sînge pe care îl cunoștea, îi năpădi în nări și întrebă cu glasul răstit :

— Ce s-a întîmplat ? Ți-a sosit ceasul ?

Glasul femeii lui se auzi din așternut, dar de astă dată mult mai slab decît îl auzise alte dăți.

— A trecut și de astă dată. Dar acuma am născut numai o roabă... așa că nu e vrednică de pomenire.

Wang Lung rămase nemișcat. Se simți cuprins de apropierea unei nenorociri. O fată ! Tot o fată pricinuia și neajunsurile de acuma în casa unchiului său. De acuma se născuse o fată și în casa lui.

Nu zise nimic ci se apropie de peretele odăii și după ce pipăi cu mîna să găsească urma aspră de lut unde era ascunzătoarea, îi scoase dopul și băgă mîna în grămăjoara de argint, din care scoase nouă bani de argint.

— De ce scoți banii din ascunzătoare ? se auzi pe neașteptate glasul soției lui, din fundul întunericului.

— Trebuie să împrumut banii aceștia unchiului meu, răspunse el fără să mai adauge ceva.

La început soția lui nu zise nimic, dar numaidecît îi auzi din nou glasul domolit și rar :

— E mai bine să nu întrebuințezi cuvîntul „împrumut". În casa oamenilor acestora nu se cunoaște o astfel de vorbă, căci tot ce le dai, este bun dat.

— Știu și eu că așa este, răspunse Wang Lung cu amărăciune. Mi se rupe inima, cînd mă gîndesc că trebuie să-i dau banii mei, pentru nimica, decît cel mult că sîntem de un sînge.

Ieși în pragul casei și aruncă unchiului său, banii, pe urmă se întoarse grăbit în țarină unde se așternu din nou pe lucru cu atîta desnădejde, de părea că vrea să cutremure pămîntul din temelii. Tot timpul nu se gîndea decît la argintul lui ; parcă-l vedea aruncat cu nepăsare pe o masă de joc, unde o mînă trîndavă se întindea după el — după argintul său, argintul pe care-l adunase cu atîta trudă din vînzarea recoltei lui, îl scoase din țarină

și-l păstrase cu gîndul să-l întrebuințeze pentru a-l preface tot în pămînt pe care să-l adauge țarinei lui.

Se întunecase de-a binelea pînă cînd să-i treacă supărarea și îndreptîndu-și mijlocul, își aduse aminte de casă și de cină care-l aștepta. Pe urmă-și aduse aminte de gura nouă ce se născuse în ziua aceea în casa lui, apoi se simți chinuit de gîndul că a început și pentru el rîndul să i se nască fete ; fete care nu aparțin părinților lor ci se nasc și sînt crescute pentru familii străine. Din pricina supărării ce i-o pricinuise unchiul său, își uitase cu totul să se apropie de soția lui, ca să poată vedea chipul plăpînd al noului său născut.

Rămase nemișcat, proptit în sapă și copleșit de tristețe. Va trebui să mai treacă încă un seceriș, pînă cînd va fi în stare să cumpere partalul de pămînt, hotarnic cu holda lui cea nouă, și în casă avea acuma o nouă gură de hrănit.

Un stol de corbi începu să se învîrtească pe deasupra lui, croncănind a pustiu, prin lumina palidă a înserării ce cobora din cerul ca sideful.

Îi urmări cu privirea cum se duc și se așează în copacii din apropierea casei sale și se repezi după ei, strigînd din toate puterile și cu sapa ridicată deasupra capului. Corbii se ridicară din nou și începură să rotească încet pe deasupra lui, croncănind ca și cînd ar fi vrut să-și bată joc de supărarea lui pe urmă dispărură în zarea cerului cernit de întuneric.

Wang Lung gemu din toată durerea sufletului său. Stolul de corbi oprit în preajma casei lui, era semn rău !

CAPITOLUL VIII

Părea că pînă și zeii își întorc fața de la omul pe care nu vor să-l mai vadă, ca să nu-l ajute. Ploile care ar fi trebuit să se anunțe în dricul verii, întîrziau și cerul era aprins de lumină, ca un cuptor încins, cît era ziua de lungă, cu săptămînile de capăt. Pămîntul prăjit și însetat nu-l mai interesa. Din zori și pînă în noapte în adîncul lui nu se arăta nici un petec de nor, iar noaptea bolta era bătută de stelele ce clipeau din ochii lor aprinși și strălucitori, dar cruzi.

Wang Lung se zbătea cu deznădejde, lucrînd în țarina lui, dar cu toate acestea pămîntul începu să se usuce și să plescănească, iar firicelele de grîu care încolțiseră la începutul primăverii și ieșiseră cu toată încrederea din pămînt, pentru a lega rodul apropiat, după ce văzură că nu le poate veni ajutor nici din pămînt nici din cer, se pipernicira și se sfrijiră sub razele de soare, ca pe urmă să se răsucească și să îngălbenească înainte de vreme. Partalele de orez tînăr pe care Wang Lung le udase și le lucrase cu pricepere, erau acuma tocmai ca niște covoare de jad, întinse pe pămîntul negru. În fiecare zi ducea apă cu găleţile grele, atîrnate pe cobiliță de bambus și le uda, căci acuma renunțase la semănăturile de grîu pe care nu le mai putea scăpa de secetă. Dar cu toate că umerii i se bătuciră de povara găleților, ploaia nu vru să se arate.

Într-un tîrziu secă și apa din iaz și lutul se uscă și se scoroji pe marginea ei și numaidecît după aceea scăzu și apa din fîntînă atît de mult, încît O-Ian crezu de cuviință să-i spună :

— Dacă vrei ca de aci înainte copiii să aibă ce bea și să mai ducem bătrînului în fiecare dimineață castronul lui cu apă caldă, va trebui să lași semănăturile să se prăpădească.

Wang Lung îi răspunse răstit, dar vorbele lui se stinseră într-un hohot de desnădejde :

— Dacă se vor prăpădi semănăturile, atunci sînt osîndiți să moară cu toții de foame.

Adevărat era că viața lor era legată de rodul ce li-l dădea pămîntul pe care-l lucrau.

Nu rodi decît holda pe care o cumpărase de la familia Hwang, dar și asta numai din pricină că după ce vara ajunse pe sfîrșite, fără să aducă ploaie, Wang Lung părăsi toate celelalte semănături și sta din zori și pînă în seară, numai lîngă ea, cărînd apă din șanțul de la picioarele iazului, ca să ude pămîntul însetat. Anul acesta i se întîmpla întîia dată să-și vîndă recolta, imediat după terminarea secerișului, iar cînd sîmți argintul în palmă, îl strînse bine și cu frică. Cu toată vrăjmășia zeilor și a secetei, va face așa cum și-a pus de gînd, își zicea el. Își zolise trupul și asudase din greu pentru pumnul acesta de argint, prin urmare va face cu el ceea ce va vrea. Se grăbi deci să se ducă la Casa Hwang unde dădu față cu ispravnicul și-i spuse direct.

— Am adunat banii cu care să cumpăr partalul de pămînt din vecinătatea holdei mele care este în apropierea șanțului de la picioarele zidului.

Wang Lung aflase, mai de la unul mai de la altul, că pentru Casa Hwang anul acesta fusese un an de sărăcie grea. Zile de-a rîndul bătrîna doamnă nu-și mai primise porția ei de opiu, așa că era furioasă ca o tigroaică flămîndă, și în fiecare zi chema ispravnicul și-l ocăra și-l bătea cu evantaiul peste obraz, zbierînd la el :

— Nu sînt destul holde din pămîntul pe care l-am putea vinde ?... Așa că bietul om nu mai știa ce să facă.

Își pierduse cu desăvîrșire cumpătul și scosese pînă și banii pe care avea obiceiul să-i rețină pentru el, din afacerile ce le făcea în numele stăpînilor săi. Dar după

toate acestea, bătrînul stăpîn își mai luase o ibovnică, o roabă care era fiica altei roabe, cumpărate de el în tinerețe, dar care acuma era măritată cu un argat de la curte, deoarece dorința bătrînului stăpîn față de ea se stinsese înainte de a o primi în apartamentele lui ca ibovnică. Pe fata aceasta a roabei, care nu împlinise mai mult de cincisprezece ani, o privea cu lăcomie pătimașă, căci pe măsură ce îmbătrînea și devenea tot mai neputincios, îngrășîndu-se peste măsură, se simțea tot mai ispitit de femei zvelte și tinere, uneori chiar fetițe tinere de tot, care să-i țină mereu treze poftele desfrînate. Întocmai cum nu puteai împăca pe bătrîna stăpînă, fără să-i dai opiu, tot așa nu era în stare nici el să înțeleagă, că nu sînt bani pentru cercei de jad și nici aur pentru palmele frumoase ale ibovnicelor lui. Ar fi fost peste putință ca un astfel de om să înțeleagă vorba „nu sînt bani", cînd el fusese obișnuit toată viața, să întindă mîna de cîte ori poftește și să și-o umple cu bănet.

Văzîndu-și părinții în starea aceasta, tinerii stăpîni dădeau din umeri și răspundeau că trebuie să mai fi rămas ceva, pentru a le ajunge și pentru plăcerile lor proprii. Toți aceștia nu puteau cădea la înțelegere, decît într-o singură privință, cînd era vorba să ocărască ispravnicul, învinuindu-l că nu se pricepe să îngrijească de averea familiei, așa că bietul om care odinioară fusese un bărbat solemn și bine hrănit, care trăise bine și fără griji, începuse acuma să slăbească, văzîndu-se mereu hărțuit din toate părțile și pierise carnea de pe el, așa că pielea îi atîrna fleșcăită, întocmai ca o îmbrăcăminte veche, devenită prea largă.

Cerul nu revărsase ploaie nici asupra țarinelor Casei Hwang, așa că nici ei nu avuseseră recoltă, prin urmare cînd apăru Wang Lung și-i spuse „Am argint", i se păru că vorbele lui sînt tot atît de fermecătoare, ca și cînd ar fi venit cineva să-i spună „am hrană pentru toți".

Pentru ispravnic prilejul fu cît se poate de binevenit, așa că înainte de a-și putea sorbi ceaiul pe deplin sau de a-și termina tîrguiala ce se desfășură între ei în șoaptă și chiar mult mai repede decît ar fi fost ei amîndoi în stare să vorbească, deoarece nu prideau să sfîrșească decît pe jumătate vorbele începute, banii se mutară din-

tr-o mînă într-alta. hîrtiile fură semnate și pecetluite și pămîntul trecu în stăpînirea lui Wang Lung.

Prin urmare se întîmplă încă odată ca Wang Lung să nu țină seamă de felul în care cheltuiește banul care era trupul și sîngele lui de care se despărțea atît de greu. Cu argintul acesta cumpăra acuma ceea ce-i dorea sufletul. Stăpînea astăzi o holdă mare și rodnică, a cărei întindere era de două ori cît fusese cea cumpărată la început. Dar pentru el nu atît holda, cît mai mult amănuntul că pămîntul acesta fusese odinioară în stăpînirea unei familii princiare, era partea cea mai de seamă. Dar de astă dată nu pomeni nimănui nici chiar lui O-lan despre ceea ce a făcut.

Lunile se înșirau una după alta, dar ploaia nu mai venea. Pe măsură ce se apropia toamna, în adîncul cerului se îngrămădeau nori mărunți și luminoși, iar pe ulița satului se puteau vedea oamenii cum stau grămadă, pierzîndu-și vremea fără nici o treabă și înspăimîntați, ridicînd obrazele spre cer și cîntărind cutare sau cutare nor și întrebîndu-se dacă vreunul dintre aceștia o fi aducînd și ploaia. Dar înainte ca norii să se poată îngrămădi destul de groși, pentru a le putea plini așteptările, se ridicau vînturi năpraznice, pornite din partea de miazănoapte-apus, vînturi aspre din depărtate deșerturi, care alungau norii de pe cer, împrăștiindu-i, cum ai împrăștia prafuł de pe uliță, cînd dai cu tîrnul. Așa că cerul rămînea fără pată și limpede, iar soarele nemilos răsărea în fiecare dimineață și-și urma drumul cu toată măreția spre celălalt capăt al zării, unde apunea în fiecare seară. În fundul drumului de unde apăruse, răsărea luna ca un soare mai palid, să lumineze pămîntul în locul lui.

Din țarina sa Wang Lung se alese cu o slabă recoltă de fasole cu boabele scorojite, iar din holdele cu grîne pe care le semănase cu multă trudă, după ce răsadurile de orez îngălbeniseră și se uscaseră înainte de a fi plantate în straturile inundate, adună cîțiva snopi cu spicele pipernicite care numai ici colo se întîmpla să mai aibă și bob. În timpul cît bătu fasolea, avu grijă să nu piardă nici un bob. După ce el și soția lui bătură vrejurile de fasole în arie, puse cei doi copilași să răscolească aria cu degetele lor delicate, ca vospele să fie luate de vînt și bobul să nu poată scăpa, iar grîul îl vînturară în tindă și

se uita lacom după fiecare fir de pleavă luată de vînt. Cînd vru să adune pleava grămadă ca să aibă ce pune pe foc, femeia îl opri, și-i spuse :

— Nu — nu se poate să risipești pleava pentru foc. Îmi aduc aminte că pe vremea cînd eram copil în provincia Shantung și se întîmpla să bîntuie ani de secetă ca aceasta, pînă și pleava era trecută prin rîșniță și o mîncam. E mult mai bună decît ar putea să fie iarba uscată.

În timpul cît ea vorbi, toți ai casei tăcură, pînă și copiii rămaseră muți. În zilele acestea de arșiță, cînd pămîntul se împotrivea să le dea hrana trebuincioasă, parcă îi pîndesc pe toți o nenorocire. Singură fetița nu știa ce este frica. Ea avea sînii îmbelșugați ai mamei care erau întotdeauna plini pentru a putea mulțumi lăcomia ei. Dar cînd îi da să sugă, O-lan murmura :

— Mănîncă, săracuța de tine, mănîncă.. pînă cînd se mai găsește ceva ce poate fi mîncat.

Apoi cu totul pe neașteptate, ca și cînd năpasta ce dase peste ei, nu ar fi fost destul de grea, O-lan se pomeni din nou însărcinată și izvorul laptelui îi secă, iar casa lor înspăimîntată răsuna acuma de țipetele neîntrerupte ale fetiței care cerea de mîncare.

Dacă s-ar fi întîmplat să vină cineva și să întrebe pe Wang Lung : „Cum crezi că vă veți putea hrăni în timpul toamnei viitoare ?", i-ar fi răspuns : „Nici eu nu știu... vom mînca cîte puțin, din cînd în cînd".

Dar nu venea nimeni să-i pună o astfel de întrebare. În partea aceasta de lume nimeni nu întreba pe celălalt : „Ce-ai mîncat ?" Totuși fiecare se întreba pe sine însuși : „Ce mănînc astăzi ?" Iar părinții se întrebau înspăimîntați : „Cum vom putea trăi, ce să mîncăm, noi și copiii noștri ?"

Wang Lung își hrăni boul atîta vreme cît fu în stare. În loc de nutreț, îi da cîte o mînă de paie și cîte o mînă de vrejuri, cît mai ținură, pe urmă ieșea să adune frunze de pe copaci, căci pe măsură ce se apropia iarna și le pișca gerul, se isprăvea și cu frunzele. Dar acuma, cînd nu mai ieșeau la plug, deoarece grîul de sămînță, dacă l-ar fi îngropat sub brazdă, ar fi încremenit în pămînt, ori sămînța o mîncaseră ei înșiși demult, se gîndi să scoată boul în țarină, ca să-și găsească singur hrana, iar băiatul său cel mare umbla încălecat în

spatele lui, cît era ziua de lungă, ținînd în mînă frînghia trecută prin nările boului, ca nu cumva să li-l fure cineva. Dar după ce mai trecu o vreme, nu îndrăzni să-l mai trimită în țarină, de teamă ca nu cumva oamenii din sat și chiar vecinii lui, să atace băiatul și să-i fure boul, ca să-l omoare și să-l mănînce. Așa că-l ținu în bătătură, pînă cînd se uscă pe picioare și se făcu ca un schelet.

Dar veni și ziua cînd în casă nu se mai găsea orez, nici grîu și nici fasole, ci numai cîțiva pumni de orz, iar boul mugea de foame în bătătură, așa că bătrînul le spuse :

— Vom mînca în curînd și boul.

Dar Wang Lung scoase un strigăt de revoltă, căci pentru el cuvintele acestea erau, ca și cînd ar fi venit cineva să-i spună : „Vom mînca în curînd și carne de om". Pentru el boul acesta era tovarășul cu care ieșea la muncă în țarină, pe urma căruia făcea drumul în sus și în jos în lungul brazdelor, pe care-l mîngîia și-l ocăra, după cum se întîmpla să fie supărat sau în voie bună, și din cea mai fragedă copilărie îl cunoștea, căci îl cumpăraseră și-l crescuseră de mînzat în curtea lor. Așa că răspunse părintelui său :

— Cum se poate să mîncăm boul ? Cu ce vom ara pămîntul de aci înainte ?

Dar bătrînul adăugă liniștit :

— Oare aici este vorba de primejdia vieții tale sau a boului, de viața fiului tău sau de a boului din jug, de mai poți stă în cumpănă, cînd omul își poate cumpăra un bou cu mai multă ușurință, decît și-ar putea răscumpăra viața lui însuși.

Dar nu se învoi să omoare boul în ziua aceea. Veni a doua zi, dar trecu, și mai trecură alte cîteva zile, și copiii începură să țipe după mîncare, așa că nu mai puteau fi îmbunați și O-lan începu să se uite la Wang Lung cu ochii rugători, parcă ar fi vrut să-i spună să-i fie milă de copii, astfel că la urmă își dădu seama că va trebui să se întîmple și asta. Prin urmare îi spuse cu glasul răstit :

— Bine, omorîți-l, dar eu nu sînt în stare să fac o astfel de faptă.

Intră în odaia în care dormea și trîntindu-se pe pat, își înfășură pătura în jurul capului, ca să nu audă gemetele boului, cînd va muri.

Astfel O-lan se strecură în șopron, cu un cuțit mare de bucătărie și tăie o crestătură largă în gîtul boului, despărțindu-i capul de trup. Sîngele îl adună într-o strachină, ca pe acesta să-l pregătească la masă, împreună cu cîrnul de fiecare zi, pe urmă îl jupui de piele și tăie carnea în bucăți, dar Wang Lung nu ieși din odaia lui, pînă cînd termină de lucru și carnea fiartă fu așezată pe masă. Dar cînd încercă să mănînce, nu fu în stare să înghită dumicatul de carne, așa că se mulțumi să soarbă cîteva linguri de ciorbă. O-lan se întoarse spre el și-i spuse :

— Boul tot bou rămîne, iar acesta al nostru începuse să îmbătrînească. Mănîncă, deoarece va veni și vremea cînd ne vom putea cumpăra un altul care va fi mult mai bun decît acesta pe care l-am avut acuma.

Wang Lung mai prinse puțină inimă, așa că mîncă și el bucățica de carne și se îndemnară cu toții la mîncare. După ce mîncară boul și-i sfărîmară oasele, ca să scoată măduva, nu mai rămase dintr-însul decît pielea uscată și tare pe care o întinseră pe niște scleme de bambus, făcute de O-lan.

La început oamenii din sat parcă dușmăneau pe Wang Lung, deoarece își închipuiau despre el că are bani ascunși și provizii de hrană. Primul între cei nemulțumiți era chiar unchiul său care veni să bată la ușa lui, deoarece el cu nevasta și cei șapte copii nu mai aveau ce mînca. Wang Lung îi turnă în poala halatului o bănicioară de fasole și un pumn de grîu care pe o vreme ca asta era ceva neprețuit, apoi îi spuse categoric :

— Atît e tot ce-ți pot da și să nu uiți că înainte de orice, trebuie să mă îngrijesc de bătrînul meu părinte, chiar dacă n-aș avea copiii pe care să-i hrănesc.

Iar cînd unchiul său se arătă din nou, Wang Lung se răsti la el :

— Dragostea față de cei de un neam cu mine nu poate să-mi hrănească gurile din casă, și lăsă pe unchiul său să plece cu mîna goală.

Din ziua aceea unchiul său începu să mîrîie la el, întocmai ca un cîine pe care l-ai ciomăgit, și umbla din casă în casă, purtînd vorbe de ocară împotriva lui și spunînd :

— Nepotul meu are argint și mîncare destulă, dar nu va împărți cu nici unul dintre noi, nici chiar cu mine care sînt unchiul său, sau cu copiii mei care sînt din același trup și sînge ca și el. Nu ne mai rămîne altceva, decît să murim de foame.

După ce familiile celor din sat își terminară una după alta proviziile ce le aveau și ultimul ban fu cheltuit cu cumpărăturile rare ce se găseau în tîrgul de la oraș, și crivățul iernii se repezi asupra lor din fundurile deșerturilor de la miazănoapte, cînd foamea începu să-i chinuiască și inima li se strîngea de durere auzind țipetele soțiilor și ale copiilor înfometați, iar pe unchiul lui Wang Lung îl vedeau trecînd pe ulița satului, hămesit ca un cîine de pripas și spunînd mai unuia, mai altuia : „Este cineva în sat care nu duce lipsă de hrană și copiii lui sînt și acuma grași", oamenii puseră mîna pe cîte un par și în cap de noapte se duseră la casa lui Wang Lung și bătură la intrare. Auzind strigătele vecinilor săi, cînd Wang Lung deschise ușa, oamenii se năpustiră asupra lui și-l dădură afară din tindă, pe urmă scoaseră copiii din casă și începură să răscolească prin toate colțurile, sgîriind pămîntul cu unghiile, ca să poată găsi ascunzătoarea în care erau proviziile. Cu mare greutate găsiră un pumn de fasole și o strachină de grăunțe, așa că din mijlocul lor se ridică un urlet de dezamăgire și deznădejde, și se repeziră la lucrurile din casă, luînd masa și lavițele, pe urmă mîndirul bătrînului care sta speriat și plîngea, uitîndu-se la ei.

O-lan ieși în calea lor, ca să le vorbească și glasul ei domolit și simplu se ridică tremurînd pe deasupra capetelor celor care-i năvăliseră în casă :

— Nu se poate să luați lucrurile acestea — încă nu ni le puteți lua, strigă ea. N-a sosit pînă acuma vremea să ne luați masa și lavițele și așternutul din casă. Ne-ați luat toate proviziile ce le-am avut. Dar din casele voastre n-ați scos încă mesele și lavițele. Lăsați pe ale noastre. Acum sîntem cu toții pe o formă. Nu avem nici un bob de fasole și nici un grăunte de hrană mai mult decît aveți voi — aveți chiar mai mult decît ce ne-a rămas nouă, căci ne-ați luat tot ce am avut. Și Dumnezeu v-ar bate, dacă ați încerca să ne mai luați ceva. Acum vom ieși împreună în țarină, să căutăm iarbă pentru mîncare și scoarță de copaci, voi pentru copiii voștri și noi pentru cei trei pe

care-i avem, și pentru al patrulea care a fost sortit să se nască pe o astfel de vreme.

În timp ce vorbea, femeia își duse mîna la pîntece și și-l apăsă cu palma. Oamenii se rușinară în fața ei și începură să iasă unul cîte unul din casă, căci în sufletul lor nu erau oameni răi, decît atunci cînd foamea le răscolea măruntaiele.

Unul singur întîrzie, cel pe care-l chema Ching, un om mic de statură și tăcut, care chiar în vremuri bune avea fața galbenă ca de maimuță, dar acuma chipul lui era scofîlcit și cu ochii înspăimîntați. Se simțea rușinat în sufletul său și ar fi vrut să le spună cîteva vorbe de mîngîiere, căci era om cinstit și numai țipetele copilului său care plîngea de foame, îl făcuseră să se însoțească cu ceilalți săteni. Dar în sîn avea un pumn de fasole pe care-l ascunsese, cînd dascră de urma proviziilor vecinului său, așa că se temea că, dacă va vorbi, va trebui să dea fasolea înapoi, prin urmare se uită la Wang Lung cu ochii tulburi și rătăciți, apoi se întoarse și ieși din casă.

Wang Lung se opri în mijlocul curții lui, unde atîția ani la rînd își treierase recolta din anii de belșug și care acuma de luni de zile nu-i mai era de nici un folos. În casă nu mai rămăsese nimica pentru hrana părintelui și a copiilor săi — nimic cu ce și-ar fi putut hrăni femeia aceasta a lui, care în afară de hrana ce-i trebuia pentru ea însăși, mai trebuia să hrănească și ființa aceea pe care o purta în pîntece și care, ca să poată crește, va trebui să se hrănească din vlaga și sîngele propriului trup al mamei sale. Cîteva clipe se simți cutremurat de o spaimă îngrozitoare. Pe urmă tot trupul i se destinse ca de o băutură binefăcătoare și își zise în inima lui:

— Pămîntul nu vor putea să mi-l ia. Truda și sudoarea trupului meu, rodul țarinelor mele l-am îngropat în ceva ce nu poate lua nimenea. Dacă aș fi avut în casă argint, mi l-ar fi luat. Dacă aș fi cumpărat provizii de grăunțe și hrană și le-aș fi păstrat în jigniță, le-ar fi luat pe toate. Dar așa, mi-a rămas pămîntul și acesta este al meu.

CAPITOLUL IX

Stînd în pragul casei sale, Wang își zise că ar fi peste putință să mai întîrzie cu hotărîrea ce trebuia luată! Ar fi fost peste putință să mai rămînă în casa aceasta pustie și să moară cu toții. În trupul lui chinuit de lipsuri, în jurul căruia își strîngea brîul tot mai mult cu fiecare zi ce trecea, simțea o voință neînfrîntă de a trăi: Nu putea să se lase doborît în felul acesta de soarta potrivnică, tocmai atunci cînd viața lui începuse să se desfășoare în deplinătatea vigoarei bărbătești. Citeodată se simțea cutremurat de o furie oarbă pe care nu și-o mai putea stăpîni. Uneori furia aceasta îl făcea să alerge prin curte și se oprea în mijlocul aricei, ridicînd pumnii amenințători deasupra capului, spre cerul nemilos care strălucea departe, veșnic albastru și limpede, rece și fără pic de nori.

O, tu Om Bătrîn din somnul tău ceresc, cît ești de crud! cîrtea el fără sfială. Dar numaidecît se simțea cuprins de teamă și în clipa următoare murmura, întunecat: Ce rău mai mare mi s-ar putea întîmpla de aici înainte, ca să fiu mai greu lovit decît pînă acum!

Într-un rînd, slăbit de foame, își tîrî picioarele grele, pînă în fața templului unde tronau zeitățile cîmpului și scuipă întăritat în obrazul micului zeu care sta indiferent alături de zeița lui. La picioarele lor nu se mai vedeau acuma bețișoarele de tămîie, căci de luni de zile nu mai venise nimeni să li se închine și hainele de pe ei erau sfîșiate și prin sfîșieturile lor, li se vedeau trupurile de

humă neagră. Totuși zeițățile stăteau nepăsătoare sub acoperișul templului lor și Wang Lung scrîșni din dinți, uitîndu-se la ele, apoi se întoarse acasă gemînd furios și se trînti pe așternutul său.

Acuma aproape nici unul dintre ei nu se mai ridica din așternut. Nu era nici nevoie să se mai ridice, iar somnul putea pentru o vreme, să țină locul mîncării ce le lipsea. Pleava rămasă de la treier o uscaseră și o mîncaseră demult și smulgeau acuma scoarța de pe copaci, ca să se poată hrăni, iar în largul cîmpului în toate părțile se vedeau oameni care mîncau iarba ce o puteau găsi, pe costișele dealurilor încinse de furia vînturilor. Nicăieri nu se mai găsea picior de dobitoc. Puteai alerga zile de-a rîndul, fără să întîlnești în drum nici bou de jug, nici măgăruș și nici un fel de zburătoare.

Pîntecele copiilor erau umflate de vînturile foamei și ar fi fost peste putință ca în aceste zile de cumpănă, să întîlnești vreun copil jucîndu-se pe ulița satului. Cei doi băieți ai lui Wang Lung ieșeau cel mult pînă în pragul casei și se prăjeau în bătaia razelor de soare care dogoreau fără milă. Trupurile lor care odinioară fuseseră rotunde, acuma erau colțuroase și prin piele li se vedeau oasele, oase subțiri și firave, ca oasele păsărilor, numai pîntecele le era umflat și rotund. Fetița cea mică nu putea sta încă în capul oaselor, deși trecuse demult vremea pentru așa ceva, dar sta ceasuri de-a rîndul, întinsă și înfășurată într-o pătură veche, fără să scrîșnească. La început toată casa răsuna de țipetele ei neîntrerupte, dar se liniștise curînd și de atunci morfolea încet, orice i-ai fi pus în gură și niciodată nu i se auzea glasul. Obrăjorul ei mic, cu buzele vinete și supte, ca ale unei babe care și-a pierdut demult dinții, se întorcea spre fiecare dintre ei și-i urmărea cu ochii negri, căzuți în fundul capului.

Viața care stăruia în trupul ei firav, întocmai ca o luminiță gata să se stingă, făcu pe tatăl ei să se gîndească la ea cu dragoste neobișnuită, deși dacă s-ar fi întîmplat să fie rotunjoară și veselă, cum fuseseră ceilalți frați ai ei cînd erau de aceeași vîrstă, s-ar fi gîndit la ea cu nepăsare, ca la orice fată pe care o ai în casă. Uneori uitîndu-se la ea, se pomenea îngînînd în șoaptă :

— Săraca de tine... săracuța de tine !

Într-un rînd cînd o văzu că se uită la el și începe să zîmbească, arătîndu-și gingiile fără dinți, îl podidiră

lacrimile și luă în palma slăbită și bătucită, mînuța ei mică ca o ghiară și-i simți degetele subțirele, încleștate pe arătătorul lui. Din ziua aceea o ridica din cînd în cînd de sub pătură, și-i ascundea trupușorul gol sub pieptul hainei lui, ca să-i împrumute din căldura trupului său, pe urmă se așeza cu ea pe pragul casei la soare și privirile îi rătăceau în largul cîmpului uscat și pustiit.

Cît despre bătrînul său părinte, lui îi mergea mai bine decît oricăruia dintre ei, căci dacă se întîmpla să se găsească ceva de mîncare, lui îi dădea întotdeauna, chiar atunci cînd copiii rămîneau nemîncați. Wang Lung se gîndea cu mîndrie, că în ziua cînd se va întîmpla să-i sosească ceasul morții, nimeni nu va putea spune despre el, că și-a uitat de părintele său. Chiar dacă ar fi fost vorba ca el să piară, pentru tatăl său trebuia să găsească ceva de mîncare. Bătrînul dormea zi și noapte, și mînca tot ce-i dădeau, așa că îi mai rămăsese destulă putere, ca în ceasul amiezii să poată ieși în fața casei și să se încălzească la soare. Era mai vesel decît toți ceilalți ai casei și într-un rînd le spuse cu glasul tremurat și slăbit, întocmai ca susurul trestiilor de bambus înfiorate de vînt :

— Eu am trecut prin vremuri mult mai grele decît acestea... au fost și zile de cumpănă mult mai cumplită. Mi-a fost dat să văd bărbați și femei care pe vreme de foamete își mîncau copiii.

— În casa mea nu se va întîmpla niciodată o astfel de faptă, răspunse Wang Lung cutremurat de groază.

Sosi și ziua cînd vecinul său Ching, sfîrșit de puteri și numai umbra celui care fusese altă dată, se arătă în fața casei lui Wang Lung și de pe buzele uscate și negre ca și pămîntul ce-l călca în picioare, începură să-i picure vorbele stinse :

— Oamenii din oraș au mîncat toți cîinii și toți caii și toate dobitoacele ce le-au găsit. Aici, în satul nostru, noi ne-am mîncat dobitoacele din jug, iarba de pe cîmp și scoarța de pe copaci. Ce ne-a mai rămas, ca să ne putem hrăni ?

Wang Lung clătină deznădăjduit din cap. În sîn avea trupul sfrijit ca un schelet al fetiței lui și plecă fruntea ca să se uite la obrăjorul ei delicat și scofîlcit, la ochii ei lucitori și triști care-l urmăreau fără încetare de sub pieptarul hainei cu care era îmbrăcat. De cîte ori privirile

fetiței întîlneau ochii lui, pe obrăjorul ei slăbit tremura o umbră de zîmbet care-l făcea să-și simtă inima cum îi sîngerează în piept.

Ching își apropie capul de al lui.

— Aici în sat au început să mănînce carne de om, suflă el în șoaptă. Se spune că unchiul tău și soția lui au fost cei dintîi care au început. Altfel nici nu s-ar putea să mai fie în viață și destul de tari ca să umble de colo pînă colo, fără nici o treabă — tocmai ei, despre care se știe că n-au avut niciodată nimic.

Wang Lung se feri din calea capului de hîrcă al lui Ching care se plecase spre el, în timp ce vorbea. Cu ochii pe jumătate închiși, omul acesta avea o înfățișare îngrozitoare. Se simți cuprins de o spaimă neînțeleasă. Sări în picioare, ca și cînd ar fi vrut să se ferească din calea unei primejdii.

— Vom pleca din satul acesta, răspunse el cu glasul ridicat. Ne vom coborî spre miazăzi. În țara aceasta lumea piere pretutindeni de foame. Oricît ar fi cerul de potrivnic, nu se poate să șteargă dintr-odată de pe fața pămîntului, pe toți fiii Hanului.

Vecinul său se uită la el cu ochii împăienjeniți :

— Eu sînt mai în vîrstă decît tine, soția mea este bătrînă și n-avem nimic, afară de fata noastră. Așa că vom putea muri liniștiți.

— Ești mai norocos decît mine, răspunse Wang Lung. Eu am pe bătrînul meu părinte și cele trei guri plăpînde de hrănit, iar a patra este pe drum. Va trebui să ne urnim la drum, căci altfel s-ar putea să uităm că sîntem oameni și vom începe să ne sfîșiem unii pe alții, cum se sfîșie cîinii turbați.

În clipa aceasta începu să i se limpezească în minte încredințarea că vorbele spuse de el, trebuiau duse fără întîrziere la îndeplinire și chemă pe O-lan, care zile de-a rîndul sta nemișcată în așternut, fără să zică nimic, deoarece acum nu mai avea ce găti la plită și nu mai aveau nici cu ce să aîțe focul în sobă.

— Haide, femeie, să plecăm spre miazăzi !

În glasul lui tremura o veselie cum nu se mai întîmplase de multe luni cu lumină plină, așa că cei doi copii se uitară la el, iar bătrînul se ridică și ieși din odaia lui legănîndu-se pe picioare ; O-lan coborî din pat și sprijinindu-se de ușă, îi răspunse cu glasul slăbit :

— Cred că va fi mai bine așa. Cel puțin vom putea muri pe drum.

Copilul pe care-l purta în pîntece, îi atîrna în mărunțaie întocmai ca un fruct pîrguit, iar obrazul supt nu mai avea nici o urmă de carne și de sub pielea întinsă se vedeau oasele, întocmai ca niște colțuri de piatră ascuțită.

— Cred că va trebui să mai întîrziem pînă mîine, adăugă femeia. Cred că pînă atunci copilul se va naște, căci simt că mi-a sosit ceasul, după mișcările din trupul meu.

— Bine, să mai stăm pînă mîine, încuviință Wang Lung, apoi uitîndu-se la chipul soției lui, se simți cuprins de o milă mult mai năvalnică decît ar fi fost în stare să simtă pentru nevolnicia lui. Nenorocita aceasta purta în pîntece și viața copilului lor.

— Cum vei putea merge, săraca de tine, îngînă el și fără să vrea, se adresă vecinului său Ching care sta proptit de peretele casei, în apropierea ușii : Fie-ți milă și dacă ți-a mai rămas ceva, dă-mi un pumn de mîncare, ca să pot mîntui viața mamei copiilor mei, căci dacă îmi vei da, nu-mi voi mai aduce niciodată aminte că ai intrat în casa mea cu gînd de tîlhărie.

Ching se uită la el rușinat și-i răspunse cu sfială :

— Din ziua aceea n-am mai avut pace, gîndindu-mă la tine. Ciinele de unchiul tău m-a îndemnat să mă ridic împotriva ta, spunîndu-mi că tu ai avea ascunsă în casă toată recolta ta rinei tale. Mă jur înaintea ta, sub cerul care dogorește fără milă deasupra capetelor noastre, că nu mi-a mai rămas nimic decît un pumn de fasole pe care l-am îngropat sub pragul de piatră al casei mele. Am ascuns-o acolo cu împreună cu soția, ca în clipa cînd ne va sosi ceasul morții, noi și fiica noastră să nu murim cu pîntecele leșinat. Dar îți voi da și ție o parte din-tr-însa. Mîine, dacă vei fi în stare, urnește-te spre miazăzi. Eu și toată casa mea voi rămîne în sat. Sînt mai în vîrstă decît tine și nu am feciori la casă, așa că viața sau moartea mea nu înseamnă nimic.

Ieși din curte, dar nu mult după aceea se întoarse, aducînd într-un colț de năframă, cam doi pumni de fasole mărunță și roșie, amestecată cu pămînt. La vederea boabelor cei doi copii ieșiră numaidecît în calea lui, și pînă și ochii bătrînului începură să sclipească, dar de astă

dată Wang Lung îi feri din calea lui și intră în odaie, ca să ducă mîncarea aceasta soției lui care sta întinsă pe pat. Femeia întinse mîna și înghiți cîteva boabe una după alta, căci știa că dacă acuma nu va mînca nimica, va fi osîndită să moară în timpul chinurilor facerii.

Păstră și pentru el cîteva boabe în podul palmei și după ce le mestecă între dinți și simți că i s-au făcut pe limbă un fel de cocă. Wang Lung își apropie gura de gura lacomă a fiicei lui și-i împinse brușul mestecat între buzele subțiri, iar cînd o văzu că începe să miște gura mică, se simți și el sătul.

Noaptea ce urmă după întîmplarea asta, și-o petrecu în tindă. Cei doi fii ai săi erau în camera bătrînului, iar în a treia odaie O-lan năștea al patrulea copil al lor. Sta singur prin întuneric, cum stase și în noaptea cînd se născuse primul său fiu, căci nici acum nu se învoise să stea lîngă ea, cînd îi va veni ceasul. Voia să nască fiind numai ea singură, lîngă vechiul ei ciubăr pe care și-l pusese la îndemînă, pe urmă o auzi umblînd de colo pînă colo prin odaie, ștergînd urmele celor ce se întîmplaseră sub scutul întunericului, întocmai ca un animal care șterge urmele lăsate de nașterea puiului său.

Trăgea cu urechea, ca să prindă svonul țipătului pe care-l cunoștea atît de bine, și se simțea chinuit de deznădejde. Acum nu-l mai interesa dacă este băiat sau fată — căci nu se putea gîndi la altceva, decît că va avea o nouă gură de hrănit.

— Mare minune ar fi, dacă se va naște mort! murmură el, dar numaidecît după aceea auzi un țipăt slab — atît de slab — care înfioră o clipă întunerecul dinăuntrul odaii. „Ar fi peste putință ca în astfel de vremuri să se mai întîmple și minuni", oftă el cu amărăciune și rămase nemișcat, ca să audă ce se petrece dincolo.

Nu se mai auzi nici un țipăt și liniștea din casă părea ca de piatră. Dar de zile întregi liniștea se statornicise în toate părțile — liniștea caracteristică lipsei de activitate a oamenilor care se retrăseseră în casele lor, așteptînd să moară. Pe neașteptate Wang Lung se simți înspăimîntat de această liniște pe care nu o mai putea suporta. Începu să-i fie frică. Se ridică de pe laviță și se apropie de ușa odăii în care era O-lan, apoi strigă printre despărțiturile

dintre scînduri și i se păru că ecoul glasului său îl face să mai prindă inimă.

— Te simți bine ? întrebă el.

Așteptă să primească răspuns. Poate o fi murit și el stă liniștit aci în tindă ! Dar simți o ușoară mișcare. Pesemne femeia umbla prin casă și într-un tîrziu o auzi că-i răspunde, dar glasul ei semăna mai mult a suspin :

— Intră !

Intră în odaie și o văzu întinsă în așternut, dar trupul ei aproape nu se vedea sub pătură, atît era de subțire. Lîngă ea nu se vedea nimica.

— Unde este copilul ? întrebă Wang Lung.

Făcu o ușoară mișcare cu mîna, pe deasupra păturii, și întorcîndu-se, Wang Lung văzu trupul nemișcat al copilului întins pe podmolul odăii.

— E mort ! se miră el.

— Mort, răspunse femeia cu glasul stins.

Se plecă și se uită la trupul firav care era numai osul și pielea și văzu că este o fetiță. Era gata să spună : „Am auzit-o țipînd, prin urmare trebuie să se fi născut vie", dar se uită la chipul soției lui. Ochii îi erau căzuți în fundul capului, iar obrazul cenușiu cu pielea întinsă și galbenă peste oasele repezite în afară, era obrazul chinuit al unei biete femei care trecuse prin chinuri ce întreceau cu mult puterile ei, așa că nu mai putea zice nimic. La urma urmelor în timpul acestor luni de foamete, el nu avusese de purtat decît propriul său trup. Prin ce chinuri nemăsurate trecuse femeia aceasta, cînd trebuise să poarte și sarcina de la picioarele lui, care mușca din trupul ei pe dinăuntrul, în luptă cu foametea ce o amenința cu moartea.

Nu mai zise nimic, ci luă trupul rece al fetiței și-l trecu în tindă unde-i așeză pe podmol și după ce găsi un petec de rogojină sfîșiată, îl înfășură într-însa. Capul mic și rotund se legăna la fiecare mișcare și pe gîtul subțire văzu două lungi vinete și însîngerate, dar cu toate acestea nu se opri, pînă cînd nu termină ce-și pusese de gînd. Ridică legătura de rogojină în brațe și se depărtă de casă, atît cît îl îngăduiau puterile, apoi lăsă povara din brațe, proptind-o de marginea unui mormînt prăbușit. Mormîntul acesta împreună cu multe altele care rămăseseră părăsite și uitate, era în poala unui deal care făcea miezuina din partea de apus a țarinei lui. Dar abia lăsă din brațe sarcina pe care o adusese, cînd văzu că apare

furiș un cîine hămesit și lacom ca un lup ; era atît de hămesit încît după ce ridică o piatră și aruncă după el, piatra se auzi răbufnind în pîntecele lui cu coastele ieșite, dar de mișcat nu se mișcă mai mult de cîțiva pași. Într-un tîrziu Wang Lung simți că picioarele nu mai sînt în stare să-i poarte greutatea trupului și acoperindu-și fața cu mîinile, porni spre casă.

— E mai bine așa cum este ! murmură el și pentru întîia oară își simți sufletul întunecat de deznădejde.

A doua zi dimineața, cînd soarele răsări din nou în fundul cerului albastru și fără pată, i se păru că a fost numai un vis nebunesc, dar de gîndit nu s-a gîndit niciodată să plece de acasă, cu copiii lui prăpădiți, cu soția sfîrșită de puteri și cu bătrînul său părinte pe care abia-l mai puteau duce picioarele. Cum ar fi fost cu putință ca ei să fie în stare să-și poarte trupurile, la depărtări de sute de kilometri, chiar dacă ar fi știut că acolo unde se duc, îi așteaptă belșugul ? Dar cine ar fi putut să le spună, dacă în partea aceea din miazăzi se găsește sau nu se găsește hrană ? Părea că ar fi peste putință ca cerul de pară întins deasupra lor, să poată fi mai milos în alte părți. Poate truda lor de acuma nu le va sluji la altceva, decît să întîlnească în drumul lor alți oameni care mor de foame și care pe deasupra sînt și străini. E mult mai bine să nu se miște de acasă ci să aștepte moartea întinși în așternuturile lor. Se așeză îngîndurat pe pragul casei și privirile îi rătăciră în largul cîmpului sterp și plesnit de pojarul de sus, pămîntul lor din care storseseră tot ce putea fi mîncat sau ars.

Bani nu avea. Cheltuiseră de mult pînă și ultima lescaie ce se găsea în casă. Dar pînă și banii nu i-ar mai fi fost acuma de nici un folos, căci nicăieri nu puteai găsi mîncare de cumpărat. Auzise mai de mult că în oraș sînt oameni bogați care au îngrămădit bucate în jignițele lor, pentru ei și pentru cei care aveau cu ce să le cumpere la nevoie, dar acuma nici de așa ceva nu-i mai păsa. Astăzi nu se simțea în stare să se ducă pînă în oraș, chiar dacă ar fi fost să-i dea mîncare de pomană. De fapt începuse să nici nu mai simtă chinurile foamei.

Durerile tăioase pe care le simțise la început în pîntece, îi trecuseră, așa că acuma era în stare să răscolească puțin pămîntul dintr-un anumit partal al țarinei lui,

și-l aducea copiilor, dar nu se simțea îndemnat să guste și el cel puțin o gură. Pămîntul acesta îl mîncau de zile întregi, subțiat cu apă și-l numeau *mana* pămîntului, din pricină că avea oarecare putere de hrănire, dar ar fi fost peste putință ca mîncînd acest pămînt, să poți scăpa pînă la urmă cu viață. Dar făcîndu-l cir, îl puteau da copiilor ca să le astîmpere foamea chinuitoare pentru cîteva ceasuri și să le umple pîntecele deșert care bălăngănea ca o traistă golită. Se încăpățîna să nu se atingă nici acuma de cele cîteva boabe de fasole pe care O-lan le mai ținea încă în palmă, și simțea o neînțeleasă mulțumire cînd o auzea, la rare răstimpuri, fărîmînd cîte un bob între dinți.

Stînd așa în pragul casei sale, după ce renunțase la orice nădejde și gîndindu-se cu o tulbureală de mulțumire la clipa cînd va dormi în așternutul său, ca să nu se mai trezească, văzu ceva apărînd în fundul țarinei și un grup de oameni se apropie de el. Dar nu se mișcă de pe prag, nici după ce veniră mai aproape, deși băgă de seamă că era unchiul său împreună cu alți trei oameni pe care nu-i cunoștea.

— Nu te-am mai văzut de multă vreme, strigă unchiul său cu prefăcută veselie. Apoi după ce se mai apropie, strigă tot atît de tare : Ia te uită, ce bine arăți ! Dar părintele tău, fratele meu mai mare, ce mai face ?

Wang Lung se uită la unchiul său. Vedea că este slab, dar nu părea mort de foame, așa cum s-ar fi așteptat să-l vadă. Simți că ultimele puteri ale trupului său lipsit de vlagă, încep să se învolbureze într-un noian de ură fără hotar, împotriva omului acestuia care era unchiul său.

— Se vede c-ai mîncat... ești sătul, ești sătul ! murmură el cu glasul sugrumat. Nu se mai gîndi la străinii din fața lui și nici nu-și aduse aminte să le spună vorbe curtenitoare, căci nu era în stare să vadă decît pe unchiul său care și astăzi avea trupul destul de bine învelit cu carne. Unchiul său făcu ochii mari și ridică mîinile spre cer.

— Sătul ! strigă el întărîtat. Dacă ai veni la mine acasă, ai putea vedea că în casa mea nu se găsește nici atîta cît să ia o vrabie în cioc. Soția mea — îți aduci aminte cît era de grasă ? Cît de alb și de catifelat era trupul ei ? Acuma parcă este o zdreanță pe care ai spînzurat-o într-o prăjină — n-a mai rămas nimic dintr-însa decît oasele care-i cîntă sub piele. Dintre copii mei n-au

mai rămas decît patru — cei trei mai mici s-au dus... s-au prăpădit — iar pe mine, mă vezi aci în fața ta, fiuși el și ridicîndu-și mîneca hainei, își șterse cu grijă coada fiecărui ochi.

— Ai mîncat... și ești sătul ! repetă Wang Lung în neștire.

— Nu m-am gîndit decît la tine și la părintele tău care-mi este frate, se grăbi unchiul său să-i răspundă, și acuma îți voi dovedi. Cînd m-am simțit în stare să mă duc pînă în oraș, am împrumutat de la oamenii aceștia cumsecade ceva de ale gurii și le-am făgăduit, ca drept răsplată pentru puterea ce mi-au dat-o, să-i ajut să cumpere ceva pămînt aci în satul nostru. Înainte de oricine, m-am gîndit la țarina ta, la tine, fiu al fratelui meu. Oamenii aceștia au venit acuma să-ți cumpere pămîntul și să-ți dea bani... hrană... viață !

După ce termină ce avea de spus, unchiul său se retrase un pas înapoi, învălurîndu-și, cu o mișcare fățarnică hainele murdare și zdrențuite în jurul trupului.

Wang Lung nu se mișcă. Nu se ridică de pe prag și nici nu vru să ia cunoștință de prezența oamenilor străini din fața lui. Dar ridicînd fruntea, văzu că sînt oameni de la oraș, îmbrăcați în halaturi lungi de mătase. Mîinile lor erau îngrijite și cu unghii lungi. Păreau că sînt bine hrăniți și sîngele zvîcnește slobod în vinele lor. Apoi își simți pe neașteptate sufletul cuprins de revoltă împotriva lor. Oamenii aceștia de la oraș care mîncaseră și băuseră din belșug, veniseră acuma la el, aci unde copiii lui mureau de foame și nu mîncaseră altceva decît *mana* țarinei lor ; veniseră la el ca în vremea aceasta de grea cumpănă să-i smulgă pămîntul din stăpînire. Se uită la ei și ochii tulburi i se întunecară în orbitele adînci și negre ca de hîrcă.

— Nu vînd pămîntul, răspunse el

Unchiul său făcu un pas înainte. În clipa aceasta cel mai mic dintre fiii lui Wang Lung se apropie de-a-buș̦ilea de ușa casei, căci în timpul ultimelor zile copilul nu mai avea putere de ajuns, ca să se ridice în picioare și începuse din nou să umble în patru labe, ca pe vremea cînd era mic.

— Acesta e băiatul tău ? se miră unchiul său. Băiețașul acela gras căruia astă vară i-am dat un ban de aramă ?

Toți se uitară la copil și Wang Lung care niciodată nu plînsese în timpul acestor zile chinuite, simți că lacrimile prind să-l înece și încep să-i curgă șiroaie grele în lungul obrazului.

— Ce preț îmi dați, îngînă el într-un tîrziu, căci avea de hrănit aceste trei guri ale copiilor și pe deasupra și pe părintele său. El și soția lui își vor putea săpa mormîntul în țarina lor, pe urmă se vor întinde și vor adormi, ca să nu se mai trezească. Dar pe urma lor rămîneau ceilalți.

Unul dintre cei trei oameni de la oraș, un bărbat chior de un ochi și cu obrazul scofîlcit, îi răspunse solemn :

— Dragul meu, pentru băiatul acesta care văd că moare de foame, noi îți vom da un preț mai bun, decît ai putea găsi pe o astfel de vreme. Îți vom da — făcu o pauză, apoi adăugă repede — îți vom da o sfoară de o sută de parale de pogon.

Wang Lung începu să rîdă în silă.

— Nu mai spune, zise el în bătaie de joc, asta ar însemna să-mi luați pămîntul de pomană. Eu cînd cumpăr pămînt plătesc de douăzeci de ori mai mult decît voi !

— Da, dar nu plătești de douăzeci de ori mai mult, cînd îl cumperi de la oameni care mor de foame, răspunse al doilea orășean. Acesta era un bărbat mic și sfrijit, cu un nas mare și încîrligat, dar glasul lui răsună neobișnuit de profund și de răstit, pentru un om de statura lui.

Wang Lung se uită la cei trei oameni din fața lui. Oamenii aceștia veniseră ca la masă întinsă, încredințați că vor face afacerea. Ce n-ar fi omul în stare să dea pentru cei trei copii care-i mor de foame și pentru bătrînul său părinte ! Sfîrșeala ce o simțise în trupul său, cînd era gata să cedeze ispitei, se prefăcu dintr-odată într-o furie atît de violentă, cum nu cunoscuse niciodată în viața lui. Sări în picioare și se repezi la cei trei oameni, cum s-ar repezi un cîine la un vrăjmaș.

— Nu voi vinde pămîntul, niciodată ! sbieră el înfuriat. Voi săpa fiecare palmă de pămînt din țarina mea și voi scoate *mana*, ca să se hrănească copiii mei cu ea, iar după ce vor muri, îi voi îngropa în mijlocul holdelor, iar eu și soția mea, împreună cu bătrînul meu părinte, vom muri pe pămîntul din care au fost zămisliți !

Începu să plîngă, de da sufletul din el și revolta lui se destrămă tot atît de repede, ca și cînd ar fi luat-o

vîntul, iar acuma sta în fața lor și tremura din tot trupul, de hohotul plînsului pe care nu și-l mai putea stăpîni. Orășenii rămaseră neînduplecați și parcă le venea să zîmbească, iar unchiul său sta între ei nepăsător. Vorbele acestea erau vorbe de om nebun, prin urmare trebuiau să aștepte, pînă cînd lui Wang Lung îi va trece mînia.

Dar O-lan se arătă pe neașteptate în ușa casei și vorbi oamenilor, cu glasul domolit și fără supărare, ca și cînd în fiecare zi ar fi avut prilejul să vorbească despre ceea ce vorbea acuma.

— Fiți încredințați că pămîntul nu-l vom vinde pentru nimic în lume, căci altfel nu vom avea cu ce ne hrăni, după ce ne vom întoarce din drumul pe care-l vom face acuma spre miazăzi. Dar vom vinde masa și cele două paturi, cu așternuturile lor, cele patru lavițe și chiar căldarea de pe plită. Dar nu vom vinde nici greblele, nici sapele, nici plugul și nici pămîntul pe care-l avem.

În glasul ei era o liniște mult mai impresionantă, decît furia lui Wang Lung, așa că unchiul lui Wang Lung îndrăzni să întrebe ?

— Vreți cu adevărat, să plecați spre miazăzi ?

Într-un tîrziu bărbatul cel chior spuse ceva tovarășilor săi și după ce se îngrămădiră unul într-altul și vorbiră cîtăva vreme în șoaptă, chiorul se întoarse spre O-lan și-i răspunse :

— Lucrurile acestea nu ne sînt de nici un folos, căci nu pot fi întrebuințate decît pentru foc. Îți dăm pentru ele doi bani de argint, dar nici o lescaie mai mult ; dacă vrei, ia banii, dacă nu, lasă-i !

Omul întoarse capul cu dispreț, dar O-lan îi răspunse liniștită :

— Prețul pe care mi-l dai, este mai puțin decît ar face un singur pat, dar dăcă ai argintul, dă-l repede încoace și ia lucrurile cu dumneata.

Chiorul se scotoci în chimir și-i puse banii în palma întinsă pe urmă intrară toți în casă și scoaseră împreună masa și lavițele, patul din odaia lui Wang Lung, împreună cu așternutul, iar din vatra de pămînt smulseră căldarea de cioaie. Dar cînd intrară în odaia bătrînului, unchiul lui Wang Lung rămase afară. Nu voia ca fratele său mai mare să-l vadă că este și el de față și n-ar fi vrut nici să vadă pe fratele său că-l întind pe podmolul gol,

după ce vor smulge așternutul de sub el. După ce scoaseră toate lucrurile, afară de cele două greble, cele două sape și plugul care era în colțul tindei, O-lan se întoarse spre soțul ei.

— Hai să plecăm, pînă mai avem acești doi bani de argint și înainte de a vinde și grinzile casei, ca să ne mai rămînă și nouă o vizuină în care să ne putem adăposti, după ce ne vom întoarce din drumul în care plecăm.

Wang Lung îi răspunse cu mare greutate :

— Bine, să plecăm.

Dar se uită în largul cîmpului, după grupul celor patru oameni care dispăreau în zare și murmură de cîteva ori la rînd :

— Cel puțin pămîntul mi-a rămas în stăpînire... pămîntul e al meu...

CAPITOLUL X

Nu le mai rămînea altceva de făcut, decît să închidă bine ușa în țîțînile ei de lemn și să tragă zăvorul de fier. Toată averea lor erau hainele de pe ei. O-lan întinse fiecăruia dintre copii cîte un castron pentru orez și două bețișoare de bambus, iar cei doi băiețași se grăbiră să întindă mîna după ele și le țineau strîns, ca pe o făgăduință a hranei ce trebuia să vină foarte curînd. Astfel porniră în lungul holdelor, ceată mică și tristă care înainta atît de încet, încît părea că nu va putea ajunge niciodată pînă la picioarele zidului din marginea orașului.

Wang Lung duse fetița sub pieptarul hainei lui, pînă cînd văzu că părintele său e gata să cadă grămadă, așa că o dete în brațele lui O-lan și aplecîndu-se în fața părintelui său, îl luă în cîrcă, apoi își continuă drumul, legănîndu-se pe picioare, deși bătrînul era uscat și ușor ca un fulg. Mergeau în tăcere, trecură prin fața templului înlăuntrul căruia erau cele două zeități care nu băgau niciodată de seamă ce se întîmplă în lume, ci stăteau încremenite în nemișcarea lor. Wang Lung începu să asude din cauza slăbiciunii, cu toate că bătea un vînt aspru și tăios. Vîntul acesta îi bătu fără încetare, din față și din spate, așa că cei doi băieți începură să plîngă din cauza frigului. Dar Wang Lung încercă să-i împace spunîndu-le :

— Voi sînteţi doi bărbaţi voinici care acum călătoresc spre miazăzi. Acolo e cald şi în fiecare zi se găseşte de mîncare pentru toţi, aşa că veţi putea mînca pînă vă săturaţi, din tot ce poftiţi.

Într-un tîrziu, după popasuri nenumărate, ajunseră şi la poarta ce se deschidea în zidul dimprejurul oraşului, şi acolo unde odinioară pentru Wang Lung fusese adevărată plăcere să poată sta la răcoare, acum trebuia să strîngă din dinţi, biciuit de vîntul iernii care trecea vîjîind pe sub poartă, cum ar trece un şuvoi de apă îngheţată printr-o prăpastie dintre stînci. Pămîntul pe care-l frămîntau sub picioare, era o clisă din care frigul îi săgeta ca nişte ace şi cei doi băieţi nu mai puteau înainta, iar O-lan ducea în braţe fetiţa şi se lupta din răsputeri ca să-şi poată purta pe picioare greutatea trupului chinuit. Wang Lung îşi făcu drum cu mare greutate pe sub poartă, ducînd pe părintele său în circă, pe urmă îl lăsă jos şi se întoarse de aduse copiii, iar în cele din urmă, după ce termină cu treaba aceasta, sudoarea începu să curgă şiroaie de pe el, şi cu ca odată simţi că se scurge toată puterea dintr-însul, aşa că trebui să se sprijinească vreme îndelungată de zidul rece, gîfîind din greu şi repezit, în timp ce toţi ai lui se aşezaseră împrejur şi dîrdîiau de frig.

Erau în apropierea casei celei mari, dar în faţa lor se ridicau porţile de fier care erau încuiate şi pe fiecare parte a porţii se vedeau leii cenuşii de piatră, biciuiţi de vînturi. Pe treptele porţii stăteau ghemuite trupurile acoperite de zdrenţe ale unui grup de bărbaţi şi femei care se uitau cu ochii aprinşi de chinurile foamei la aripile înalte şi închise ale porţii zăvorîte, iar cînd Wang Lung trecu împreună cu familia lui pe lîngă ei, auzi pe unul spunînd cu glasul răguşit :

— Inima oamenilor bogaţi e împietrită, ca şi inima zeilor. În jigniţele lor mai au şi acum orez destul, dar nu-l mănîncă ci fac vin dintr-însul, iar noi murim de foame.

Un altul din apropierea lor se auzi scîncind :

— Dacă mi-ar fi rămas cît de puţină vlagă în braţele acestea ale mele, aş pune foc porţii şi caselor din interiorul

urților, chiar dacă ar fi să mă prăpădesc și eu în mijlocul pojarului. Afurisiți să fie în veac de veac părinții care au zămislit copiii familiei Hwang !

Dar Wang Lung nu răspunse la vorbele lor, ci-și continuară drumul în tăcere, spre miazăzi.

După ce trecură prin oraș și ieșiră pe poarta din cealaltă parte, mergînd atît de încet încît începu să se înserezе și se lăsă noapte, pînă ieșiră din oraș, întîlniră în drumul lor o mulțime de lume care cobora ca și ei în josul țării. Wang Lung tocmai se gîndea în ce parte a zidului ar putea să se aciucze cu toții ai săi, ca să poată dormi strînși unul lîngă altul, cînd se pomeni pe neașteptate luat de valul mulțimii ce se îngrămădea împrejurul său și întrebă pe unul care era mai aproape de el :

— Încotro se duce mulțimea aceasta de oameni ?

Omul îi răspunse :

— Sîntem oameni loviți de foamete și ne ducem să luăm carul de foc cu care să coborîm spre miazăzi. Pleacă de colo, din dosul casei aceleia care se vede în fața noastră și are căruțe anume pentru oameni de seama noastră, care ne duc pentru mai puțin decît un ban de argint.

Carul de foc ! Se mai auzise vorbindu-se despre așa ceva. Mai anii trecuți cînd intrase într-o ceainărie, Wang Lung auzise și el oamenii vorbind despre căruțe care erau legate unele de altele, dar nu le trăgeau nici oameni, nici dobitoace, ci o mașină care vărsa fără încetare apă și scîntei pe nări, întocmai ca un balaur. Își zisese pe vremea aceea, că într-o bună zi va trebui să se ducă și el să le vadă, dar se luase cu treburile în țarina lui și nu mai ajunsese să se ducă niciodată, mai ales că el sta foarte departe în partea de miazănoapte. Pe urmă în astfel de cazuri omul nu are niciodată încredere în ceea ce el nu știe și nu poate înțelege, mai ales că nu e bine niciodată ca omul să știe, mai mult decît ceea ce are nevoie pentru traiul său de toate zilele.

De astă dată însă se întoarse spre soția lui și-i spuse cu oarecare îndoială :

— Vrei să ne ducem și noi cu carul acesta de foc ?

Ferind pe moșneag și copii din calea șuvoiului de oameni ce se scurgea pe lîngă ei și începură să se uite unul la altul înspăimîntați. Cît ai clipi moșneagul se lăsă pe vine și căzu grămadă în mijlocul drumului, iar copiii se întinseră alături de el în colb, fără să mai țină seamă de lipăitul picioarelor ce treceau grăbite pe lîngă ei. O-lan purta și acuma în brațe fetița, dar capul îi atîrna pe brațul ei ca un lujer fără putere și pe pleoapele ochilor închiși părea că moartea și-a pus pecetea, așa că Wang Lung își uită de toate celelalte griji ale lui și strigă înspăimîntat :

— Nu cumva mica noastră roabă a murit ?

O-lan clătină din cap.

— Încă n-a murit, căci îi aud respirația cum tremură intrînd și ieșindu-i din piept. Dar fără îndoială noaptea aceasta va muri și vom muri și noi cu ea, dacă nu...

Apoi ca și cînd nu s-ar mai fi simțit în stare să vorbească, ridică spre el obrazul colțuros și lovit de paloarea morții. Wang Lung nu răspunse dar își zise că dacă vor mai umbla încă o zi ca aceasta pe jos, vor muri fără îndoială în timpul nopții următoare, tocmai de aceea strigă cu toată veselia ce mai era în stare să o pună în glasul tău :

— Sus, băieții tatei, și ajutați moșului să se ridice și el în picioare. Ne vom urca în carul cel de foc și ne vom odihni, în timp ce vom coborî spre miazăzi.

Fie că ar fi putut să se ridice în picioare, fie că nu, căci nimeni n-ar fi putut spune, dar exact în clipa aceasta se auzi un vuiet ca de tunet și din fundul întunericului se repezi ceva ca mugetul uriaș al unui balaur și doi ochi mari și aprinși începură să verse flăcări, așa că săriră cu toții în picioare și începură să fugă speriați. Se simțiră împinși înainte de mulțimea îngrămădită împrejurul lor, dar se țineau cu nădejde de mîini, ca să nu se răzlețească, pînă cînd fără să-și poată da seama de ceea ce se întîmplă cu ei, se văzură că trec petrecuți de urletele mulțimii printr-o ușă deschisă, și de aci într-o încăpere, ca o ladă uriașă și numaidecît după aceea auziră mugetul monstrului repezindu-se din nou prin noapte, ducîndu-i și pe ei în pîntecele lui.

CAPITOLUL XI

Cu cei doi bani de argint ai săi, Wang Lung plăti drumul pînă la o depărtare de o sută cincizeci de kilometri, iar conductorul care-i luă arginții, îi dete înapoi un pumn de bani mărunți de aramă ; cu citeva parale ; dintre cele primite de la el, cumpără patru pîinișoare și un castron de orez fiert pentru fetița lui, de la un vînzător care apăru cu tăblia în ușa vagonului, într-un rînd cînd se opriră pentru cîteva clipe. Proviziile acestea reprezentau mai mult decît tot ceea ce mîncaseră ei zile întregi, dar deși erau cu toții lihniți de foame, după ce băgară dumicatul în gură, nu mai simțiră nici o plăcere de mîncare, așa că trebuiră să îndemne pe cei doi copii ca să înghită pîinea. Bătrînul însă morfolea cu nădejde bucățica lui de pîine între gingiile știrbe.

— Trebuie să mai și mănînci cîte ceva, îngîna el mulțumit, uitîndu-se la cei care treceau pe lîngă el, în timp ce vagonul țăcănea legănîndu-se pe osii. Puțin îmi pasă că după atîtea zile de trîndăveală prostul meu de pîntece nu vrea să mistuiască. De hrănit trebuie să-l hrănesc. Nu vreau să mor din pricină că el are poftă să trîndăvească.

Oamenii se uitau la bătrînul acesta cu barba rară care zîmbea, morfolindu-și coaja de pîine, și începură să rîdă.

Dar Wang Lung nu cheltui pentru mîncare toți banii de aramă pe care-i avea, ci păstră tot ce se putea păstra, pentru a cumpăra rogojini din care să-și facă un adăpost,

după ce vor sosi la capătul drumului. În carul de foc cu care se duceau, erau băieți și femei care mai fuseseră și înainte de asta în partea de miazăzi ; erau și unii care se duceau în fiecare an în aceste bogate orașe din miazăzi, la lucru sau la cerșit, ca astfel să-și poată cîștiga traiul de toate zilele. Wang Lung, după ce se mai obișnui cu minunea pe care încălecase și încetă să se mire de pămîntul care flutura ca o nălucă prin fața dischizăturilor din peretele vagonului, începu să asculte la ce vorbeau oamenii aceștia. Vorbeau cu glasul ridicat, ca omul care știe ce vrea să spună, cînd stă de vorbă cu unul care nu cunoaște lumea.

— Înainte de toate, trebuie să-ți cumperi șase rogojini, spunea un om cu buzele aspre și răsfrînte, întocmai ca rîtul unei cămile. Acestea se plătesc cu două parale rogojina, dacă se întîmplă să fii destul de deștept și nu te porți ca o găgăuță de la țară, deoarece în cazul acesta îți vor lua trei parale de rogojină, ceea ce după cît știu eu, ar fi mai mult decît face să dai pe ele. Pe mine nimeni nu mă poate prosti în orașele acelea din miazăzi, chiar dacă se întîmplă să am de-a face cu oameni bogați. .

Omul începu să dea din cap și se uită împrejurul său, ca să vadă dacă este admirat de tovarășii lui de drum. Wang Lung îl asculta cu sfială.

— Și pe urmă ? stărui el nerăbdător.

Se așezase pe vine în fundul vagonului, care de fapt, nu era altceva decît o odaie goală de lemn, unde nu era nici o laviță să te poți așeza, iar printre dușumele vîntul și praful răscolit intrau în voie

— Pe urmă, continuă omul încercînd să stăpînească cu glasul lui mugetul roților vagonului care vîjîiau pe dedesubtul lor, rogojinile acestea le împreuni între ele, ca să-ți faci o colibă, și pleci la cerșit, dar înainte de a pleca îți ungi obrazul cu lut și cauți să arăți cît mai netrebnic, pentru a stîrni mila trecătorilor.

Wang Lung nu cerșise în viața lui de la nimeni și-i era silă de gîndul că va trebui să plece la cerșit, printre oamenii aceștia din miazăzi.

— Trebuie numaidecît să te apuci de cerșit ? întrebă el.

— Firește că trebuie, repetă omul cel cu gura de cămilă, dar nu trebuie să pleci niciodată nemîncat. Oamenii din partea aceea de miazăzi au atîta orez, încît în fie-

care dimineață te poți duce la bucătăriile publice unde cu o para, mănînci orez fiert cît te rabdă pîntecele. Pe urmă poți pleca în treaba ta foarte liniștit și din ce cîștigi, îți cumperi sosuri de fasole, varză și usturoi.

Wang Lung se feri ceva mai la o parte și întorcîndu-se cu fața spre peretele vagonului, băgă pe furiș mîna în brîu și începu să numere banii de aramă pe care-i mai avea. Îi rămăsese tocmai de ajuns, ca să-și poată cumpăra cele șase rogojini, cîte o para pentru orezul fiecăruia dintre oamenii casei lui și-i mai rămîneau și trei parale pe deasupra. Se simți mai liniștit, cînd se gîndi că în felul acesta își vor putea începe viața nouă. Dar gîndul că va trebui să întindă talgerul și să cerșească fiecărui trecător întîlnit în drumul lui, îl nemulțumea. Așa ceva putea foarte bine să facă bătrînul, cei doi copii ai lui sau chiar femeia, dar nu putea face un om ca el care avea două brațe voinice.

— De lucru nu se găsește, pentru un bărbat care vrea să muncească ? întrebă el pe neașteptate și se întoarse spre omul care vorbise.

— De lucru, ia taci omule ! răspunse sfătosul cu dispreț și scuipă pe dușumelele vagonului. Poți duce oamenii bogați cu rikshaw-a, dacă-ți face plăcere, ca să asuzi sudori de sînge în timp ce alergi gîfîind, sau să înghețe cămașa pe tine, așteptînd la colțul străzii, ca să vină cineva, să te cheme. Eu prefer cerșitul, sfîrși omul și trînti o înjurătură, așa că Wang Lung se feri să-l mai întrebe ceva.

Cu toate acestea era bine că ascultase la ce-i spusese omul acesta, căci după ce carul de foc îi duse pînă la capătul drumului și pe urmă se opri, ca oamenii să coboare, el își avea planul gata făcut, așa că după ce așeză pe părintele său și copiii sub zidul cenușiu al unei case mari din apropiere, spuse femeii să aibă grijă de ei și plecă să cumpere rogojinile, întrebînd cînd pe unul cînd pe altul, în ce parte e ulița tîrgului. La început înțelegea numai cu mare greutate vorbele spuse de oameni, căci limba oamenilor acestora din miazăzi era repezită și aspră, iar în cîteva rînduri, cînd încercă să-i întrebe cîte ceva și oamenii nu-l înțeleseră ce spune, îi văzu că se supără ; prin urmare trebuie să cerceteze felul oamenilor pe care-i oprește în drum și să întrebe numai pe cei cu înfățișa-

rea mai blîndă, căci oamenii aceştia din miazăzi erau iuţi din fire şi se supărau repede.

Dar în cele din urmă găsi şatra negustorului de rogojini tocmai în marginea oraşului şi după ce-i puse banii de aramă în palmă, ca omul care ştie preţul ce trebuie să-l plătească pentru marfă, îşi ridică pe umăr sulul de rogojini şi plecă. După ce se întoarse la locul unde-şi lăsase familia, văzu că sînt tot acolo şi-l aşteptau, dar la vederea lui copiii începură să ţipe, căci locul acesta străin îi înspăimîntase. Numai bătrînul se uita cu băgare de seamă şi cu plăcere la tot ce vedea împrejurul său şi spuse lui Wang Lung în şoaptă :

— Ia vezi, cît sînt de graşi oamenii aceştia din miazăzi şi cît de palidă şi de soioasă este pielea de pe ei ! Fără îndoială oamenii aceştia mănîncă în fiecare zi carne de porc.

Dar nici unul dintre cei care treceau, nu se uitau la Wang Lung şi familia lui. Oamenii veneau şi treceau în lungul drumului pietruit care ducea în oraş, părînd foarte ocupaţi şi fără să se uite la cerşetorii care le ieşeau în cale. La scurte răstimpuri trecea cîte o caravană mai mică de măgăruşi, cu saci de cereale sau coşuri de cărămizi, şi-şi potriveau cu băgare de seamă copitele pe pietrele drumului, legănîndu-se în mers. La sfîrşitul fiecărei caravane venea conducătorul, încălecat pe un măgăruş şi în mînă cu un bici lung, din care pocnea din cînd în cînd cu zgomot şi încingea în pleasnă pe cei care nu se îndemnau la drum. De fiecare dată, cînd treceau pe lîngă Wang Lung, conducătorii aceştia, deşi erau îmbrăcaţi în haine grosolane de lucru, se uitau la el mîndri şi disprefuitori, de parcă nici un prinţ n-ar fi fost în stare să se uite cu mai mult dispreţ la oamenii îngrămădiţi în marginea drumului. Părea că toţi aceşti conducători simt o plăcere deosebită, ca de cîte ori trec prin apropierea familiei lui Wang Lung, să pocnească din bici, iar cînd îi vedeau că tresar speriaţi, începeau să rîdă. După ce fapta asta se repetă de cîteva ori la rînd, Wang Lung se supără şi porni să-şi caute un loc mai liniştit, unde ar putea să-şi facă adăpostul.

În lungul zidului la picioarele căruia se aciuiseră, se vedeau ridicate cîteva colibe ale altor oameni nevoiaşi, dar nici unul dintre ei nu ştia ce este dincolo de zid şi nici nu se putea să afle cineva. Zidul cenuşiu se întindea

pînă departe și era foarte înalt, iar la picioarele lui, rogojinile înclinate în formă de streașină păreau ca un roi de muște prinse pe spinarea unui cîine. Wang Lung începu să-și facă și el coliba lui pe forma celor dimprejurul său, dar rogojinile erau țapene, căci le făcuseră din trestie spintecată și nu le putea îndoi, așa că începuse să-și piardă răbdarea, cînd auzi pe O-lan spunîndu-i :

— Lasă-mă pe mine, căci eu voi reuși. Îmi aduc aminte de anii copilăriei.

Întinse fetița pe pămînt și începu să minuiască rogojinile, făcînd un acoperiș rotund ale cărui capete ajungeau pînă în pămînt și sub care un bărbat se putea așeza în capul oaselor, fără să se lovească de partea de sus, iar pe partea de rogojină care ajungea în pămînt, așeză cărămizi din care se vedeau răspîndite în toate părțile, iar pe cei doi băieți îi trimise să-i mai adune cîteva de prin apropiere. După ce termină, intrară cu toții înăuntru, iar una dintre rogojini avusese grijă să nu o întrebuințeze pentru învelitoare, așa că o întinse pe jos și se așezară în noul lor adăpost.

Stînd așa și uitîndu-se unul la altul, li se părea mai mult decît peste putință, că abia ieri și-au părăsit pămîntul lor care acuma era la depărtare de sute de kilometri de orașul acesta. Era o depărtare destul de mare pentru a le lua cîteva săptămîni de umblet pe jos și cu siguranță înainte de a ajunge în orașul acesta, o parte dintre ei ar fi murit.

Pe urmă se simțiră cuprinși de sentimentul că în această regiune bogată nimenea nu rabdă de foame, și cînd Wang Lung le spuse : „Haideți să vedem unde este bucătăria publică", se ridicară cu toții, aproape înveseliți și ieșiră de sub rogojini, iar cei doi băieți începură să țăcănească din bețișoarele ce le aveau în castroane, căci prevedeau că în curînd vor avea ceva într-însele. Foarte curînd își deteră seama de pricina pentru care colibele celorlalți fuseseră așezate în lungul zidului, căci la o mică depărtare dincolo de aceasta, la capătul de miazănoapte, era un drum pe care întîlniră foarte mulți oameni, ducînd în mînă găleți, castroane și vase de tinichea goale și toți aceștia se îndreptau spre bucătăria publică de la capătul drumului, nu tocmai departe. Astfel Wang Lung și familia lui se amestecară între oamenii aceștia și în curînd

ajunse împreună cu ei în fața șetrelor uriașe de rogojini, la intrarea cărora se îngrămădiră cu toții.

În fundul fiecărei șatre era cîte o plită, dar mult mai mare decît văzuse Wang Lung pînă acuma și pe plite erau căldări uriașe, aproape tot atît de mari ca dulbina cea mică din țarina lui. Cînd ridicau capacul de scînduri al căldărilor, în ele se vedea clocotind orezul alb din care se ridicau nourași de aburi binemirositori. Cînd oamenii simțiră în nări mirosul acesta de orez, li se păru că este tot ce poate fi mai plăcut, așa că începură să se înghesuie, dînd buzna spre căldări : femeile țipau întărîtate, de frică să nu le calce copiii în picioare, cei mici plîngeau, iar cînd cei de la bucătărie văzură iureșul din jurul lor, strigară supărați :

— Stați liniștiți, căci orez este de ajuns pentru toată lumea, așteptați să vă vină rîndul.

Dar nimic nu mai putea opri bărbații și femeile înfometate, așa că se zvîrcoleau întocmai ca fiarele, ca să poată ajunge cît mai curînd la mîncare. Prins în mijlocul acestei mulțimi care se frămînta, Wang Lung își dete toată silința să nu se depărteze de tatăl său și de copii, iar cînd se pomeni în fața căldării uriașe, întinse castronul și după ce i-l umplură, dete banul de aramă, dar nu mai putu face altceva, decît cel mult să se înțepenească în picioare, pentru a nu fi tîrît mai departe, înainte ca ai lui să-și fi primit porția lor.

După ce ajunseră din nou în stradă și începură să-și mănînce orezul, mîncă și el pînă se sătură, dar pe fundul castronului îi mai rămase puțin orez, așa că declară :

— Pe acesta îl voi duce acasă, ca să îmi ce mînca deseară.

Dar un om care sta în apropiere și care pesemne era paznic, deoarece era îmbrăcat într-un costum albastru, vărgat cu roșu, îl auzi și se răsti la el :

— Nu, dragul meu, nu se poate să duci nimic, decît ceea ce ai băgat în pîntece.

Auzind aceste cuvinte, Wang Lung rămase mirat și-i răspunse :

— Bine, dar odată ce am plătit banul de aramă, ce te mai interesează, dacă duc orezul în pîntece sau dacă-l port în castronul din mînă ?

Omul îl lămuri numaidecît :

— Trebuie să avem o lege, căci sînt și oameni fără inimă care ar veni și ar cumpăra orezul acesta care este menit pentru săraci — căci știut este că nimeni nu ar putea să se satură de orez, plătind un ban de aramă — și l-ar duce acasă, ca să îngrașe porcii cu el. Ori orezul acesta este pentru oameni, nu pentru porci.

Wang Lung ascultă înmărmurit la ce spunea paznicul și întrebă :

— Cum se poate să fie și oameni atît de fără inimă ? Pe urmă adăugă : Dar pentru ce se împarte săracilor orez în felul acesta și cine-l împarte ?

— De împărțit, îl împart bogații și boierimea din oraș, unii dintre ei pentru a face fapte bune, căci mîntuind viața altuia de la moarte, înseamnă să-ți cîștigi răsplata în viața viitoare, dar sînt și de cei care fac astfel de fapte, pentru ca lumea să vorbească numai bine despre ei.

— În orice caz, ceea ce fac ei este o faptă bună, fără să mai ții seamă de scopul ce-l urmăresc, zise Wang Lung, și cred că mulți dintre ei o fac cu inima curată. Dar văzînd că omul nu-i mai răspunde nimic, adăugă mai mult pentru el însuși : Cred că trebuie să fie și de aceștia !

Omului i se urîse să mai stea de vorbă cu el, așa că-i întoarse spatele și începu să cînte încetișor. Copiii începuseră să întindă de poala hainei lui Wang Lung, așa că se întoarseră cu toții acolo unde-și ridicaseră coliba și după ce intrară înăuntru, se întinseră pe rogojină și dormiră pînă a doua zi dimineața, căci de vara trecută li se întîmpla pentru întîia dată să se culce și ei cu pîntecele îngreunat de mîncare, așa că fură cuprinși numaidecît de somnul binefăcător.

A doua zi dimineața trebuiră să se gîndească de unde să cîștige ceva bani, deoarece cheltuiseră și ultimul ban de aramă pe orezul primit în dimineața aceea de la bucătăria săracilor. Wang Lung se uită cu îndoială la O-lan, parcă ar fi vrut să o întrebe ce au de făcut. Dar în privirile lui nu mai era aceeași deznădejde cu care se uitase în largul holdelor sale pustiite. Aici, unde oamenii bine hrăniți alergau în toate părțile, unde în piețe era carne și legume, iar în piața peștelui se găsea pește viu înotînd în ciubercle pline de apă, ar fi poate putință ca un om'

vrednic să moară de foame împreună cu familia lui. Aici nu mai era ca la ei acasă, unde nu puteai cumpăra de mîncare nici cu argintul din chimir, pentru că nu se găsea nimic de mîncare. O-lan însă îi răspunse cu glasul liniștit, ca și cînd acest fel de viață l-ar fi dus de cînd e lumea :

— Eu și copiii vom putea pleca la cerșit și tot așa bătrînul. Părul lui alb poate va mișca inimile celor care nu vor vrea să-mi dea mie de pomană.

Chemă copiii, care ca orice copil își uitaseră de toate și nu se mai gîndeau decît că au iarăși ce mînca și că sînt într-un oraș străin, așa că ieșiseră în marginea drumului și se uitau la cei care treceau, apoi le spuse :

— Fiecare dintre voi să-și ia castronul și să-l întindă în calea trecătorilor, uite așa, și să se tînguiască în felul următor...

Și luînd în mînă castronul gol, îl întinse în fața ei și începu să se tîngue :

— Faceți-vă milă și pomană, stăpîne... fie-vă milă, bună doamnă ! Ascultați tînguirea nevoiașului, căci fapta bună se răsplătește în viața de apoi ! Un ban cît de mic... un ban de aramă pe care mi-l aruncați, poate scăpa viața unui copil care moare de foame !

Cei doi băieți se uitară la ea și tot așa făcu și Wang Lung. Unde învățase ea să se tînguiască în felul acesta ? Ce colțuri întunecate se ascundeau în sufletul acestei femei, fără ca el să fi putut pînă acuma să le cunoască ? Dar la privirile lui întrebătoare, femeia îi dete numaidecît răspuns :

— Așa m-am tînguit pe vremea cînd eram fetiță mică și în felul acesta-mi-am cîștigat traiul vieții. Tot în timpul unui an ca acesta am fost și eu vîndută ca roabă.

Se trezi și bătrînul care pînă acuma dormise și după ce-i deteră și lui un castron, plecară toți patru pe uliță la cerșit. Femeia începu să se tînguie și să întindă castronul în calea fiecărui trecător. Fetița și-o așezase sub pieptarul tunicii, la sînul gol unde dormea și capul i se legăna, în toate părțile, după cum femeia alerga din loc în loc, cu castronul întins în fața ei. În timpul cerșitului, făcea semne spre fetița din sîn și striga cu deznădejde :

— Dați-mi ceva de pomană, stăpîne... dați-mi ceva, bună doamnă — căci altfel copilul acesta va muri de foame... vom muri cu toții de foame...

De fapt, cînd te uitai la ea și-i vedeai capul legănîndu-se fără putere, fetița părea moartă, așa că se găsiră cîțiva inși, care de voie de nevoie îi întinseră cîte un ban de aramă.

Dar nu mult după aceea băieții începură să ia cerșitul mai mult în glumă, iar cel mai mare se simțea rușinat, așa că se uita la oameni rîzînd, cînd apărea în fața lor și le cerea de pomană. Mama lor băgă de seamă și-i chemă în bordei, unde începu să-i lovească peste obraz cu palmele și să-i certe supărată :

— Cum adică, vă tînguiți că muriți de foame și totuși începeți să rîdeți în fața celor cărora le cereți de pomană ? ! Proștilor, cu astfel de purtări nu vă mai rămîne decît să muriți de foame.

Și continuă să-i plesnească, pînă cînd începură să o usture palmele și pe obrazul băieților lacrimile curgeau șiroaie, pe urmă îi dete afară din bordei și le spuse :

— Acum sînteți cum e mai bine, pentru a pleca la cerșit. Dar să țineți minte, că asta n-a fost nimica, pe lîngă ce vă așteaptă, dacă mai rîdeți.

Wang Lung începu să colinde străzile orașului, întrebînd mai de unul mai de altul, în ce parte este cel care dă rikshaw-le cu chirie, pînă cînd îl găsi și închirie una pe timp de o zi, cu jumătate ban de argint care trebuia plătit seara la întoarcere. De aci porni din nou în lungul străzilor, tîrînd trăsurica după el.

Mergînd așa pe străzi, cu rikshaw-a după el, i se părea că toată lumea care trece, trebuie să-și închipuie că este un netot. Se simțea tot atît de stîngaci între hulube, ca și boul pe care l-ai înjugat pentru întîia dată în fața plugului și aproape nu mai putea umbla ; cu toate acestea pentru a-și cîștiga traiul vieții, trebuia să alerge, căci pe străzile orașului acestuia puteai întîlni în toate părțile oameni alergînd cu rikshaw-le și ducînd pe alții. Intră într-o stradă lăturalnică și îngustă, unde nu erau prăvălii ci numai case particulare, cu ușile închise ; aci făcu de cîteva ori drumul în sus și în jos, trăgînd trăsurica după el, pentru a se obișnui, dar tocmai cînd se sim-

ţea cuprins de deznădejde şi se gîndi că va fi mult mai bine să se apuce de cerşit, uşa unei case se deschise şi ieşi un domn bătrîn, cu ochelari, îmbrăcat ca un cărturar, şi-i făcu semn să se apropie.

Wang Lung încercă să-i spună numaidecît că el încă nu este obişnuit să alerge între hulubele trăsurii, dar bătrînul era surd şi nu putea să-l audă ce spune, aşa că-i făcu semn să lase hulubele mai în jos, ca să se poată urca ; Wang Lung se supuse, căci i-ar fi fost peste putinţă să se împotrivească unui om în vîrstă, atît de bine îmbrăcat şi cu înfăţişare de cărturar. Bătrînul se aşează în rikshaw şi-i porunci :

— Du-mă la Templul lui Confucius !

În atitudinea şi glasul lui era atîta demnitate, încît nu mai îndrăzni să-l întrebe nimic, aşa că Wang plecă numaidecît la drum, cum văzuse că fac şi ceilalţi care erau pe aproape, deşi n-avea habar în ce parte ar putea să fie Templul lui Confucius.

Dar strada era plină de lume şi mai ales de vînzătorii care treceau în sus şi în jos cu coşurile pline, de femei care se duceau în piaţă şi trăsuri cu cai şi tot felul de vehicule asemănătoare cu cel la care se înhămase el însuşi, aşa că, nefiind nevoie să alerge, putu întreba trecătorii şi grăbi pasul, fără să-şi poată da seama de altceva decît de povara pe care o trăgea şi o simţea legănîndu-se pe urma lui. Pînă acuma fusese obişnuit să poarte poveri în spinare, dar nu să le tragă după el, aşa că înainte de a ajunge la intrarea templului, braţele începură să-l doară din încheieturi şi palmele i se băşicară, deoarece hulubele rikshaw-lei îl băteau tocmai acolo unde palmele lui nu erau bătucite de coada sapei.

Cînd se opri în faţa templului şi lăsă în jos hulubele, bătrînul cărturar coborî din rikshaw şi scotocindu-se într-un buzunar de la pieptul tunicii, scoase un ban mic de argint pe care-l întinse lui Wang Lung, spunîndu-i :

— Ţine, eu nu plătesc niciodată mai mult de atîta, aşa că nu-ţi foloseşte la nimic, dacă începi să te tînguieşti.

Pe urmă îi întoarse spatele şi intră în templu.

Lui Wang Lung nici prin minte nu-i trecuse să se tînguiască, deoarece el nu văzuse pînă acuma un astfel de ban şi nu ştia cîţi bani de aramă va primi pentru el, dacă se va duce să-l schimbe. Intră într-o prăvălie din

apropiere, unde se vindea orez, și aici îi deteră douăzeci și șase de bani de aramă în schimbul argintului, așa că Wang Lung se minună de ușurința cu care se cîștigă banii aci în miazăzi. Dar un alt om care trăgea la rikshaw, ca și el, se plecă peste umărul lui în timp ce-și număra banii și-i spuse :

— Numai douăzeci și șase ? De unde ai adus pe catîrul acela bătrîn ? Iar cînd auzi ce spune Wang Lung, începu să protesteze : Ce suflet mișelesc trebuie să aibă omul acesta ! Nu ți-a plătit decît jumătate din taxa cuvenită. Ai încercat să te tocmești cu el, înainte de a porni la drum ?

— Nu m-am tocmit, răspunse Wang Lung. Mi-a făcut semn să mă apropii și m-am apropiat.

Omul se uită la el cu milă :

— Ia uitați-vă la neghiobul acesta de la țară, cu coadă de porc în ceafă ! strigă el celor dimprejurul lor. Auzi, vine cineva și-i face semn să se apropie, iar el ascultă și pleacă la drum, fără să se mai tocmească ; auzi ce tîmpit, să nu întrebe clientul : „Cît îmi dai, dacă te voi duce pînă unde ai treabă ?" Ascultă-mă pe mine, tîmpitule, numai străinii cei albi pot fi luați în rikshaw, fără să te mai tocmești asupra prețului ce ți se cuvine. Sînt oameni iuți de fire, dar cînd îți vor spune „haide", poți pleca fără nici o grijă, căci sînt atît de tîmpiți, încît nu cunosc prețurile ce trebuie să le dea și argintul li se scurge din buzunare, întocmai ca apa.

Cei care se găseau în apropierea lor, începură să rîdă.

Wang Lung nu zise nimic. Era adevărat că între oamenii aceștí de la oraș el se simțea sfios și neîndemînatic, așa că-și luă trăsurica și-și văzu de drum, fără să mai răspundă.

— Totuși cu ceea ce-am cîștigat acuma, voi putea să-mi hrănesc mîine copiii, își zise el cu mîndrie, dar pe urmă își aduse aminte că în aceeași seară trebuia să plătească chiria pentru trăsurică și deocamdată nu cîștigase nici jumătate din banii de care avea nevoie.

Înainte de amiază mai găsi un client, dar cu acesta se tocmi dinainte și se învoiră din preț, iar în timpul după amiezii fu oprit de două ori de alți doi clienți. Dar seara cînd începu să-și numere în palmă toți banii pe care-i

cîștigase, văzu că după ce va plăti chiria, nu-i va mai rămîne decît o singură para, așa că în timp ce se întorcea spre bordeiul său, cu sufletul înecat de amărăciune, își zise că pentru o zi întreagă de trudă, mult mai grea decît o zi de muncă în timpul secerișului, nu cîștigase decît un ban de aramă. Apoi dintr-odată se simți copleșit de amintirea țarinei lui, întocmai ca de un val care s-ar fi repezit să-l înece. Cît fusese ziua de lungă, nu-și adusese aminte niciodată de pămîntul lui, dar acuma cînd se gîndi la el, deși era foarte departe în miazănoapte, își dete seamă că pămîntul acesta este al lui și că-l așteaptă să se întoarcă, așa că se putu opri în pragul bordeiului, pe deplin împăcat în sufletul său.

După ce intră, O-lan îi spuse că a cîștigat cu cerșitul din ziua aceea cam patruzeci de bănuți de aramă, ceea ce făcea mai puțin de cinci parale, iar cel mai mare dintre băieții lui cîștigase opt și cel mai mic treisprezece bănuți, ceea ce, pus laolaltă, era tocmai de ajuns pentru a-și plăti castroanele de orez de a doua zi dimineața. Dar cînd luară banii celui mai mic pentru a-i pune împreună cu ceilalți, băiatul începu să țipe, căci nu se putea despărți de banii pe care-i adunase și adormi cu ei în palmă, așa că nu i-i putură lua pînă a doua zi dimineața, cînd plăti el însuși pentru castronul său de orez de la bucătăria săracilor.

Bătrînul însă nu cîștigase nimica. Stătuse toată ziua în marginea drumului, fără să se miște, dar de cerșit nu cerșise. Din cînd în cînd aținipise, apoi se trezea din nou și se uita cu ochii mari la ce se întîmplă împrejurul său, iar cînd ostenea de stat treaz, aținea din nou. Dar fiind om înaintat în vîrstă, ar fi fost peste putință să-l mustre cineva. Văzînd că trebuie să se întoarcă acasă cu mîna goală, bătrînul se mulțumi să spună :

— Eu am arat țarina și am semănat-o, am adunat recolta și așa mi-am putut umple castronul de orez, ca să mă pot hrăni. Afară de asta am zămislit un fecior și feciori din coapsele feciorului meu.

Spunînd aceste cuvinte, rămase împăcat întocmai ca un copil care știe că trebuie să i se dea de mîncare, mai ales că știa și el că are un fecior și nepoți care să îngrijească de el.

CAPITOLUL XII

După ce Wang Lung văzu că primele chinuri ale foamei i se potoliseră și copiii lui aveau ce să mănînce în fiecare zi, cînd își dete seama că datorită muncii lui din timpul zilei și cerșitului soției sale, au de ajuns pentru a-și plăti dimineața orezul, neliniștea stranie și neobișnuită a vieții ce o ducea acuma, se destrămă și începu să înțeleagă pricinile pentru care el se aciuise în marginea acestui oraș. Cutreierînd străzile orașului în fiecare zi și cît era ziua de lungă, începu să-l cunoască dintr-un anumit punct de vedere și să descopere anumite părți ascunse ale lui. Înțelegea acuma că oamenii pe care îi ducea dimineața cu rickshaw-a lui — dacă se întîmpla să fie femei — se duceau în piață, iar dacă se întîmpla să fie bărbați, aceștia se duceau la școlile din oraș sau la casele de negoț. Dar nu știa nimic în legătură cu școlile acestea, decît cel mult că unora le spunea „Școala cea Mare a Învățătorilor din Apus" sau „Școala cea Mare a Chinei", deoarece el nu trecea niciodată pragul porților acestor clădiri, știind limpede că dacă ar fi îndrăznit să intre, ar fi venit imediat cineva să-l întrebe ce caută, acolo unde un om ca el nu are nimic de căutat. Tot așa nu știa nici ce fel de case de negoț erau acelea în fața cărora se oprea cu oamenii pe care-i aducea, deoarece după ce-i plăteau dreptul-său, el pornea din nou la drum.

Seara știa că duce clienții la marile cofetării și la locurile de petreceri care erau deschise și veselia dină-

untru se revărsa pînă în stradă, petrecută de accentele muzicii şi ţăcănitul jocurilor de noroc pe mesele de lemn cu plăci de fildeş şi trestie de bambus, şi în localurile de plăceri tainice care se desfăşurau liniştite, în dosul uşilor închise. Dar Wang Lung nu cunoştea nici una din aceste plăceri, deoarece el nu trecea niciodată pragul unei case, decît cel mult pragul propriei sale colibe şi drumul lui se sfîrşea întotdeauna în faţa unei porţi. În mijlocul acestui oraş bogat, el era străin, întocmai ca guzganul în casa unui om bogat, guzganul care se hrăneşte cu resturile aruncate la gunoi, care se ascunde din calea oamenilor şi nu face parte niciodată cu adevărat din viaţa pe care o duc oamenii casei.

Aşa se explică faptul, că deşi o sută de kilometri sînt mai puţin decît o mie şi că un drum bătut nu poate fi niciodată atît de lung, ca un drum în largul apelor, totuşi Wang Lung, soţia lui şi copiii săi rămaseră străini în mijlocul vieţii acestui oraş din miazăzi. Adevărat este că oamenii pe care-i întîlnesc pe stradă, aveau părul şi ochii negri ca şi el şi toată familia lui, şi ca şi ceilalţi oameni din provincia unde se născuse el ; tot aşa era adevărat că dacă ascultai felul în care vorbeau aceşti oameni din miazăzi, puteai înţelege limba lor, fie chiar cu oarecare greutate.

Dar în orice caz Anhwei nu este Kiangsu. În provincia Anhwei, de unde era originar Wang Lung, vorba oamenilor era înceată, clocotea adînc şi avea accente guturale. În oraşul Kiangsu, unde trăiau ei acuma, oamenii vorbeau în silabe ce păreau că le scapă de pe buze, repezite de vîrful limbii. Şi cîtă vreme ţarina lui Wang Lung rodea cu multă greutate de două ori pe an, dînd recoltă de grîu şi orez, puţină secară, fasole şi usturoi, agricultorii care-şi aveau pămîntul în împrejurimile oraşului, secătuiau holdele fără încetare, îngrăşîndu-le cu excremente omeneşti care otrăveau aerul cu miasme grele, şi silindu-le să producă tot felul de legume, în afară de orez.

Oamenii din partea de unde era Wang Lung, dacă aveau o lipie zdravănă de făină de grîu şi într-însa o legăturică de usturoi copt la cuptor, spuneau că mănîncă bine şi nu mai aveau nevoie de nimic altceva. Dar oamenii de aici se îndopau cu carne de porc şi cu mlădiţe

tinere de bambus, cu tiptură de găină umplută cu castane și cu tot felul de legume, iar dacă se întîmpla să se apropie un om cumsecade care mai mirosea a usturoiul pe care l-a mîncat în ajun, îi vedeai că ridică nasul în sînt și încep să protesteze : „Iară a venit un puturos din partea de miazănoapte, cu coada de porc în ceafă !“ Mirosul de usturoi făcea pînă și pe negustorii de pînzărie să ridice prețul mărfii, cînd vedeau că au de a face cu un om străin.

Mica așezare a bordeielor îngrămădite la poalele zidului, rămase astfel străină de orașul și de regiunea ce se așternea dincolo de el, și într-un rînd, cînd Wang Lung auzi un tînăr vorbind mulțimii adunate în apropierea Templului lui Confucius, unde se putea opri și putea vorbi orice om, dacă se întîmpla să aibă îndrăzneala pentru așa ceva, și tînărul acesta spunea că în China trebuie să se facă revoluție și oamenii să se ridice împotriva străinilor, Wang Lung se înspăimîntă și se strecură tiptil, închipuindu-și că și el face parte dintre străinii împotriva cărora tînărul acela părea atît de pornit. Iar cîteva zile mai tîrziu, cînd auzi un alt tînăr vorbind — căci orașul acesta era plin de tineri care vorbeau necontenit mulțimii adunate împrejurul lor — și spunînd oamenilor că a sosit ziua ca China să se unească și să lucreze din toate puterile pentru ridicarea poporului, lui Wang Lung nici prin minte nu i-ar fi trecut că vorbele acestea i se adresează și lui.

Abia într-un rînd cînd tocmai se oprise în uliță unde erau prăvăliile negustorilor de mătăsuri, în așteptarea unui client, înțelese mai bine decît pînă acuma, că în orașul acesta sînt și oameni mult mai străini decît el. Se oprise tocmai în fața unei prăvălii de unde uneori se întîmpla să iasă cîte o doamnă, după ce cumpăra mătăsuri, așa că putea găsi o clientă care să-i plătească mai bine decît clienții obișnuiți. În ziua aceasta din prăvălie ieși pe neașteptate și se apropie de el o ființă cum el nu văzuse încă niciodată. Nu putea să-și dea seamă nici dacă este bărbat sau dacă este femeie, dar era înaltă și îmbrăcată în niște haine strînse pe trup și dintr-o stofă aspră și întunecată, iar în jurul gîtului avea înfășurată o piele de mortăciune. Cînd trecu, ființa aceasta îi făcu repede

semn să lase în jos hulubele trăsurichi, pentru a se putea urca ; după ce-şi îndreptă mijlocul şi începu să se gîndească la ce se va întîmpla cu el, fiinţa din trăsurica lui îi spuse cu glasul răstit, s-o ducă în Uliţa Podurilor. Începu să alerge, fără să-şi poată da limpede seamă de ceea ce face, apoi întîlnind în drum un alt om cu rikshaw-a, pe care-l cunoştea din întîmplare, strigă :

— Ia uită-te... ce este ceea ce duc în rikshaw-a mea ?

Omul îi răspunse din fugă :

— A dat norocul peste tine... este o femeie din America... azi eşti om bogat...

Wang Lung însă alerga din toate puterile, de frica celei pe care o avea în rikshaw şi cînd ajunse în Uliţa Podurilor, începu să gîfîie şi năduşeala curgea şiroaie de pe el. Femeia coborî şi-i spuse pe acelaşi ton cu accente neînţelese :

— Nu trebuia să alergi, pînă iese sufletul din tine ! şi plecă în drumul ei, lăsîndu-i în palmă doi bani de argint, ceea ce era de două ori atît cît i s-ar fi cuvenit.

Wang Lung înţelese acuma că femeia aceasta este străină, poate mult mai străină decît el în oraşul acesta, şi că oamenii cu părul şi ochi negri sînt de acelaşi neam, iar cei cu păr bălai şi ochi albaştri, de alt neam şi din ziua aceea nu se mai simţi atît de străin în oraşul acesta.

În seara aceea, cînd se întoarse în bordeiul său, ducînd cei doi bani de argint fără să se fi atins de ei, şi-i spuse lui O-lan ce i s-a întîmplat, femeia îi răspunse :

— Am văzut şi eu astfel de oameni. Le cer întotdeauna de pomană, căci sînt singurii care sînt mai bucuroşi să-ţi dea un ban de argint decît unul de aramă.

Dar nici Wang Lung şi nici soţia lui nu erau în stare să-şi închipuie că oamenii aceştia străini le aruncă bani de argint numai din bunătate, ci credeau mai curînd că aruncă banii în felul acesta din prostie şi pentru că nu ştiu că se cade ca unui cerşetor să-i arunci mai curînd un ban de aramă decît unul de argint.

Totuşi, din întîmplarea aceasta, Wang Lung învăţă ceea ce nu putuse învăţa de la tînărul pe care-l auzise vorbind, anume că el făcea parte din neamul acesta al său care avea părul şi ochii negri.

Trăind în felul acesta pe marginea orașului acestuia mare și bogat, i se părea că ar fi peste putință ca acesta să știe ce înseamnă lipsa de hrană. Wang Lung și familia lui veniseră dintr-o provincie unde, dacă se întîmpla ca oamenii să moară din pricina foametei, mureau pentru că nu se găsea hrană, și nu se găsea pentru că pămîntul ar fi fost peste putință să rodească atunci cînd cerul dogorăște ca un cuptor încins. Arginții pe care îi aveai, nu puteau să-ți fie de folos, căci nu găseai să cumperi nimic într-o regiune unde nu se găsea nimic.

Aici, în oraș, se găsea hrană în toate părțile. Pe pavajul pieței peștelui erau șiruri nenumărate de coșuri cu pește mare și solzi ca argintul, pe care-i prindeau în timpul nopții din apele bogate ale fluviului ; găleți pline cu pești mici și lucitori pe care îi prindeau la baltă cu plasa ; grămezi uriașe de raci galbeni care se mișcau necontenit, încălecîndu-se unii peste alții, ca un mușuroi de furnici ; mormane îocolăcite de țipari, destinate meselor celor bogați. În tîrgul de bucate erau coșuri de grîu atît de mari, încît un bărbat ar fi putut să intre în coș și să se cuibărească înăuntru, adunînd boabele deasupra capului, și ar fi fost peste putință să-ți închipui că s-ar putea așa ceva, dacă nu l-ai fi văzut cînd a intrat ; găseai orez alb și orez cafeniu ; grîu galben și grîu roșcat ca aurul ; boabe galbene de soya, boabe roșii de fasole și boabe de fasole verde oloagă ; mei galben ca pepenele de canar și sămînță cenușie de anis. În piața măcelarilor erau atîrnați porci întregi în cîrligele prăvăliei, spintecați în două, ca să se vadă carnea trandafirie cu așternutul de osînză și șoriciul alb și moale ; în prăvăliile negustorilor de păsări se vedeau mînduri întregi de rațe atîrnînd din tavan, iar în fața intrării erau rațe pe care le învîrtiseră în frigare pe deasupra cărbunilor aprinși, rațe sărate și tolbe întregi de rațe sălbatice ; tot așa era și în prăvăliile unde se vindeau gîște și fazani și tot felul de vînat.

În piața de legume se găsea tot ce mîna omenească poate scoate din pămînt : ridichi lucitoare, roșii și albe ; rădăcini de lotus și napi, goale pe dinăuntru, varză verde și țelină, fasole verde, castane cafenii și legături plăcut mirositoare de cardamă. Ar fi fost peste putință ca în piețe și străzile orașului să nu găsești tot ce ți-ar fi trecut

prin minte. În drum ar fi fost să nu întîlnești vînzătorii ambulanți care îmbiau oamenii cu acadele, fructe, nuci și tot felul de bunătăți, cartofi prăjiți în uleiuri îndulcite ; găluști împănate cu carne de porc și fierte în abur, plăcinte făcute din gluten de orez ; copiii orășenilor veneau la vînzătorii aceștia cu mîinile pline de parale, ca să cumpere tot ce le poftea inima și mîncau pînă cînd le curgea zahărul și grăsimile pe bărbie.

Cu adevărat s-ar fi putut spune că în orașul acesta nu se poate să fie și oameni care să moară de foame.

Totuși, în fiecare zori de zi, Wang Lung și familia lui ieșeau din coliba lor, cu castroanele și bețișoarele în mînă, un grup de cîțiva inși care se înșira în rîndul lung al celorlalți oameni care apăreau din fundul colibelor lor, dirdîind în hainele subțiri cu care erau îmbrăcați, din pricina ceții ce se ridica de pe fluviu, și umblînd cu mijlocul frînt, ca să-și poată croi drumul împotriva vîntului tăios al dimineții, pînă la bucătăriile săracilor, unde fiecare dintre ei, cu o para, putea să-și cumpere un castron de orez fiert. Dar cu toată truda lui din timpul zilei, între hulubele rikshaw-lei și cu tot cerșitul lui O-lan, nu era niciodată în stare să adune de ajuns, ca să-și poată pregăti ei singuri orezul în coliba lor. Dacă se întîmpla să le mai rămînă cîte un ban de prisos, după ce plăteau orezul la bucătăria săracilor, cu banul acesta își cumpărau puțină varză. Dar oricît de ieftină ar fi fost varza, pentru ei era totuși destul de scumpă, și băieții trebuiau să adune singuri combustibilul ce-l ardeau în vatra făcută de O-lan între două cărămizi. Copiii smulgeau combustibilul pentru foc din căruțele țăranilor care veneau în oraș cu încărcături de trestie, care-i chelfăneau zdravăn, iar într-o seară băiatul cel mai mare care era mai timid și-i era rușine de ceea ce făceau, se întoarse acasă cu un ochiu închis și umflat din cauza loviturii primite de la un țăran. Cel mai mic însă devenea din ce în ce mai îndemînatic, atunci cînd era vorba să se țină de furt, în loc să-și vadă de cerșit.

Lui O-lan puțin îi păsa. Dacă băieții nu erau în stare să-și stăpînească rîsul și să cerșească, n-aveau decît să fure, dacă voiau să-și umple pîntecele. Totuși Wang Lung, deși nu zicea nimic, simțea că-l înecă ceva în gît, cînd vedea micile tîlhării ale feciorilor lui, tocmai

din pricina asta nu era nemulțumit de cel mai mare, cînd îl vedea că este neîndemînatic la astfel de treburi. Dar viața pe care o ducea Wang Lung cu ai săi, în umbra zidului ce înconjura orașul, nu era felul de viață care să-i fie pe plac. Pe el îl aștepta țarina lui.

Într-o seară se întoarse acasă tîrziu și văzu că în varza ce fierbea la foc, era o bucată mare de carne de porc. Li se întîmpla pentru întîia dată să aibă și ei carne la masă, din ziua cînd tăiaseră boul lor de jug, așa că Wang Lung făcu ochii mari.

— Se vede că v-a dat-o, vreun străin căruia i-ați cerut de pomană, zise el întorcîndu-se spre O-lan. Dar femeia, ca de obicei, nu zise nimica. Băiatul cel mai mic, fiind prea tînăr pentru a ști ce este prevederea și simțindu-se mîndru de el însuși, se grăbi să răspundă:

— Eu am adus-o... este carnea mea. Cînd măcelarul a tăiat bucata aceasta pe butuc, pentru a o da unui client, pînă s-a uitat în altă parte, eu m-am strecurat pe sub brațul unei bătrîne care intrase în prăvălie, și punînd mîna pe ea, am rupt-o la fugă și m-am ascuns într-o urnă goală de la poarta din dos, pînă cînd a venit fratele mai mare.

— Atunci eu nu mănînc din carnea aceasta! strigă Wang Lung supărat. Noi vom mînca numai carnea pe care o cumpărăm, sau pe care o primim de pomană, dar nu carne de furat. Înțeleg să fim cerșetori, dar nu se poate să fim hoți, pe urmă scoase din strachină bucata de carne și o aruncă jos, fără să țină seamă de urletele băiatului său cel mai mic.

Dar O-lan făcu un pas, fără să zică nimica și ridicînd carnea de jos, o spălă și o băgă din nou în oală.

— Carnea tot carne rămîne, declară ea cu blîndețe.

Wang Lung nu zise nimica, dar era supărat și înspăimîntat în inima lui, căci vedea că în orașul acesta feciorii lui se apucă de tîlhărit. Dar cu toate că nu zise nimic, văzînd pe O-lan că desprinde carnea fiartă de pe oase cu bețișoarele și nu zise nici cînd o văzu că scoate bucăți mari în strachina părintelui său și a celor doi copii, ba umplu și gura fetiței și mîncă și ea, el nu vru s-o guste ci se mulțumi să mănînce varza goală pe care o cumpărase din osteneala lui. După ce terminară de mîncat, luă pe fiul său cel mai mic și-l scoase în uliță, ducîndu-se destul

de departe, ca să nu-i poată auzi femeia, și trecînd în dosul unei case, luă capul băiatului subțioară, apoi începu să-i care la spate cu nădejde și nu se opri, pînă cînd îl auzi zbierînd ca din gură de șarpe :

— Na... ca să ții minte... mai na ! strigă el întărîtat. Ca să știi ce se cuvine unui hoț !

Dar în timp ce băiatul se îndrepta spre casă suspinînd, Wang Lung își zise :

— Va trebui să ne întoarcem acasă, la pămîntul nostru !

CAPITOLUL XIII

Zi de zi sub aşternutul de bunăstare a acestui oraş, Wang Lung îşi ducea viaţa în adîncul temeliilor de sărăcie pe care era clădit. În oraşul acesta unde pieţele erau pline de alimente, unde străzi întregi erau pline de prăvălii de mătăsuri, în faţa cărora fluturau steaguri de mătase neagră, roşie şi portocalie, cu reclamele negustorilor care-şi îmbiau marfa, unde oamenii bogaţi umblau în haine de satin şi de catifea, unde cei care trăiau fără griji îşi acopereau trupurile cu mătase, iar mîinile catifelate le miroseau a parfumuri şi a miresme de flori, unde cu toată bunătăţile acestea menite celor care îşi duceau viaţa în trîndăvie, mai era o altă lume în mijlocul căreia trăia Wang Lung, dar aici nu se găsea niciodată mîncare de ajuns pentru a molcomi foamea ce răscolea mărunţaiele şi nici haine de ajuns pentru a acoperi goliciunea trupurilor.

Oamenii se zoreau cît era ziua de lungă, lucrînd în brutăriile unde se cocea pîinea şi plăcintele pentru ospeţele bogaţilor, iar copiii munceau din zori şi pînă în noapte, ca apoi să se întindă cu obrajii tăciuniţi şi nespălaţi, şi a doua zi să plece din nou la cuptoarele de copt, şi cu toate acestea nu cîştigau nici atît încît să-şi poată cumpăra o bucăţică din pîinea pe care o coceau pentru alţii. Tot aşa, bărbaţi şi femei lucrau la croitul şi cusutul blănurilor călduroase pentru iarnă şi al blănurilor uşoare şi mătăsoase pentru primăvară, la brocardele grele de

mătase din care făceau haine frumoase pentru cei care se ghiftuiau din tot belșugul piețelor, iar ei înșiși nu-și puteau îngădui altceva, decît o bucată aspră și grosolană de pînză albastră pe care o coseau în grabă, ca să-și facă hainele cu care-și acopereau goliciunea trupului.

Trăind în mijlocul acestor oameni care munceau din greu, ca să poată huzuri alții, auzea vorbindu-se multe lucruri stranii cărora însă nu le dădea atenție. Adevărat este că bărbații și femeile mai în vîrstă nu se plîngeau niciodată. Bărbații cu bărbi albe trăgeau la rickshaw-le, duceau cărucioarele încărcate cu vîrf de lemne și cărbuni destinați cuptoarelor de la brutării și caselor mari, se opinteau la muncile grele, pînă cînd mușchii de pe spinarea lor se încordau ca niște fringhii, trăgînd și împingînd carele grele în lungul străzilor pietruite, dar de mîncat mîncau pe sponci, dormeau pe apucate și nu crîcneau niciodată. Chipurile lor erau ca și al lui O-lan, împietrite și fără nici o urmă în care să se oglindească sufletul. Nimeni n-ar fi putut să-ți spună ce gînduri îi bat. Dacă se întîmpla să mai și vorbească uneori, atunci vorbeau numai despre mîncare sau despre banii de aramă. Numai rareori se întîmpla să aducă vorba și despre argint, căci argintul nu trecea decît la răstimpuri foarte mari prin mîinile lor.

Obrazurile lor, în timp de odihnă, tresăreau chinuite, ca și cînd ar fi fost supărați, dar adevărul era că nu erau de loc supărați. Tresăririle acestea se datorau anilor nenumărați în care se opintiseră sub poveri peste puterile lor, care făcuseră ca buza de sus să le rămînă încremenită, descoperindu-le dinții, ca la un geamăt de durere, săpîndu-le brazde adînci sub pleoape și în colțul gurii. Dar ei nu-și dădeau seama cum arată. Unul dintre ei văzîndu-și într-un rînd chipul în oglinda unei mobile încărcate într-un car ce trecea pe stradă, exclamase mirat : „Ia te uită, ce pocitanie !" Oamenii dimprejurul lui începură să rîdă cu hohote, iar el zîmbi cu sfială, fără să știe de ce rîd, și se uită împrejurul său, ca să vadă, nu cumva a jignit pe cineva.

Acasă, în colibele sărace în care trăiau, toate asemănătoare cu cea a lui Wang Lung, erau îngrămădiți de-a-valma ; femeile coseau petecele unul de altul, ca să facă îmbrăcăminte pentru copiii care se înmulțeau ca mușchii, iar aceștia furau cîte o căpățînă de varză din arăturile plugarilor, o mînă de orez din piețe, sau smulgeau iarba

de pe coastele dealurilor din apropiere ; în timpul secerișului se țineau după îmblătitori, ca stolurile păsărilor de pradă, urmărind cu ochii lacomi fiecare bob și fiecare spic ce ar fi putut să cadă în drum. În colibele acestea copiii erau ceva cît se poate de obișnuit : se nășteau și mureau, ca să se nască din nou, pînă cînd nici părinții nu mai știau de capătul celor născuți și morți, dar numai rareori li se întîmpla să țină seama chiar de cei care erau în viață, căci niciodată nu se gîndeau la ei, decît ca la niște guri ce trebuie hrănite.

Bărbații, femeile și copiii aceștia intrau și ieșeau din piețe și prăvăliile negustorilor de pînzărie, sau rătăceau în largul cîmpului din apropierea orașului, bărbații lucrînd, ca să cîștige cîțiva bani de aramă, iar femeile furînd și cerșind ; între aceștia era și Wang Lung, cu soția și copiii lui.

Cei mai în vîrstă se împăcau cu felul acesta de viață pe care-l duceau. Dar veni și vremea cînd băieții crescură și ajunseră la vîrsta cînd nu mai erau copii și nici oameni bătrîni, iar în sufletul lor începu să încolțească nemulțumirea. Tineretul acesta începea să murmure, întărîtat și dușmănos. Iar după ce mai trecea vremea și se căsătoreau și nemulțumirile începeau să clocotească și mai adînc în sufletele lor, furia stăpînită din tinerețea lor, începea să devină deznădejde și revoltă ce nu se putea descărca în cuvinte simple, căci toată viața lor oamenii aceștia robotiseră, trăgînd la jug, mai greu decît dobitoacele, și tot robotul acesta pentru nimica, decît cel mult pentru un pumn de rămășițe de la masa altora, cu care să-și poată umple și ei pîntecele. Stînd într-o seară și ascultînd la nemulțumirile acestea ale lor, Wang Lung află pentru întîia oară despre ceea ce se petrece dincolo de zidul la picioarele căruia erau și ei adăpostiți.

Asta se întîmplă tocmai pe la sfîrșitul unei ierni care întîrziase și păreau că încep să se arate cele dintîi semne prevestitoare ale primăverii. Pămîntul era încă umed de zăpezile topite și apa intra din toate părțile în colibele oamenilor, așa că fiecare își adunase cîteva cărămizi pe care să-și întindă așternutul. Dar umezeala ce se ridica din pămînt, nu lăsa pe Wang Lung să doarmă, iar afară aerul era parfumat de adieri ușoare care-l făceau că se

simtă neliniștit, așa că după ce mîncă și văzu că nu poate adormi îndată, cum avea obiceiul, ieși din colibă și se așeză în marginea drumului, fără să se mai miște.

Aici avea tatăl său obiceiul să stea, așezat pe vine și cu spatele proptit de zid, tot aici îl găsi și acuma, căci de cînd coliba lor era plină de copiii care parcă ar fi vrut s-o ridice în aer cu țipetele lor, el își lua strachina cu mîncare, ca să poată sta liniștit. Bătrînul ținea într-o mînă capătul unei fețe pe care o făcuse O-lan din brîul ei și de care legau fetița, ca să poată alerga slobodă și fără să fie în primejdie să cadă. Astfel își petrecea bătrînul zilele, îngrijind de fetița care acuma, după ce crescuse, nu se mai învoia să stea nemișcată în sînul maică-si, în timpul cît umbla la cerșit. Dar afară de asta O-lan era din nou însărcinată și greutatea fetiței care-i apăsa trupul pe din afară, i se părea prea dureroasă, pentru a o putea purta.

Wang Lung urmărea fetița cu ochii cum cade și se ridică pe piciorușe, ca să cadă din nou, și pe bătrînul care ținea de capătul feșii și cum sta așa, simți în obraz adierea ușoară a vîntului de seară și în sufletul său se trezi un dor nestăpînit după țarina lui de acasă.

— Pe o vreme ca asta, zise el întorcîndu-se spre părintele său, holdele ar trebui ogorîte și semănate.

— De, răspunse bătrînul cu glasul liniștit, eu știu ce te paște pe tine. În tinerețele mele mi s-a întîmplat în două rînduri să fac ceea ce anul acesta am făcut împreună, și a trebuit să-mi părăsesc pămîntul, știind că n-am îngropat sămînța nouă în brazdă, ca să am ce secera la întoarcere.

— Da, tată, dar de fiecare dată te-ai întors din nou la țarina ta.

— Acolo pe mine mă așteptă pămîntul meu, pentru a-l desțeleni, fiule, răspunse bătrînul liniștit.

În cazul acesta se vor întoarce și ei, dacă nu anul acesta, atunci anul viitor, își zise Wang Lung. Cît timp pămîntul îi așteaptă ! Și gîndul la țarina lui care-l aștepta acolo în miazănoapte, îmbibată de ploile primăverii, îi umplu sufletul de dorințe. Se întoarse în colibă și spuse soției sale întunecat :

— Dacă aș avea ceva ce s-ar putea vinde, n-aș mai sta la îndoială, ci m-aș întorce acasă. Dacă nu m-aș gîndi la bătrînul meu părinte, ne-am putea întoarce pe jos, deși poate am muri de foame, înainte de a ajunge. Dar

cum ar putea el și copiii să facă un drum de o sută de kilometri și mai bine pe jos.

O-lan tocmai începuse să clătească străchinile cu o lingură de apă și după ce le așeză într-un colț al colibei, se întoarse spre el.

— N-avem nimic de vînzare, decît fetița, răspunse ea cu glasul domol.

Wang Lung simți că i se taie respirația.

— Ascultă, copiii nu vreau să mi-i vînd, răspunse el răstit.

— Pe mine m-au vîndut, adăugă femeia cu glasul stins. M-au vîndut unei case mari și așa părinții mei s-au putut întoarce la casa lor.

— Care va să zică, tu ai fi în stare să-ți vinzi copilul ?

— Dacă ar fi vorba numai de mine, mai bine aș omori-o, înainte de a o vinde... căci cu am fost roabă roabelor din curtea aceea ! Dar o fată moartă nu poate fi nimănui de folos. Aș vinde fata pentru tine — ca să te poți întoarce din nou la țarina ta...

— Pentru nimic în lume, răspunse Wang Lung cu încăpățînare. Nici dacă aș ști că voi fi osîndit să-mi petrec toată viața în deșertul acesta.

Dar după ce ieși din nou din colibă, gîndul acesta îl ispiti iarăși, deși ar fi fost peste putință ca lui însuși să-i treacă așa ceva prin minte. Se uită la fetița care întindea de fășia pe care părintele său o ținea în mînă. Crescuse destul de bine, din ziua cînd aveau ce-i da de mîncare, dar cu toate că pînă acuma nu scotea nici o vorbă, era totuși destul de zdravănă și plinuță, pentru un copil îngrijit atît de puțin cît o îngrijeau pe ea. Buzele ei care semănau cu buzele unei babe, acuma zîmbeau și erau rumene, și dacă se întîmpla să se uite la ea, vedea că se înveselește numaidecît și începe să-i zîmbească, așa cum făcea altă dată.

— Poate aș vinde-o, își zicea el, dacă nu s-ar fi întîmplat s-o port sub pieptarul hainei mele și să o văd că zîmbește ca acuma.

Pe urmă își aduse din nou aminte, de țarina lui și oftă din fundul deznădejdii :

— Poate nu-mi va fi dat să o mai văd niciodată ! Cu toată truda mea și cu tot cerșitul, nu adunăm niciodată mai mult decît am avea nevoie, pentru hrana de fiecare zi.

Din fundul întunericului îi răspunse un glas adînc și cutremurat de mîhnire:

— Nu ești numai tu singur în starea asta. În oraș sînt sute și sute de oameni ca tine.

Străinul care vorbise, se apropie de el, trăgînd din luleaua de bambus. Era capul unei familii dintr-o colibă vecină cu a lui Wang Lung. Pe omul acesta nu-l puteai vedea decît rareori în timpul zilei, căci ziua dormea și lucra numai noaptea, împingînd carăle grele încărcate cu mărfuri, care erau prea mari ca să poată trece pe străzi în timpul zilei, cînd tot felul de vehicule alergau în toate părțile, în sus pe străzi și în jos. Dar uneori Wang Lung îl vedea întorcîndu-se acasă în zorii zilei, cu umerii bleojdiți, sfîrșit de puteri și gemînd de ostenceală. Îl întîlnea atunci cînd el ieșea în oraș cu rikshaw-a, sau altă dată pe înserat, cînd omul ieșea în fața colibei lui, înainte de a pleca după treburi, și sta de vorbă cu alți vecini care se întorceau acasă, ca să se odihnească.

— Prin urmare vom fi osîndiți să ne petrecem aici tot restul zilelor ce ne-au mai rămas de trăit? întrebă Wang Lung cu amărăciune.

Omul trase de trei ori la rînd din lulea, pe urmă scuipă într-o parte, apoi răspunse:

— Nu, de asta nu va fi nevoie. Cînd bogatul este prea bogat, bogăția asta trebuie să-și caute drum de ieșire și cînd săracul e prea sărac, trebuie să răsufle și el. Iarna trecută am vîndut două fetițe și ne-am zbuciumat, iar iarna ce vine, dacă și copilul pe care-l poartă acuma nevastă-mea va fi tot fată, o vom vinde iarăși. Am păstrat o roabă... cea care s-a născut mai întîi. Pe celelalte e mult mai bine să le vinzi, decît să le omori, deși sînt chiar unii care mai bine le omoară, înainte de a vedea lumina zilei. Acesta este unul dintre felurile în care răsuflă săracul, cînd ajunge să fie prea sărac. Cînd se întîmplă ca bogatul să fie prea bogat, bogăția lui trebuie să-și facă drum de ieșire, și de cumva se întîmplă să nu mă înșel eu, atunci să știi că ceasul cînd trebuie să-și facă drum, e foarte aproape. Omul dete din cap și făcu semn cu cămașul lulelei spre zidul din dosul lor: Ai văzut ce este dincolo de zidul acesta?

Wang Lung clătină din cap și se uită la el. Omul continua tot atît de liniștit.

— M-am dus cu una dintre roabele mele ca s-o vînd în curtea aceasta și am văzut ce este. Poate nu mă vei crede, dacă-ți voi spune că în casa aceasta banii intră și ies ca apa gîrlelor. Dar să știi de la mine, că acolo pînă și slugile mănîncă cu bețișoare de fildeș încrustate cu argint, și pînă și roabele poartă cercei de jad în urechi și-și împletesc mărgăritare în păr și-și cos mărgăritare pe încălțăminte, iar dacă încălțămintea se pătează cît de puțin cu noroi sau face o găurică de care nu om de seamă noastră nici n-ar ține socoteală, le aruncă cu mărgăritare cu tot.

Omul trase odată cu nădejde din lulea, iar Wang Lung rămase cu gura căscată și se uită la el. Va să zică dincolo de zidul acesta se întîmplă astfel de lucruri !

— Cînd bogații sînt prea bogați, bogăția trebuie să-și facă drum, zise omul și tăcu o vreme, pe urmă ca și cînd n-ar fi spus nimic, adăugă nepăsător : A sosit vremea lucrului, și urnindu-se de lîngă el, dispăru în întunericul nopții.

Dar Wang Lung nu fu în stare să închidă ochii în noaptea aceea ci se gîndi necontenit la argintul, la aurul și mărgăritarele de dincolo de zidul sub care se adăpostea el, cu trupul acoperit de zdrențele ce le purta și în timpul zilei, căci n-avea învelitoare ca să se învelească, iar sub el era o simplă rogojină întinsă peste cărămizi. Pe urmă se simți din nou ispitit de gîndul de a vinde fetița și își zise :

— Poate va fi mult mai bine să o vindem unei case de oameni bogați, unde va mînca tot felul de mîncări alese și va purta podoabe prețioase, așa că dacă se va întîmpla să fie frumoasă, o va îndrăgi unul dintre stăpînii ei. Dar împotriva voinței, își răspunse tot el : „Chiar dacă aș vinde-o, ca nu vrednicește să fie cîntărită în aur și rubine ; prin urmare dacă vom lua pe ea tocmai de ajuns ca să ne putem întoarce acasă, de unde vom putea lua banii ca să ne cumpărăm un bou de jug și masă și așternut și lavițe ? Să-mi vînd un copil numai pentru ca să putem muri de foame la noi acasă, în loc să murim aici ? Nu avem nici sămînță, ca să putem semăna țarina".

Așa că-i fu peste putință să înțeleagă ce spusese vecinul său în seara aceea : „Cînd bogații sînt prea bogați, bogăția trebuie să-și facă drum de ieșire..."

CAPITOLUL XIV

Se desprimăvără și soarele blînd începu să dogorască asupra colibelor celor adunați sub zidul orașului. Cei care pînă acuma se ocupaseră cu cerșitul, puteau să iasă pe costișele dealurilor și prin cimitire unde dezgropau rădăcini de ierburi fragede, lăptucă și traista ciobanului, ale căror frunze crude ieșiseră din pămînt, așa că nu mai aveau nevoie să fure legume de pe unde apucau. În fiecare zi din colibele de lîngă zid apărea cîte un cîrd de femei și copii îmbrăcați în zdrențe, care înarmați cu cîte o piatră ascuțită sau o custură de cuțit, plecau cu coșurile împletite din ramuri de bambus sau nuiele de trestie și scotoceau împrejurimea și toate drumurile, în căutarea hranei pe care și-o puteau procura fără bani și fără să o cerșească. O-lan ieșea și ea în fiecare zi cu cîrdul acesta de flămînzi și lua și pe cei doi copii ai ei cu ea.

Bărbații însă trebuiau să muncească și Wang Lung își vedea de treburi ca și pînă acuma, deși zilele calde începeau să se lungească și ploile repezi și calde umpleau sufletele tuturora de neliniște și nemulțumire. În timpul iernii oameni lucraseră, fără să crîcnească, încălțați în papuci subțiri de paie împletite, iar seara se întorceau la colibele lor și începeau să înghită fără nici un fel de protest, mîncarea cîștigată cu munca din timpul zilei sau din cerșii, adormeau buștean, bărbați, femei și copii

de-a-valma, pentru ca în timpul somnului trupurile lor să-şi poată recîştiga vigoarea pe care hrana săracă nu le-o putea da. Acesta era felul de viaţă pe care-l duceau cei din coliba lui Wang Lung, dar ştia bine, că tot aşa trebuie să fie şi-în colibele celorlalţi.

Odată cu sosirea primăverii însă gîndurile începură să ia formă în inima oamenilor şi le năpădeau pe buze. Seara pînă cînd lumina mai stăruia, oamenii ieşeau din colibe şi stăteau la sfat, aşa că Wang Lung vedea mai pe unul mai pe altul care îşi îşi avea coliba foarte aproape de a lui, dar pe care iarna trecută nu-l văzuse niciodată. Dacă s-ar fi întîmplat ca O-lan să-i povestească tot ce auzea în timpul zilei, cînd el era plecat la lucru, poate ar fi aflat că cutare vecin îşi bate femeia, că un altul are lepră şi această i-a mîncat obrazul, sau despre un altul că ar fi căpetenia unei bande de tîlhari ; dar afară de rarele întrebări şi răspunsuri pe care i le dădea, O-lan era fire închisă care nu prea vorbea. Astfel Wang Lung sta mai la o parte şi asculta cu neîncredere la ce vorbeau oamenii adunaţi grămadă în apropierea lui.

Cei mai mulţi dintre oamenii aceştia nu aveau nimic în afară de ceea ce cîştigau din munca lor de fiecare zi, sau ceea ce le putea aduce cerşitul, aşa că el îşi dase seamă din prima zi că nu face parte din ceapa lor. El avea ţarină şi ţarina aceasta îl aştepta să se întoarcă la ea. Toţi ceilalţi nu se gîndeau la altceva, decît la felul cum şi-ar putea procura o bucată de peşte pentru a doua zi, cum ar putea să mai trîndăvească puţin sau chiar să joace cît de cît, un ban sau doi, mai ales că toată viaţa lor nu era altceva decît un robot neîncetat şi plin de dorinţe neîmplinite, aşa că din cînd în cînd, omul oricît de deznădăjduit ar fi, trebuie să-şi mai încerce şi norocul.

Wang Lung însă se gîndea la ţarina lui şi-şi făcea socoteala fel şi chip, cum ar putea să se întoarcă acasă şi-şi simţea inima întristată din pricină că trebuia să amîne mereu îndeplinirea planului pe care-l avea. El nu făcea parte din scursoarea aceasta care se lipise aci de zidurile acestea ale casei unui om bogat ; nu făcea parte nici dintre oamenii care trăiau în curtea de dincolo de zid. El făcea parte dintre cei care asudă în largul ţarinelor şi nu pot trăi în voie, pînă cînd nu simt pămîntul sub picioare şi nu se văd primăvara umblînd în lungul brazdelor pe urma plugului, sau cu secera în mînă în timpul secerişului.

Prin urmare sta retras și asculta la ce vorbesc ceilalți, dar în fundul sufletului său trăia neadormit gîndul țarinei lui rodnice, al holdelor de grîne pe care plugăriseră părinți de părinții lui, și al sforii de pămînt pentru orez pe care o cumpărase el însuși de la Casa cea Mare.

Oamenii aceștia vorbeau mereu și întotdeauna despre bani ; cîte parale au plătit pentru un cot de pînză, cît au dat pentru un pește care nu era mai mare decît degetul, sau cît pot cîștiga în fiecare zi, și sfîrșeau întotdeauna plănuind ce ar face ei, dacă ar avea banii pe care-i ține bogatul de dincolo de zid în lăzile lui ferecate. Sfatul lor sfîrșea în fiecare zi cam în felul următor :

— Dacă aș avea eu ici în palmă aurul și argintul pe care îl poartă în fiecare zi în chimir și dacă aș avea mărgăritarele pe care le poartă ibovnicele lui și rubinele soției lui...

Și ascultîndu-i ce spuneau că vor face, dacă ar avea podoabele acestea, Wang Lung înțelegea că ei nu se gîndesc la altceva, decît la ce ar mînca și cît ar dormi, la trufandalele pe care nu le-au gustat niciodată în viața lor și la jocul de zaruri pe care l-ar face în cutare sau cutare ceainărie, ce ibovnice și-ar cumpăra cu banii aceștia, dar mai presus de orice se gîndeau că nu vor mai trebui să lucreze niciodată, așa cum nici bogatul de dincolo de zid nu a lucrat în viața lui.

Dar într-un rînd Wang Lung nu se mai putu stăpîni și se amestecă în vorba lor :

— Dacă eu aș avea aurul și argintul lui și toate podoabele, aș cumpăra cu ele pămînt, pămînt bun de lucru din care aș scoate rod îmbelșugat !

La vorbele acestea se întoarseră cu toții spre el și începură să-l ia în bătaie de joc :

— Ia ascultați la găgăuța asta care poartă o coadă de porc în ceafă ; se vede cît de colo că habar n-are de ce este viața de la oraș și cum se pot cheltui banii. El înțelege numai să robotească pe urma unui bou sau a unui măgar în lungul țarinei.

Și fiecare dintre ei se credea mai vrednic decît Wang Lung să pună mîna pe bogățiile acelea, deoarece el se pricepe mult mai bine cum trebuie cheltuit banul.

Dar supărarea lor nu putu schimba pe Wang Lung ci-l făcu cel mult să-și zică, fără să se mai adreseze și oamenilor dimprejurul său : „Totuși eu aș întrebuința

aurul și argintul, și toate podoabele, cumpărînd pămînt bun și gras care să-mi rodească".

Gîndindu-se în felul acesta, cu fiecare zi ce trecea, se simțea tot mai mult stăpînit de dorința de a se întoarce la țarina lui.

Stăpînit mereu de această dorință a întoarcerii acasă, Wang Lung nu mai era în stare să vadă decît cel mult ca prin vis, ceea ce se întîmpla în fiecare zi în oraș, de față cu el. Primea cutare sau cutare ciudățenie, fără să întrebe nimic și fără să înțeleagă altceva, decît că astăzi s-a întîmplat cutare și ieri cutare. De pildă se întîmplă într-un rînd că văzu pe cineva care împărțea oamenilor afișe pe stradă și uneori i se întîmpla să-i dea și lui unul.

Dar nici în tinerețea lui și nici după aceea Wang Lung nu deprinsese niciodată meșteșugul semnelor scrise pe hîrtie, așa că nu știa ce să facă cu o bucată de hîrtie pe care erau semne negre trase cu tuș și pe care le lipeau pe porțile orașului și pe ziduri, sau pe care le vindeau trecătorilor cu brațul sau le dădeau pe gratis. În două rînduri i se întîmplă să-i dea și lui cîte o hîrtie de asta.

Prima dată i-o dete un străin care semăna cu cel pe care într-o zi îl dusese atît de înspăimîntat cu rikshaw-a lui, doar că de astă dată străinul era un bărbat înalt și slab, întocmai ca un copac pe care l-au bătut vînturi năpraznice. Bărbatul acesta avea niște ochi albaștri cu gheața și un obraz păros, iar cînd îi întinse bucata de hîrtie. Wang Lung băgă de seamă că și mîinile lui cu pielea roșie erau acoperite de păr. Afară de asta mai avea un nas lung și ascuțit care i se repezea din mijlocul obrazului întocmai ca o vîslă pe marginea unei bărci și Wang Lung cu toate că-i era frică să primească ceva din mîna lui, se simțea mult mai înspăimîntat să refuze, mai ales după ce-i văzu ochii aceia ciudați și nasul amenințător. Prin urmare luă hîrtia pe care i-o întinse și văzînd că străinul trece înainte, îndrăzni să se uite la ea și văzu un om cu pielea albă, pironit pe o cruce. Omul n-avea decît un petec de pînză în jurul coapselor, dar încolo era gol și pesemne murise, căci capul îi atîrna pe un umăr și în mijlocul obrazului acoperit de barbă, pleoapele ochilor lui erau închise. Wang Lung se uită îngrozit la chipul acestui om, dar în același timp cu mult interes. În josul

crucii erau niște semne, dar pe acestea el nu le putea înțelege.

Seara, cînd se întoarse acasă, duse chipul cu el și-l arătă bătrînului. Dar nici el nu știa să citească, așa că începură să vorbească între ei, cu bătrînul și copiii, care ar putea să fie tîlcul acestui afiș. Cei doi copii strigară încîntați, dar cutremurați de groază :

— Ia te uită, cum gîlgîie sîngele din coasta lui !

Iar bătrînul adăugă :

— Fără îndoială, trebuie că a fost un om foarte rău, de l-au răstignit așa.

Dar Wang Lung se temea de chipul acesta și se întrebă de ce i l-o fi dat străinul acela ; nu cumva un frate al acestui străin a fost chinuit în felul acesta și acuma ceilalți frați ai lui umblau să-l răzbune ? Prin urmare se feri să mai treacă pe strada unde întîlnise pe străinul care-i dase afișul, și după ce mai trecură cîteva zile și-și uită de el, O-lan îi luă și-l cusu în tălpile papucilor, împreună cu alte hîrtii pe care le aduna de pe unde le găsea, pentru a face talpa încălțămintei mai durabilă.

Data următoare ce-l văzu, era un orășan, un tînăr bine îmbrăcat care vorbea în gura mare, în timp ce împărțea hîrtiile în mijlocul adunării de gură cască, îngrămădiți în mijlocul străzii, să vadă ce se întîmplă. Și hîrtia aceasta arăta un mort și sîngele răspîndit în jurul lui, dar de astă dată mortul nu era un om cu pielea albă, ci unul ca Wang Lung, un om de toate zilele, mic de statură, sfrijit și cu părul și ochii negri, îmbrăcat în niște haine zdrențuite. Pe pieptul mortului era încălecat un om gras și bine îmbrăcat, care sta cu pumnalul deasupra capului, după ce-l înjunghiase de mai multe ori. Era un spectacol îngrozitor și Wang Lung se uita la el și ar fi vrut să înțeleagă ce scrie dedesubt. Se întoarse deci spre omul de lîngă el și întrebă :

— Nu cumva cunoști cîteva litere din ce scrie aici, ca să-mi poți spune ce înseamnă grozăvia aceasta ?

Omul îi răspunse :

— Stai binișor și ascultă, căci tînărul cărturar ne va spune tuturora ce înseamnă asta.

Prin urmare Wang Lung ascultă și ceea ce auzi era ce nu mai pomenise pînă acuma niciodată în viața lui.

— Mortul sînteți voi, strigă tînărul cărturar, iar asasinul care vă înjunghie, chiar după ce ați murit și prin

urmare nu mai simțiți nimic, sînt bogații și capitaliștii, care ar fi în stare să vă înjunghie chiar atunci cînd sînteți morți. Voi sînteți săraci și oropsiți, din pricină că bogații vă iau tot ce aveți.

Dar Wang Lung știa destul de limpede că dacă el este sărac, vina o poartă cerul care nu voia să dea ploaia la vreme sau dacă ploua, ploaia nu voia să mai contenească, ca și cînd s-ar fi obișnuit să se reverse fără încetare, pentru a face rău oamenilor. Cînd se întîmpla ca ploaia și căldura soarelui să fie bine cumpănite, așa că încolțea sămînța și spicele semănăturilor dădeau rod, ar fi fost peste putință să-și închipuie despre sine însuși că ar fi om sărac. Prin urmare ascultă nerăbdător, să vadă ce legătură are bogatul cu vina că cerul nu vrea să dea ploaie la vreme. Dar după ce tînărul vorbi vreme îndelungată, fără să fi pomenit nimic despre ceea ce-l interesa pe el Wang Lung îndrăzni să-l întrebe :

— Spune-mi, învățătorule, bogatul care ne împilează, are el puterea să dea ploaie, ca eu să-mi pot lucra țarina?

La aceste cuvinte tînărul se întoarse supărat și se răsti la el :

— Cît ești de prost, tu cel care mai porți și astăzi părul împletit pe spate. Nimeni nu poate să dea ploaie, cînd nu vrea să plouă ; dar ce legătură poate avea acest amănunt cu ceea ce ne interesează pe noi ? Dacă bogații s-ar învoi să împartă cu noi averile lor, pe nimeni n-ar mai interesa dacă plouă sau nu, căci am avea bani și de mîncare.

Din mijlocul mulțimii adunate împrejur se ridică un strigăt uriaș de aprobare, dar Wang Lung își văzu de drum, fără să se simtă împăcat în sufletul său. Banii și hrana se mănîncă și se termină, iar dacă se întîmplă ca ploaia și soarele să nu se arate la vreme cumpănită, foametea izbucnește din nou. Totuși primi bucuros hîrtiile pe care i le dase tînărul acesta, deoarece își aduse aminte că O-lan nu are niciodată hîrtie de ajuns pentru talpa încălțămintelor, și cînd ajunse acasă, i le dete spunîndu-i :

— Iată, ți-am adus hîrtie cu care să repari tălpile încălțămintei ; dar după aceea el își văzu de treburile lui, ca și pînă acum.

Totuși între oamenii din colibe, cu care el sta de vorbă în fiecare seară, erau foarte mulți care ascultaseră cu lăcomie la ce le spusese tînărul acesta, și-l ascultaseră cu atît mai multă lăcomie, cu cît știau că dincolo de zidul sub care trăiau ei, sălășluia un om bogat și li se părea lucru de nimic despărțitura dintre ei și bogățiile lui, căci zidul nu era decît un așternut din cîteva cărămizi, pe care le-ar fi putut dărîma din cîteva lovituri date cu un stîlp gros, cum erau cei cu care ei în fiecare zi își duceau poverile grele pe umeri.

La nemulțumirea pricinuită de apropierea primăverii se mai adăuga acuma și nemulțumirea pricinuită de vorbele tînărului acestuia și a altora cu el de o seamă, pe care o sădeau în sufletul celor care trăiau în colibele acestea, căci îi făceau să-și dea seamă de împărțirea nedreaptă a bunurilor de care ei aveau nevoie și pe care le stăpîneau alții. Și gîndindu-se în fiecare zi la ceea ce le spusese și sfătuindu-se în fiecare seară între ei, dar mai ales după ce văzură că zilele ce veniră după aceea, nu aduseră nici o îmbunătățire a cîștigului lor, în sufletul celor tineri și voinici începu să se umfle valul de nemulțumire, cum se umflă zăporul apelor sporite de zăpezile topite — zăporul poftelor sălbatice și neîmplinite.

Dar deși Wang Lung vedea ce se pegătește și-i auzea ce vorbesc și revolta lor o primea cu o stranie neliniște, el nu dorea nimic altceva decît să simtă din nou sub tălpile picioarelor pămîntul țarinei lui.

Pe urmă, în mijlocul acestui oraș unde în fiecare zi întîlnea ceva nou și neobișnuit. Wang Lung avu prilejul să vadă din nou ceva ce nu era în stare să înțeleagă. Coborînd cu rikshaw-a goală în josul unei străzi, în căutarea unui client, văzu un om pe care-l prindea un grup de soldați înarmați, iar cînd omul începu să strige, soldații întinseră baionetele amenințătoare spre el. În timpul cît el stete și se uită mirat la ceea ce vedea, soldații mai prin-

seră un om și-și dete seamă că cei doi erau oameni simpli care lucrau pe unde apucau ; dar pînă să se poată desmetici, văzu că soldații se reped la al treilea om și de astă dată cel prins era tocmai unul care trăia în coliba vecină cu a lui, sub peretele zidului.

Dar Wang Lung își dete seamă numaidecît că oamenii aceștia pe care-i prinseseră, nu știau, cum nu știa nici el însuși, pricina pentru care-i prindeau soldații pe stradă și-i duceau cu sila. Se repezi cu rikshaw-a într-o stradă lăturalnică și lăsînd-o în părăsire, dete fuga și intră într-o prăvălie unde se vindea apă fiartă, căci altfel l-ar fi prins și pe el ; după ce intră în prăvălie, se ascunse în dosul căldărilor uriașe, unde așteptă, pînă să treacă soldații. Pe urmă întrebă pe stăpînul prăvăliei ce însemnează ceea ce văzuse el adineaori, iar bătrînul care era un om slăbit și cu obrazul plin de sbîrciturile pricinuite de aburul ce se ridica neîncetat din uriașele lui căldări de aramă cu care-și făcea negoțul, îi răspunse nepăsător :

— Iară o fi război pe undeva. Cine ar putea să-ți spună care este pricina acestor războaie ce se poartă în toate părțile pămîntului ? Dar așa a fost de pe vremea cînd eram copil și bine știu, că tot așa va fi și după ce eu voi fi de mult mort.

— Bine, dar atunci de ce au prins pe vecinul meu, care este tot atît de nevinovat ca și mine de izbucnirea acestui război, despre care n-am auzit nimic pînă acum ? întrebă Wang Lung înspăimîntat.

Bătrînul începu să zdrăngănească cu capacele căldărilor și adăugă :

— Soldații aceștia se duc undeva spre un cîmp de bătălie și au nevoie de oameni care să le ducă așternuturile, armele și muniția, așa că silesc oameni de seama ta să facă slujba asta. Dar tu din ce parte de lume ești, căci ceea ce ai văzut acuma, nu este ceva neobișnuit în acest oraș ?

— Și ce... continuă Wang Lung cu respirația întretăiată. Ce simbrie... ce răsplată se dă oamenilor...

Bătrînul era un om înaintat în vîrstă, așa că nu mai avea nici nădejdi și nici interes pentru nimic, decît cel mult pentru căldările lui, prin urmare îi răspunse nepăsător :

— Nu se dă nici un fel de sîmbrie, decît două bucățele de pîine uscată pe zi și o ciorbă de la cazan, iar după ce ai ajuns la destinație, te poți întoarce acasă, dacă se întîmplă să te mai poată purta picioarele.

— Bine, dar dacă omul are familie... adăugă Wang Lung năucit.

— Dar de unde știu, și ce-i interesează pe ei așa ceva ? răspunse bătrînul supărat și ridicînd capacul de lemn al unei căldări, se uită să vadă dacă apa a început să dea în undă.

Un nor de abur se ridică împrejurul lui, atît de des încît nu i se mai putea vedea obrazul plin de crețuri. Totuși era un om cumsecade, căci după ce ieși din norul de aburi, băgă de seamă că din locul unde se ascunde, Wang Lung nu putea vedea că soldații s-au întors din nou și cercetează înc-odată strada din care toți oamenii teferi dispăruseră.

— Stai acolo chitic și nu te mișca, zise el lui Wang Lung. Soldații s-au întors din nou.

Wang Lung se întinse numaidecît pe pîntece, în dosul căldărilor și auzi pavajul răsunînd sub pașii soldaților care se îndreptau spre apus, iar cînd răbufnitul bocancilor grei se stinse, se repezi afară și punînd mîna pe rikshaw-a, alergă într-un suflet pînă la coliba lui, fără să mai caute clienți.

După ce intră sub rogojină, spuse lui O-lan, care tocmai atunci se întorsese ca să gătească ceva de mîncare cu ceea ce adunase, ce i s-a întîmplat în oraș și cum era gata să pună mîna pe el. Dar în timp ce-i povestea, se simți cutremurat de o spaimă neobișnuită, gîndindu-se că l-ar putea duce undeva pe un cîmp de bătaie, unde să fie omorît, așa că nu numai bătrînul său părinte și familia lui vor muri de foame, dar nu va mai avea parte niciodată să-și vadă țarina lui de acasă. Se uită la O-lan cu ochii rătăciți și adăugă :

— Mă ispitește gîndul cu adevărat, să vindem mica roabă și să ne întoarcem spre miazănoapte, în pămîntul nostru.

Dar după ce-l ascultă, femeia rămase cîteva clipe cufundată în gînduri, apoi îi răspunse cu glasul demolit și fără mlădieri :

— Mai așteaptă cîteva zile. Umblă vorbe foarte ciudate.

Cu toate acestea nu mai îndrăzni să iasă din colibă, în timpul zilei, ci trimise pe fiul său cel mai mare să predea rikshaw-a celui de la care o închiriase, iar după ce se lăsa noaptea, se ducea la casele marilor negustori, unde pentru jumătate din cîștigul de pînă acum, trăgea noaptea la camioanele grele, încărcate cu lăzi de mărfuri. La fiecare camion de acesta trăgeau și împingeau, opintindu-se din greu și gemînd, cel puțin doisprezece oameni. Lăzile erau pline de mătăsuri și pînzărie, de tutun aromat al cărui miros plăcut răzbea prin scînduri și le gîdila nările. În camioane duceau și ulcioare uriașe, pline de uleiuri și vinuri scumpe.

Toată noaptea se opintea trăgînd la frînghiile groase cu trupul gol, înecat de sudoare și lunecînd cu picioarele desculțe pe pietrele pavajului, încleiat și ud de umezeala nopții. În fața lor alerga un băiat cu o torță aprinsă, ca să le arate drumul, și la lumina tremurată a torței, trupurile și chipurile asudate ale oamenilor, luceau ca și pietrele umede ale drumului pe care-l călcau în picioare. Wang Lung se întorcea acasă gemînd, cînd începea să se reverse de ziuă, dar era prea frînt ca să mai poată mînca, înainte de a se odihni. În timpul zilei, cînd soldații cutreerau străzile, el dormea la scut, în colțul cel mai depărtat al colibei lui, sub un maldăr de paie pe care le adunase O-lan, ca să-l poată ocroti.

Wang Lung nu știa ce război se poartă și nici cine sînt cei care se bat între ei. Dar pe măsură ce intrau în primăvară, orașul părea tot mai mult stăpînit de neliniște și spaimă. Cît era ziua de lungă, trăsurile cu cai duceau oamenii bogați și avutul lor, hainele și așternuturile de mătase, femeile frumoase și podoabele ce le aveau, spre țărmul fluviului, unde așteptau corăbii ca să-i ducă în alte localități ; unii dintre ei se îndreptau spre cealaltă parte a orașului, unde era casa pe unde veneau și plecau carele de foc. În timpul zilei, Wang Lung nu ieșea niciodată pe stradă, dar băieții lui veneau cu ochii strălucind de emoție și-i spuneau :

— Am văzut pe unul, așa și așa, era un bărbat atît de gras și de urît ca și un zeu din templu, iar trupul lui

era acoperit cu nenumărați coți de mătase galbenă, iar în degetul mare avea un inel de aur uriaș, cu o piatră verde, mare cît o oglindă și tot trupul îi lucea de sudoare uleioasă, din cauza mîncării prea îmbelșugate.

Citeodată cel mai mare spunea :

— Am văzut lăzi peste lăzi și cînd am întrebat ce o fi în ele, unul mi-a răspuns : Sînt pline de aur și de argint, dar bogații nu pot lua cu ei tot ce au, așa că va veni și ziua cînd vom pune mîna pe bogățiile lor... Spune tată, ce voia omul acesta să înțeleagă ? și băiatul se uita cu ochii mari la el.

Dar cînd tatăl său îi răspundea :

— De unde să știu eu ce vrea să înțeleagă un trîndav de la oraș ? băiatul adăuga cu ochii aprinși de pizmă :

— O, aș vrea să ne putem duce chiar acuma, să-i luăm dacă sînt ai noștri. Aș vrea să mănînc și eu o plăcintă. N-am gustat pînă acum niciodată o plăcintă cu zahăr și presărată cu anis.

La vorbele acestea bătrînul ridică privirea, trezindu-se din visurile lui și spuse cu glasul stins, ca și cînd ar fi vorbit pentru sine însuși :

— Cînd se întîmpla să avem recoltă bună, făccam și noi astfel de plăcinte, pentru Serbarea Secerișului, căci după ce treieram anisul și-l duccam la tîrg, mai păstram și acasă un săculeț, ca să avem pentru plăcinte.

Wang Lung își aduse aminte de plăcintele făcute de O-lan pe vremea Anului Nou, plăcinte din osînză, făină de orez și zahăr și simți că-i lasă gura apă și un junghi îl înecă în piept, cînd își aducea aminte de tot ce a fost altă dată.

— Numai de ne-am putea întoarce odată acasă, murmură el.

Apoi dintr-odată i se păru că nu mai este în stare să întîrzie nici o singură zi în coliba aceasta ticăloasă, care nu era nici atît de mare, ca să se poată întinde sub grămada lui de paie ; tot așa simți că nu mai este în stare să iasă și noaptea aceasta în oraș, să se opintească sub poverile grele, trăgînd la frînghia care-i intra în umăr și lunecînd pe pietrele umede ale pavajului. Învățase să

cunoască fiecare piatră de aceasta, cum ar cunoaște un dușman cînd stă la pîndă, și cunoștea fiecare palmă de pămînt cu ajutorul căreia putea să înconjoare pietrele acestea lucioase și astfel să-și cruțe puterile. Erau și nopți întunecate și groaznice, mai ales cînd ploua și străzile erau ude, mai ude decît de obicei, așa că toată ura adunată picătură cu picătură împotriva acestor pietre care păreau că se cațără și se lipesc de roțile camioanelor încărcate, începea să clocotească într-însul.

— O, tu, țarina mea binecuvîntată ! gemu el pe neașteptate și începu să plîngă, așa că cei doi băieți se speriară, iar bătrînul se uită la el mirat și obrazul său îmbătrînit începu să tresară sub barba rară, cum ar tresări obrazul unui copil cînd vede pe maică-sa că plînge.

Și iarăși se auzi glasul domolit și fără mlădieri al lui O-lan care le spuse :

— Mai așteptați puțin, și vom vedea cu toții ceva. Acuma vorbele umblă în toate părțile.

Ceasuri la rînd Wang Lung auzea din fundul colibei unde sta ascuns, răsunetul pașilor, pași de soldați care plecau la război. Ferind puțin un colț de rogojină, ca să se uite ce se întîmplă afară, vedea picioarele cum trec, picioare nenumărate, încălțate în bocanci și cu pulpare, mergînd perechi-perechi, zeci și sute și mii de mii. În timpul nopții, cînd ieșea la lucru, le vedea chipurile de umbră trecînd pe lîngă el, luminate de flacăra tremurată a torței ce alerga în fața camionului. Nu îndrăznea să întrebe nimic ce ar fi fost în legătură cu ei, ci întindea la frînghie, mînca repede strachina de orez și dormea buștean, cît era ziua de lungă, în dosul grămezii de paie din colibă. Cîteva zile la rînd nimeni nu mai stătu de vorbă cu cei dimprejurul său. Orașul era cutremurat de spaime și fiecare se grăbea să termine ce avea de făcut și să se întoarcă acasă, unde zăvora ușile.

Cei din colibele de la picioarele zidului, nu mai stăteau nici ei de sfat, după ce se lăsa înserarea. Prăvăliile de alimente din piață, unde se vindeau tot felul de provizii, erau acum goale. Negustorii de mătăsuri coborîseră

flamurile de reclamă și închiseseră prăvăliile, punînd la intrări scînduri groase care se îmbucau una într-alta, așa că dacă se întîmpla să treci prin oraș în timpul amiezii, ți se părea că oamenii dorm.

În toate părțile lumea spunea în șoaptă, că dușmanul se apropie și toți cei care aveau cît de cît ceva, erau înspăimîntați. Wang Lung nu se temea de nimic și tot așa nu se temeau nici cei care sălășluiau în colibele din apropierea lui. Deocamdată nici unul dintre ei nu știa cine este dușmanul care se apropie, și nici unul dintre ei nu avea nimic de pierdut, mai ales că pentru ei viața nu avea nici un fel de preț. Dacă o fi să se apropie dușmanul acesta, n-are decît să se apropie, căci mai rău decît era acum, nu se putea să fie nici după ce va veni el. Dar fiecare își vedea de treaba lui și nu se oprea cu nimeni de vorbă.

Pe urmă veni și ziua cînd stăpînii marilor case de negoț spuseră hamalilor care aduceau lăzile grele din marginea fluviului, că nu mai e nevoie să vină la lucru, deoarece acum nu mai intra nimeni în prăvăliile lor, nici să cumpere, nici să vîndă, așa că Wang Lung își petrecea ziua-noaptea în coliba lui, trîndăvind. La început se simți mulțumit, căci i se părea că trupul său nu se va mai sătura niciodată de odihnă, și dormea buștean, ca un om lovit de moarte. Dar cum nu ieșea la lucru și nici nu cîștiga nimica, puținii bani de aramă pe care-i avea, se duseră foarte curînd, așa că începu să se zbată din nou, gîndindu-se cam ce ar putea face de aci înainte. Dar tocmai acum, ca și cînd nenorocirea n-ar fi fost destul de mare, chiar așa cum era, bucătăriile săracilor se închiseră, iar cei ce împărțiseră pînă acuma hrană altora, se întoarseră pe la casele lor și zăvorîră ușile, așa că nu se mai găsea nici de lucru, nici de mîncare și nici trecători de la care să poți cerși.

Wang Lung își luă fetița în brațe și așezîndu-se în mijlocul colibei, se uită la ea și murmură înduioșat :

— Ia spune, prostuța tatii, nu ți-ar plăcea să trăiești într-o casă mare, unde să ai de mîncat și de băut și o haină cumsecade, ca să-ți învelești trupul ?

Fetița se uită la el și începu să zîmbească, fără să înțeleagă ce-i spune, apoi ridică mînuța și și-o trecu peste

ochii strălucitori ai tatălui ei care se uita la ea ; dar Wang Lung nu fu în stare să suporte indiferent mîngîierea fetiței și strigă întorcîndu-se spre soția lui :

— Spune-mi dacă pe tine te-au bătut în casa aceea mare ?

Femeia îi răspunse cu glasul domolit și chipul întunecat :

— Mă băteau în fiecare zi.

Bărbatul întrebă din nou :

— Cum te-au bătut, cu un briu de pînză, cu o nuia de bambus sau cu frînghia ?

Femeia îi răspunse pe același ton, ca și adîncaori :

— Mă băteau cu o curea de piele, care înainte de aceea fusese hamul unui catîr, și era întotdeauna atîrnată pe peretele bucătăriei.

Wang Lung știa limpede că femeia bănuiește la ce se gîndește el acum, dar făcu și cea din urmă încercare, pentru a nu-i rămîne nici o nădejde :

— Roaba aceasta a noastră, este o fetiță drăguță, chiar de pe acuma. Ia spune, băteau și roabele frumoase ?

Femeia îi răspunse nepăsătoare, ca și cînd pentru ea n-ar fi avut nici o însemnătate, dacă va hotărî într-un fel sau altul :

— Ehe, le băteau sau le tîrau în odăile bărbaților care se întîmpla să le dorească, dar nu în odaia unui singur bărbat ci a tuturor bărbaților, cărora le cășuna în aceeași noapte, iar tinerii stăpîni se tîrguiau și cădeau la învoială, cînd se întîmpla să dorească aceeași roabă, spunîndu-și : „Bine, dacă o iei tu astăzi, eu o voi lua mîine", și după ce se săturau cu toții de ea, începeau să se certe argații între ei, pentru ceea ce lepădau stăpînii ; și toate acestea se întîmplau înainte ca roaba să fi trecut de vîrsta copilăriei — dacă era frumoasă.

Wang Lung gemu îndurerat și strînse fetița la piept, repetînd de cîteva ori la rînd : „O, prostuța de tine... o, sărăcuța de tine". Dar în adîncul sufletului său se ridica nestăpînit strigătul de deznădejde al omului prins în vîrtejul care-l îneacă și nu se poate să nu se gîndească : „Nu este nici o scăpare... nici o scăpare..."

Apoi cu totul pe neașteptate, cum sta cu fetița în brațe, se auzi un vuiet uriaș, ca și cînd tot cerul s-ar fi prăbușit aspra pămîntului, și toți căzură cu fața la pămînt, fără să se mai gîndească ce fac, deoarece li se părea că mugetul acesta gigantic se va prăbuși asupra lor și-i va zdrobi pe toți. Wang Lung acoperi obrazul fetei cu palma, căci nu știa ce grozăvie ar putea să apară în fața lor, din mijlocul acestei gigantice prăbușiri, iar bătrînul se apropie de fiul său și-i strigă la ureche : „Așa ceva n-am mai auzit în toată viața mea", iar cei doi băieți începură să țipe îngroziți.

Dar după ce liniștea se așternu tot atît de neașteptată, pe cît de neașteptat se auzise vuietul acela uriaș, O-lan ridică fruntea și le spuse :

— Ceea ce am auzit eu că se va întîmpla, s-a întîmplat. Dușmanul a dărîmat porțile orașului.

Dar înainte de a-i putea răspunde ceva, pe deasupra orașului clocoti un chiot, un chiot sălbatic de glasuri omenești, care la început se auzi sfios, cum se aude mugetul depărtat al furtunii cînd se apropie, pe urmă tot mai puternic și tot mai aproape, pînă cînd cutremură străzile.

Wang Lung se ridică în picioare sub rogojina colibei lui și un fior necunoscut îi răscoli trupul, cutremurîndu-l pînă în rădăcina părului, și toți ai lui se ridicară și începură să se uite unul la altul, parcă ar fi așteptat să se întîmple ceva, fără să știe nici ei ce anume se va putea întîmpla acuma. Dar nu se auzea altceva decît urletul nestăpînit al oamenilor și țipetele celor care se prăvăleau în lungul străzilor, ca un tăvălug uriaș.

Pe urmă de dincolo de zid, nu prea departe de ei, auziră pîrîitul unei porți care-și deschidea aripele și sărea din țîțîni, împinsă de furie sălbatică, și numaidecît după aceea omul cu care Wan Lung vorbise într-o seară și-l văzuse fumînd dintr-o lulea de bambus, își băgă capul pe sub rogojina colibei și strigă :

— Nici acum nu vă mișcați ? A sosit ceasul... porțile de la curtea bogatului ne așteaptă deschise.

Dar în aceeași clipă, ca prin cine știe ce minune, O-lan dispăru din colibă, strecurîndu-se pe sub brațul întins al omului care ridicase rogojina.

Wang Lung începu să se miște încet ; se simțea ca năucit și după ce lăsă fetița din brațe, ieși din colibă și văzu că în fața porților de fier de la casa bogatului se adunase o mulțime imensă de lume ; erau oameni de jos care se înghesuiau unii într-alții, strigînd întăritați și glasurile lor care tremurau adînc, se ridicau întocmai ca un urlet de fiară flămîndă, strigătul pe care-l auzise el adineaori ăulind în lungul străzilor, pornit din miile de piepturi ale bărbaților și femeilor moarte de foame, ai oamenilor care fuseseră închiși, dar care acuma erau slobozi să facă tot ce poftesc. Porțile uriașe erau larg deschise și valul de oameni înghesuiți unul într-altul se mișca înainte, atît de des încît părea că tot tăvălugul acesta de ființe omenești este mînat înainte de o singură voință a unui singur trup. Alt val de oameni care venea din urmă, prinse și pe Wang Lung în iureșul lui și-l sili, împotriva voinței lui să meargă înainte, deși nici el nu știa limpede ce ar fi vrut să facă acum, deoarece se simțea năucit de ceea ce vedea în fața lui.

Astfel fu tîrît dincolo de pragul porților de la intrare, aproape fără să mai simtă pămîntul sub picioare, iar în jurul lui clocotea fără întrerupere urletul ca de fiare al oamenilor.

Fu tîrît din curte în curte, pînă în fundul curților interioare, dar de văzut nu văzu pe nimeni dintre cei care locuiau în casa aceasta. Tot palatul părea de mult pustiu și părăsit și nu se vedea nimic altceva, afară de cîteva lujere de crini timpurii care înfloriseră între stîncile din grădină și de florile aurii de primăvară ce apăruseră pe ramurile copacilor care nu înfrunziseră încă. În odăile casei însă se vedeau mese întinse și la bucătării focul era aprins. Oamenii, pesemne cunoșteau destul de bine casa aceasta, căci nu se opriră la curțile exterioare, unde trăiau slugile și roabele și unde erau bucătăriile, ci se repeziră la cele din fund, unde erau stăpînii și unde femeile își aveau odăile lor, pline de cutii de lac, negre, roșii și aurite, lăzile cu îmbrăcămintea de mătasă, mesele și jețurile cu sculpturi grele și pe pereți sulurile pictate. Mulțimea se repezi la comorile acestea, întinzînd și smul-

gîndu-și-le unul altuia din mînă, pe măsură ce le scoteau din lăzi și din dulapuri, așa că hainele, draperiile și așternuturile treceau din mînă în mînă, împreună cu farfuriile, fiecare smulgînd ce vedea la altul, fără să mai țină seama de ceea ce ia.

În mijlocul acestei zăpăceli nebunești numai Wang Lung nu puse mîna pe nimica. În viața lui el nu luase niciodată ceea ce aparținea altuia, așa că nu se putea hotărî nici de astă dată să facă o astfel de faptă. La început se opri în mijlocul mulțimii, care îl împingea de colo pînă colo, dar după ce-și mai veni în fire, începu să-și facă loc printre oameni, ca să iasă mai la o parte, pînă cînd văzu că mulțimea a început să se scurgă pe lîngă el, lăsîndu-l întocmai ca pe o undă ce bate malurile, după ce a scăpat de furia vîrtejului, dar cu toate acestea acuma era în stare să-și dea seama unde se găsește.

Era într-una dintre curțile cele mai depărtate, unde sălășluiesc femeile oamenilor bogați, iar poarta laterală era larg deschisă, poarta pe care de veacuri întregi generațiile trecute ale familiei acesteia bogate și-o pregătiseră pentru a putea scăpa, pe o vreme de răsmeriță ca cea de acuma și tocmai din pricina asta o numeau Poarta Împăcării. Fără îndoială oamenii casei scăpaseră astăzi prin poarta aceasta și erau ascunși undeva prin apropiere, în fundul străzilor de unde ascultau urletele mulțimei ce năvălise în curțile lor. Dar unul dintre bărbații din casă, fie că era un om prea greoi, fie că adormise prea adînc, din pricină că fusese amețit de băutură, nu reușise să scape la vreme din casă. Wang Lung dete peste el cu totul pe neașteptate, intrînd într-o odaie pe unde mulțimea de oameni trecuse înaintea lui, dar nu reușise să găsească pe bărbatul acesta care stase pitit într-o ascunzătoare, iar acuma închipuindu-și că nu va mai da nimeni peste el, ieșise cu gînd să plece. Așa se întîmplă că Wang Lung care rămăsese în urma celorlalți, se pomeni față în față cu el, tocmai în clipa cînd se pregătea să fugă.

Era un bărbat înalt și gras, nici bătrîn nici tînăr și stase întins în așternutul său, complet despuiat, probabil împreună, cu o roabă drăguță, căci i se vedea trupul moleșit, împrejurul căruia își adunase în fugă o haină roșie de mătase. Așternuturile grele și galbene de grăsime i

se vedeau cum îi tremură pe piept și pe pîntece, iar fălcile lui că niște mingi uriașe, ascundeau în adîncul lor doi ochi negri și mici ca de purcel. Cînd văzu pe Wang Lung, începu să tremure din tot trupul și dete un țipăt atît de îngrozit, de parcă l-ai fi scotocit cu cuțitul în pîntece, așa că Wang Lung care n-avea asupra lui nici un fel de armă, rămase încremenit la vederea lui și era gata să rîdă. Dar uriașul acesta care abia se putea purta din pricina grăsimii, căzu în genunchi și se bătu cu fruntea de dușumea, gemînd înspăimîntat :

— Fie-ți milă... cruță-mi viața... nu mă omorî ! Am bani pe care ți-i voi da... bani mulți.

Cînd auzi de „bani", în mintea lui Wang Lung începu să se facă lumină. Bani ! De, aceasta era tocmai amănuntul care-l putea interesa pe el ! Și din nou i se păru că aude un glas pornit din adîncul ființei lui : „Banii"... asta înseamnă că fetița lui va fi scăpată... *țarina lui de acasă !*

Se răsti atît de sălbatic, încît el însuși se miră cum de este în stare să scoată un astfel de strigăt :

— Dă banii încoace !

Omul se ridică în genunchi și începu să dîrdîie de spaimă, îngînînd ceva neînțeles, apoi cu mîinile tremurînd începu să scotocească în buzunarele dinăuntru ale hainei de mătase cu care era înfășurat, iar cînd scoase mîinile galbene din buzunări, căușul palmelor îi era plin de aur. Wang Lung își ridică halatul și-l primi în poală. Apoi din nou se auzi pe sine însuși strigînd, cu același glas care i se părea străin :

— Mai dă-mi !

Omul băgă din nou mîinile în buzunare și le scoase pline cu aur, apoi începu să scîncească :

— Nu mi-a mai rămas nici un ban, decît viața aceasta ticăloasă, și începu să plîngă de-i curgeau lacrimile ca niște picături grele de ulei în josul fălcilor bucălate.

Uitîndu-se la el și văzîndu-l cum tremură și plînge, Wang se simți cuprins de o silă pe care n-o simțise pînă acum față de nimic în viața lui și valul acesta i se ridică din adîncul ființei cu atîta putere, încît strigă cu-tremurat de revoltă :

— Acuma pici din fața mea, căci altfel sînt în stare să te ucid ca pe un vierme netrebnic !

Acestea fură vorbele pe care i le spuse Wang Lung în această clipă, deşi era un om atît de bun la inimă, încît nu fusese în stare să-şi ucidă nici boul din jug. Dar numaidecît omul zbughi pe lîngă el, întocmai ca un ciine de pripas.

Wang Lung rămase singur cu aurul adunat în poala halatului. Nu mai întîrzie, ca să-l numere ci-l băgă în sîn, şi ieşi repede, apoi trecînd pragul Porţii Împăcării, apucă în lungul ulițelor înguste şi se întoarse în coliba lui. Pe drum îşi duse mîna la piept şi pipăi aurul care mai păstra încă ceva din căldura trupului celuia care i-l dase, şi-şi repeta mereu în şoaptă :

— Ne vom întoarce acasă, la ţarina noastră — mîine ne întoarcem la ţarina noastră !

CAPITOLUL XV

Abia trecură cîteva zile și lui Wang Lung i se părea că niciodată n-a fost plecat din mijlocul țarinei lui, cum de fapt în sufletul său el nici nu plecase niciodată. Cu trei bani de aur cumpără sămînță bună din miazăzi, bob greu de grîu și orez și secară, iar ca să se încredințeze pe sine însuși că acuma este om cu stare, cumpără și ce el nu semănase pînă acuma niciodată în țarina lui : sămînță de țelină și de lotus pentru iazul său, sămînță de ridichi roșii cu care se împănează friptura de porc la ospețe, și smîntă bine mirositoare de fasole roșie.

Cu cinci galbeni cumpără un bou de la un țăran care tocmai ieșise cu plugul în țarină, dar pe acesta îl cumpără chiar înainte de a ajunge acasă. Văzu omul mergînd pe urma plugului și se opri în drum, iar ceata lor se opri și ea, cum făcea întotdeauna, bătrînul și copiii, alături de femeie, fără să mai țină seamă că abia așteptau să ajungă acasă, și începură să se uite cu toții la boul înjugat. Wang Lung băgase numaidecît de seamă ce gît puternic are boul și cu cîtă putere se opintește în jugul de lemn, așa că strigă :

— Boul tău nu-i bun de nimic ! Dar cum eu n-am vite de jug și aș avea mare nevoie de un bou, sînt gata să-l cumpăr și pe acesta, așa că spune-mi cît vrei pe el, în aur sau argint, ca să mi-l dai mie ?

Țăranul îi răspunse fără să se întoarcă spre el :

— Mai curînd mi-aș vinde nevasta, decît boul acesta care n-are mai mult de trei ani și e în plină putere, zise omul călcînd pe urma plugului, fără să se oprească în loc.

În clipa aceasta lui Wang Lung i se păru că dintre toți boii ce sînt în lume, nu dorește decît pe acesta, așa că se întoarse spre O-lan și spre tatăl său :

— Ce ziceți de boul acesta ? întrebă el.

Bătrînul se uită la bou și răspunse :

— Pare că a fost bine jugănit.

Iar O-lan adăugă :

— Are cu un an mai mult decît spune el.

Dar Wang Lung nu zise nimic, deoarece el își pusese ochii pe el, văzîndu-l cu cîtă nădejde merge pe brazdă și avea părul lucios și ochii mari și limpezi. Cu boul acesta el va putea să-și are și să-și samene țarina și înjugîndu-l la tînjală în fața rîșniței lui, va putea să-și macine grîul de care va avea nevoie pentru casa lui. Se apropie deci de țăran și-i spuse :

— Vreau să cumpăr boul acesta și-ți dau pe el mai mult decît ți-ar trebui, ca să-ți poți cumpăra altul.

După multă tîrgulală și vorbe spuse cu vicleșug, țăranl se învoi să-i vîndă boul pe un preț care făcea odată și jumătate cît ar fi trebuit să dea el pentru un bou din partea locului. Dar după ce se uită la boul acesta, lui Wang Lung i se păru că pentru el aurul nu mai are nici un preț, așa că-i puse galbenii în palmă și se uită la țăran, cum îl desjugă, iar după aceea îl luă de frînghie și plecă împreună cu el, simțindu-și inima zburdînd de mulțumire.

Cînd ajunseră acasă, găsiră ușa smulsă din țîțîni și acoperișul de stuf furat, din casă lipseau sapele și greblele lăsate la plecare, așa că din toată casa lui nu mai rămăseseră decît grinzile și pereții goi, dar și aceștia erau stricați de ploile de primăvară și ninsoarea care-i bătuse în timpul iernii trecute. După ce stete cîteva clipe și se uită încremenit, lui Wang Lung i se păru că toate aceste pagube nu înseamnă nimic, față de mulțumirea de a se vedea din nou acasă. Plecă la oraș, și-și cumpără un plug nou și tare din lemn de corn, două greble și două sape, apoi mai cumpără rogojini cu care să poată acoperi casa, pînă în toamnă cînd va putea tăia din nou papură de pe baltă, și va secera paiele de pe holdă.

După ce se înseră, se așeză în pragul casei și se uită în largul țarinei, țarina lui afînată și revenită de zăpezile din iarnă, așa că aștepta să fie lucrată. Era primăvară plină și pe marginea iazului se auzeau broaștele orăcăind vesele. Trestiile de bambus din marginea curții lui susurau încet, înfiorate de vîntul serii, iar prin tulbureala nopții apropiate mai putea vedea vîrfurile copacilor din miezuina țarinei lui. Erau piersici, cu bobocii ușor rumeniți și sălcii cu frunze crude și verzi. Iar din pămîntul odihnit care parcă aștepta, se ridica o ceață subțire și argintie ca lumina lunii, plutind ușoară și sfîșiindu-se în crengile copacilor din țarină.

La început și chiar vreme destul de îndelungată lui Wang Lung i se păru că nu dorește să vadă pe nimeni în apropierea lui, ca să poată rămîne numai singur și să se poată bucura în tihnă de vederea țarinei sale. Nu se duse la nici unul dintre oamenii din sat, iar cînd vecinii lui — cei care mai putuse scăpa cu viață după foametea din iarnă — veniră la el, se uită la ei întunecat.

— Care dintre voi mi-a smuls ușa de la casă și care mi-a furat sapele și greblele, și care dintre voi mi-a ars acoperișul de pe casă ? zbieră el.

Dar oamenii începură să clatine din cap, ca și cînd n-ar fi știut de nimic. Unul spunea : „Unchiul tău este cel care te-a prădat", dar altul se amestecă în vorbă : „Cu hoții și tîlharii care cutreieră lumea în timp de foamete și război, cine ar putea să-ți spună anume, că cutare sau cutare este făptașul ? Foamea face tîlhari și din oamenii cei mai cumsecade".

Pe urmă apăru și Ching, din areatul curții lui și se apropie să vadă pe Wang Lung, cărula îi spuse :

— Cît a fost iarna de lungă, în casa ta a sălășluit o bandă de tîlhari care a prădat satul și orașul din apropiere jecmănind tot ce a putut. Se spune despre unchiul tău că ar cunoaște mai mult bandiți, decît s-ar cădea să cunoască un om de omenie. Dar pe o astfel de vreme, cine ar fi în stare să-ți spună ce poate fi adevărat din tot ce se vorbește ? Eu n-aș îndrăzni să învinuiesc pe nimeni.

Din ce fusese odinioară omul acesta, nu mai rămăsese acuma decît o umbră, căci deși nu avea mai mult de patruzeci și cinci de ani, pielea era întinsă și scorojită pe oasele lui scheletice și părul din cap îi încărunțise și se

rărise. Wang Lung se uită o vreme la el, apoi îl întrebă, cutremurat de milă :

— Văd că ți-a mers mult mai rău decît nouă ; spune-mi cu ce te-ai hrănit ?

Omul oftă îndurerat și-i răspunse ca prin vis :

— Cu ce nu m-am hrănit ? Cu stîrvuri căzute în marginea drumurilor — cum se hrănesc ciinii — cînd se întîmpla să ies în oraș la cerșit ; am mîncat și stîrv de cîine, iar într-un rînd — înainte de a muri — soția mea a fiert o ciorbă de carne, dar n-am îndrăznit să întreb ce fel de carne este, doar că știam că ea nu este în stare să ucidă pe nimeni, iar dacă a adus-o în casă, însemna că a găsit-o și ea undeva în drum. Pe urmă a murit, căci ea nu mai avea puterea pe care am avut-o eu, ca să îndure lipsurile, și după moartea ei, pe fată am dat-o unui soldat, căci mi-ar fi fost peste putință să o văd și pe ea murind. Se opri cîteva clipe, apoi adăugă : Dacă aș avea sămînță, acum mi-aș semăna țarina, dar nu mai am nimic.

— Vino încoace, strigă Wang Lung răstit, și luîndu-l de mînă, îl duse în casă și-i spuse să-și ridice poala halatului zdrențuit și întrînsa îi vărsă din sămînța pe care o adusese din miazăzi. Îi dete sămînță de grîu, de orez și de varză și-i spuse : Mîine voi veni la tine, cu plugul, ca să-ți ar holda.

Ching începu să plîngă, iar Wang Lung își șterse și el ochii și strigă, de parcă ar fi fost supărat :

— Doar nu ți-ai închipuit despre mine, că eu voi uita că mi-ai dat o mînă de fasole ? Dar Ching nu fu în stare să-i mai răspundă nimic, ci plecă din casa lui plîngînd, fără să se mai poată stăpîni.

Wang Lung se simți mulțumit, cînd află că unchiul său nu mai este în sat și că nimeni nu mai știe de urma lui. Unii spuneau că s-ar fi așezat la oraș, alții spuneau că a plecat undeva departe, împreună cu nevasta și fiul său. Dar în casa lui din sat nu mai rămăsese nimeni. Se revoltă cînd auzi că fetele lui fuseseră vîndute una după alta, pentru ce putuseră lua pe ele, la început cea mai frumoasă, dar la urmă și cea mai urîtă care era ciupită de vărsat și pentru care găsiseră un soldat care trecuse prin sat, îndreptîndu-se spre cîmpurile de război.

Numaidecît după aceea Wang Lung se așternu cu temei pe lucru și-i părea rău, chiar de ceasurile puține ce trebuia să le petreacă acasă,. în timpul odihnei și la mîncare. Prefera să-și ia lipia de secară și legătura de usturoi cu el în țarină, unde sta în picioare, mușcînd din merinde și făcînd planuri : „Aici voi pune cuiburile de fasole oloagă și dincolo voi face straturile de orez". Dacă se întîmpla ca în timpul zilei să se simtă toropit de oboseală, se întindea într-un răzor și aci, încălzit de căldura binefăcătoare a pămîntului afînat din țarina lui, adormea.

Dar nici O-lan nu trîndăvea acasă. Legă zdravăn rogojinile de grinzile casei, pe urmă aduse argilă din țarină și după ce o frămîntă, începu să muruiască pereții casei și să astupe găurile, pe urmă clădi din nou plita și astupă găurile săpate în podmol de picăturile de ploaie care trecuseră prin acoperiș.

Într-o zi plecă la oraș împreună cu Wang Lung, unde cumpărară împreună paturi, o masă, șase lăvicioare, o căldare de cioaie și pentru plăcerea lor mai cumpărară un ceainic de lut roșu, pe pîntecele căruia era zugrăvită o floare neagră, iar la ceainic mai cumpărară și șase cești potrivite. La urmă de tot intrară la un luminărar și cumpărară imaginea Zeului Belșugului, pe care trebuiau să o atîrne deasupra mesei pe peretele din tindă ; mai cumpărară două sfeșnice de tinichea și un vas de alamă pentru ars tămîia și două lumînări roșii, ca să le aprindă în fața zeului, și două lumînări groase din seu de vacă, dar în loc de feștilă lumînările aveau un fir subțire de trestie.

După ce termină cu toate acestea, Wang Lung își aduse aminte de zeitățile templului de lut din marginea țarinei și în drumul spre casă se opri și se uită la ele. Văzu că sînt într-o stare vrednică de plîns : chipul lor era spălat de ploi și hainele de hîrtie sfîșiate. In timpul acestei foamete nimeni nu se mai gîndise la ele, așa că acuma Wang Lung se înfuneeă la față și apoi le spuse, cum ar fi spus unui copil răsfățat :

— Vezi, așa pățesc zeii care se poartă rău cu oamenii !

Dar totuși, după ce casa lor fu pusă în rînduială și cele două sfeșnice de tinichea așezate la locul lor., cu lumînările roșii aprinse, ceainicul și cestile pe masă, așternuturile paturilor întinse, iar pe strungărcața tăiată în perete în loc de fereastră, lipiră o hîrtie proaspătă de orez și

la intrare așezară în țițîni ușa cea nouă, Wang Lung începu să se simtă înspăimîntat din pricina mulțumirii lui. O-lan era din nou însărcinată, cei doi copii ai lui se zbenguiau întocmai ca niște cățeluși sătui în fața pragului casei, iar proptit cu spatele în peretele din partea de miazăzi, bătrînul său părinte sta toată ziua și moțăia, zîmbind și dormind ; în largul țarinei lui orezul răsărise mai verde și mai frumos decît un așternut de jad, iar cuiburile de fasole începură să scoată capul din mușuroaicle de pămînt afînat. Cu toate acestea din aurul pe care-l avusese, mai avea tocmai de ajuns ca să aibă cu ce se hrăni, pînă în vremea secerii, dacă vor mînca cu chibzuială. Uitîndu-se la cerul albastru, boltit deasupra lui și la norii albi ce se pierdeau în zări, simțind pulberea de ploaie și căldura soarelui pe deasupra țarinei lui, ca și cînd i-ar fi alintat însuși trupul său, Wang Lung murmură, chiar fără să vrea : „Va trebui să mă duc să ard puțină tămîie la picioarele celor doi din micul templu de lut. La urma urmelor, pămîntul este în puterea lor !"

CAPITOLUL XVI

Într-o seară, stînd întins în așternut alături de nevastă-sa, Wang Lung simți că ea are între sîni un ghiomotoc vîrtos, ca de mărimea unui pumn și o întrebă :

— Ce este ghemul acesta pe care-l porți la piept ?

Întinse mîna și văzu că este o legăturică de cîrpă care părea destul de tare, dar cu toate acestea simți că ceva se mișcă înăuntru cînd o strînse între degete. La început femeia se feri din calea lui, dar cînd îl văzu că a pus mîna pe ea și vrea să o ia, nu se mai împotrivi.

— Bine, uită-te și vezi ce este, dacă ții numaidecît, zise femeia, apoi întinse de sfoara cu care o legase împrejurul gîtului și după ce o rupse, îi dete ghemul de cîrpă ce-l purtase în sîn.

După ce desfăcu legătura de cîrpă, Wang Lung văzu că ține în palmă un pumn de odoare sclipitoare, așa că rămase cu gura căscată. Erau atît de multe, încît nici prin vis nu și-ar fi putut cineva închipui că ar putea vedea atîtea dintr-odată ; erau pietre roșii ca miezul de harbuz, aurii ca bobul de mei, verzi ca frunzele crude primăvara, altele albe și transparente, ca apa ce gîlgîie dintr-un izvor. Cum se numeau aceste pietre, Wang n-avea habar, deoarece el nici nu auzise nici nu văzuse în viața lui atîtea odoare dintr-odată. Dar cum le ținea așa în căușul palmei

lui bătucite și arse de soare, își dete numaidecît seamă, după sclipirea lor prin întunericul din odaie, că ține în palma lui o avere. Rămase nemișcat, îmbătat de culoarea și forma lor, uitîndu-se la ele împreună cu soția lui, fără să se simtă în stare să spună ceva. Într-un tîrziu o întrebă cu sfială :

— De unde... de unde le-ai...

Femeia îi răspunse pe același ton :

— Din casa bogatului. Fără îndoială aceasta a fost comoara uneia dintre ibovnicele lui. Am văzut că sub un perete era o cărămidă care fusese mișcată de la locul ei și m-am apropiat nepăsătoare de locul acela, așa ca să nu bage nimeni de seamă și să ceară să împart cu el. Am scos cărămida și, văzînd că strălucește ceva, am scos odoarele și le-am ascuns în mîneca hainei.

— Dar de unde știai ce este ? întrebă el cu sfială și cutremurat de mirare. Cînd îi răspunse, pe buzele femeii jucă zîmbetul care niciodată nu i se reflecta în luminile ochilor :

— Poate ai uitat că eu mi-am trăit toată viața într-o casă de oameni bogați ? Oamenii bogați trăiesc mereu chinuiți de spaimă. Am avut parte să văd, într-un rînd, cînd începuse foametea și bandele de tîlhari atacaseră porțile casei, cum alergau ibovnicele și chiar bătrîna stăpînă, ducînd fiecare dintre ele cîte o mică comoară pe care o ascundeau în locuri dinainte alese. Prin urmare a fost ușor să-mi dau seamă ce înseamnă o cărămidă desprinsă din peretele zidului.

Și din nou tăcură amîndoi, cu privirile îndreptate spre bogăția din fața lor. După ce mai trecu un timp, Wang Lung respiră și declară categoric :

— Uite ce, femeie, ar fi peste putință ca să ținem în casă o astfel de comoară. Trebuie vîndută și banii băgați în ceva sigur — în pămînt, căci nimic afară de pămînt nu poate fi sigur. Dacă ar afla cineva că noi ținem comoara aceasta în casă, n-am mai ajunge cu viață pînă a doua zi, iar odoarele le-ar lua tîlharii. Va trebui să cumpărăm cu ele pămînt, fără să mai întîrziem, căci altfel

eu nu voi mai avea nici o clipă de odihnă, cîtă vreme le voi ști în casa mea.

În timp ce vorbea cu soția lui, strînse odoarele în cîrpă și le legă zdravăn, dar tocmai cînd era gata să le bage în buzunarul dinăuntru al hainei, se uită la soția lui. O văzu că stă îngrămădită la picioarele lui și pe chipul ei împietrit, care nu oglindea niciodată pornirile sufletului, i se păru că de astă dată tremură o dorință pe care nu și-o mai poate stăpîni și întinsese gîtul spre el.

— Da, ce este ? întrebă el și se uită la ea mirat.

— Ai de gînd să le vinzi pe toate ? întrebă ea cu sfială.

— Dar de ce să nu le vînd ? întrebă el și mai mirat. Cum să păstrăm noi odoare într-o casă de lut, cum este casa noastră ?

— Aș vrea să păstrez pentru mine două dintre ele, suflă ea cu atîta sfială și atîta resemnare, încît Wang Lung se simți tot atît de mișcat, ca și cînd ar fi auzit pe copiii lui că-i cer să le dea o jucărie sau o bucată de plăcintă.

— Bine, femeie !

— Dacă aș putea păstra două, continuă ea cu sfială, numai două pietricele — mărgăritarele cele două mai mici...

— Mărgăritare ! repetă el și rămase cu gura căscată.

— Aș vrea să le păstrez — nu să le port, zise femeia, numai să le păstrez, și plecînd ochii începu să răsucească între degete un fir deșirat din cearșaful așternutului, așteptînd cu răbdare hotărîrea ce o va lua soțul ei, dar cu indiferența caracteristică celui care știe că nu are dreptul la nimic.

Fără să-și dea seamă cum de se poate întîmpla așa ceva, lui Wang Lung i se păru că în clipa aceasta în sufletul femeii lui se deschide o poartă și el poate vedea limpede în adîncul acestui suflet de soție credincioasă, care muncise toată viața alături de el, fără să se gîndească niciodată la răsplată, femeia aceasta care în timpul vieții ei văzuse în casa aceea mare tot felul de odoare pe care ca-n-avusese parte nici cel puțin să le pipăie.

— Aș putea ca din cînd în cînd să le iau în mînă și să mă uit la ele, adăugă ea, ca și cînd ar fi vorbit singură.

Se simți mișcat de ceva neînțeles și scoțînd odoarele din sîn, le desfăcu și i le întinse, fără să zică nimic. Femeia începu să caute printre pietrele strălucitoare, întorcîndu-le cu băgare de seamă, pînă cînd mîna ei arsă de soare găsi mărgăritarele albe și lucitoare. Pe acestea le luă, iar pe celelalte le legă în cîrpă și i le dete înapoi. Mărgăritarele le înfășură într-o bucățică de pînză pe care o rupse din halatul ei, apoi așezîndu-și-le între sîni, se simți ușurată.

Wang Lung se uita la ea mirat, fără s-o poată înțelege pe deplin, așa că în timpul zilei următoare și cîteva zile la rînd după întîmplarea asta, cînd se uita la ea, îi era peste putință să nu se gîndească : „Acuma femeia aceasta a mea cred că poartă mereu mărgăritarele între sîni". Cu toate acestea nu o văzu niciodată scoțîndu-le și uitîndu-se la ele, dar nici de vorbit nu mai vorbiră despre asta niciodată împreună.

În privința celorlalte odoare, stete și se gîndi în toate chipurile, iar la urmă de tot, hotărî să se ducă la Casa cea Mare, să vadă dacă mai au ceva pămînt de vînzare.

Prin urmare așa făcu, dar de astă dată în fața porților nu găsi nici un paznic răsucindu-și firele de păr ale negului și care să se uite de sus la oamenii care nu puteau pătrunde în Casa Hwang, fără învoirea lui. În loc de paznic găsi porțile cele mari închise și bătu, zadarnic cu pumnii, căci nu se arătă nimeni. Oamenii care treceau pe drum, întoarseră capul și uitîndu-se la el, strigară :

— Ehe, poți bate, pînă ostenești. Dacă Bătrînul Stăpîn ar fi treaz, poate va veni să vadă cine bate și dacă se va găsi prin apropiere vreo cățea de roabă, s-ar putea să-ți deschidă, dacă se va întîmpla să aibă poftă de așa ceva.

Dar totuși, în cele din urmă, auzi niște pași înceți apropiindu-se de poartă, pași ușori care se apropiau cu sfială, pe urmă zăvorul de fier care închidea porțile, se mișcă într-o parte și poarta se auzi scîrțîind în țîțîni, apoi un glas slăbit întrebă în șoaptă :

— Cine este ?

Wang Lung răspunse cu glas tare, deși rămase foarte mirat :

— Eu sînt, Wang Lung.

Glasul de adineaori întrebă cu vicleşie :

— Dar cine este afurisitul acela de Wang Lung ?

După felul în care vorbea, Wang Lung înţelese că trebuie să fie însuşi Bătrînul Stăpîn al casei, deoarece numai el ar fi putut vorbi; cum era obişnuit să vorbească cu slugile şi cu roabele. Prin urmare îi răspunse mult mai umil decît la început :

— Doamne stăpîne, am venit cu o mică afacere, nu ca să vă supăr cu vorbele mele, ci ca să fac o mică afacere cu ispravnicul care slujeşte casa dumitale.

Bătrînul răspunse, fără să deschidă poarta nici cu un deget mai mult, decît o deschisese pînă acuma :

— Cîinele acela afurisit nu mai este în casa mea, căci m-a părăsit de luni de zile, fără să se mai întoarcă.

După ce auzi vorbele acestea, Wang Lung nu ştia ce să mai adauge. Ar fi fost peste putinţă să vorbească de-a-dreptul cu stăpînul casei, despre cumpărarea pămîntului, fără un mijlocitor, cu toate că legătura cu odoarele îi dogora în sîn, întocmai ca un bulgăre de jar, de care ar fi dorit să scape cît mai curînd, dar înainte de orice ar fi dorit să pună stăpînire pe pămînt. Cu sămînţa pe care o avea, putea semăna toată ţarina pe care o stăpînea acum, dar mai mult decît orice, el ar fi vrut să aibă pămîntul cel bun şi rodnic al Casei Hwang.

— Am venit pentru nişte bani, zise el cu sfială.

Bătrînul închise numaidecît aripile porţii.

— În casa asta nu se găsesc nici un fel de bani, răspunse el cu glasul mult mai ridicat decît vorbise adineaori. Hoţul şi tîlharul de paznic — fire-ar afurisit neam de neamul mamei lui — mi-a luat toţi banii pe care-i aveam. Nici un fel de datorie nu poate fi plătită, nimănui.

— Nu... nu e vorba de aşa ceva, se grăbi Wang Lung să-l lămurească. Eu am venit să plătesc, nu să încasez datorii.

La aceste cuvinte se auzi un glas ascuţit, pe care Wang Lung nu-l mai auzise pînă acuma şi între aripile porţii apăru chipul unei femei.

— Acestea sînt vorbe de care n-am mai auzit de multă vreme, declară ea cu glasul răstit şi Wang Lung

văzu o femeie elegantă, un fel de cumătră cu obrazul rumen și bucălat, care se uita la el. Poftim înăuntru, zise femeia și deschise poarta destul de larg, pentru a putea trece, apoi rămase mirat, cînd o auzi că trage numaidecît zăvoarele grele de fier.

Bătrînul sta la depărtare de cîțiva pași, uitîndu-se la el și tușind. Era îmbrăcat într-un balat murdar de satin cenușiu din care atîrna o bucată de blană sfîșiată. Se vedea cît de colo că odinioară haina aceasta fusese foarte frumoasă, deoarece mătasea din care era făcută, părea lucioasă și grea, deși era murdară și plină de pete ; dar acuma haina bătrînului era toată boțită, căci pesemne dormea îmbrăcat. Wang Lung se uită la el curios, dar în același timp înspăimîntat, deoarece toată viața lui se temuse de oamenii din casa asta ; i se părea peste putință ca Bătrînul Stăpîn al Casei Hwang, despre care el auzise vorbindu-se atîta, să fie moșneagul acesta care părea tot atît de neputincios ca și bătrînul său părinte, poate chiar mai puțin decît atîta, deoarece părintele lui era un bătrînel curat îmbrăcat care zîmbea fără încetare, pe cînd bătrînul acesta care odinioară fusese gras, acuma era sfrijit și pielea de pe el părea largă pentru trupul lui ; era nespălat și neras, iar mîinile lui erau îngălbenite și cînd și le ridică să se șteargă la gură, văzu că-i tremură.

Femeia însă era destul de îngrijită. Avea un obraz ascuțit și cu trăsături aspre, o frumusețe a unei păsări de pradă, cu nasul lung și coroiat, ochii negri și lucitori, iar pielea îngălbenită părea întinsă pe oasele obrazului care era roșu ca și buzele ei. Părul femeii era negru și lucea ca o oglindă, dar după felul în care vorbea, se cunoștea că nu face parte dintr-o familie aleasă, ci că a fost o roabă, cu glasul și limba ascuțită. Dar afară de bătrînul și femeia aceasta, nu se mai vedea nimeni în largul curților acestora, unde înainte de asta, bărbații, femeile și copiii alergau după treburi, intrînd și ieșind din casa stăpînilor.

— Haide, spune, ce este cu banii, stărui femeia cu glasul răstit. Wang Lung stătu la îndoială. I-ar fi fost peste putință să vorbească slobod cu femeia aceasta, de față cu Bătrînul Stăpîn ; dar femeia înțelegea mult mai

repede, decît dacă ai fi încercat să-i spui cu vorbe la ce te gîndești, așa că se întoarse spre bătrînul care se uita la ei și țipă cu glasul ascuțit : Hai, cară-te de aici !

Bătrînul se întoarse fără să zică nimic și plecă tușind și lipăind din papucii vechi de catifea cu care era încălțat. Rămas singur cu femeia aceasta, Wang Lung nu știa ce să facă, nici ce să-i spună. Tăcerea dimprejurul lui îl făcea să se simtă năucit. Aruncă o privire în curtea vecină, dar nici acolo nu văzu pe nimeni, iar în curtea în care se găsea el acuma, văzu grămezi de gunoaie și tot felul de murdării, paie și ramuri de bambus, frunze uscate de brad și lujere de flori aruncate, ca și cînd de vreme îndelungată în casa aceasta nimeni n-ar mai fi pus mîna pe tîrn.

— Haide, cap de lemn ! țipă femeia la el atît de ascuțit, încît Wang Lung tresări cînd o auzi. Pentru ce-ai venit ? adăugă ea. Dacă ai adus bani, arată-mi-i !

— Nu se poate, răspunse Wang Lung prevăzător, eu nu ți-am spus că am adus bani, ci că am venit cu o afacere.

— Afacerile înseamnă bani, declară femeia răstit, fie că e vorba de bani care intră, fie că e vorba de bani care ies, ori în casa asta nu se găsesc bani, ca să iasă.

— De, cu ce să zic ; mi-ar fi peste putință să stau de vorbă cu o femeie, zise Wang Lung cu sfială. Îi era peste putință să înțeleagă ce se petrece în casa aceasta și se uita curios împrejurul său.

— Eh... nu mai spune, strigă femeia supărată. Pe urmă zbieră la el : Bine, prostule, n-ai auzit că în toată casa asta nu mai este nimeni ?

Wang Lung ridică ochii sfioși și neîncrezători spre ea, dar femeia strigă din nou :

— Numai eu și Bătrînul Stăpîn... încolo nimeni !

— Dar unde sînt ceilalți ? întrebă Wang Lung care se simțea prea zăpăcit de ceea ce vedea, ca să poată înțelege ce s-a întîmplat și să știe ce o poate întreba.

— Află că Bătrîna Stăpînă a murit, adăugă femeia. N-ai auzit vorbindu-se în oraș de banditii care ne-au călcat casa și cum au dus cu ei toate roabele care le-au plăcut și tot ce s-a putut fura ? Pe Bătrînul Stăpîn l-au

spînzurat de degetele mîinilor și l-au bătut, iar pe Bătrîna Stăpînă au legat-o de un jeț și i-au pus căluș în gură și toți ai casei au fugit. Numai eu am rămas. M-am ascuns într-o dulbină care era numai pe jumătate plină de apă și am lăsat capacul peste mine. Cînd am ieșit din ascunzătoare banda de tîlhari plecase, iar Bătrîna Stăpînă era moartă în jețul ei, nu din pricina loviturilor, căci nu pusese nimeni mîna pe ea, ci din pricina spaimei. Trupul ei ajunsese întocmai ca o nuia de trestie putredă care se usucă de-a-npicioarele, așa că n-a avut puterea să suporte spaima prin care trecuse.

— Dar slugile și roabele ? ingînă Wang Lung. Unde este paznicul porții ?

— Ooo, aceștia, adăugă femeia nepăsătoare, aceștia erau de mult plecați — au plecat toți cei pe care îi mai puteau duce picioarele, căci pe la mijlocul iernii trecute, în casă nu se mai găsea nici de mîncare, nici bani. Adevărul este, continuă ea cu glasul scăzut, că multe dintre slugi s-au întovărășit cu banditii. Am văzut chiar eu pe cîinele de portar care venise să le arate drumul, cu toate că a întors capul cînd s-a pomenit în fața Bătrînului nostru Stăpîn, dar eu l-am recunoscut după perii negului de pe obraz. Au mai fost și alții, căci cum ar fi cu putință să te duci de-a-dreptul la ascunzătorile unde sînt odoarele casei și toate bunurile ascunse care nu trebuiau vîndute, fără să-ți arate drumul cineva dintre ai casei ? Eu n-aș pune mîna în foc nici pentru bătrînul ispravnic, deși el ar considera ca o faptă nevrednică de el, dacă lumea ar afla că este și el amestecat, mai ales că este un fel de rudă depărtată a familiei.

Femeia tăcu și tăcerea ce se legăna în curțile acestea dimprejurul lor era toț atît de grea, ca și într-o casă unde toată lumea a murit. Pe urmă începu din nou să vorbească.

— Dar toate acestea nu s-au întîmplat așa dintr-odată. Decăderea a început de pe vremea părintelui Bătrînului nostru Stăpîn și a mers așa, fără să se gîndească nimeni la ceea ce va urma. Stăpînii din ultima generație nu se mai

interesau de pămînturile lor și se mulțumeau să primească veniturile din mîna ispravnicilor, ca banii să li se scurgă apoi printre degete mai ușor decît apa. În timpul generațiilor din urmă vlaga pămîntului a început să se irosească, și numaidecît după aceea au început să se irosească și țărinele, una după alta.

— Unde sînt stăpînii cei tineri ? întrebă Wang Lung care continuă să se uite împrejurul său, căci ceea ce vedea, i se părea de necrezut.

— În largul lumii, răspunse femeia cu nepăsare. A fost mare noroc că cele două fete s-au măritat, înainte de a da nenorocirea aceasta peste casa Hwang. Cel mai mare dintre feciori, după ce a aflat despre nenorocirea pătimită de Bătrînul nostru Stăpîn, a trimis un om ca să ia cu el pe părintele său, dar eu l-am sfătuit să nu părăsească această casă. I-am spus : „Cine va păzi curțile acestea, căci nu se cade ca eu care sînt o biată femeie, să rămîn singură în toată casa".

Spunînd aceste cuvinte femeia își țuguie buzele și plecă ochii îndrăzneți în pămînt, făcînd pe mironosița iar după ce tăcu o vreme, adăugă :

— Afară de asta, ani de-a-rîndul eu am fost stăpînului meu slugă credincioasă și nu am unde mă duce, în altă parte.

Wang Lung se uită la ea cu băgare de seamă, pe urmă întoarse repede capul în altă parte. Își dete seama că femeia aceasta era o scorpie care se ținea de pulpana hainei acestui bătrîn, care se găsea pe pragul morții, numai pentru a-i putea lua și ce-i mai rămăsese. De aceea îi răspunse în silă :

— Văd că în casa asta nu ești decît o roabă, prin urmare cum aș putea eu să fac o afacere cu dumneata ?

Dar femeia îi răspunse numaidecît și cu toată îndrăzneala :

— Bătrînul va face tot ce-i spun eu.

Wang Lung se gîndi îndelung, înainte de a-i răspunde. La urma urmelor pămîntul era slobod. Dacă nu-l va cumpăra el, vor veni alții și-l vor cumpăra de la femeia aceasta.

— Cît pămînt a mai rămas ? întrebă el cu jumătate gură, dar femeia băgă numaidecît de seamă ce urmărește.

— Dacă ai venit să cumperi pămînt, se grăbi ea să-i răspundă, atunci află că pămîntul este de vînzare. Bătrînul are o sută de hectare în partea de apus, și alte două sute de hectare în partea de miazăzi, pe care vrea să le vîndă. Nu sînt într-o singură bucată, dar holdele sînt destul de mari. Tot pămîntul acesta este de vînzare, pînă la cea din urmă palmă.

Toate acestea i le spuse dintr-o răsuflare și Wang Lung înțelese că femeia aceasta ținea socoteală pînă la cea din urmă lăscaie, ce i-a mai rămas bătrînului. Dar cu toate acestea îi era peste putință să o creadă și nu se putea hotărî să facă afacerea cu ea.

— Nu cred ca Bătrînul Stăpîn să poată vinde tot pămîntul strămoșesc, fără învoirea feciorilor săi, îngînă el.

Dar femeia nu pregetă să-i răspundă :

— Cît despre asta, feciorii lui i-au spus să vîndă, tot ce se poate vinde. Pămîntul este într-o regiune unde nici unul dintre fiii săi nu vrea să se statornicească, și în vreme de foamete este cutreierat de bandele de tîlhari, așa că i-au spus : „Ar fi peste putință ca noi să trăim în aceste părți. Mai bine să vindem pămîntul și să împărțim banii".

— Dar banii în mîna cui trebuie dați ? întrebă Wang Lung căruia nici acuma nu-i venea să creadă vorbele ei.

— În mîna Bătrînului Stăpîn, sau în ce altă mînă crezi că i-ai putea da ? răspunse femeia cu înțeles. Dar Wang Lung bănuia că mîna bătrînului se va deschide în palma ei.

Prin urmare se gîndi că e mai bine să nu se lungească la vorbă cu ea și dete, să plece, spunîndu-i :

— Voi veni altă dată — mai tîrziu, și se îndreptă spre poartă, dar femeia se ținu după el și cînd îl văzu că a ieșit în stradă, strigă :

— Vino mîine pe vremea asta — dacă vrei chiar după amiază — oricînd vrei, căci e tot una cînd vei veni !

Începu să coboare strada, îngîndurat și fără să-i mai răspundă, căci simțea nevoia să se gîndească bine la tot

ce aflase. Intră într-o mică ceainărie și porunci să-i aducă un ceai, iar după ce băiatul îi aduse castronul și-l așeză cu grijă în fața lui, luînd banul pe care-l pusese pe masă, Wang Lung începu să se gîndească. Dar din ce se gîndea mai îndelung, din ce i se părea mai îngrozitor gîndul că familia aceasta mare și bogată, care neam de neamul ei fusese puterea de viață și mîndria acestui oraș, a ajuns acuma să decadă și să se risipească în largul pămîntului.

— Asta s-a întîmplat numai din pricină că s-au înstrăinat de țarina lor, își zise el cu părere de rău și-și aduse aminte de proprii lui feciori care creșteau ca două mlădițe tinere de trestii de bambus primăvara, așa că luă pe loc hotărîrea, ca chiar de a doua zi să-i oprească să mai zburde în lumina de soare și să-i ia cu el la lucrul cîmpului, ca să simtă din vreme în oasele și sîngele lor, căldura dragostei față de pămîntul pe care îl călca în picioare și bătuceala sapei în palmele lor.

Da, dar deocamdată odoarele acestea, pe care le purta în sîn și le simțea grele și arzîndu-l ca un pumn de cărbuni aprinși, îl înspăimîntau. I se părea că strălucirea lor trebuie să se vadă prin hainele zdrențuite și se aștepta din clipă în clipă să audă pe cineva strigînd după el :

„Iată un om ca vai de capul lui, care poartă în sîn o comoară împărătească !"

Ar fi fost peste putință să se simtă liniștit, înainte de a le schimba pe pămîntul ce-l rîvnea. Urmări cu privirea pe stăpînul ceainăriei, pînă cînd văzu că are cîteva clipe, ca să mai poată răsufla și-l strigă :

— Haide și bea cu mine un castron de ceai ; te cinstesc eu, dacă-mi spui ce s-a mai întîmplat prin oraș, iarna aceasta cît am lipsit.

Stăpînul ceainăriei era întotdeauna bucuros să stea de vorbă, mai ales cînd își putea bea ceaiul plătit de altul, așa că se așeză numaidecît la masa lui Wang Lung. Era un om cu chipul de vulpe și un ochi cruciș. Hainele de pe el erau negre în partea dinainte, din cauza grăsimii, căci în localul său vindea nu numai ceai ci și mîncarea pe care o pregătea el însuși, așa că spunea de multe ori cu plăcere clienților săi : „Știți zicătoarea : bucătarul bun

nu poate umbla curat", prin urmare era de la sine înțeles ca el să umble jegos. Se așeză deci la masă și începu numaidecît:

— De, ce să-ți spun, în afară de știrea despre lumea care murea de foame, ori asta nu mai e noutate, întîmplarea cea mai de seamă din iarna trecută a fost jefuirea Casei Hwang.

Era tocmai ceea ce ar fi dorit și Wang Lung să afle, așa că omul îi povesti despre felul în care puținele roabe ce mai rămăseseră în casă, țipaseră îngrozite cînd au văzut că vin bandiții și le ridică cu sila, și cum ibovnicele pe care le-au găsit, au fost alungate, iar pe unele le-au luat cu ei, așa că astăzi în toată casa nu mai este nimeni.

— Nimeni, sfîrși omul, afară de Bătrînul Stăpîn care este cu totul în puterea unei roabe cu numele Cucu ; de ani îndelungați roaba aceasta, datorită vicleșugurilor ei, a reușit să rămînă statornică în apartamentul bătrînului, cu toate că celelalte intrau, ca să plece după un scurt popas.

— Va să zică în casă poruncește acuma femeia aceasta ? întrebă Wang Lung curios.

— Deocamdată poate face tot ce poftește, răspunse omul. În timpul acesta pune mîna pe tot ce poate și înghite tot ce se poate înghiți. Firește, după ce feciorii stăpînului își vor termina treburile pe care le au pe acolo pe unde umblă și se vor întoarce acasă, îi va fi peste puțintă să-i mai zăpăcească și pe ei cu gura, spunîndu-le să o răsplătească pentru vremea cît a fost slugă credincioasă părintelui lor, așa că va trebui să plece numaidecît din casă. Dar pentru ea nu poate avea nici o însemnătate așa ceva, căci de aici înainte are cu ce trăi, chiar dacă ar fi să trăiască o sută de ani.

— Dar pămîntul ? întrebă Wang Lung în cele din urmă, tremurînd de nerăbdare.

— Pămîntul ! răspunse omul cu indiferență, căci pentru un negustor ca el, pămîntul nu avea nici o însemnătate.

— E de vînzare ? stărui Wang Lung.

— Aaa, pămîntul ! repetă omul, dar văzînd că intră un nou client, se ridică în picioare și înainte de a se depărta, îi răspunse : Am auzit și eu că ar fi de vînzare, afară de partalul de pămînt în care sînt îngropate cele din urmă șase generații ale familiei Hwang, sfîrși el și-și văzu de treburi.

Wang Lung se ridică și el de la masă, căci acuma aflase ceea ce-l interesa, și după ce ieși în stradă, se apropie din nou de porțile cele mari, unde femeia veni să-i deschidă. Dar nu intră în curte, ci se mulțumi să o întrebe :

— Ia să-mi spui, înainte de toate, Stăpînul cel Bătrîn se învoiește să-și pună pecetea pe actele de vînzare ?

Femeia îl privi în luminile ochilor și se grăbi să-i răspundă :

— O va pune... firește că o va pune... pe viața mea !

Așa că Wang Lung o întrebă fără nici un înconjur :

— Cum vrei să-mi vinzi pămîntul ? Pentru aur, pentru argint, sau pe odoare ?

Ochii îi luciră lacomi, cînd îi răspunse :

— Ți-l vînd pe odoare !

CAPITOLUL XVII

Wang Lung avea acuma pămînt mai mult decît ar fi fost în stare un singur om să-l are cu un singur bou de jug şi să-l semene, şi recoltă mai multă decît ar fi putut un om de seama lui să adune în jigniţe, aşa că mai adăugă o mică odaie la casa lui cea veche şi după ce cumpără un măgăruş, se duse la vecinul său Ching şi-i spuse :

— Vinde-mi sfoara de pămînt pe care o ai şi mută-te în casa mea, ca să-mi dai ajutor la treburile mele şi să nu stai singur cuc în casa ta deşeartă.

Iar vecinul său Ching îl ascultă şi fu mulţumit că poate face aşa cum îi spune.

Cerul dete ploaie la vreme şi orezul crescu îmbelşugat, iar cînd veni vremea să secere grîul şi să-l adune în snopi grei, ei doi semănară orezul cel nou în straturile inundate ; anul acesta Wang Lung semănă orez mai mult decît în alţi ani, deoarece ploile fură îmbelşugate şi pămîntul care pînă acuma însetase după umezeală, era tocmai bun de semănat. Cînd sosi şi vremea secerişului, recolta fu atît de bogată, încît Ching nu a putut să o adune numai singur, aşa că Wang Lung trebui să mai tocmească doi lucrători din sat care să le dea ajutor.

Lucrînd în ţarină, îşi aduse aminte şi de stăpînii cei tineri ai casei Hwang, de la care cumpărase el pămîntul acesta, aşa că în fiecare dimineaţă îşi lua copiii cu el

și-i punea la lucrul pe care-l puteau îndeplini, fie că duceau boul sau măgarul de frînghie, fie că făceau altceva, dar în orice caz aveau prilejul să-și simtă trupurile înfierbîntate de arșița soarelui și să asude umblînd în lungul brazdelor.

Pe O-lan însă nu o mai lăsă ca să iasă cu el la lucru în țarină, deoarece acuma el nu mai era om sărac și la nevoie putea să-și ia lucrători care să-l ajute la muncă ; tot așa, din pricină că nici țarina lui nu-i dase pînă acuma niciodată o recoltă atît de bogată ca anul acesta, fu nevoit să mai adauge o încăpere la casa lui, pentru adăpostirea bucatelor, căci altfel n-ar fi avut loc să se miște în casa lor de acuma. Cumpărară și trei purcei și un stol de păsări care să se hrănească cu grăunțele căzute de la arie.

O-lan vedea de treburile casei, cosea haine și încălțăminte pentru toți ; făcu învelitori noi pentru fiecare pat, din pînză înflorată, pe care o capitonă cu scamă proaspătă, iar cînd termină cu toate acestea, casa lor era atît de bogată în haine și rufe de schimb, cum nu fusese niciodată pînă acum. Pe urmă femeia se așternu la pat și născu din nou, dar nici de astă dată nu se învoi să stea nimeni lîngă ea ; deși astăzi își putea îngădui să aducă din sat pe cine poftea, ea totuș nu aduse pe nimeni.

De astă dată chinurile nașterii durară timp îndelungat și seara cînd se întoarse acasă din țarină, Wang Lung băgă de seamă că părintele său îl așteaptă în pragul casei și se uită la el rîzînd.

— De rîndul acesta oul a avut doi plozi, zise el.

Intră în odaie și găsi pe O-lan întinsă în pat, alături cu doi copilași gemeni, unul băiat, celălalt fată, dar amîndoi semănau unul cu altul, ca două boabe de orez. Începu să rîdă zgomotos, văzînd isprava soției sale și se gîndi să-i spună o vorbă de îmbărbătare :

— Asta vine numai din pricină că ai purtat două odoare în sîn !

Îi veni din nou să rîdă, gîndindu-se la ce i-a trecut prin minte să-i spună, iar O-lan văzîndu-l cît este de vesel, se uită la el și-i zîmbi cu zîmbetul ei domolit și îndurerat.

În toată vremea aceasta Wang Lung nu mai avea nici o pricină de supărare, decît cel mult, dacă supărare s-ar putea numi, grija pe care i-o pricinuia fiica lui cea mai mare care nici nu vorbea și nici nu zburda, cum ar zburda copiii de vîrsta ei, ci se mulțumea să zîmbească, de cîte ori întîlnea privirea tatălui său, cu același zîmbet inocent și fără înțelegere, de copil. Fie din pricina chinurilor prin care trecuse în iarna aceea de foamete, fie din alte pricini, lunile treceau una după alta și Wang Lung aștepta zadarnic să-i audă primul gîngurit, sau să o audă spunîndu-i „da-da", cum îi spuseseră și ceilalți copii ai lui. Dar fetița nu scotea nici o vorbă, ci se uita la el cu același zîmbet trist și luminos care nu spunea nimic. Cînd o vedea că-i zîmbește, gemea îndurerat :

— Mititica mea... sărăcuța de tine !

Iar în sufletul său simțea strigătul sugrumat de durere : „Dacă aș fi vîndut șoricelul acesta și ar fi descoperit starea în care se găsește, fără îndoială ar fi omorît-o !"

Și îndemnat parcă de gîndul de a-i cere iertare pentru cele întîmplate, întîrzie de multe ori, ca să se joace cu ea, sau o lua cu el în țarină, unde fetița se ținea după el, tăcută și zîmbea din cînd în cînd, cînd îl vedea că se întoarce și se uită la ea.

În regiunea aceasta unde Wang Lung își petrecuse toată viața și neam de neamul lui robotise în largul holdelor, foametea îi lovea tot din cinci în cinci ani, sau dacă zeii erau milostivi, se întîmpla uneori să-i lovească la șapte sau chiar zece ani odată. Plaga aceasta venea din pricină că ploile erau prea grele, sau din pricina secetei, dar venea și din pricina apelor fluviului de la miazănoapte care creștea și se revărsa, umflat de zăpezile din timpul iernii sau a ploilor de primăvară, înecînd țarinile, după ce rupea stăvilarele pe care cu veacuri în urmă le ridicaseră oamenii, pentru a se apăra împotriva lui.

De fiecare dată oamenii năpăstuiți își părăseau gospodăriile și țarina, ca să se întoarcă din nou la ea, dar

Wang Lung se gîndi de astă dată să pună temelie statornică averii lui, ca în anii grei de foamete să nu mai fie nevoit să-și părăsească țarina lui, și să poată trăi cu ajutorul prisosului păstrat în jigniță, din recolta anilor buni, pînă cînd năpasta va trece. Se așternu deci pe muncă și zeii fură de partea lui, căci șapte ani la rînd recoltele fură bogate, așa că Wang Lung și oamenii lui scoaseră de la arie mai mult decît ar fi avut nevoie pentru hrana lor. În fiecare an toemea tot mai multe ajutoare pentru lucrul din țarina lui, iar în ziua cînd în curtea lui se găseau șase argați, începu să-și clădească o casă nouă, în apropierea celei vechi, o odaie mare împrejmuită de o curte; și pe fiecare parte a acestei odăi, cîte una mai mică. Casa o acoperi cu șindrilă, dar pereții casei celei noi erau tot din pămînt bătut, adus din țarină, doar că erau spoiți în alb și curați. El și familia lui se mută în casa aceasta, iar argații și Ching care era căpetenia lor, se așezară în casa cea veche din față.

Pînă să ajungă lucrurile aci, el încercase de mult pe Ching și se încredințase că vecinul său este om cinstit și de credință, așa că-l numi căpetenia lucrătorilor și argaților și ispravnic peste toată averea lui, și-l plătea omenește pentru treaba ce i-o făcea, dîndu-i doi arginți pe lună, în afară de hrană. Dar oricît ar fi stăruit Wang Lung, ca el să mănînce și să se odihnească, ar fi fost peste putință ca Ching să pună carne pe el, căci rămăsese tot chircit și sfrijit ca și înainte de asta, și tot atît de serios. Cu toate acestea lucra din zori și pînă în noapte, vorbind cu glasul domolit, cînd se întîmpla să-l întrebe cîte ceva, dar simțindu-se mult mai mulțumit, cînd nu-l întrebau nimic și putea să tacă. Îl vedeai ceasuri nenumărate plecîndu-se în holdă și lovind cu săpa în pămînt, iar în zori sau la apusul soarelui trecea cu cobilița pe umăr, ducînd apă sau gunoi, ca să-l împrăștie în straturile de legume.

Totuș Wang Lung știa că dacă se va întîmpla ca unul dintre lucrătorii sau argații lui să trîndăvească prea îndelung în umbra curmalilor din marginea țarinei, sau să mănînce mai mult decît partea lui din strachina împre-

jurul căreia se așezau lucrătorii, sau își poftea în taină femeia și copiii să fure cîte o mînă de grîu sau de orez de la arie, în timpul treieratului, la sfîrșitul anului cînd stăpîn și slugă se așezau alături la ospățul Sărbătorii Secerișului, Ching se va apropia de el și-i va spune în șoaptă : „Pe cutare sau cutare să nu-l mai pristui în arcatul curții tale, în anul ce vine..."

Părea că mîna de fasole și pumnul de sămînță ce-l schimbaseră oamenii aceștia doi între ei, îi apropiase unul de altul și-i înfrățise, doar că Wang Lung care era mai tînăr, ținea loc de frate mai mare, iar Ching nu uita niciodată, că el este argatul cu simbrie în casa care nu era casa lui.

Pe la sfîrșitul anului al cincilea, Wang Lung nu mai lucra decît rare ori în țarină, căci averea lui sporise atît de mult, încît tot timpul trebuia să și-l petreacă urmărind prețurile pieței și vînzarea recoltelor sau cu poruncile ce trebuia să le împartă oamenilor săi. În treburile lui de acuma simțea foarte mult neajunsul izvorît din neștiința lui de carte și lipsa cunoașterii semnelor trase pe hîrtie cu penelul de tuș. Dar mai ales se simțea rușinat, cînd se întîmpla să se găsească în magazinele unde se cumpărau și se vindeau recoltele și trebuia să încheie cîte un contract pentru cutare sau cutare cantitate de grîu sau orez și el trebuia să spună negustorilor fuduli de la oraș, cu toată sfiala :

— Domnule, ai bunătatea și cetește-mi contractul, deoarece eu sînt un nătîng.

Îi era mult mai rușine cînd trebuia să-și semneze numele în josul contractului și vedea pe cîte un netrebnic de ajutor al negustorului că ridică disprețuitor din sprîncene și după ce freacă penelul pe bucățica umedă de tuș, îi semnează numele în locul său ; dar starea lui i se părea și mai umilitoare cînd îl auzea întrebînd :

— Ce semn să pun pentru Lung, semnul balaurului sau semnul surzenici ? așa că n-avea încotro și trebuia să-i răspundă umilit :

— Pune-l dumneata pe care-l vrei, căci eu sînt atît de nătîng, încît nu știu să-mi iscălesc nici numele.

Într-un rînd, pe vremea secerișului, cînd tocmai se întorcea acasă — după ce auzise hohotele batjocoritoare ale ajutoarelor unui negustor de cereale care în timpul prînzului n-aveau de lucru și stăteau moleșiți de căldură ; ascultînd la tot ce se întîmplă împrejurul lor, deși nici unul dintre ei nu era mai în vîrstă decît feciorii lui — Wang Lung se simți cuprins de mînie și-și zise : „Fără îndoială nici una dintre găgăuțele acestea de la oraș nu are nici atîta pămînt cît calcă odată în picioare, dar cu toate acestea își închipuie că mă poate lua în bătaie de joc, din pricină că eu nu înțeleg tîlcul semnelor trase cu penelul pe un petec de hîrtie". Dar după ce-i mai trecu supărarea își zise : „Adevărat este, că pentru un om ca mine e rușinos să nu știe nici scrie, nici ceti. Voi lua pe feciorul meu cel mai mare de la lucrul țarinei și-l voi da să învețe carte la școala de la oraș, așa că dacă se va întîmpla ca de aci înainte să mă duc la tîrg și să vînd sau să cumpăr ceva, contractul să-l poată citi și semna el în locul meu, ca astfel să se sfîrșească odată pentru totdeauna cu batjocura asta la adresa mea care sînt om cu avere".

Gîndul acesta i se păru foarte la locul lui și în aceeași zi chemă pe fiul său cel mare la sine, un băiat înalt și subțirel, în vîrstă de doisprezece ani, care semăna cu maică-sa, avînd umerii obrazului puternici și repeziți înainte și picioarele tot atît de mari ca și ea, dar avea ochii ageri ai tatălui său, și cînd îl văzu că s-a oprit în fața sa, Wang Lung îi spuse :

— De azi încolo nu vei mai ieși la muncă în țarină, căci în familia mea am nevoie de un cărturar care să citească pentru mine contractele și să-mi iscălească numele, ca să nu mai fiu umilit de cei de la oraș.

Tînărul se aprinse la obraz și ochii îi străluciră.

— Tată, zise băiatul, de doi ani încheiați nu-mă gîndesc decît la asta, dar n-am îndrăznit să vorbesc în fața ta.

Cînd auzi de cele întîmplate, băiatul cel mai mic se arătă și el în fața părintelui său și începu să se vaiete și să scîncească, așa cum avea obiceiul, căci de mic fusese gălăgios și nemulțumit, cînd se întîmpla să i se năzare că ceea ce i se dă lui, e mai puțin decît ceea ce a primit fratele său, așa că și de astă dată veni cu ponos :

— În cazul acesta nici eu nu voi mai ieși la lucru în țarină, căci nu se cade ca fratele meu să se odihnească, stînd pe scaun, iar eu să asud în țarină, lucrînd ca un rob, căci și eu sînt fiul tău cel mai mic, ca și el.

Wang Lung nu era omul care să asculte în tăcere și nepăsare astfel de scînceli, așa că se învoia întotdeauna la ceea ce-i cerea, dacă se întîmpla ca băiatul să fie destul de stăruitor și de încăpățînat în ceea ce avea de gînd ; prin urmare se grăbi și de astă dată să-i răspundă :

— Bine, bine fiule ; veți pleca amîndoi la oraș, și dacă cerul neîndurat va găsi cu cale să ia pe unul dintre voi, va rămîne cel puțin unul care să fie destul de învățat, pentru a încheia afacerile în numele meu.

Astfel trimise pe soția lui la oraș, ca să cumpere un val de pînză și să facă feciorilor săi cîte un halat lung, iar el se duse la o prăvălie unde se vindea hîrtie și tuș. De aci cumpără două turte de tuș și penelurile de trebuință, deși el nu se pricepea la astfel de lucruri, dar fiindu-i rușine să spună negustorului adevărul, se uita cu neîncredere la marfa pe care o scotea, ca să i-o arate. În cele din urmă sfîrșiră cu toate pregătirile ce le aveau de făcut și hotărîră să-și trimită copiii la o mică școală din apropierea porții orașului. Școala aceasta era ținută de un om bătrîn care pe vremuri încercase, fără să reușească, să-și ia licența la școala Statului. Prin urmare așezase lavițe și mese în tinda casei sale, unde pentru o mică sumă de bani ce o primea în fiecare zi de sărbătoare, învăța copiii oamenilor cărțile clasice, bătîndu-i cu evantaiul său uriaș, cînd se întîmpla să fie leneși sau cînd nu erau în stare să repete paginile din cartea la care buchiseau din zori pînă la apusul soarelui.

Copiii nu mai aveau răgaz să răsufle, decît în timpul zilelor calde ale primăverii și toamnei, cînd bătrînul după ce mînca de amiază, începea să moțăie și toată odaia răsuna de sforăitul lui. Copiii începeau să vorbească în șoaptă, desenau tot felul de năzbîtii pe care și le treceau din mînă în mînă, sau urmăreau mușteie care bîzîiau împrejurul învățătorului și făceau rămășagiuri, dacă musca îi va intra în gura căscată sau nu. Dar cînd se întîmpla ca bătrînul să deschidă ochii pe neașteptate — căci nici-

odată nu puteai ști dinainte cînd va deschide ochii, repede și pe furiș, ca și cînd nici n-ar fi dormit — fără ca ei să-și dea seama că i-a văzut, începea să-i pocnească unul după altul în creștetul capului. Cînd vecinii auzeau pocnetul evantaiului și țipetele copiilor, se uitau unul la altul și spuneau : „La urma urmelor, bătrînul este un învățător priceput".

Tocmai de aceea alese și Wang Lung școala aceasta, fiind cea mai potrivită pentru feciorii lui, ca să învețe carte.

În prima zi de școală, cînd îi luă cu el, Wang Lung apucă pe potecă înaintea lor, căci cine a mai pomenit ca părintele să meargă împreună cu feciorii lui alături, ducînd în mînă o basma de ouă proaspete pe care le dete învățătorului. Wang Lung rămase sfios în fața ochelarilor lui de aramă, a hainei negre și lungi cu care era îmbrăcat și a evantaiului uriaș pe care nu-l lăsa din mînă nici în timpul iernii, așa că se ploconi în fața lui și-i spuse :

— Iată domnule, ți-am adus acești doi netrebnici feciori ai mei. Cred că ar fi peste putință să le bagi ceva în căpățîna lor de lemn, decît cel mult cu bătaia, așa că dacă vrei să-mi faci pe voie, croiește-i, ca să se deprindă la învățătură.

Cei doi băieți se opriseră și se uitau la copiii de pe lavițele din odaie, iar copiii se uitau la ei.

Întorcîndu-se singur spre casă, după ce lăsă cei doi feciori ai lui la școală, simți cum pieptul i se umflă de mîndrie, căci în toată școala nu văzuse nici un băiat care să se poată asemăna cu feciorii lui, care erau înalți, bine legați și cu obrajii arși de soare. Cînd dete să iasă pe poarta orașului, se întîlni cu un vecin care tocmai venea de acasă și la întrebarea pusă de omul acesta, îi răspunse :

— Astăzi mă întorc acasă, de la școala unde învață feciorii mei, apoi văzîndu-l că se uită la el mirat, adăugă cu prefăcută nepăsare : Nu mai am nevoie de ei la lucrul din țarină, așa că vor putea învăța atîtea semne, cîte le încape în piele.

Dar după ce porni din nou la drum, își zise : „Nu m-aș mira de loc, dacă după atîta învățătură cel mai mare dintre feciorii mei va ajunge chiar dregător !"

Din ziua aceea feciorii lui Wang Lung nu se mai numeau „cel mai mare“ și „cel mai mic“ ci învățătorul le dete nume de școală, căci bătrînul după ce întrebă de ocupația părinților lor, le alese două nume : pe cel mai mare îl numi Nung En, iar pe cel mai mic Nung Wen și primul cuvînt al acestor nume însemna, că părintele lor și-a cîștigat averea din rodul pămîntului.

CAPITOLUL XVIII

În felul acesta Wang Lung punea temelia trainică averii casei lui, iar cînd veni și anul al șaptelea, după întoarcerea lor din miazăzi, apele fluviului din miazănoapte se revărsară din albie, din pricina ploilor prea îmbelșugate și a zăpezilor din miazănoapte, unde erau izvoarele, și rupînd stăvilarele, se repeziră năpraznice și înecară tot pămîntul din regiunea aceea. Wang Lung însă nu se sperie. Nu se sperie deși două cincimi din pămîntul lui era acuma acoperit de apa care se urcase pînă la înălțimea umerilor unui om voinic și chiar mai sus decît atîta.

În timpul celor din urmă săptămîni ale primăverii și chiar cîteva zile din vară, apa crescu mereu, pînă cînd se așternu ca o mare, frumoasă și nemișcată, pe oglinda căreia se vedeau tremurînd norii călători, luna și sălciile, cu trestii de bambus ale căror mlădițe svelte erau înecate de apă. Ici colo se mai vedeau casele de lut, părăsite de stăpînii lor, pînă cînd apa le măcina încet din temelii și începeau să se prăbușească, pentru a se întoarce din nou în apa și pămîntul din care au fost făcute. Așa se prăbușiră toate așezările oamenilor care nu erau durate ca a lui Wang Lung, pe vîrful unei coline, iar jur împrejur colinele acestea se ridicau din apă, întocmai ca niște insule. Oamenii plecau și se întorceau de la oraș cu plu-

tele sau cu bărcile și erau mulți între ei care mureau de foame, cum se întîmpla întotdeauna pe astfel de vremuri.

Wang Lung însă sta liniștit. Negustorii de cereale îi datorau parale și jignițele lui erau pline de recolta celor din urmă doi ani, iar casele lui erau destul de sus, așa că apa era departe și nu le putea ajunge ; prin urmare n-avea de ce să se teamă.

Dar de vreme ce partea cea mai mare a pămîntului său nu se mai putea acuma lucra, începu să trîndăvească mai mult decît trîndăvise pînă acum în toată viața lui și cum pîntecele îi era îngreunat de mîncare bună, după ce dormi pînă nu mai putu și termină cu tot ce avea de făcut împrejurul casei, începu să se simtă neliniștit. Dar afară de asta mai avea în curte argați, tocmiți cu anul, și ar fi fost prostie din partea lui să lucreze el, iar cei care-i mîncau orezul, să trîndăvească, așteptînd zi de zi retragerea apelor. Așa că după ce le porunci să înlocuiască stufu acoperișului de la casa cea veche și să cîrpească acoperișul de șindrilă al casei noi prin care picura ploaia, după ce repararâ sapele și greblele, să scoată plugurile, să dea nutreț vitelor și să vadă de stolurile de rațe care înotau slobode, le porunci să împletească frînghii din fuioarele de cînepă — treburi pe care înainte de asta le făcea el singur, cînd nu avea ajutoare la lucrul țarinei — văzu că n-are ce face acasă și nu-și mai găsea locul de neastîmpăr.

Bărbatul însă nu este făcut să stea cît e ziua de lungă cu mîinile în brîu și să se uite la apele care i-au înecat țarina, nici să mănînce dintr-odată mai mult decît îl rabdă pîntecele, iar după ce Wang Lung se sătură de somn, ar fi fost zadarnic să mai încerce să doarmă. Casa în care se plimba ca într-o cușcă, era prea liniștită pentru un bărbat iute de fire, cum era el. Bătrînul slăbise mult, era aproape fără vedere și surzise cu totul, așa că nu mai era nevoie să stea cu el de vorbă, decît cel mult să-l întrebe dacă se simte destul de bine, dacă vrea să mănînce ceva sau să bea un ceai. Wang Lung se simțea nemulțumit, din pricină că părintele său nu mai putea vedea cît este astăzi fiul său de bogat și-l auzea mereu

murmurînd, cînd simţea că i-au pus frunzuliţe de ceai în castronul cu apă fierbinte : „un castron cu apă caldă ajunge, căci ceaiul este tot atît de preţios ca şi argintul". Ar fi fost peste putinţă ca bătrînului să-i spună ceva, deoarece uita numaidecît ce-ai vorbit cu el şi trăia în lumea lui interioară, iar uneori îşi închipuia că este din nou tînăr şi în plinătatea puterilor, căci nu mai înţelegea decît foarte puţin din tot ce se petrecea în apropierea lui.

Bătrînul şi fetiţa cea mai mare — care nici acuma nu scotea nici o vorbă ci stia lîngă bunicul ei la soare ceasuri de-a-rîndul, frămîntînd între degete o fîşie de pînză, împăturind-o şi despăturind-o, ca să se uite din nou la ea şi să zîmbească — ei doi n-aveau nimic de spus unui bărbat cu stare şi în toată puterea, cum era Wang Lung. După ce turna bătrînului său părinte ceaiul în castron şi-şi trecea mîna peste obrazul fetiţei, care se uita la el cu acelaşi zîmbet trist ce i se ştergea atît de repede de pe obraz, lăsînd-o cu ochi tulburi şi fără strălucire, lui nu-i mai rămînea nimic. După ce pleca de lîngă ea, rămînea cîteva clipe nemişcat, din pricina tristeţii cu care o văzuse că se uită la el, apoi se întorcea spre cei doi copii ai lui pe care O-lan i-i născuse în aceeaşi zi şi care acuma zburdau veseli prin faţa casei.

Dar un bărbat nu se poate mulţumi numai cu nebuniile copiilor mici, deoarece aceştia după cîteva clipe de risete ascuţite şi hîrjoneli cu părinţele lor, începeau din nou să se joace şi Wang Lung rămînea iarăşi singur, pradă neliniştii care-l chinuia. În astfel de împrejurări i se întîmpla să se uite şi la O-lan, soţia lui, cum s-ar uita un bărbat la o femeie al cărei trup îl cunoaşte în toate amănuntele şi s-a săturat de el, alături de care a trăit atît de aproape, încît ar fi peste putinţă să existe ceva în toată fiinţa ei ce ar putea să-i fie necunoscut şi nici n-ar putea să prezinte sau el să aştepte ceva nou de la ea, după atîţia ani de vieţuire împreună.

De astă dată i se păru că se uită la O-lan pentru întîia oară în viaţa lui şi începu să-şi dea seama că ea era o femeie pe care ar fi fost peste putinţă să o vezi altfel decît era cu adevărat : o făptură banală şi proastă

care robotea cît era ziua de lungă, fără să-i pese de felul în care lumea se uită la ea. Văzu pentru întîia dată că părul soției lui era castaniu și aspru și obrazul ei bucălat cu pielea spuzită, era lipsit de expresie, că trupul și membrele ei erau ciolănoase și fără farmec. Sprîncenele ei erau zbîrlite și părul i se rărise, buzele ei erau goase, iar mîinile și picioarele mari și neîngrijite. Uitîndu-se în felul acesta la ea și văzînd-o cum n-o văzuse încă niciodată, îi spuse răstit :

— Dacă te-ar vedea cineva acuma, și-ar închipui despre tine că ești soția unui om de rînd, nu a unui om bogat care trebuie să țină argați, ca să-și poată lucra pămîntul pe care-l stăpînește.

I se întîmpla pentru întîia dată să-i vorbească despre felul în care o vedea el, așa că femeia se mulțumi să-i răspundă cu același zîmbet domolit și îndurerat de totdeauna. Sta pe o lăvicioară și cosea cu un ac lung tălpile unui papuc, dar cînd îl auzi vorbind, rămase cu acul în mînă și se uită la el cu gura căscată, așa că i se vedeau dinții înnegriți. Dar numaidecît își dete seama că el se uitase de astă dată la ea, așa cum se uită bărbatul la o femeie, și pe obrazul ei cu oasele repezite înainte, se văzu o rumeneală ca de flacără, cînd o auzi că-i răspunde :

— Din ziua cînd am născut pe aceștia doi din urmă, eu nu mă mai simt bine. Parcă aș avea o copaie de jăratic în pîntece.

— Băgă de seamă că în simplitatea ei, soția lui își închipuia despre el că vrea să-i facă imputări, din pricină că în cei șapte ani din urmă nu-i mai născuse nici un copil. Așa că-i răspunse mult mai aspru decît ar fi dorit :

— Nu s-ar putea să cumperi și tu puțin ulei și să-ți dai pe păr și să-ți faci un halat nou din stofă neagră, cum au celelalte femei de seama ta ? Nici papucii cu care ești încălțată nu se potrivesc pentru soția unui om bogat, cum ești tu acuma.

Dar femeia nu-i mai răspunse nimic ci se uită la el umilă și, fără să știe ce face, își duse picioarele unul după altul și le ascunse sub lăvicioara pe care era așezată. Dar cu toate că în sufletul său se simțea rușinat de vor-

bele pe care le spusese acestei femei, care de ani de zile îl urmase în toate părțile, ca un cîine credincios, și-și aducea aminte că pe vremea cînd era sărac, femeia aceasta se ridica chiar a doua zi din patul leuziei și venea ca să-l ajute la lucrul cîmpului, îi era totuși peste putință să-și stăpînească nemulțumirea ce o simțea cum se îngrămădește în sufletul său, și continuă fără cruțare, chiar împotriva dorinței lui :

— M-am trudit din greu și am făcut avere, așa că aș vrea ca soția mea să nu arate ca o bădăraną. Pe urmă picioarele acestea ale tale...

Se opri. Începu să-și dea seama că vorbele lui sînt îngrozitoare, dar mai îngrozitoare decît orice, erau picioarele ei încălțate în papucii hăbuciți de pînză și se uită la picioarele ei înfuriat, așa că femeia și le retrase și mai adînc sub laviță. Pe urmă îndrăzni să-i spună în șoaptă :

— Maică-mea m-a vîndut de mică, așa că nu am mai putut să mi le leg. Dar eu voi lega picioarele fetiței noastre — ale fetiței cele mici, le voi lega.

El însă îi întoarse spatele, căci se simțea rușinat din pricina supărării lui neașteptate și era supărat văzînd-o că ea nu-i răspunde cu supărare, ci se uită la el speriată. Își îmbrăcă halatul cel negru nou și strigă încruntat :

— Mă duc la ceainărie, să văd poate mai aflu ceva noutăți. În casa mea ar fi peste putință să văd altceva decît netoți, un moșneag neputincios și doi copii.

În timp ce se îndrepta spre oraș, supărarea lui începu să clocotească și mai întărîtată, deoarece își aduse aminte că ar fi fost peste putință ca vreodată să poată cumpăra tot pămîntul pe care-l avea acuma, dacă n-ar fi fost O-Ian care luase odoarele acelea din casa bogatului și dacă ea nu i le-ar fi dat lui, cînd i-a poruncit. Dar cînd își aduse aminte de toate acestea, se supără și mai rău și-și zise, ca pentru a răspunde revoltei din sufletul său : „Așa o fi, dar vezi că nici ea nu a știut atunci ce face. Le-a luat pentru că le-a văzut strălucind, întocmai cum un copil ar băga mîna într-un borcan cu bomboane roșii și verzi, și le-ar fi purtat toată viața în sîn, dacă se întîmpla să nu dau eu de urma lor".

Se întrebă oare mai poartă și astăzi cele două mărgăritare în sîn. Dar de unde înainte de asta se gîndea cu plăcere și încerca să-și închipuie cum arată sînii soției lui de astă dată îi fu silă să se gîndească la așa ceva, deoarece din pricina copiilor sînii ei se fleșcăiseră și-i atîrnau pe piept, fără nici un fel de farmec, așa că mărgăritarele între sînii ei i se părea faptă prostească și lipsită de cumpăt.

Dar toate acestea amănunte ar fi fost lucru de nimic, dacă s-ar fi întîmplat ca Wang Lung să fie și astăzi om sărac, sau dacă țarinile lui n-ar fi fost înecate de ape. Dar acuma el avea bani. În pereții casei lui avea argint ascuns și tot așa sub o scîndură din dușumelele casei lui cele noi, avea ascuns un săculeț cu arginți; într-o cîrpă din lada așezată în odaia în care dormea împreună cu soția sa, avea legat un maldăr de argint ; în saltelele pe care dormeau și în rogojina din fața patului, cususeră bani de argint și chimirul cu care era încins, plesnea de banii de care nu ducea lipsă niciodată. Prin urmare astăzi în loc să i se mai pară că argintul cheltuit este întocmai ca sîngele ce i se scurge dintr-o rană, cînd punea mîna pe el, i se părea că-i arde degetele și căuta să-l cheltuiască mai pe una mai pe alta, așa că nu mai ținea socoteală de cheltuielile ce le făcea, ci se gîndea la tot ce ar putea face, pentru ca să se poată bucura cît mai mult de zilele bărbăției lui.

Astăzi nimic nu i se părea atît de bun, ca înainte de asta. Ceainăria în care pînă acuma intrase cu sfială, căci știa că el nu este altceva decît un biet om de la țară, acum i se părea murdară și nevrednică de un om ca el. Pe vremuri nimeni nu-l cunoștea în această ceainărie, iar băieții de serviciu se purtau necuviincios cu el ; dar astăzi, cînd intra, vedea că oamenii încep să-și dea cu coatele și-i auzea spunîndu-și în șoaptă :

— Io-te c-a intrat Wang, cel din satul Wang, țăranul care a cumpărat pămîntul familiei Hwang, în anul de foamete, cînd a murit Stăpînul cel Bătrîn al acestei case. Acum e om bogat.

Auzindu-i ce vorbesc, Wang Lung se așeza la masă, prefăcîndu-se nepăsător, dar inima îi sălta de mulțumire

cînd se gîndea, cît de departe ajunsese. Dar astăzi cînd avusese schimbul de vorbe cu soţia lui, nu-i mai făcu plăcere nici respectul cu care văzu că-l primeşte lumea şi după ce se aşeză la masă începuse să-şi bea înfunecat ceaiul, zicîndu-şi că în lumea aceasta nimic nu se poate să fie atît de bun, cum şi-a închipuit el. Pe urmă cu totul pe neaşteptate se gîndi la sine însuşi : „Dar de ce vin eu să-mi beau ceaiul aici, în prăvălia aceasta al cărei stăpîn este un bărbat şaşiu care cîştigă mult mai puţin decît cîştigă un argat de la curtea mea : tocmai eu care sînt om cu stare şi am doi feciori cărturari ?"

Sări în picioare şi aruncînd banul pe masă, ieşi din ceainărie, înainte ca cineva să-i mai poată spune vreo vorbă. Începu să rătăcească în lungul străzilor oraşului, fără să ştie nici el însuşi ce urmăreşte. Trecînd pe lîngă şatra unui povestitor, se aşeză şi el pe capătul unei laviţe pline de oameni şi asculta balada pe care o recita omul acesta, din viaţa de demult a celor Trei Domnii, cînd războinicii erau bărbaţi viteji şi plini de vicleşuguri. Dar şi aci se simţi neliniştit şi ar fi fost peste putinţă să-l prindă vraja baladei pe care o asculta, cum prinsese pe ceilalţi ascultători, iar gongul pe care-l bătea povestitorul, începuse să-l plictisească, aşa că se ridică de pe laviţă şi porni din nou.

În oraş se găsea şi o ceainărie nouă pe care o deschisese curînd nişte oameni din miazăzi care se pricepeau la astfel de treburi. Wang Lung trecuse în cîteva rînduri prin faţa acestui local, dar se cutremurase gîndindu-se la băneţul ce se cheltuia aci, la mesele de joc, în desfrîu şi cu femei stricate. Dar astăzi, chinuit de neliniştea pricinuită de trîndăvie şi ca să-şi amuţească mustrările ce le simţea în adîncul sufletului său, din pricină că fusese nedrept faţă de soţia lui, porni de-a-dreptul spre localul acesta. Din cauza neliniştei ce clocotea într-însul, simţea nevoia să vadă şi să audă ceva cu totul nou. Trecu pragul ceainăriei şi se pomeni într-o sală strălucitoare, plină de mese şi cu obloanele deschise în partea dinspre stradă, dar deşi părea îndrăzneţ în mişcări, căută să fie şi mai îndrăzneţ decît era cu adevărat, căci în inima lui se simţea cutremurat de sfială, cînd îşi aducea aminte că abia acum cîţiva ani el nu era altceva decît un biet plugar, a cărui întreagă avere nu întrecea un ban de argint sau cel mult doi, un om de la ţară care ţinuse

de coarnele plugului și trăsese chiar la o riskshaw pe străzile unui oraș din miazăzi.

La început nu scoase nici o vorbă în ceainăria aceasta mare, ci-și plăti ceaiul fără să zică nimic și începu să-l bea, uitîndu-se mirat împrejurul său. Ceainăria aceasta avea o sală uriașă, cu tavanul aurit, proptit pe coloane, iar pe pereți atîrnau suluri de mătase albă, zugrăvite cu chipuri de femei. Wang Lung începu să se uite la femeile acestea pe furiș și cu toată băgarea de seamă, dar i se părea că toate trebuie să fie făpturi de vis.

În prima zi cînd intră în localul acesta, se uită la chipurile femeilor și după ce-și bău ceaiul, plecă.

Dar în fiecare zi, cîtă vreme țarinile lui fură acoperite de apă, veni în localul acesta unde își cumpăra cîte un castron de ceai și în timp ce-l bea, se uita la chipurile acestor femei frumoase, și în fiecare zi întîrzia tot mai mult, căci n-avea nimic de făcut nici în țarină și nici acasă. În felul acesta ar fi putut intra multe zile la rînd în local, fără să-l bage nimeni în seamă, căci cu tot argintul său ascuns în secrete locuri, el era singurul care intra în localul acesta îmbrăcat în haine de pînză, în loc de mătase și mai purta coada pe spate, așa cum nu se mai obișnuia între oamenii de la oraș. Dar într-o seară, cum sta așa și-și bea ceaiul la o masă din fundul localului, văzu pe cineva coborînd scara îngustă care ducea de la poala peretelui din fundul sălii, spre catul de sus al casei.

În tot orașul clădirea aceasta era singura cu două caturi, afară de Pagoda de la Apus care avea cinci caturi și era în fața porții, din cealaltă parte a orașului. Dar pagoda aceasta se îngusta cu fiecare cat așezat deasupra, pe cînd catul de sus al ceainăriei era de formă pătrată și tot atît de mare ca și sala de jos. Scara, prin ferestrele deschise ale catului de sus, se auzeau în stradă cîntece domoale de femei și rîsete stăpînite, petrecute de melodia alăutelor pe care mîinile delicate ale femeilor le ciupeau de strune. Cîntecele se auzeau din stradă, mai ales după ce trecea miezul nopții, cu toate că din locul unde era așezat Wang Lung acuma, nu se putea auzi nimic, deoarece totul era amuțit de țăcănitul zarurilor și al pietrelor de domino aruncate pe mese, sau de glasurile oamenilor care discutau, sorbindu-și ceaiul.

Astfel în seara aceasta Wang Lung nu auzi scîrțîitul treptelor scării din dosul lui și încredințat că în localul acesta nu se poate să-l cunoască cineva, tresări speriat, cînd simți că cineva îi pune mîna pe umăr. Cînd ridică ochii, în fața lui văzu chipul prelung al unei femei frumoase care nu era altcineva decît Cucu, femeia în mîinile căreia lăsase odoarele, în ziua cînd cumpărase pămîntul, aceeași femeie care apucase pe Bătrînul Stăpîn de mîna tremurîndă, ca să-l ajute să pună pecetea pe actele de vînzare, acolo unde trebuia. Cînd îl văzu, femeia începu să rîdă, pe urmă rîsul ei ascuțit se stinse în șoaptă :

— Ia te uită, Wang Lung, plugarul ! zise ea stăruind cu voită răutate asupra cuvîntului *plugar*. Cine ar fi crezut că te voi putea întîlni tocmai aici !

Wang Lung se simți îndemnat să dovedească acestei femei cu orice preț, că el nu este numaidecît un simplu om de la țară, de aceea începu să rîdă și-i răspunse cu glasul mai ridicat decît ar fi trebuit :

— Cum adică, poate crezi că banii mei nu sînt tot atît de buni pentru a fi cheltuiți, ca ai oricăruia ? Ori, nu se întîmplă ca mie să-mi lipsească așa ceva, tocmai acum. Am avut mult noroc în viața mea și am strîns avere frumoasă.

La aceste cuvinte Cucu se opri în fața mesei lui și ochii ei prelungi luciră ca ai unui șarpe, iar glasul îi deveni catifelat, ca mirul scurs dintr-un ulcior.

— Îmi închipui că asta o știe toată lumea ! Dar unde crezi că și-ar putea cheltui un bărbat argintul ce-i prisosește, decît cel mult într-un local ca acesta, unde vin oameni bogați și tineri, ca să se ospăteze și să se desfete, în dragă inimă ? Nu se mai găsește nicăieri un vin ce cel pe care-l avem noi — ia spune Wang Lung, l-ai gustat vreodată ?

— Pînă acum n-am băut decît ceai, răspunse Wang Lung și se simți puțin rușinat. N-am pus încă gura pe vin și nici mîna pe zaruri.

— Ceai ! se miră femeia și începu să rîdă ascuțit. Bine, dar avem vin de oase de tigru și vin din roua zorilor, vinuri parfumate de orez — ce te face să bei ceai ?

Iar cînd văzu pe Wang Lung că pleacă bărbia în piept, adăugă cu glasul domol și plin de ispite :

— Cred că nici nu te-ai uitat la nimic împrejurul dumitale, nu-i așa ? N-ai strîns nici o mînă mică și parfumată și nici n-ai simțit pe obrazul dumitale obrazul catifelat al unei fete ?

Wang Lung plecă fruntea și mai jos și simți că i-a năvălit sîngele în obraz, ca și cînd lumea dimprejurul lor s-ar fi uitat la el în bătaie de joc și ar fi ascultat la ce spune femeia. Dar cînd îndrăzni să ridice din nou privirea, constată că nimeni nu le dă nici o atenție și țăcănitul zarurilor porni din nou, așa că îndrăzni să îngîne :

— Nu... nu m-am gîndit pînă acum la așa ceva... am luat numai ceai...

Femeia începu să rîdă din nou, apoi îi făcu semn spre sulurile de mătase zugrăvită și spuse :

— Uite-le colo, acestea sunt portretele lor. Alege-ți pe cea care vrei să o vezi și pune banul de argint aici în palmă, ca să ți-o aduc numaidecît.

— Cele de colo ? întrebă Wang Lung mirat. Eu credeam că acestea sunt chipurile unor femei de care nu se găsesc decît în vis ; chipuri de zeițe din munții Kwen Lwen, despre care vorbesc cei care cîntă balade în piețe.

— Adevărat este că sînt femei de vis, încuviință Cucu înveselită, dar visurile acestea pot deveni aevea, în schimbul a cîțiva bani de argint. Pe urmă făcu semn oamenilor de serviciu care stăteau în apropiere și dete din cap spre Wang Lung, ca și cînd ar fi fost unul despre care ar fi spus : „Acesta este un bădăran de la țară !"

Wang Lung însă începu să se uite la chipurile zugrăvite pe sulurile de mătase, cu alți ochi decît pînă acuma. Va să zică dincolo de casa aceea îngustă care ducea la catul de sus, femeile acestea trăiau în carne și oase, și la ele se duceau bărbații — altfel de bărbați decît era el însuși, dar în orice caz tot bărbați erau și aceștia. De, dacă s-ar întîmpla ca el să nu fie cel care era — un om cumsecade și muncitor care avea o nevastă și feciori — care femeie... să zicem că l-ar întreba cineva ca pe un copil, să-și aleagă o jucărie, pe care ar alege-o dintre chipurile acestea ? Se uită la fiecare chip cu toată băgarea de seamă și îndelung, ca și cînd ar fi fost aievea. Pînă acuma toate i se părură la fel de frumoase, înainte de a se gîndi să-și aleagă și el una. Dar acuma vedea limpede

că sînt unele mai frumoase decît altele, așa că alese trei care erau mai frumoase și din acestea trei, alese din nou pe cea mai frumoasă, o făptură mică și zveltă, cu un trup ca o nuia de bambus, cu un obrăjor ca de pisicuță și o mînă mică, încleștată pe lujerul unei flori de lotus, o mînă tot atît de delicată ca și ramura unei frunze de ferigă, înainte de a fi bătută de arșiță.

Se uită la ea îndelung și uitîndu-se, simți cum îi zvîcnește sîngele în vine, parcă ar fi fost aprins de o băutură fermecată.

— Este ca floarea de pe ramurile unui gutui, zise el cu glas tare, dar auzindu-și cuvintele, se sperie și-i fu rușine, așa că se ridică de la masă și punînd banul pentru ceai, ieși în strada care acuma era întunecată și plecă spre casă.

Dar în largul cîmpului și pe deasupra apei văzu cum tremura lumina de lună, un văl ușor de ceață ca argintul, iar în trupul lui simți cum sîngele zvîcnește pe ascuns, fierbinte și grăbit.

CAPITOLUL XIX

Dacă s-ar fi întîmplat ca acuma apele să se fi retras de pe pămîntul lui Wang Lung, lăsînd ţarina umedă şi plină de negura ridicată de dogoarea razelor de soare, aşa ca după cîteva zile să fie tocmai potrivită pentru arat, grăpat şi semănat, el nu s-ar mai fi întors niciodată pe la ceiniria cea mare. Tot aşa, dacă i s-ar fi îmbolnăvit un copil sau bătrînul său părinte s-ar fi mutat dintre vii, Wang Lung ar fi fost preocupat de alte griji şi ar fi uitat de obrazul acela mic pe care-l văzuse zugrăvit pe sulul de mătasă şi de trupul zvelt ca o trestie de bambus al femeii.

Dar afară de vîntul căldicel care începea să adie pe înserat, oglinda apei sta nepăsătoare şi nemişcată, bătrînul moţăia la soare, cei doi feciori ai lui plecau de acasă în zori şi se întorceau de la şcoală pe înserat, aşa că Wang Lung alerga neliniştit prin casă, ferindu-se de ochii lui O-lan care se uita la el mîhnită, văzindu-l că nu-şi mai găseşte astîmpăr şi că se aşează pe cîte un colţ de scaun, ca să se ridice numaidecît şi nici nu gustă ceaiul pe care i l-a pregătit şi nu fumează luleaua pe care i-a aprins-o. La sfîrşitul unei zile lungi, din a şaptea lună, o zi care i se păru mai lungă decît toate celelalte, cînd înserarea coborîse plină de miresme şi şopote ridicate din largul apelor moarte, el se opri în pragul casei sale, apoi se întoarse în loc şi fără să mai zică nimic, intră în odaie

și după ce se îmbrăcă în halatul cel nou și lucitor pe care i-l făcuse O-lan să-l poarte numai în zile de sărbători, plecă de acasă, apucînd pe poteca din marginea apei și o luă de-a-lungul țarinei. Cînd ajunse la poarta întunecată a orașului, trecu fără să se mai oprească și porni în lungul străzilor care-l duceau spre localul cel nou al celnăriei.

În sala cea mare aprinseseră toate luminile ; din tavan atîrnau lămpi de petrol din acelea care se găsesc numai în orașele stăine de pe litoral, și la mese erau adunați bărbați care beau și stăteau de vorbă, cu hainele descinse, pentru a se răcori în adierea vîntului de seară, și în toate părțile se auzeau fîșîind evantaie și gîlgîitul rîsetelor ce năpădeau în stradă. Toată mulțumirea pe care o gustase Wang Lung pînă acum, muncindu-și țarina acasă, era ingrămădită între cei patru pereți ai sălii acesteia unde se adunau bărbații ca să stea de vorbă, să rîdă, să joace, dar fără să se gîndească vreodată și la muncă.

În fața intrării Wang Lung fu cuprins de sfială și se opri în pragul ceainăricei, învelit în lumina ce năpădea pe ușile deschise. Poate oprindu-se aici, ar fi întîrziat cîteva clipe și ar fi pornit din nou la drum, deoarece se simțea speriat în inima lui și lipsit de îndrăzneală, cu toate că sîngele îi vîjîia năvalnic prin trup, dar din umbra peretelui văzu că se desprinde o femeie care se apropie de el și femeia asta era Cucu. Nu știa cine este, dar văzînd că în fața localului s-a oprit un bărbat, se apropie de el, căci meseria ei era să momească bărbații pentru femeile din local. Cînd îl recunoscu, ridică din umeri și exclamă :

— Aa, e plugarul !

Vorbele ei pline de batjocură înțepară pe Wang ca un vîrf de cuțit și supărarea neașteptată ce puse imediat stăpînire pe el, îi dete îndrăzneala, care altfel i-ar fi lipsit, așa că-i răspunse :

— Și dacă sînt plugar, asta înseamnă că eu nu pot intra în localul acesta și nu pot face și eu ceea ce fac și ceilalți bărbați ?

Femeia dete din nou din umeri și-i răspunse rîzînd :

— Dacă ai și dumneata arginții pe care-i au ceilalți, poți face tot ce fac ei.

Ar fi avut poftă să-i dovedească numaidecît că el e destul de puternic și de bogat, pentru a face tot ce pof-

teşte, tocmai de aceea băgă mîna în brîu şi scoase un pumn de arginţi, apoi o întrebă :

— Ce zici, ajunge sau n'ajunge ?

Femeia holbă ochii la arginţii din palma lui şi se grăbi să-i răspundă :

— Intră şi spune-mi pe care o doreşti !

Dar fără să-şi dea seama de ce face, Wang Lung îngînă :

— De, nici eu nu prea ştiu dacă doresc vreuna dintre ele. Dar în aceeaşi clipă simţi cum dorinţa căreia nu i se mai putea împotrivi, începe să pună stăpînire pe el şi adăugă : Pe cea mică — cea cu bărbia ascuţită şi obrăjorul mic, un obrăjor alb şi rumen, ca floarea de gutui cea care ţine în mînă un boboc de floare de lotus.

Femeia dete din cap, fără să mai zică nimic, apoi îi făcu semn şi intră în local, făcîndu-şi loc printre mese, iar Wang Lung o urmă la oarecare depărtare. La început i se păru că toţi cei din local au ridicat capul şi se uită după el, dar după ce mai prinse puţină inimă şi se uită împrejurul său, văzu că nimeni nu-i dă nici o atenţie, afară de unul care strigă : „Cum adică, este atît de tîrziu încît se pot vizita femeile ?", iar un altul îi răspunse : „Iată unul care pesemne este prea grăbit, ca să mai poată aştepta".

În timpul acesta ei ajunseseră la scara îngustă ce ducea spre catul de sus şi Wang Lung începu să urce cu greutate, deoarece i se întîmpla întîia dată în viaţa lui să urce scara din interiorul unei case. Dar după ce ajunseră sus, văzu că încăperea era ca şi o casă de lut, doar că i se păru foarte sus, cînd trecu prin faţa unei ferestri şi se uită la cer. Femeia mergea înaintea lui, trecînd printr-o sală întunecată şi strigă pe neaşteptate :

— Iată, v-am adus cel dintîi bărbat din seara aceasta !

Cît ai clipi în lungul pereţilor sălii se deschiseseră uşile camerelor şi în lumina ce năpădi dinăuntru, apărură capetele fetelor, întocmai ca bobocii de floare în lumina de soare. Dar Cucu nu pregetă să le spună cu răutate :

— Nu, nu pe tine... nici pe tine... pe nici una nu vă caută nimeni ! Bărbatul acesta a venit pentru mititica aceea cu obrăzul rumen din Soochow... pentru Lotus !

Sala se înfioră de chicotitul stăpînit al fetelor care începură să rîdă batjocoritoare, iar una dintre fete, cu obrazul ca o floare de rodie, strigă în gura mare :

— Pe acesta îl las bucuroasă lui Lotus — căci văd că mirosse a pămînt și a usturoi !

Wang Lung o auzi, dar nu crezu de cuviință să-i răspundă, cu toate că vorbele ei îl usturau ca o tăietură de cuțit, dar se temea că fata o fi avînd dreptate și el arăta ceea ce este cu adevărat, un simplu plugar. Totuși își continuă drumul cu mîndrie, aducîndu-și aminte de arginții din chimir, iar după ce mai merse o bucată, femeia se opri în fața unei uși închise unde bătu cu latul palmei și intră, fără să mai aștepte răspuns, apoi se pomeni în fața unei fete zvelte ca o nuia, care sta pe patul acoperit de o învelitoare roșie, înfloratâ.

Dacă s-ar fi întîmplat să-i spună cineva, că în lume se găsesc și mîini atît de mici ca acestea, nu l-ar fi crezut : mîini atît de mici, cu oase atît de fine și degete atît de ascuțite, cu unghii lungi, vopsite în roșu întunecat, ca mugurii florilor de lotus. Tot așa dacă i-ar fi spus că ar putea să fie picioare atît de mici, încălțate în papuci roșii de mătasă care nu erau mai lungi decît degetul mijlociu al unui bărbat, picioare care se leagănă alintate, ca ale unui copilaș pe marginea patului — ar fi fost peste putință să creadă, că se poate și așa ceva.

Se așeză țeapăn pe marginea patului alături de ea, apoi o privi de aproape și băgă de seamă că era întocmai cum o văzuse în portretul din sala de jos, așa că ar fi fost peste putință să nu o recunoască, dacă ar fi văzut-o în altă parte. Dar mai mult decît orice din toată ființa ei, mîinile semănau cu portretul, niște mîini mlădii și fine, albe ca laptele. Fata sta cu mîinile împreunate în poala rochiei de mătase roșie, dar el nici prin vis nu ar fi putut îndrăzni să-și închipuie, că astfel de mîini ar putea fi atinse de o mînă străină.

Se uită la ea, cum se uitase și la portretul ei și văzu că trupul ei strîns în rochia de mătase roșie, era tot atît de subțire și de fragil ca și o mlădiță de bambus ; îi văzu obrazul frumos și ascuțit, pe deasupra gulerului alb de blană ; ochii rotunzi de forma migdalelor, așa că acum reuși să înțeleagă și el, ce spuneau rapsozii cînd cîntau baladele frumuseților de altă dată, femei cu ochii de forma

migdalelor. În clipa aceasta i se părea că femeia din fața lui nu este o făptură în carne și oase, ci numai chipul zugrăvit al unei femei.

Fata ridică mîna delicată și mică, și i-o puse pe umăr apoi coborî încet în lungul brațului, atît de încet, încît părea o nălucire. Dar deși nu simțise niciodată o apropiere atît de delicată și de ușoară, deși i-ar fi părut peste putință să fie aievea, dacă nu i-ar fi văzut mîna cum coboară pe brațul său, se uită la mîna ei mică și i se părea că pe urmele lăsate de ea, se aprind limbi de flacără care-i pătrund în carne ; urmări cu privirea această mînă, pînă cînd ajunse la marginea mînecii hainei, apoi o simți că se oprește sfioasă pe încheietura mîinii lui și se cuibărește supusă în palma bătucită și arsă de soare. Începu să tremure din tot trupul, fără să știe ce se întîmplă cu el.

Apoi îi auzi rîsul, un rîs repede, ușor și limpede, întocmai ca sunetul unor clopoței de argint legănați de vînt în turnul unei pagode și un glas sfios, cutremurat de veselia rîsului, îi înfioră auzul :

— O, tu bărbat voinic, cît ești de nepriceput ! Vrei să stăm toată noaptea așa pe marginea patului și să te uiți la mine ?

Îi apucă mîna în palmele amîndouă, dar cu multă băgare de seamă, căci mîna ei i se părea ca o frunză delicată și fragilă, o frunză fierbinte și zvîntată, apoi o privi rugător și-i spuse :

— Eu nu mă pricep la nimic — învață-mă ce trebuie să fac !

Și fata așa făcu.

Wang Lung începu să bolească, de boală mai grea de cît ar fi în stare să bolească un bărbat. Pînă acuma suferise în timpul muncilor grele, prăjit de arșița soarelui, bătut de vînturile tăioase și înghețate, pornite din adîncul deșerturilor, suferise de foame în timpul cît țarina lui nu vruse să rodească, și suferise chinurile deznădejdii în timpul cît se trudise, fără ca în calea lui să răsară vreo rază de lumină, în orașul acela din miazăzi. Dar pînă acum nu suferise niciodată atît de cumplit, cît suferea astăzi din pricina mîinii acestei fete cu trupul ca o nuia.

Se ducea în fiecare zi la ceainărie ; în fiecare seară aștepta, pînă cînd fata îl putea primi și în fiecare noapte

intra la ea. În fiecare noapte intra în odaia ei și de fiecare dată devenea același om sfios de la țară, care nu știa cum trebuie să se poarte de față cu o femeie, ci sta tremurînd în apropierea ușii, sau se așeza lîngă ea pe marginea patului așteptînd semnalul rîsului ei, ca apoi să se apropie de ea înfrigurat și chinuit de foamea trupului, urmărindu-i fiecare mișcare, pînă cînd își desfășura toată ispita farmecelor, întocmai ca o floare care-și desface petalele și așteaptă să o rupi de pe tulpină, ca apoi să-l primească în brațele ei.

Dar cu toate acestea nu se putea sătura niciodată de ea, căci pleca de lîngă ea întotdeauna înfrigurat și însetat, chiar atunci cînd o lăsa supusă dorințelor lui. Cînd își adusese pe O-lan în casă, apropierea ei fusese desfătare pentru trupul lui și se repezise la ea cu lăcomia caracteristică fiarei care și-a găsit perechea ; o primea și o lua mulțumit, ca apoi s-o uite și să-și poată vedea împăcat de treburile lui. Dar în dragostea lui de acum, pentru fata aceasta, nu găsea aceeași mulțumire și nici în trupul lui nu zvîcnea aceeași vigoare bărbătească, după nopțile petrecute în așternutul ei. Noaptea, după ce fata se sătura de el și-i punea mîinile delicate pe umeri, împingîndu-l șireată și cu putere spre ușă, iar arginții lui din chimir se mutau în sînul ei, Wang Lung pleca tot atît de flămînd, pe cît venise. Se simțea întocmai ca cel care moare de sete și bea din apa sărată a mării, dar deși bea apă, aceasta nu-i astîmpără setea, ci i-o stîrnește și mai arzătoare în toată ființa, pînă cînd moare înnebunit, tocmai din pricină că a băut din această apă. Intra la ea și femeia i se supunea dorințelor trupului, dar acestea nu erau niciodată mulțumite, și în fiecare zori pleca de lîngă ea, încins de para dorințelor neogoiate.

Cît dură arșița verii ce urmă după aceea, Wang Lung se zvîrcoli chinuit de dragostea lui pentru fata aceasta. Nu știa nimic despre ea, nici de unde venise, nici cine este. Cînd erau împreună, numai rareori se întîmpla să scoată și el cîte o vorbă, și nu asculta aproape deloc la vorbele ei care picurau nestăvilite și ușoare, întrerupte din cînd în cînd de rîsul cristalin, ca al unui copil. Se mulțumea să-i examineze obrazul, mîinile și mișcările trupului, privirile ochilor mari și dragi, pîndindu-i po-

runcile. Nu se putea sătura niciodată de ea și se întorcea acasă în fiecare zori, năucit și neîmpăcat.

Zilele păreau că nu se mai sfîrșesc. Nu mai dormea nici în patul lui din odaie, spunînd că în casă e prea cald, ci-și lua o rogojină și-o întindea sub trestiile de bambus, ca să adoarmă zbuciumat, stînd mai mult treaz și urmărind tremurul frunzelor subțiri de trestie, cu pieptul cutremurat de un zbucium dureros și neînțeles.

Dacă se întîmpla ca cineva să se apropie de el, soția lui sau copiii, ori venea Ching, ca să-i spună :

— Apele încep să se retragă din largul cîmpurilor și în curînd va trebui să ne gîndim la semănat ! Wang se răstea la el :

— De ce nu mă lăsați în pace ?

În tot timpul acesta își simțea inima gata să-i plesnească, de zbuciumul dorințelor pe care fata aceasta nu i le putea domoli.

Astfel treceau zilele una după alta, iar el și le petrecea în așteptare, ca să se facă seară cît mai repede ; se ferea să întîlnească în calea lui chipul trist al lui O-lan sau al copiilor care se opreau speriați din jocurile lor, cînd îl simțeau că se apropie, și nu se uita nici la tatăl său care-l iscodea cu ochii stinși, întrebîndu-l :

— Ce este boala aceasta care te face să te frămînți fără încetare și să arăți pămîntiu la față ?

Dar după ce se făcea noapte, ajungea din nou jucărie în mîna fetei acesteia pe care o chema Lotus. Cînd o văzu că rîde de coada pe care el o purta pe spate, deși toată ziua nu făcea altceva decît și-o pieptăna și și-o împletea, și o auzi spunînd : Bărbații din partea de miazăzi nu poartă astfel de cozi de maimuță !" se duse fără să crîcnească și și-o tăie, deși pînă acum nu reușise nimeni, nici cu gluma nici cu batjocura, să-l facă să și-o taie. Cînd îl văzu O-lan ce a făcut, țipă îngrozită :

— Ți-ai tăiat firul vieții !

Dar Wang zbieră la ea :

— Dar ce-ai pofti ; să rămîn toată viața un caraghios, pînă la adînci bătrînețe ? Astăzi toți oamenii tineri de la oraș, poartă părul tăiat.

Totuși în inima lui se simțea înspăimîntat de ceea ce făcuse, dar ar fi fost gata să-și taie chiar firul vieții, dacă i-ar fi poruncit sau așa ar fi dorit Lotus, deoarece fața aceasta avea toate farmecele frumuseții ce ar fi putut să-i treacă lui prin minte, că un bărbat le-ar dori la o femeie.

Trupul lui sănătos și de culoare întunecată, pe care înainte de asta nu-l spăla decît rareori, lăsîndu-l să fie scăldat de sudoarea curată a trudei lui în largul țarinei, începu acum să și-l cerceteze în toate amănuntele, parcă ar fi fost trupul unui om străin, și se spăla în fiecare zi, așa că femeia îi spuse speriată :

— Cu atîta spălat să știi că vei muri !

Își cumpără din oraș o bucată trandafirie și bine mirositoare de săpun, din acele ce se întrebuințează în țări străine, și cu acesta își freca trupul, dar pentru nimic în lume nu ar mai fi mîncat acuma un căței de usturoi, deși înainte de asta îi plăcuse, ca nu cumva Lotus să-i simtă mirosul.

Și nimeni din casa lui nu putea pricepe care să fie pricina purtării lui de acum.

Cumpără de asemenea și material pentru îmbrăcăminte, și cu toate că pînă acum hainele i le făcuse întotdeauna O-lan, care i le tăia destul de largi și de lungi pentru măsura lui, cosîndu-le cu îngrijire, ca să nu se desfacă, acuma nu-i mai plăceau hainele croite și cusute de ea, ci se duse la un croitor din oraș care să-i facă haine ca pentru orășeni, din mătase cenușie, făcută anume pe mărimea lui și pe deasupra un ilic fără mîneci, din mătasă neagră. Își cumpără de asemenea prima pereche de încălțăminte care nu era făcută de soția lui : o pereche de papuci de catifea neagră, așa purta Stăpînul Casei Hwang în ziua aceea cînd îl văzuse, tîrșindu-și papucii prin curte.

Dar la început îi fu rușine să se îmbrace în hainele acestea frumoase, de față cu O-lan și copiii săi. Le împături cu grijă în hîrtie cafenie cerată și le lăsă în grija unui băiat de la ceainărie, care pentru o sumă neînsemnată de bani, îi da drumul într-o odăiță lăturalnică unde le îmbrăca, înainte de a se urca seara, la catul de sus. Afară de asta își mai cumpără și un inel de argint, suflat cu aur, pe care-l purta în deget ,iar după ce părul îi mai creșcu

în partea unde pînă acuma îl purtase ras, începu să și-l netezească cu un ulei parfumat, dintr-o sticluță pentru care dase un ban întreg de argint.

O-lan se uita la el mirată și îi era peste putință să înțeleagă purtările lui, dar într-o zi după ce se uită îndelung la el, în timpul cît își mîncau orezul de amiază, îi spuse îngîndurată :

— Este ceva în purtările tale de acuma, care-mi aduce aminte de tinerii stăpîni din Casa cea Mare.

Cînd o auzi, Wang Lung începu să rîdă cu poftă și răspunse :

— Cum adică, trebuie să umblu și acum ca un argat, deși avem de ajuns, ca să putem trăi și-ne mai și rămîne ?

Dar în inima lui se simți foarte mulțumit de cuvintele ei și în ziua aceea se purtă față de ea atît de blînd, cum nu se mai purtase de multe zile.

Acum banii, arginții prețioși, începură să treacă gîrlă prin mîna lui. Nu era vorba numai de prețul ce trebuia să-l plătească pentru ceasurile petrecute împreună cu fata, dar mai erau și poftele ei care trebuiau mulțumite. Fata începea să ofteze și să gîngurească, de parcă tot sufletul ei s-ar fi zbuciumat de patima dorințelor :

— Vai de mine... vai de mine !

Iar cînd el îi răspundea în șoaptă, căci acum se obișnuise să vorbească de față cu ea :

— Ce s-a întîmplat suflețelule ? fata îi răspundea :

— Astăzi n-am avut parte de mulțumire, deoarece Jad Negru, care stă ușă în ușă cu mine, are un drăguț care i-a adus un ac de aur cu care să-și prindă părul, iar eu nu am decît acest vechi ac pe care-l port mereu de cînd mă știu.

Pentru nimic în lume n-ar fi putut să facă altceva, decît cel mult să întindă mîna și să-i fericească șuvița de păr lucios de pe tîmple, ca să-i poată vedea urechile trandafirii și să murmure mulțumit :

— Voi cumpăra și eu un ac de aur, pentru ca odorașul meu să aibă cu ce-și prinde părul.

Cuvintele acestea de dragoste îl învățase chiar ea să i le spună, cum ar fi învățat un copil mic să vorbească.

îl învățase să i le spună cînd erau împreună, iar el nu se mai sătura să i le repete, deși toată viața lui de pînă acum nu vorbise altceva, decît despre semănat și treierat despre arșiță și despre ploi.

Astfel argintul din ascunzătoarea din perete și cel din sac începu să se iroscască, iar O-lan cărcia pe vremuri nu i-ar fi fost de loc greu să-l întrebe : „De ce scoți argintul din ascunzătoare ?", acum nu-i mai spunea nimic, ci se uita la el chinuită de deznădejde, căci știa limpede că el trăiește acum o viață cu totul deosebită de a ei și străină chiar de țarina lor, dar nu putea bănui ce fel de viață este aceasta. Se și temea de el, din ziua cînd văzuse limpede că părul ei nu este frumos și ea însăși este lipsită de farmec, din ziua cînd constatase că picioarele ei sînt mari, începuse să se teamă de supărarea lui și nu îndrăznea să-l întrebe nimic, deoarece de atunci se aprindea foarte ușor, cînd o vedea în fața lui.

Dar veni și ziua cînd, întorcîndu-se acasă, în lungul țarinei lui, se apropie de ea, tocmai atunci cînd spăla rufe la iaz. Se opri în apropierea ei și o vreme nu zise nimic dar numaidecît se răsti la ea, din pricină că-i era rușine de vorbele ce avea de gînd să i le spună, deși în sufletul său nu voia să recunoască această rușine :

— Unde sînt mărgăritarele pe care le aveai la tine ?

Femeia ridică ochii și se uită la el sfioasă, din marginea iazului unde bătea rufele cu maiul pe o lespede de piatră.

— Mărgăritarele ? Sînt la mine.

Fără să se uite la ea, ci urmărindu-i mîinile ude și zbîrcite, adăugă :

— Ce rost are să porți mărgăritarele în sîn, fără să-ți folosească la nimic ?

Femeia îi răspunse cu glasul domolit :

— M-am gîndit că într-o bună zi, să le dau să le facă cercei. Temîndu-se că o va lua în bătaie de joc, se grăbi să adauge : Aș fi vrut să le dau fetei cea mai mică de ziua nunții.

Dar el își împietri inima și se răsti din nou la ea :

— La ce-i trebuie ei mărgăritare, cînd pielea de pe ea este neagră ca pămîntul ? Mărgăritarele sînt pentru femei cu păr bălai ! Apoi după o clipă de tăcere strigă și mai întărîtat : Dă-le încoace... am nevoie de ele !

Femeia își bagă încet mîna zbîrcită și udă în sîn, apoi scoase o pungulită și întinzîndu-i-o, se uită la el cum o desface ; cele două boabe de mărgăritar luceau în palma lui, clipind în lumina de soare și-l auzi rîzînd.

Pe urmă O-lan se întoarse la rufele ei și începu să le clătească ; dar cînd lacrimile grele începură să i se deșire în lungul obrazului, nu ridică mîna să-și șteargă ochii, ci le lăsă să curgă în voie și începu să bată mai cu nădejde cu maiul rufele întinse pe lespedea de piatră.

CAPITOLUL XX

Viața ar fi putut să se desfășoare în felul acesta, pînă cînd ar fi cheltuit tot argintul pe care-l avea, dacă nu s-ar fi întîmplat ca unchiul lui Wang Lung să se întoarcă de pe unde umblase și pe unde numai el știa ce a făcut. Se opri în fața intrării, de parcă atunci ar fi căzut din nori. Hainele neîncheiate atîrnau de pe el slobode, strînse numai cu brîul, ca și mai înainte, iar chipul lui era ca întotdeauna, doar că pielea îi era ceva mai zbîrcită și tăbăcită de arșița soarelui și biciuiala vîntului. Se uită la ei și zîmbi larg, văzîndu-i așezați împrejurul mesei din timpul prînzului. Wang Lung rămase cu gura căscată, deoarece își uitase cu totul că unchiul său mai este în viață și i se păru că omul din fața lui este un strigoi. Bătrînul său părinte clipi din ochi, uitîndu-se la omul oprit în fața ușii, dar nu-l recunoscu, pînă cînd îl auzi strigînd :

— Bun găsit, frate mai mare și nepoate, cu nepoți ai fratelui meu și cumnată !

Wang Lung se ridică de la masă, dezamăgit în sufletul său, dar încercă să pară cît se poate de curtenitor.

— Bine ai venit unchiule ; dar ia spune, ai mîncat ?

— N-am mîncat, răspunse unchiul său, fără să mai stea la gînduri, dar voi mînca acuma cu voi.

Se așeză deci la masă și după ce apropie de el un castron și bețișoare, își scoase orez, luă o bucată de pește sărat, morcovi și fasolea bătută ce mai era pe masă.

Mînca de parcă ar fi fost hămesit, dar nu scoase nici o vorbă, pînă cînd nu dete gata trei castroane de orez fiert, în timp ce ronțăia zgomotos oasele de pește și boabele de fasole. După ce sfîrși de mîncat, ridică fruntea și le spuse fără înconjur, ca și cînd ar fi fost vorba despre ceva ce i se cuvine :

— Acu 'eu mă duc să mă odihnesc, deoarece de trei nopți n-am mai dormit de loc.

Wang Lung rămase năucit, dar neștiind ce să facă, îl conduse la patul părintelui său ; unchiul ridică pătura și pipăi pînza bună din care era făcută și bumbacul proaspăt și curat cu care era așternută ; se uită la patul de lemn și examină masa frumoasă și scaunul larg pe care Wang Lung le cumpărase pentru odaia părintelui său și zise :

— Am auzit că ești om bogat, dar n-aș fi crezut să fii atît de bogat. Pe urmă se întinse în așternut și-și trase învelitoarea pe umeri, cu toate că era vară și în odaie destul de cald, dar el totuși se întinse ca și cînd ar fi fost la el acasă și adormi, fără să mai zică nimic.

Wang Lung ieși din nou în tindă, înspăimîntat în sufletul său, deoarece știa limpede că-i va fi peste putință să mai scoată pe unchiul său din casă, mai ales acum cînd știa că nepotul său are cu ce să-l hrănească. Wang Lung se gîndi la toate acestea și-și aduse aminte îngrozit și de nevasta unchiului său, căci prevedea că amîndoi se vor cuibări în casa lui și el nu le va putea sta împotrivă.

Așa se și întîmplă. Într-un tîrziu, după ce trecuse de amiază, auzi pe unchiul său că se întinde în așternut și cască zgomotos de trei ori la rînd, pe urmă îl văzu că iese din odaie și, adunîndu-și hainele împrejurul trupului începe să-i spună :

— Acu eu mă duc să-mi aduc nevasta și băiatul. Sîntem trei guri cu totul și într-o casă atît de mare ca a ta, ar fi peste putință să se simtă lipsa hranei pe care o mîncăm și a hainelor sărace cu care ne vom îmbrăca.

Lui Wang Lung nu-i mai rămînea altceva, decît să se învoiască la ceea ce-i spunea unchiul, cu toate că se uită la el întunecat, deoarece ar fi fost mai mare rușinea pentru un om, care are de ajuns și-i mai și prisosește, să alunge din casă pe fratele părintelui său și pe fiul aces-

tuia. Știa că dacă nu s-ar învoi să-i primească, se va face de rușine în fața oamenilor din sat, care acuma îl respectau din pricina bogăției lui, așa că nu îndrăzni să zică nimic. Porunci deci argaților să se mute cu toții în casa cea veche, așa ca odăile din apropierea porții să rămînă goale și în odăile acestea chiar în aceeași seară se mută unchiul său, cu soția și cu fiul său. Wang Lung se simțea cutremurat de furie și furia aceasta îl rodea cu atît mai greu, cu cît trebuia să și-o ascundă în sufletul său și să răspundă cu zîmbete și vorbe de bunăvenire rudelor sale. Stăpînirea aceasta a nemulțumirii lui i se păru grea, mai ales după ce văzu obrazul bucălat și gras al soției unchiului său și chipul viclean și lipsit de rușine al fiului acestuia, pe care de cîte ori îl vedea, parcă-l mînca ceva în palme să-l plesnească. Trei zile la rînd nu se mai duse în oraș, atît de adînc îl răscolise nemulțumirea pe care i-o pricinuise sosirea lor.

Dar după ce se mai obișnui cu nenorocirea care dase peste el și O-lan îi spuse : „Încetează de a te mai frămînta, căci acesta este un neajuns pe care trebuie să-l duci", și după ce văzu că unchiul său, soția și vărul său se poartă destul de cumsecade, în schimbul hranei și ocrotirii pe care le-o da, gîndurile lui începură să întîrzie mult mai stăruitoare la Lotus și-și zise : „Cînd se întîmplă ca o casă să fie plină de cîini turbați, omul trebuie să-și caute liniștea în altă parte".

Frigurile și zbuciumul din adîncul ființei lui începură să-l chinuie și mai înverșunat decît pînă acuma și tot atît de nepotolite.

Dar ceea ce O-lan nu fusese în stare să vadă, din pricina sufletului ei simplu, nu văzuse nici bătrînul său părinte din pricină că era înaintat în vîrstă și nici Ching care-i era prieten, nevasta unchiului lui Wang Lung văzu numaidecît și se uită la cumnată-sa cu ochii plini de răutate și veselie :

— Ascultă, mi se pare că Wang Lung umblă să rupă o floare de undeva. Dar cînd O-lan se uită la ea sfioasă, fără să înțeleagă ce vrea să spună, femeia rîse din nou și adăugă : Va să zică harbuzul trebuie întotdeauna tăiat, ca să-i poți vedea sîmburii, nu-i așa ? În cazul acesta să

vorbim limpede : bărbatul tău e îndrăgostit nebun de altă femeie !

Cuvintele acestea le auzi și Wang Lung, căci femeile stăteau împreună de vorbă în curte, sub fereastra odăii lui, și tocmai se întinsese ca să se odihnească, după noaptea petrecută în oraș. Mintea i se limpezi numaidecît și ascultă mirat la vorbele acestei femei care vedea și ceea ce n-ar fi trebuit să vadă. Glasul ei răgușit își picura vorbele, întocmai ca picăturile grele de ulei, scăpate pe gîtul larg al unui ulcior :

— Uite ce, eu am văzut mulți bărbați, dar cînd se întîmpla ca un bărbat să înceapă să-și netezească părul cu uleiuri, să-și cumpere haine noi și se pomenește așa dintr-o dată, că nu mai poate umbla decît încălțat în papuci de catifea, atunci nu se poate să fie altceva la mijloc, decît o femeie.

I se păru că aude pe O-lan spunînd ceva, dar nu-i putu înțelege vorbele, deoarece glasul soției unchiului său porni din nou :

— Tot așa, să nu-ți închipui, biata de tine, că o femeie poate fi de ajuns unui bărbat, iar dacă se întîmplă ca femeia să fie slăbită de muncă și de robotul pentru el, atunci este mult mai puțin decît de ajuns bărbatului ei. Gîndurile lui aleargă cu atît mai ușor în altă parte, iar tu biata de tine nu pari făcută anume să fii plăcută bărbatului și nu ești cu nimic mai bună decît boul pe care-l înjugă la plug. Cred că ar fi nevrednic de tine să începi să te bocești din pricină că el are bani și-și va cumpăra altă femeie pe care o va aduce în casă, deoarece toți bărbații fac la fel și tot așa ar fi făcut și netrebnicul de bărbatul meu, doar că el în viața lui n-a avut niciodată bani de ajuns, chiar pentru a se hrăni pe sine însuși.

Acestea fură vorbele ei, dar mai spuse și altele. Wang Lung însă sta în așternut și-i fu peste putință să mai audă și altceva, atît era de speriat de ceea ce auzise. În mintea lui se făcu pe neașteptate lumină și înțelese, cum își va putea domoli zbuciumul dorințelor pentru această fată. O va cumpăra și o va aduce în casă, așa că va fi numai a lui și nici un alt bărbat nu va mai putea intra la ea, prin

urmare se va putea așeza la masă și de aici înainte va mînca și va bea fără nici o grijă. Se ridică din așternut și ieșind în curte, făcu semn în mare taină soției unchiului său, apoi ieși pe poartă cu femeia după el, și se opri sub curmalul din apropiere, de unde nu-i putea auzi nimeni ce vor vorbi împreună.

— Am ascultat și am auzit vorbele pe care le-ai spus în curte, și văd că ai dreptate. Am nevoie mai mult decît de o femeie. Dar la urma urmei, ce m-ar putea împiedica să fac ce-mi place, cînd am pămînt de ajuns, pentru ca să ne poată hrăni pe toți ?

Femeia se grăbi să-i răspundă, fără nici un înconjur :

— Adică de ce nu ? Așa fac toți bărbații care au avere. Numai săracul este osîndit să bea dintr-o singură oală.

Acestea fură vorbele pe care i le spuse, căci femeia știa ce va urma după aceea.

— Dar cine va face tîrgul acesta pentru mine și cine îmi va sluji ca mijlocitor, căci nu se cade ca un bărbat să se ducă la o femeie și să-i spună „mută-te în casa mea".

Femeia nu se sfii să-i răspundă :

— Treaba asta s-o lași în seama mea. Spune-mi despre ce femeie este vorba și toate le voi pune la cale, ca tu să fii mulțumit.

Wang Lung începu să-și descarce sufletul cu sfială și împotriva voinței lui, deoarece pînă acuma nu pomenise de numele ei în fața nimănui :

— Este o femeie pe care o cheamă Lotus.

I se părea că toată lumea trebuie să știe cine este Lotus, deși nu trecuseră mai mult decît două luni de vară, de cînd el însuși nici nu bănuia de existența ei. Prin urmare își pierdu răbdarea, cînd auzi că soția unchiului său stăruiește să întrebe :

— Unde stă femeia aceasta ?

— Ce vorbă-i asta ? întrebă el răstit. Unde ai vrea să stea, decît în localul ceainărici cea mare, din ulița mare a orașului ?

— Localul acela căruia i se zice Casa Florilor ?

— Care altul crezi că ar putea fi ?

Femeia rămase pe gînduri, strîngîndu-și între degete buza țuguiată, pe urmă răspunse cu îndoială :

— Nu cunosc pe nimeni în localul acela. Va trebui să găsesc mijlocul de apropiere. Cine este stăpîna acestei fete ?

Cînd îi pomeni de Cucu, femeia care fusese roabă în Casa cea Mare, cumnată-sa începu să rîdă și adăugă :

— Ooo, va să zică ea este ! Care va să zică după ce într-o noapte Bătrînul Stăpîn a murit în patul ei, s-a apucat de meseria asta. De, nu m-aș mira deloc să continuie tot așa, pînă la sfîrșitul vieții.

Începu să rîdă, chicotind cu glasul înecat și-i spuse fără înconjur :

— Va să zică asta este ! Nu va fi greu deloc, crede-mă. E cît se poate de simplu. Femeia asta, crede-mă, ar fi în stare să facă orice, chiar să mute munții din loc, numai să vadă că-i pui arginți în palmă.

Auzind vorbele ei, Wang Lung își simți gura uscată și limba ca o iască, și cu mare greutate reuși să îngîne :

— Prin urmare dă-i argint ! Argint și aur ! Orice preț, chiar cel al pămînturilor mele !

Pentru Wang Lung începu acuma o frămîntare stranie și cu totul nouă a dragostei ce-l chinuia, dar nu vru să mai treacă pe la localul din oraș, pînă cînd afacerea pusă la cale va fi terminată, căci își zicea : „Dacă se va întîmpla să nu vină în casa mea și nu se va învoi să fie numai a mea, nu mai trec pe acolo nici dacă m-ar tăia bucățele".

Dar cînd pronunță cuvintele „dacă nu va vrea să vină", simți că de spaimă inima a încetat să-i mai bată și alerga mereu la nevasta unchiului său, ca să-i spună :

— Ascultă, nimeni nu-și zăvorăște poarta, cînd nu are parale. Și-i repeta mereu : I-ai spus lui Cucu că eu am argint și aur cît îmi poftește inima ? sau : Spune fetei că la mine în casă nu va trebui să lucreze nimica, ci va umbla îmbrăcată numai în haine de mătase și dacă va vrea, va putea mînca în fiecare zi aripi de rechin.

În cele din urmă mătușa lui cea grasă își pierdu răbdarea și se zbîrși la el, măsurîndu-l cu ochii negri și întunecați :

— Ajunge, nu-mi mai împuia capul ! Ce crezi că eu sînt proastă sau mi se întîmplă pentru întîia oară să

încurc pe un bărbat cu o femeie ? Lasă-mă în pace și toate vor ieși așa cum am plănuit. Ceea ce-mi spui tu, i-am spus și eu de nenumărate ori.

Prin urmare nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să-și frămînte mîinile și să se gîndească cam ce fel ar vrea Lotus să fie casa lui, așa că se ținea de capul lui O-lan, punînd-o să scuture, să măture și să spele, să schimbe locul meselor și scaunelor, încît biata femeie părea pe zi ce trecea tot mai speriată, deoarece acuma presimțea, deși nu zicea niciodată nimic, ce o așteaptă.

Lui Wang Lung îi era peste putință să-și închipuie că de aci înainte va mai dormi în aceeași odaie cu soția lui, de aceea se gîndi că avînd două femei în casă, va trebui să aibă mai multe odăi decît pînă acuma și o curte deosebită, unde să-și ascundă dragostea și să poată trăi despărțit de oamenii casei. Prin urmare în timpul cît nevasta unchiului său punea lucrurile la cale, el își chemă argații și le porunci să facă o curte nouă, iar în curtea aceasta o casă cu o odaie mare și alte două mai mici pe fiecare parte. Oamenii se uitară la el mirați, dar nu îndrăzniră să-l întrebe nimic și nici el nu le spuse ce are de gînd, și reuși să se stăpînească atît de bine, încît nu pomeni nimic nici chiar lui Ching despre gîndurile care-l munceau. Argații aduseră lutul din țarină și după ce-l frămîntară, bătură pereții casei cele noi, iar Wang Lung plecă în oraș, să cumpere șindrilă pentru acoperiș.

După ce casa fu terminată și podmolul odăilor bătut, cumpără cărămizi și cu acestea oamenii pardosiră cele trei odăi pentru Lotus. Pe urmă cumpără pînză roșie, ca să facă draperii în fața ușilor și perdele, o masă nouă și două scaune sculptate pe care le așeză pe fiecare parte a mesei, două suluri de mătase pe care erau zugrăvite peisaje cu dealuri și păraie, iar aceste suluri le spînzură pe peretele din dosul mesei.

Mai cumpără o cutioară de lac cu capac și în aceasta îi puse prăjituri cu anis și plăcinte cu osînză, apoi o așeză în mijlocul mesei. Mai cumpără un pat mare sculptat care părea destul de mare pentru a umple o odaie mai mică, și perdele înflorite pe care le atîrnă împrejurul patului. Dar la toate aceste pregătiri îi fu rușine să ceară

ajutorul lui O-lan, așa că pe înserate venea soția unchiului său, ca să așeze perdelele și să îndeplinească treburile pentru care un bărbat era prea neîndemînatic.

Pregătirile se terminaseră și nu mai avea ce face, dar trecuse o lună încheiată și afacerea lăsată în seama soției unchiului său, încă nu fusese dusă la sfîrșit. Astfel Wang Lung rătăcea numai singur prin curtea cea nouă făcută pentru Lotus și se gîndi ca în mijlocul ei să facă și o dulbină. Prin urmare chemă un argat și acesta săpă dulbina și o zidi cu lespezi pe dinăuntru, iar el se duse în oraș și cumpără cinci peștișori de aur pe care-i băgă în apa dulbinei. După ce termină și cu asta, nu-i mai rămase nimic de făcut, așa că începu din nou așteptarea zbuciumată de frigurile nerăbdării.

În timpul acesta nu vorbea cu nimeni, decît cel mult se răstea la copii, cînd îi vedea că sînt cu nasul murdar, sau zbiera la O-lan, că umblă de trei zile și mai bine nepieptănată, așa că femeia începu să plîngă, cum n-o văzuse încă plîngînd nici pe vremea cînd muream de foame și nici înainte de aceea. Prin urmare se răsti din nou la ea :

— Ce este femeie ? Nu se poate ca bărbatul tău să-ți spună să-ți piepteni coama aceea de cal, fără să te bocești în felul acesta ?

Dar ea nu-i răspunse ci se mulțumi să geamă și să repete de cîteva ori la rînd :

— Eu ți-am născut feciori... eu ți-am născut feciori...

Wang tăcu și se simți cuprinsă în sufletul său pentru vorbele ce i le spusese, așa că plecă, murmurînd ceva neînțeles. Adevărul era că în fața legii nu avea nici un temei de ponos împotriva soției lui, deoarece ea îi născuse trei feciori voinici care erau toți în viață, prin urmare purtarea lui de acum se datora numai poftelor lui nestăpînite.

Astfel trecu vremea, pînă cînd într-o zi veni soția unchiului său și-i spuse :

— Afacerea s-a făcut. Femeia aceea care ține locul celui care este stăpînul ceainăriei, s-a învoit să încheie

tîrgul, dacă-i vei număra o sută de arginți în palmă, iar fata va veni în casa ta, dacă-i vei da cercei de jad și un inel de jad și unul de aur, două rînduri de haine de satin și două rînduri de haine de mătase, o duzină de papuci și două învelitori de mătase pentru pat.

Din tot ce-i spunea femeia, Wang Lung nu auzi decît că „afacerea s-a făcut..." și strigă mulțumit :

— Așa să faci... așa să faci... și intrînd în casă, aduse argintul și-l vărsă în palma mătușii sale, dar pe ascuns, căci n-ar fi vrut ca ceilalți să afle cum se duce recolta atîtor ani de zile, iar soției unchiului său îi spuse : Ia și pentru tine zece bani de argint.

Femeia își repezi capul pe spate, prefăcîndu-se că nu primește, și-i răspunse în șoaptă, ca și cînd nici n-ar fi vrut să audă de așa ceva :

— Nu, nu se poate așa ceva. Noi sîntem o singură familie, iar tu ești fiul meu și eu sînt mama ta, ori fapta pe care am făcut-o, e numai pentru tine, nu pentru bani.

Dar Wang Lung băgă de seamă că în timpul acestei codeli femeia repezise mîna spre el cu palma întinsă, așa că-i numără arginții și se gîndi că și banii aceștia sînt bine și cu folos cheltuiți.

Pe urmă se duse și cumpără carne de porc și carne de vacă, pești mădarini și mlădițe tinere de bambus, castane și o fărîmă de cuib de pasăre din miazăzi, pentru supă, aripi uscate de rechin și tot felul de bunătăți pe care le știa el, pe urmă așteptă — dacă așteptare se putea numi frămîntarea pe care o simțea acuma în toată ființa lui și-l făcea să se perpelească cum s-ar perpeli pe jăratic.

În timpul unei zile luminoase și pline de zăpușeală, din a opta lună care cade la sfîrșitul verii, femeia sosi la casa lui. Wang Lung o văzu de departe cum se apropie. Venea cu o litieră de bambus pe care o duceau cîțiva bărbați pe umeri și o văzu cum se leagănă în lungul potecii înguste ce șerpuia printre holde, dar pe urma litierii văzu că vine și Cucu. Își simți sufletul încremenit de spaimă și se gîndi : „Pe cine-mi aduc eu în casă!"

Fără să-şi poată da limpede seamă de ceea ce face, intră repede în odaia unde ani de-a-rîndul dormise împreună cu soţia lui şi închizînd uşa, rămase în mijlocul întunericului, chinuit de îndoieli, pînă cînd auzi glasul unchiului său care-l striga, să iasă afară din casă, deoarece s-au oprit oameni străini în faţa porţii.

Ieşi din casă mirat, ca şi cînd n-ar fi văzut niciodată pe fata aceasta, şi se apropie cu capul în piept, umblînd încet şi uitîndu-se în dreapta şi în stînga, fără să îndrăznească să se uite la ele. Dar Cucu strigă veselă :

— Crede-mă, n-aş fi crezut niciodată că vom face astfel de afaceri împreună !

Pe urmă o văzu că se apropie de litiera pe care oamenii o lăsaseră de pe umeri şi ferind perdeaua la o parte, plesni din limbă şi strigă :

— Coboară Floarea mea de Lotus, căci aceasta este casa ta şi aceasta va fi stăpînul tău, de astăzi înainte.

Wang Lung îşi simţi inima strîngîndu-i-se în piept de ruşine, căci văzu obrazele oamenilor care aduseseră litiera, încreţite de spasmele rîsului stăpînit şi îşi zise :

„Aceştia sînt nişte netrebnici din oraş, cu care nu face să stea de vorbă un om ca mine", dar era supărat, din pricină că-şi simţea obrazul aprins de năvala sîngelui, aşă că nu scoase nici o vorbă.

Pe urmă perdeaua se ridică în faţa lui şi înainte de a-şi putea da seama de ceea ce se întîmplă, o văzu aşezată în umbra scaunului din litieră, cu obrazul văpsit şi rece ca un crin : aceasta era Lotus. Îşi uită de toate, pînă şi de supărarea împotriva netrebnicilor acestora de la oraş care se uitau la el rînjind şi nu-şi mai aduse aminte decît de femeia aceasta pe care o cumpărase şi care era acuma a lui, care venise la el în casă pentru totdeauna, aşa că rămase încremenit şi tremurînd, văzînd-o că se ridică de pe scaun, plină de graţie, întocmai ca o floare înfiorată de vînt. Uitîndu-se aşa, fără să-şi poată desprinde ochii de pe ea, o văzu că apucă pe Cucu de mînă şi coboară din litieră, cu capul plecat şi pleoapele coborîte, legănîndu-se pe picioruşele fine şi sprijinindu-se de ea. Cînd trecu pe lîngă el, nu-i spuse nimic, ci întrebă pe Cucu în şoaptă :

— Unde este apartamentul meu ?

În clipa aceasta apăru și soția unchiului său care se apropie de ea și sprijinită pe umerii lor, intrară toate trei în curte și de aci în casa cea nouă pe care Wang Lung o clădise pentru ea. Dintre toți oamenii casei lui Wang Lung, nu o văzu nimeni trecînd, deoarece pe argați îi trimisese la lucru, împreună cu Ching, într-un partal foarte depărtat al țarinei lui ; O-lan plecase de acasă, fără să-i spună unde se duce și luase și cei doi copii mai mici cu ea ; cei doi feciori ai lui erau la școală, iar bătrînul dormea la soare, cu spatele sprijinit de peretele casei ; cît despre fata lui cea mai mare, ea nu vedea niciodată pe cei care intrau sau plecau și nu cunoștea pe nimeni, decît pe tatăl și pe mama ei. Dar după ce Lotus intră în casă, Cucu trase perdelele de la intrare.

Puțin după aceea din casă ieși soția unchiului său și se apropie de el, zîmbind șireată, apoi își scutură mîinile, ca și cînd ar fi vrut să scape de ceva ce se lipise de ele și-i spuse :

— E îmbîcsită de mirosul parfumului și a sulimanurilor. Miroase ca o adevărată desfrînată. Pe urmă adăugă cu și mai multă răutate : Ascultă nepoate, fata asta nu este atît de tînără cum arată. Cred că aș putea spune fără păcat, că dacă n-ar fi fost la vîrsta cînd foarte curînd bărbatul încetează să se mai uite la o femeie, nici cerceii de jad, nici inelele de aur și nici mătăsurile și satinurile nu ar fi putut-o ispiti să intre în casa unui plugar, fie el oricît de bogat. Apoi văzînd că Wang Lung se întunecă la față, auzind-o că vorbește în felul acesta, se grăbi să adauge : Dar frumoasă este, în viața mea n-am mai văzut o femeie atît de frumoasă, așa că pentru tine va fi întocmai ca cele opt feluri de orez îndulcit de la ospețe, după atîția ani pe care i-ai petrecut cu roaba ciolănoasă din Casa Familiei Hwang.

Wang Lung însă nu-i răspunse nimic ci alerga de colo-pînă colo prin casă și asculta, fără să-și poată găsi astîmpăr. Într-un tîrziu îndrăzni să ridice draperia roșie de la intrarea casei pe care o clădise pentru Lotus, și de aci intră în odaia plină de umbră, unde stătu lîngă ea toată ziua, pînă pe înserat.

În timpul acesta O-lan nu se apropie de casă. Cînd se crăpase de ziuă, se ridicase din așternut și desprinzînd o sapă de sub streașina casei, își luă copiii și după ce înveli ceva de mîncare într-o foaie de varză, ieși în țarină și nu se mai întoarse. Dar după ce se lăsă înserarea, se întoarse și ea, tăcută și cu hainele pline de urme de pămînt, frîntă de trudă și arsă de soare, iar copiii veneau tăcuți după ea ; dar nu vorbi cu nimeni ci intră în bucătărie, unde pregăti de mîncare și-o aduse la masă, cum făcea întotdeauna, apoi strigă moșneagul și-i puse bețișoarele în mînă ; după ce dete de mîncare și bietei care sta toată ziua la soare în curte, mîncă și ea ceva, împreună cu cei doi copii. Cînd toți ai casei adormiseră de mult, Wang Lung mai întîrzie la masă, legănat de visurile lui și în timpul acesta ea se spălă, cum făcea întotdeauna înainte de culcare, apoi intră în odaia ei și se culcă singură.

Acesta era timpul cînd Wang Lung își hrănea trupul și sufletul cu dragostea lui cea nouă. Intra în fiecare zi în odaia unde Lotus sta lungită în pat și se așeza alături de ea și-i asculta gînguritul. În timpul zilelor acestora calde de început de toamnă, ea nu ieșea niciodată din casă, ci sta întinsă și Cucu venea de-i spăla trupul cu apă călduțică, îi freca membrele cu uleiuri și parfumuri și o pieptăna. Lotus stăruise ca femeia aceasta să rămînă cu ea și să o slujească ; pentru treaba asta o plătea destul de bine, așa că Cucu era mai mulțumită să slujească pe una singură, în loc să slujească zece femei deodată, dar afară de asta, ea și stăpîna ei, Lotus, trăiau despărțite de ceilalți oameni ai curții, în casa cea nouă pe care le-o făcuse Wang Lung.

Fata își petrecea toată ziua în răcoarea odăii ei pline de umbră și ciugulea tot felul de dulciuri și fructe, fără să se îmbrace în altceva, decît în haine ușoare de mătase verde, o tunică strînsă pe trup și niște pantaloni largi. Așa o găsea Wang Lung întotdeauna cînd venea la ea, să-și astîmpere foamea și setea de dragoste.

Cînd soarele începea să coboare spre asfințit, îl scotea încetișor din odaie și venea Cucu să o îmbăieze din nou și să o frece cu parfumuri, apoi îi schimba hainele, îmbrăcînd-o pe dedesubt cu mătase albă, iar pe deasupra cu haine de mătase în culoarea florilor de piersic, cele pe

care i le cumpărase Wang Lung, apoi o încălța în papuci brodați și fata ieșea să se plimbe prin curte, oprindu-se în fața dulbinei, unde urmărea cum zburdă cei cinci peștișori de aur, iar Wang Lung sta și se uita la minunea aceasta care acuma era a lui. Fata umbla nesigură pe picioarele mici ca de păpușă, iar lui i se părea că în toată lumea aceasta nu se poate să fie o frumusețe mai desăvîrșită, decît piciorușele ei și mîinile mlădioase care se zbăteau fără încetare.

Tocmai de aceea foamea și setea lui de dragoste se ospăta îndelung, și acuma se simțea împăcat cu el însuși,

CAPITOLUL XXI

Ar fi fost peste putință ca sosirea lui Lotus și a slujitoarei ei Cucu, în casa lui Wang Lung să poată trece nebăgată în seamă și fără să pricinuiască anumite nemulțumiri, deoarece nu se poate să fie liniște în casa sub acoperișul căreia se găsesc mai multe femei dintr-odată. Wang Lung însă nu se gîndise la această posibilitate. Dar cu toate că vedea privirile întunecate ale lui O-lan și auzea vorbele cu două înțelesuri ale lui Cucu, prin urmare înțelegea că ceva nu este așa cum ar trebui să fie, nu vru să ia nimic în seamă și toate gîndurile lui erau îndreptate numai spre mulțumirea dorințelor lui.

Dar pe măsură ce zilele se făceau nopți și nopțile se luminau de geana zorilor, Wang Lung începu să-și dea seamă că soarele răsare și acum în fiecare dimineață, cu toate că femeia aceasta cu numele Lotus era lîngă el, și că luna apărea și ea pe cer la vremea ei, iar femeia aceasta era mereu lîngă el și putea întinde mîna după ea, cînd poftea, dar setea lui de dragoste începuse să se mai potolească, așa că vedea și lucruri pe care înainte de asta nu le văzuse.

Înainte de toate băgă de seamă că între O-lan și Cucu s-au iscat oarecare neînțelegeri. Lucrul acesta i se păru foarte de mirare, deoarece el își închipuise că O-lan va urî în mod firesc pe Lotus, mai ales că el auzise adeseori despre astfel de întîmplări și unele femei chiar se spînzurau cu frînghia de cîte o grindă, cînd bărbatul își

aducea femeie străină în casă, iar altele deveneau cicăli-toare și nesuferite, așa că viața ajungea adevărat chin ; tocmai din pricina asta fu foarte mulmuțit că O-lan este o femeie liniștită, căci în felul acesta era peste putință să se certe cu el și să-l ocărască. Dar cu toate acestea nu îndrăznea să-și închipuie că ea va suporta cu răbdare prezența lui Lotus și nici că-și va descărca toată supărarea împotriva lui Cucu.

Wang Lung nu se gîndise pînă acuma decît la Lotus și cînd o auzise că-l roagă :

— Lasă-mă să iau femeia aceasta cu mine, ca să mă slujească, căci nu am pe nimeni în lume ; părintele și mama mea au murit pe vremea cînd eu încă nu puteam umbla în picioare și unchiul meu m-a vîndut, îndată ce a crezut că sînt destul de drăguță pentru viața aceasta ce mi-a fost hărăzită, așa că acum n-am pe nimeni.

Vorbele acestea i le spusese cu ochii plini de lacrimile grele care erau întotdeauna gata să-i izvorască dintre pleoape și să-i lucească în gene, așa că Wang Lung n-ar fi putut să i se împotrivească, dacă i se întîmpla să ridice ochii înlăcrimați spre el. Afară de asta era adevărat că ea n-ar fi avut pe nimeni să o slujească și ar fi stat singură în casă, și tot atît de adevărat era că ar fi fost peste putință să ceri lui O-lan să slujească ca pe această femeie, dar nici să vorbească nici să țină socoteală de prezența ei în casă. Prin urmare nu avea pe nimeni, decît pe unchiul lui Lotus, dar simțea o slăbiciune de la stomac, gîndindu-se că omul acesta va putea să stea toată ziua lîngă ea, să-și bage nasul în toate și să vorbească despre el, așa că prezența lui Cucu era tot atît de binevenită ca și a oricărei alte femei, deși el nu cunoștea pe nici una, ca să o poată chema în casă.

Dar cînd văzu pe Cucu, O-lan fu cuprinsă de o furie atît de năpraznică și fără hotar, cum Wang Lung nu-și închipuise niciodată că ar putea să existe și nici să se ascundă în sufletul soției lui. Cucu ar fi fost gata să se împrietenească numaidecît cu O-lan, mai ales că simbria și-o primea din mîna lui Wang Lung, cu toate că în Casa cea Mare ea fusese roabă, dar în camera stăpînului, pe cînd O-lan nu fusese decît roabă la bucătărie, împreună cu multe altele de seama ei. Totuși cînd întîlni

pe O-lan în curte, ieși în calea ei și încercă să-i spună cu vorbă dulce :

— Ia te uită, vechea mea prietenă, ne-am întîlnit din nou în aceeași casă, dar acuma ești stăpînă și prima soție — cum se schimbă lucrurile în viața asta !

O-lan însă se uită la ea fără să răspundă nimic și nici după ce-și dete seama cine este, nu-i răspunse, ci lăsă cana de apă ce o ducea pe umăr și intră în tindă, unde Wang Lung sta întotdeauna, după ce ieșea din odaia lui Lotus, și-i spuse fără înconjur :

— Ce caută roaba aceasta în casa noastră ?

Wang Lung se simți foarte rușinat de vorbele ei. Ar fi vrut să-i poată răspunde întunecat, cum s-ar fi căzut să răspundă stăpînul într-o astfel de împrejurare : „Ascultă, cred că aici sînt în casa mea și cînd poruncesc ca cineva să intre în casă, atunci poate intra, și tu cu ce drept ai venit la mine să mă întrebi ?“ Îi era însă peste putință să-i răspundă în felul acesta, deoarece se simțea rușinat cînd o vedea în fața lui, dar simțul acesta al rușinii îl revolta, căci se gîndea că n-avea pricină să se rușineze în fața ei, deoarece nu făcuse nimic ce n-ar fi făcut orice bărbat care are destul argint și-i mai și prisosește.

Totuși nu fu în stare să-i răspundă nimic ci începu să se frămînte pe scaun, prefăcîndu-se că-și caută luleaua, și începu să se scotocească prin buzunarele hainelor și în chimir. Dar O-lan se înfipse zdravăn în fața lui, cu picioarele ei uriașe, iar cînd văzu că bărbatul ei nu-i răspunde nimic, mai repetă o dată întrebarea, cu aceeași îndărătnicie ca și la început :

— Ce caută roaba aceasta în casa noastră ?

Wang Lung băgă de seamă că va trebui să-i răspundă ceva, și îngînă cu sfială :

— Ce te privește pe tine așa ceva ?

Dar O-lan adăugă :

— Ascultă, toată tinerețea mea în Casa aceea Mare, i-am îndurat fumurile, cînd o vedeam că intră cel puțin de zece ori pe zi în bucătărie și strigă : „ceaiul pentru stăpînul“ — „hrana pentru stăpînul“ dar pentru ea întotdeauna una era prea fierbinte, cealaltă prea caldă, mîncarea prost pregătită, ea prea urîtă și prea înceată, sau prea cutare și prea cutare...

Wang Lung însă nu-i răspunse nici de astă dată, căci nu știa ce să-i răspundă.

O-lan mai aștepta o vreme, dar cînd văzu că el tot nu-i răspunde, lacrimile fierbinți începură să-i izvorască nestăpînite de sub pleoape, deși se străduia din toate puterile să și le stăpînească, pe urmă își ridică colțul șorțului albastru cu care era încinsă și-și șterse ochii, apoi oftă :

— Pentru mine este o mare amărăciune, să văd că astfel de lucruri se întîmplă chiar în casa mea, mai ales că eu nu am mamă și nici pe nimeni la care m-aș putea duce.

Dar după ce văzu că Wang Lung nu-i răspunde nici de astă dată, ci stă liniștit pe scaun și-și aprinde luleaua, fără să zică nimic, se uită la el cu ochii aceia îndureraţi și triști, ca de animal care nu e în stare să vorbească, apoi se întoarse încetișor și-și pipăi drumul spre ușă, întinzînd mîinile ca să găsească zăvorul, căci lacrimile îi tăiaseră vederea.

Wang Lung se uită după ea cum se duce și se simți mulțumit că poate sta singur, dar cu toate acestea se simțea rușinat, și era revoltat din pricina acestui sentiment de rușine din sufletul său, așa că strigă cu glas tare, ca și cînd s-ar fi certat cu cineva :

— La urma urmelor ceilalți bărbați fac la fel ca mine și eu am fost destul de bun față de ea, deși alți bărbați sînt mult mai răi decît mine. Iar la urmă de tot își zise, că O-lan va trebui să se împace cu situația aceasta.

Dar O-lan nu era femeia care să se împace atît de ușor, așa că își continuă lupta începută, în felul ei fără vorbe. Dimineața încălzea apă și ducea un castron bătrînului, iar lui Wang Lung, dacă se întîmpla să nu fie în cealaltă curte, îi ducea un castron de ceai, iar cînd venea Cucu să ia apa caldă pentru stăpîna ei, găsea căldarea goală și oricît ar fi strigat de tare, ar fi fost peste putință să primească vreun răspuns de la O-lan. Prin urmare nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să încălzească singură apa de care avea nevoie stăpîna ei, dacă voia să-i ducă. Dacă trebuia pregătit cîrul pentru prînz și ceaunul era ocupat de O-lan care-și vedea de treburile

ei, fără să răspundă nimic la scincelile lui Cucu care striga cît o lua gura :

— Cum se poate să las pe delicata mea stăpînă să aștepte însetată în pat în fiecare dimineață ?

O-lan însă nici nu voia să audă ; sucea iarba șumuiog și o băga în sobă sub oalele puse la foc, căutînd ca fiecare frunză să dea cît mai multă flacără, cum făcea și odinioară, căci o frunză avea mare preț în timpul cît pregătea de mîncare. Cucu se duse la Wang Lung cu ponos, iar el se supără din pricină că ibovnica lui sufere astfel de neajunsuri, de aceea intră la O-lan și începu să strige la ea :

— Nu s-ar putea ca dimineața să pui mai multă apă la încălzit ?

Dar femeia îi răspunse cu chipul mai întunecat decît pînă acuma :

— Cred că am cel puțin atîta drept în casa aceasta, ca să nu fiu roaba roabelor !

Wang Lung se înfurie din cale afară, cînd auzi vorbele ei și punîndu-i mîna pe umăr o scutură și strigă :

— Nu te face mai proastă decît ești cu adevărat. Nu e vorba de slujnică ci de stăpîna ei.

Dar O-lan nu se sinchisi de violența gestului său ci se uită în ochii lui și-i răspunse :

— Va să zică ei i-ai dat cele două mărgăritare ale mele !

Mîna îi scăpă de pe umărul soției sale și simți că i-a pierit glasul și supărarea i s-a destrămat ca un fum, așa că plecă de lîngă ea rușinat și se duse la Cucu de-i spuse :

— Vom face o plită nouă și vom mai clădi o bucătărie. Prima soție nu se pricepe la pregătirea bucatelor delicate pe care trupul de floare al celeilalte le dorește și care îți fac și ție plăcere. Prin urmare de aici înainte la bucătăria aceasta vei putea găti tot ce poftești.

Astfel porunci argaților să clădească o mică încăpere pentru bucătărie, cu o vatră de lut și cumpără o căldare nouă. Cucu se simțea foarte mulțumită, din pricină că-i spusese : „...vei putea găti tot ce poftești".

Wang Lung își zise că în felul acesta situația s-a limpezit și între femeile din casă s-a statornicit liniștea și se va putea bucura de dragostea lui. I se păru din nou că niciodată nu se va mai putea sătura de Lotus și de felul

în care sta în fața lui, cu pleoapele coborîte sau de risul șăgalnic ce-i clipea în luminile ochilor negri, cînd se uita la el.

Dar la urmă de tot afacerea asta cu bucătăria cea nouă deveni pentru el un ghimpe care-i intra tot mai adînc în trup, deoarece Cucu se ducea în fiecare zi la oraș și cumpăra tot felul de trufandale scumpe, aduse din orașele din miazăzi. Erau lucruri de care el nu auzise pomenindu-se în viața lui : alune aromate, și miere de curmale, plăcinte stranii, din făină de orez, nuci și zahăr de candelă, calcan de mare și tot felul de ciudățenii. Toate acestea costau mai multe parale decît ar fi fost el dispus să cheltuiască, dar în orice caz nu puteau să coste atît cît spunea Cucu, și cu toate acestea nu îndrăznea să-i spună : „Ai început să rupi carnea de pe mine", căci se temea de supărarea ei și se gîndea că Lotus se va simți jignită, așa că nu-i mai rămînea altceva de făcut, decît să bage mîna în chimir și să scoată banii. Toate acestea erau ghimpi în trupul lui și din pricină că nu avea pe nimeni căruia s-ar fi putut plînge, ghimpele începu să-i intre tot mai adînc în carne și astfel reuși să-i mai răcorească puțin pojarul dragostei față de Lotus.

Dar afară de acestea mai era și alt ghimpe mai mic, care răsări din cel dintîi, și ghimpele acesta i se înfipse în carne din pricina soției unchiului său căreia îi plăcea mîncarea bună și apărea de multe ori în curtea interioară, tocmai în vremea prînzului, ca apoi să înceapă să intre și să iasă ca la ea acasă, așa că Wang Lung nu se putea simți mulțumit, cînd văzu că din toți ai casei Lotus își alesese tocmai pe femeia aceasta ca să-i fie prietenă. Cele trei femei mîncau și se veseleau în curtea interioară, clevetcau și șușoteau fără încetare, rîzînd mulțumit, căci Lotus găsise ceva la soția unchiului său care să-i placă, așa că se simțeau foarte bine toate trei împreună, dar lui Wang Lung nu se putea ca lucrurile acestea să-i fie pe plac.

Cu toate acestea n-avea ce face, căci într-un rînd cînd încercă să o necăjească, spunîndu-i cu glasul blînd :

— Ascultă Lotus, floarea mea, nu-ți risipi drăgălășeniile cu o scoabă bătrînă și grasă, ca femeia aceasta. De acestea am eu nevoie, pentru potolirea dorului din sufletul meu, mai ales că ea este o femeie vicleană și

fățarnică, și nu-mi face plăcere să o văd că stă nemișcată lîngă tine, de dimineața pînă seara.

Lotus însă îi răspunse nemulțumită, țuguindu-și buzele și întorcîndu-și capul în altă parte.

— Uite ce, eu nu am pe nimeni afară de tine ; n-am nici prieteni și sînt obișnuită să trăiesc în mijlocul unei case care răsună de veselie, ori în casa aceasta a ta nu este nimeni, afară de prima ta soție care nu mă poate suferi și de copiii tăi care pentru mine sînt adevărată pacoste, așa că sînt osîndită să stau toată ziua singură.

După ce-i spuse aceste cuvinte, fata începu să întrebuințeze împotriva lui toate armele vicleșugului și în noaptea aceea nu-l îngădui să intre în camera ei ci îl prinse să se tînguiască în gura mare :

— Tu nu mă iubești, căci văd că nu ții cîtuși de puțin ca eu să fiu fericită.

Wang Lung se simți cuprins de sfială și spaimă, așa că se supuse dorințelor ei și-i păru rău de cuvintele pe care i le spusese :

— Bine, va fi așa cum vei vrea tu, și întotdeauna !

Astfel fata se învoi să-l ierte, iar el nu mai îndrăzni să i se împotrivească la nimic ce ar fi vrut să facă, așa că după aceea, cînd se întîmpla să vină la ea și o găsea bînd ceai sau mîncînd dulciuri împreună cu soția unchiului său, Lotus îl făcea să aștepte și nu-i da nici o atenție ; Wang Lung pleca supărat, căci vedea că ei nu-i face plăcere să vină la ea, cînd era împreună cu femeia aceasta, astfel că dragostea lui începu să se mai domolească, deși la început nici el nu-și da seamă de amănuntul acesta.

Se simțea și mai nemulțumit cînd vedea că soția unchiului său mînca din bucatele scumpe, cumpărate pentru Lotus și se îngrășa pe zi ce trecea tot mai mult,, dar nu putea spune nimic, deoarece soția unchiului său era femeie deșteaptă și foarte curtenitoare față de el și de cîte ori îl vedea, îi ieșea în cale cu vorbe de lingușire, iar cînd intra în casă și ea era de față, se ridica numaidecît în picioare.

Prin urmare dragostea lui pentru Lotus nu mai era atît de deplină și desăvîrșită ca la început și nu-i mai stăpînea în întregime poftele sufletului și ale trupului. Această dragoste fusese sfîșiată de micile nemulțumiri care i se părcau cu atît mai greu de suportat, cu cît nu

avea nici o putere să le înlăture și nu se mai putea duce nici la O-lan să-și descarce sufletul în fața ei, deoarece acum viața pe care o duceau ei doi era cu desăvîrșire despărțită.

Așa că întocmai ca un cîmp năpădit de spini și pălămidă, unde este de ajuns o singură rădăcină pentru ca toată țarina să fie înecată de mărăcini, tot așa și Wang Lung avea de suportat o mulțime de nemulțumiri care veniră după cea dintîi. Într-o bună zi tatăl său despre care ai fi crezut că nu mai este în stare să vadă nimic, din pricina vîrstei lui înaintate, se trezi pe neașteptate din picoteala somnului ce-l cuprinsese și începu să se miște, sprijinit în toiagul ce i-l cumpărase Wang Lung în ziua cînd împlinise șaptezeci de ani, și apropiindu-se de poarta acoperită de draperia ce despărțea casa lor de curtea în care se plimba Lotus, o feri la o parte. Bătrînul nu băgase de seamă pînă acuma că aci ar fi o poartă, nu știa nici că au făcut o curte nouă și nici că în casă ar mai fi venit cineva, deoarece Wang Lung nu-i spusese niciodată „mi-am luat o nouă femeie în casă", iar bătrînul era surd și ar fi fost peste putință să poată auzi vorbele lui și nici să înțeleagă ceva nou, la ce el nu s-a gîndit pînă acuma.

Astăzi însă fără nici o pricină anume, se întîmplă să vadă ușa aceasta și apropiindu-se de ea, feri draperia la o parte ; dar se întîmplă ca să fie tocmai ceasul de seară cînd Wang Lung se plimba cu Lotus prin curte și se opriseră alături în fața dulbinei, ca să se uite la peștișorii de aur, dar Wang Lung se uita la Lotus. Cînd bătrînul văzu pe fiul său alături de femeia aceasta tînără și boită, începu să strige cu glasul ascuțit și slăbit de bătrînețe :

— A intrat în casă o desfrînată ! și striga, fără să se mai oprească, deși Wang Lung se repezi spre el, ca să-l liniștească, deoarece se temea să nu se supere Lotus — căci deși era mică și fragedă, începea să strige și să zbiere și să-și frîngă mîinile, cînd se întîmpla să se înfurie — și după ce-l scoase în curtea din afară, încercă să-l domolească, spunîndu-i :

— Liniștește-te tată, căci nu este o desfrînată, ci a doua soție din casă.

Dar bătrînul nu voia să se liniștească de loc, fie că înțelegea, fie că nu înțelegea ce-i spune fiul său, ci continuă să strige cît îl lua gura : „În casa noastră este o

desfrînată !" și după ce băgă de seamă că Wang Lung s-ar oprit alături de el, adăugă : „Eu am avut o singură femeie și tatăl meu tot o femeie a avut și am plugărit amîndoi pămîntul pe care l-am avut". Apoi după ce mai trecu o bucată de vreme, începu din nou să strige : „Așa este, cum îți spun eu, în casa noastră a intrat o desfrînată !"

Astfel bătrînul se trezi din adîncul somnolenței pricinuite de vîrstă, cu o pornire de ură neîmpăcată împotriva lui Lotus. Din cînd în cînd se ridica din locul său unde sta cuibărit la soare și apropiindu-se de poarta curții interioare, ferea draperia la o parte și striga :

— Desfrînato !

Altădată ferea draperia din fața porții și scuipa cu sorbă în curtea ei. Pe urmă aduna pietricele de prin curte și le arunca în dulbina din curtea ei, ca să sperie peștișorii de aur și făcea tot felul de năzbîtii, ca un copil rău năravit, pentru a-și potoli supărarea.

Întîmplarea aceasta pricinui o nouă nemulțumire în casa lui Wang Lung, căci i-ar fi venit greu să ocărască pe părintele său, din pricina purtării lui, dar în același timp se temea și de Lotus, căci era femeie iute de fire și își pierdea foarte ușor cumpătul. Grija aceasta de a împiedica pe părintele său să-i facă supărări, îi era destul de neplăcută și contribui și ea la înrăutățirea lui de acum, că dragostea aceasta era o povară grea pentru un om ca el.

Într-una din zile auzi niște țipete întărîtate din curtea interioară și se duse să vadă ce este, căci i se păru că ar fi glasul lui Lotus ; se repezi deci numaidecît să vadă ce este și găsi pe cei doi copii mai mici ai săi, fetița și băiatul care erau gemeni, ținînd de mînă pe sora lor cea mută pe care o aduseseră cu ei în curtea aceasta. Cei patru copii ai lui Wang erau nerăbdători să vadă și ei pe doamna aceasta care trăia în curtea interioară, dar cei doi mai în vîrstă erau destul de cuminți și erau în aceeași vreme sfioși, și nu căutau să o urmărească, deoarece ei știau limpede care este rostul acestei femei în casă și ce legături pot fi între ea și tatăl lor, deși nu vorbeau niciodată despre așa ceva, decît cel mult în taină și cînd erau numai ei singuri. Dar cei doi gemeni ar fi fost peste putință să-și poată mulcomi curiozitatea numai cu șoaptele și vorbele stăpînite ale fraților lor mai mari,

ei încercau în toate felurile să adulmece parfumurile ce se desprindeau din hainele ei şi-şi băgau degetele în castroanele cu mîncarea pe care Cucu le scotea din odaia ei, după ce sfîrşea cu masa.

Lotus se plînsese în mai multe rînduri lui Wang Lung, spunîndu-i că pentru ea copiii aceştia sînt o adevărată pacoste şi-i ceruse să-i oprească de a se mai apropia de ea, ca să nu o mai plictisească mereu cu prezenţa lor. El însă nu putea face aşa ceva, şi-i răspunse mai mult în glumă :

— Draga mea, şi lor le place să vadă un obraz frumos, întocmai cum îi place şi tatălui lor.

Prin urmare nu le spuse altceva, decît îi opri să mai intre în curtea interioară, iar copiii se fereau să intre cînd el era de faţă, dar îndată ce pleca de acasă, începeau să se zbenguie toată ziua, intrînd şi ieşind din curtea oprită. Fata cea mai mare nu ştia nimic despre ceea ce se întîmplă în curtea de dincolo, deoarece ea sta toată ziua singură, la picioarele zidului din curtea exterioară şi se încălzea la soare, jucîndu-se cu fîşia ei de pînză colorată şi boţită.

În ziua cu pricina, cei doi copii mai mari fiind plecaţi la şcoală, celor doi gemeni li se năzări că sora lor cea slabă de minte, ar trebui să vadă şi ea pe doamna din curtea interioară a casei şi luînd-o de mînă, o duseră cu ei, aşa că se opriră toţi trei în faţa lui Lotus care nu văzuse pînă acuma pe fata aceasta care sta şi se uita cu gura căscată la ea. Cînd nenorocita aceasta văzu mătasea strălucitoare din care era făcută tunica lui Lotus şi cerceii verzi de jad pe care-i purta în urechi, simţi că în sufletul ei tresare o bucurie neînţeleasă şi întinzînd mîinile după culorile acestea strălucitoare, începu să rîdă, dar rîsul acesta al ei nu era altceva decît un sunet dogit şi lipsit de înţelegere. Lotus se sperie şi începu să ţipe, pe urmă se înfurie şi începu să alerge de colo pînă colo pe picioarele mici şi nesigure, ameninţînd fata şi strigînd :

— Nu mai stau un ceas în casa aceasta, dacă fata asta se mai apropie de mine ; nu mi-au spus că voi fi obligată să am de a face cu îmţpiţi, căci dacă mi-ar fi spus, n-aş fi venit — să-ţi văd copii tăi nespălaţi, şi îmbrînci băieţaşul care era aproape de ea şi ţinea pe soră-sa de mînă.

Wang Lung care alergase în grabă, să vadă ce s-a întîmplat, simți cum se trezește revolta în sufletul său, căci își iubea copiii, și răspunse supărat :

— Nu vreau să te aud batjocorindu-mi copiii, nici pe tine nici pe altcineva, mai ales pe fetița aceasta nenorocită, căci tu ești femeia care n-a fost în stare să poarte în pîntecele ei pe fiul nici unui bărbat.

Apoi luîndu-și copiii de mînă, le porunci :

— Haide-ți fiule și fetița mea, și de aici înainte să nu mai intrați în curtea acestei femei, căci ea nu vă iubește, ori dacă pe voi nu vă iubește, atunci nu se poate să iubească nici pe tatăl vostru. Iar fetei celei mai mari îi spuse cu multă blîndețe în glas : Iar tu sărăcuța de tine, haide să te duc la locul tău în lumina de soare, și uitîndu-se la ea, îi zîmbi și luînd-o de mînă, o scoase în curtea de afară.

Era foarte supărat din pricină că Lotus îndrăznise să spună acestei fete a lui, că este tîmpită, așa că din nou simți povara durerii pentru acest copil al lui cum îi sîngerează inima, și timp de cîteva zile nu se mai apropie de curtea lui Lotus ci stătu și se jucă împreună cu copiii săi și se duse la oraș unde cumpără acadele pentru fata aceasta slabă de minte și simți o adîncă mulțumire, văzînd-o cu cîtă plăcere morfolește dulciurile acestea lipicioase pe care le ținea în mînă, întocmai ca un copil mic.

Cînd se întoarse iarăși la Lotus, nici unul dintre ei nu aduse vorba despre cele două zile cît nu trecuse pe la ea, dar femeia își dete toată silința să-l împace, iar cînd îl văzu că intră în odaie, soția unchiului său tocmai își bea ceaiul împreună cu ea, Lotus se ridică în picioare și declară :

— Iată a venit stăpînul meu la mine și va trebui să-i fiu supusă și să-i intru în voie, căci aceasta este singura mea plăcere, și rămase în picioare, pînă cînd femeia plecă din casă.

Pe urmă se apropie de Wang Lung și luîndu-l de mînă, i-o duse la obraz și începu să-l mîngîie. Dar el, cu toate că se simțea înfiorat de plăcerea apropierii ei, nu o mai iubea cum o iubise pînă acuma și simțea că-i va fi peste putință să o mai iubească așa cum a iubit-o la început.

Într-o zi, pe la sfîrșitul verii, cînd cerul dimineții era limpede, rece și albastru, ca apa mărilor și un vînt plăcut

începu să adie în largul cîmpurilor, Wang Lung se trezi ca din somn adînc. Ieşi în uşa casei şi se uită în largul holdelor lui. Văzu că apele s-au retras şi ţarinile lucesc, zbicite de vîntul uscat şi razele de soare.

Simţi în adîncul fiinţei lui cum se ridică un glas, mai puternic decît cel trezit de patima dragostei, glasul dorinţei care-l înfrăţea cu ţarina lui. Glasul acesta i se părea mai puternic decît orice chemare pe care o auzise pînă acuma în viaţa lui, şi scoţîndu-şi halatul cu care era îmbrăcat, îşi descălţă papucii de catifea, îşi scoase ciorapii albi şi-şi sumese pantalonii pînă sub genunchi, apoi ieşi în faţa casei, voinic şi tremurînd de nerăbdare şi strigă :

— Unde sînt sapele şi unde este plugul ? Unde aţi pus sămînţa grîului ce-l vom îngropa în brazde ? Haide, prietene Ching — haide, cheamă argaţii — căci vreau să ies şi eu cu voi în ţarină !

CAPITOLUL XXII

Întocmai cum fusese vindecat de scîrba din sufletul său, în ziua cînd se întorsese din oraşul acela depărtat din miazăzi, şi uitase de toate amărăciunile prin care trecuse acolo, tot aşa Wang Lung fu vindecat şi de astă dată de slăbiciunea şi moleşeala dragostei ce-i stăpînise trupul, cînd văzu lutul negru a holdelor lui şi simţi sub tălpile picioarelor huma umedă şi în aer mirosul reavăn al brazdelor întoarse de plug. Striga la argaţi, îndemnîndu-i mai la una mai la alta, aşa că în prima zi de lucru arară o bună bucată de pămînt, în mai multe partale, iar el mergea pe urma plugului, pocnind din bici şi se uita mulţumit la brazda ce se răsturna peste cormană, pe urmă strigă pe Ching şi după ce-i dete coarnele plugului în primire, puse mîna pe sapă şi începu să fărîmiţeze brazdele, măcinîndu-le mărunt, în muşuroaie negre şi umede încă de bogăţia apelor trecute. Treaba aceasta o făcea numai pentru plăcerea ce i-o pricinuia, nu de nevoie ; iar cînd ostenea, se întindea într-un răzor şi dormea liniştit, simţind cum căldura pămîntului se ridică în trupul său şi-l vindecă de toată durerea şi amărăciunea prin care trecuse în timpul din urmă.

Cînd se apropie seara şi soarele începu să coboare spre poala încinsă de pară a cerului fără urmă de nori, se întoarse acasă şi în tot trupul simţea ostenceala muncii

binefăcătoare, iar după ce feri draperia de la intrarea curții interioare, văzu pe Lotus plimbîndu-se, îmbrăcată în hainele ei de mătase. Cînd îl văzu că e plin de humă pe haine, țipă înspăimîntată și începu să tremure, după ce se apropie de ea :

Dar el rîdea mulțumit și apucîndu-i mîna delicată ca un vrej de floare, în palmele mîinilor lui bătucite de coarnele plugului și pline de pămînt, rîse din nou și-i spuse :

— Acum te poți încredința că stăpînul tău nu este altceva decît un plugar și tu ești femeia unui plugar !

Dar Lotus strigă indignată :

— Eu nu sînt femeia unui plugar, dar tu n-ai decît să fii tot ce poftești !

Wang Lung rîdea mereu, apoi se întoarse și plecă de lîngă ea cu sufletul împăcat.

În seara aceasta își mîncă strachina de orez, așa plin de pămînt, cum se întorsese din țarină și chiar înainte de a se duce la culcare, se duse fără plăcere la spălat. În timpul cît se spălă, începu să rîdă, căci își aduse aminte că acum nu se spăla pentru a se duce la o femeie și era mulțumit că toate simțurile lui sînt slobode.

Lui Wang Lung i se părea acuma că a lipsit multă vreme de acasă și că la curtea lui așteptau multe treburi ce trebuiau îndeplinite. Holdele așteptau nerăbdătoare să fie arate și semănate, așa că lucră zile de-a rîndul în țarină și paloarea pusă pe obrazul lui de trîndăvia dragostei din trecut, începu să se întunece și să devină cafenie, sub dogoarea razelor de soare, iar palmele lui care în timpul acesta se cojiseră de bătăturile muncii, începură să se bătucească din nou, de coada sapei și coarnele plugului.

În timpul prînzului sau seara cînd se întorcea acasă, mînca lacom din mîncările preparate de O-lan și gusta cu poftă din strachina de orez gustos, varza fiartă și sosurile de soia, sau usturoiul copt și înfășurat într-o bucată de lipie. Cînd vedea pe Lotus că-și duce mîna la nasul mic și începe să țipe cînd se apropia de ea, el rîdea din toată inima și respira în voie mirosul iute de usturoi, fără să-i pese de ea, așa că femeia trebuia să se împace și cu asta, căci el mînca numai ceea ce vrea el și nu ce i-ar fi plăcut ei. Astfel, acum își simțea trupul plin de sănătate și slobod din cătușele dragostei lui nebunești, se

putea duce la ea și putea pleca, fără părere de rău, ca să-și vadă de treburile lui.

În felul acesta cele două femei își găsiră rostul în casa lui : Lotus era jucăria care-i făcea plăcere și-i liniștea pornirea dorințelor cu frumusețea și fragilitatea trupului ei de femeie, făcută anume pentru plăceri ; iar O-lan ca femeie care muncește, care era *mama* feciorilor lui, care vedea de casă și-l hrănea pe el, pe părintele său și pe copii. Wang Lung era mîndru cînd auzea că ceilalți bărbați din sat vorbesc cu pizmă despre femeia din curtea lui interioară ; părea că ar vorbi despre o piatră de preț sau o jucărie rară care nu poate fi la nimic de folos, decît cel mult este un simbol că cel care o ține, a trecut de mult dincolo de grija cînd trebuie să se gîndească numai la hrană și îmbrăcăminte, căci a ajuns să-și poată cheltui banii și pentru plăcerile care nu sînt date fiecăruia.

Dar cel care vorbea mai cu osebire oamenilor din sat despre bogăția lui, era chiar unchiul lui Wang Lung, căci în vremea aceasta unchiul său alerga în toate părțile după el, întocmai ca un cîine care se gudură și încearcă să lingă picioarele stăpînului său.

— Uite, nepotul acesta el meu își ține pentru plăcerea lui o femeie în casă, cum noi oamenii de rînd n-am avut încă parte să vedem. Sau altă dată : Se duce la femeia aceasta care umblă îmbrăcată în haine de mătase și satin, întocmai ca doamnele din familiile mari. E adevărat că eu n-am văzut-o, dar mi-a povestit soția mea. Uneori spunea : Nepotul acesta al meu, fiu al fratelui meu, a pus temelia unei case mari și feciorii lui vor fi feciorii unui om bogat, așa că toată viața lor nu vor mai avea nevoie să se ostenească lucrînd.

Tocmai de aceea oamenii din sat se uitau la Wang Lung cu respect mereu crescînd și nu mai vorbeau cu el, cum ar fi vorbit cu unul de seama lor, ci cum se cădea să vorbească de față cu un om care stăpînește o casă mare, și veneau la el să-i ceară bani împrumut, cu dobîndă, sau sfatul privitor la căsătoria feciorilor și fetelor lor, iar dacă se întîmpla ca doi să se certe între ei pentru pricini de hotărnicie între țarinele lor, veneau la Wang Lung și-i cereau să hotărască el pricina neînțelegerii

dintre ei și-i primeau sfatul întotdeauna, fără să i se mai împotrivească, oricare ar fi fost hotărîrea dată de el.

Înainte de asta Wang Lung era preocupat numai de dragostea lui, dar astăzi era sătul de dragoste și se putea gîndi și la altceva. Ploile veniră la vreme și semănăturile răsăriră și le mergea bine, iar după ce se apropie iarna, Wang Lung duse recolta la tîrg, căci el nu vindea pînă ce nu se urcau prețurile, iar de astă dată luă cu sine și pe fiul său cel mai mare.

E mare mîndria unui bărbat cînd vede pe fiul său că citește cu glas tare semnele scrise pe o foaie de hîrtie și pe urmă ia penelul și tușul ca să scrie și el ceva ce va trebui să citească alții, și de astă dată avu și Wang Lung parte de o astfel de mîndrie. Se uită mîndru la fiul său, cînd îl văzu că începe să scrie și nici nu zîmbi, cînd funcționarii care înainte de asta îl luau în bătaie de joc, începură să se mire :

— Frumos scrie băiatul acesta, se vede că e deștept !

Pentru nimic în lume Wang Lung nu ar fi vrut să le dea să înțeleagă că e ceva neobișnuit ca un om ca el să aibă un astfel de fiu, deși cînd auzi pe fiul său spunînd, în timpul cît citi actul : „Aici este un semn care derivă de la noțiunea de lemn, cînd de fapt ar trebui să fie unul care derivă de la noțiunea de apă", își simți inima săltînd în piept de mîndrie, așa că trebui să întoarcă privirea și, după ce tuși, scuipă pe dușumele, ca să nu se bage de seamă emoția prin care trece. Iar cînd auzi murmurul de mirare al funcționarilor care nu se așteptau ca feciorul său să fie atît de deștept, se mulțumi să răspundă liniștit :

— Schimbă semnul, căci nu se poate ca noi să semnăm un act care nu e bine scris.

Tăcu apoi și se uită mîndru la fiul său, cum pune mîna pe penelul muiat în tuș și schimbă greșeala din actul de vînzare.

După ce terminară și fiul său scrise numele părintelui său în josul actului și semnă chitanța de primire a banilor, porniră amîndoi acasă, tatăl împreună cu fiul său și Wang Lung se gîndi în inima lui că fiul acesta al lui care este cel mai mare, a ajuns la vîrsta bărbăției, prin urmare va trebui să facă ceea ce se cade să fie făcut unui fecior de seama lui ; va trebui să-i aleagă o fată cu care

să-l logodească, pentru ca să nu se ducă într-o casă mare și să ia de soție femeia care n-a trebuit nimănui, cum făcuse el, deoarece feciorul său era fiul unui om bogat care avea pământ în stăpînirea sa.

Prin urmare, Wang Lung începu să caute o fată potrivită cu care să poată însura pe feciorul său, dar treaba aceasta nu era tocmai ușoară, căci n-ar fi vrut să-și ia de noră orice femeie de rînd. Despre asta vorbi într-o seară și cu prietenul său Ching, după ce se așezară împreună în tindă și începură să vorbească despre ceea ce ar trebui cumpărat pentru însămînțările din primăvara viitoare și despre sămînța pe care o aveau ei în hambare. Dar vorbi, nu cum ar fi vorbit atunci cînd s-ar fi așteptat la un ajutor din partea lui, căci știa că Ching este un om simplu ; cu toate acestea știa despre el că-i este tot atît de credincios ca și cînele față de stăpînul său, așa că simțea adevărată ușurare să poată sta de vorbă cu un astfel de om.

În timpul cît Wang Lung stătu la masă și vorbi, Ching rămase în fața lui cu fruntea plecată în pămînt, căci cu toate stăruințele lui Wang Lung, el nu vruse să se așeze pe scaun, deoarece Wang Lung ajunsese acuma om bogat și nu se cădea să stea pe scaun de față cu el, ca și cum ar fi fost de o seamă ; prin urmare îl ascultă cu toată băgarea de seamă, cînd începu să vorbească despre fiul său, iar după ce termină, Ching oftă îndurerat și îndrăzni să-i spună cu glasul sfios care părea ca o șoaptă :

— Dacă fata mea ar mai fi lîngă mine, sănătoasă și teafără, ți-aș fi dat-o și ți-aș fi mulțumit, fără să-mi dai nimic în schimbul ei, dar nu știu pe unde o fi acuma și nu știu nici dacă n-o fi murit.

Wang Lung îi mulțumi pentru gîndul acesta bun, dar se feri să-i spună ce este în inima lui, anume că pentru fiul său se gîndește la o fată care să fie dintr-o familie mult mai bună decît a lui Ching, care era un om cumsecade, dar încolo nimic altceva, decît un plugar de rînd care lucrează pămîntul altuia.

Prin urmare nu-i rămase altceva de făcut, decît să ia singur hotărîrea ce trebuia luată, așa că începu să asculte vorbele oamenilor, mai ici, mai colo, prin ceainării cînd se întîmpla să vorbească despre fetele de familie, sau despre oamenii cu stare din oraș care ar fi avut fete

de măritat. Totuși nu pomeni nimic despre gîndurile acestea în fața soției unchiului său, ci se feri de ea, ca să nu afle ce plănuiește. Pentru a-i căuta o fată într-un local de noapte, cînd se întîmpla să aibă nevoie de așa ceva, și a pune la cale o astfel de afacere, mătușa lui era femeie destul de pricepută. Pentru fiul său însă ar fi fost peste putință să ceară ajutorul unei femei ca soția unchiului său, deoarece ea nu cunoștea nici o fată pe care ar fi crezut-o potrivită ca noră în casă.

Anul era pe sfîrșite și veniră ninsorile cu gerul greu al iernii, pe urmă Serbarea de Anul Nou și la casa lui Wang Lung sosiră nu numai oameni din partea locului, ci veniră și dintre cei de la oraș, ca să-i ureze noroc, așa că-i spuseră :

— Cred că ar fi peste putință să-ți dorim noroc mai mare decît cel pe care-l ai : feciori în casă și femei, bani din belșug și bolde mănoase.

Wang Lung care sta la masă îmbrăcat în hainele lui de mătase și cu feciorii unul în stînga, altul în dreapta, amîndoi îmbrăcați în haine de sărbătoare, și în fața lui cu tingiri de plăcinte, semințe prăjite de harbuz și mormane de nuci, iar pe pereți și pe uși, în toate părțile, vedea lipite fîșii de hîrtie roșie, cum se obișnuiește la Anul Nou, pentru belșugul ce trebuia să vină — înțelese că soarta lui fusese binevoitoare față de el.

Dar trecu și iarna și sălciile deteră frunză crudă și piersicii înbobociră, și Wang Lung nu tot găsise încă pe cea care o căuta ca soție pentru feciorul său.

Pe urmă primăvara începu cu temei și zilele lungi erau pline de mireasma florilor de prun și cireș, frunzele sălciilor crescură și se dezvoltară, ramurile copacilor erau încărcate de podoabe, pămîntul era reavăn și în largul țarinei se destrăma pîclă de ceață din pămîntul care dospea sămănăturile și fiul său ajunse la vîrsta cînd nu mai era copil. Începuse să aibă toane și se întîmpla de multe ori că nu voia să guste din cutare sau cutare mîncare, iar de cărțile de școală se săturase, așa că Wang Lung se gîndi să se sfătuiască cu un doctor.

Ar fi fost peste putință să se poată înțelege cu el, căci dacă se întîmpla ca tatăl său să-i spună mai mult în glumă : „Haide mănîncă bucățica aceasta frumoasă de carne și orezul", băiatul se întuneca numaidecît și de-

venea melancolic, iar dacă se răstea cît de puțin la el, cînd se supăra, fiul său începea să plîngă și ieșea din odaie.

Wang Lung nu era în stare să-l mai înțeleagă și nici nu știa ce să facă, așa că într-un rînd ieși după el în curte și-i spuse, cu glasul cît se poate de blînd :

— Ascultă băiete, eu sînt tatăl tău, prin urmare mie-mi poți spune ce ai pe inimă. Dar băiatul nu-i răspunse ci începu să plîngă și mai nestăpînit și să dea din cap.

Dar afară de asta ajunsese să nu mai poată suferi pe bătrînul său învățător, așa că dimineața nu se mai ridica din așternut, ca să se ducă la școală, pînă ce Wang Lung nu începea să răcnească la el sau punea mîna pe bici ; pleca de acasă întunecat și nemulțumit, iar uneori își petrecea toată ziua alergînd de pomană pe străzile orașului, dar Wang Lung nu putea afla despre asta decît seara, cînd se întorcea acasă și cel mai mic îi spunea cu răutate :

— Frate-meu iară n-a dat astăzi pe la școală ?

Wang Lung se supăra, cînd auzea astfel de vorbe și începea să zbiere la fiul său mai mare :

— Cum adică, mă faci să cheltuiesc arginții mei cei buni pe nimic.

Apoi se repezea la el cu o nuia de bambus și-l croia, pînă cînd apărea O-lan din bucătărie și se băga între ei, așa că mai primea și ea cîte o lovitură, deși Wang Lung potrivea nuiaua din toate părțile, ca să-și poată atinge numai feciorul. Dar partea cea mai stranie în toate scenele acestea era faptul că deși băiatul începea să plîngă la cea mai ușoară dojană, loviturile le primea fără să zică nimic și se uita la tatăl său cu chipul palid și împietrit. Lui Wang Lung îi era peste putință să înțeleagă ce se petrece, deși se gîndea neîntrerupt zi și noapte la afacerea asta.

Într-o seară, tocmai după ce terminase cu cina, începu să se gîndească din nou la feciorul său cel mai mare pe care în ziua aceea îl bătuse, din pricină că nu se dusese la școală, O-lan intră în odaie. O văzu că se oprește în fața lui, fără să zică nimic și înțelese că femeia vrea să-i vorbească despre ceea ce se gîndise ea însăși. Prin urmare o îndemnă :

— Haide, vorbeşte ! Ce s-a întîmplat, mamă a feciorului meu ?

— Cred că nu-ţi foloseşte la nimic, să baţi feciorul în felul acesta, zise ea. Eu am mai văzut astfel de lucruri întîmplîndu-se în curţile casei aceleia mari, cu tinerii stăpîni, cînd erau copleşiţi de tristeţe ; dar cînd se întîmpla aşa ceva, Bătrînul Stăpîn le găsea cîte o roabă, dacă se întîmpla să nu-şi fi găsit ei înşişi una, şi afacerea asta trecea fără prea multă bătaie de cap.

— Nu trebuie să fie numaidecît asta, răspunse Wang Lung pornit. Pe vremea cînd eu eram flăcău, n-am ştiut ce este tristeţea aceasta şi nu mă boceam, nici n-aveam toane, dar n-am avut nici roabe la îndemînă.

O-lan îl lăsă să sfîrşească ce avea de spus, pe urmă adăugă cu glasul domolit :

— Adevărat este că aşa ceva n-am văzut întîmplîndu-se decît tinerilor stăpîni. Tu ai lucrat în ţarină. Dar feciorul nostru este ca şi feciorii din casa aceea mare şi în casă nu se găseşte nimic ce ar putea să facă pe un tînăr ca el să-şi mai domolească pornirile.

Wang Lung stătu cîteva clipe îngîndurat şi se miră de vorbele soţiei lui, căci văzu că ea are dreptate. Îşi aducea aminte că pe vremea cînd el era flăcău, nu prea avea vreme de trîndăvit şi nici de tristeţi fără folos, căci trebuia să se scoale în zori, să dea boului nutreţ şi să iasă cu plugul şi sapa la cîmp, iar pe vremea secerişului muncea pînă nu-şi mai putea îndrepta mijlocul, şi dacă se întîmpla să plîngă, putea plînge în tihnă, căci nu venea nimeni să-l întrebe de ce plînge, şi nici nu putea umbla hoinar cum umbla feciorul său care fugea de la şcoală, deoarece cînd se întorcea acasă, nu-l aştepta masa întinsă, prin urmare nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să muncească pînă cade în brînci. Îşi aduse aminte de toate acestea şi-şi zise :

„Da, dar feciorul meu nu este aşa cum am fost eu în vremea mea. E mult mai delicat decît eram eu, şi tatăl lui e om bogat, pe cînd tatăl meu a fost om sărac ; afară de asta nu e nevoie nici să lucreze, căci eu am destui argaţi care să lucreze în locul lui, şi nici nu s-ar cădea să iei de la învăţătură un cărturar, cum este feciorul meu, ca să-l pui la coarnele plugului în ţarină".

Prin urmare se bucura în taină că el poate avea un astfel de fecior. De aceea se întoarse spre O-lan și-i răspunse :

— Dacă feciorul nostru este ca cei din casa mare, atunci e altă socoteală. Dar eu nu pot să-i cumpăr o roabă. Îl voi logodi cu o fată și-l vom căsători cît mai de grabă, căci altceva nu ne rămîne de făcut.

Pe urmă, se ridică de la masă și trecu în curtea interioară.

CAPITOLUL XXIII

Cînd Lotus băgă de seamă că Wang Lung, cînd vine la ea, stă copleşit de alte gînduri, nu numai de frumuseţea ei, se simţi nemulţumită şi protestă :

— Dacă ştiam că nu-ţi va trebui mai mult de un an ca să începi să te uiţi la mine, fără să mă vezi, aş fi rămas la ceainărie.

Spunîndu-i aceste cuvinte, înloarse capul şi se uită la el cu coada ochiului, aşa că Wang Lung începu să rîdă, şi apucînd-o de mînă, îşi lipi obrazul de palma ei parfumată şi-i răspunse :

— De, un bărbat nu se poate gîndi mereu la piatra preţioasă pe care şi-a cusut-o pe haină, dar dacă se întîmplă să o piardă, îi pare rău de ea. Am început să mă gîndesc acuma la feciorul meu cel mai mare şi la felul în care sîngele lui a început să clocotească din pricina patimii, aşa că ar trebui să-l însor, dar nu ştiu unde să-i găsesc o soţie. N-aş vrea să se căsătorească nici cu o fată a vreunui ţăran din satul acesta, şi nici nu s-ar cădea să fac aşa ceva, deoarece noi purtăm cu toţii acelaşi nume de „Wang". Tot aşa nu cunosc pe nimeni din oraş atît de bine, încît să mă pot duce la el şi să-i spun „iată eu am un fecior şi tu ai o fată" ; nu-mi vine nici să mă duc la agentul matrimonial, căci mă tem nu cumva să

fie ceva dinainte pus la cale între el și părintele unei fete care să fie oloagă sau, tîmpită din naștere.

De cînd văzuse că feciorul lui cel mai mare crescuse voinic și mlădios, Lotus se uita la el cu plăcere, așa că făcu mult haz de vorbele lui Wang Lung și-i răspunse distrată :

— Mi s-a întîmplat ca la ceainăria aceea mare să cunosc un bărbat care venea pe la mine și-mi vorbea de multe ori despre fiica lui, căci spunea că seamănă cu mine, că e tot atît de mică și delicată, dar că este foarte tînără, „așa că de cîte ori vin la tine, mă cuprinde o sfială neînțeleasă — spunea el — ca și cînd tu ai fi fiica mea ; prea semeni cu ea și asta mă face să-mi închipui că fapta mea este fărădelege" ; ori tocmai din pricina asta, deși pe mine mă iubea mai mult decît pe oricare alta, se ducea totuși la o fată voinică și rumenă la față, căreia îi ziceau Floare de Rodie.

— Ce fel de om era bărbatul acesta ? întrebă Wang Lung.

— Era un om cumsecade și împărțea din larg arginții, iar cînd spunea ceva, se ținea întotdeauna de vorbă. Toate fetele îi doreau numai binele, căci nu era un cusurgiu și dacă se întîmpla ca o fată să fie obosită, nu zbiera la ea că l-a înșelat, cum făceau alții, ci-i spunea întotdeauna foarte curtenitor, de parcă ar fi fost un prinț, sau un cărturar sau unul dintr-o casă nobilă : „Ia banii aceștia fetițo și odihnește-te, pînă cînd dragostea va înflori din nou în sufletul său". Vorbea foarte frumos cu noi.

După ce-i spuse aceste cuvinte, Lotus rămase îngîndurată, dar Wang Lung o trezi repede din visare, căci nu-i plăcea s-o vadă gîndindu-se la felul de viață pe care-l dusese pînă acuma :

— Dacă avea atîta argint, ce afaceri făcea omul acesta ?

Femeia îi răspunse :

— Eu nu pot să știu, dar cred că avea o afacere de cereale ; mai bine să întrebăm pe Cucu, deoarece ea știe tot ce este în legătură cu bărbații și banii lor.

Bătu din palme și Cucu apăru numaidecît din bucătărie, cu obrazul și nasul roșu din pricina căldurii de la plită, așa că Lotus o întrebă :

— Cine era bărbatul acela înalt și voinic, omul acela cumsecade care la început venea la mine și pe urmă a început să se ducă la Floarea de Rodie, din pricină că cu semănam cu fiica lui cea mai mică, deși pe mine mă iubea mai mult decît pe ea ?

Cucu îi răspunse pe nerăsuflate :

— Aaa, acela era Liu, negustorul de grîne. Era un bărbat foarte cumsecade. De fiecare dată cînd mă întîlnea, îmi punea arginți în palmă.

— Unde avea prăvălia ? întrebă Wang Lung nepăsător, căci se gîndea că toate acestea sînt vorbe de femei și ar putea să nu iasă nimic dintr-însele.

— În ulița Podului de Piatră, răspunse Cucu.

Dar înainte de a termina bine ce avea de spus, Wang Lung își frecă mîinile mulțumit și răspunse :

— Ia te uită, aceasta este prăvălia unde eu îmi vînd recolta ; ce noroc neașteptat ; cred că s-ar putea face ceva, și începu să se gîndească mai de aproape la această posibilitate, căci i se părea că ar fi bine să-și poată căsători feciorul cu fata celui care îi cumpără recolta.

Dar Cucu mirosi numaidecît că aci era afacere de făcut și cînd era vorba de bani, ea era femeia care-i simțea de departe, întocmai cum simte guzganul seul prăjit, așa că începu să-și șteargă mîinile de șorțul cu care era încinsă și adăugă :

— Sînt gata să primesc poruncile stăpînului.

Wang Lung însă stătu la îndoială și se uită îngîndurat la chipul ei de femeie vicleană, dar Lotus se amestecă în vorbă :

— Să știi că ea are dreptate ; Cucu se va duce să stea de vorbă cu Liu, căci el o cunoaște bine și afacerea asta s-ar putea face, căci Cucu este o femeie deșteaptă și dacă va reuși, atunci îi vei da ei banii ce ar trebui să-i plătești agentului matrimonial.

— Așa voi face ! se grăbi Cucu să răspundă, căci se gîndea la arginții ce i se vor număra în palmă, apoi împăturindu-și șorțul, adăugă : Plec chiar acuma, deoarece mîncarea este aproape gata, doar să mai fiarbă puțin carnea, și legumele sînt spălate și puse la foc.

Wang Lung însă își zise că nu a cumpănit de ajuns pentru a putea începe o astfel de afacere, prin urmare nu putea lua o hotărîre pripită. Tocmai de aceea răspunse fără înconjur :

— Nu te duce încă, deoarece n-am hotărît nimic. Va trebui să mă mai gîndesc cîteva zile, și după aceea îți voi spune ce-am hotărît.

Cele două femei erau nerăbdătoare, Cucu din pricina arginților, iar Lotus pentru noutatea acestei întîmplări în casă lui Wang Lung, care-i va da prilejul să mai afle cîte ceva neașteptat. El însă ieși din odaie, spunînd :

— Nu se poate ; e vorba de fiul meu, prin urmare voi mai aștepta.

În felul acesta poate ar fi așteptat mult și bine, dacă nu se întîmpla ca într-o seară feciorul său cel mai mare să se întoarcă acasă, legănîndu-se pe picioare, cu obrazul aprins și respirația otrăvită de băutură. Wang Lung îl auzi hurducînd prin curte și ieși din casă, să vadă ce s-a întîmplat. Flăcăului i se făcuse rău, căci nu era obișnuit decît cu vinul slab pe care-l făceau la ei acasă, din orezul fermentat, și începuse să verse, pe urmă căzu și se tăvăli, întocmai ca un cîine, în propria lui murdărie.

Wang Lung se sperie și strigă după O-lan care ieși numaidecît din casă, așa că-l ridicară din curte și-l duseră în casă, unde O-lan îl spălă și-l întinse pe patul din odaia ei ; dar înainte de a-l dezbrăca, flăcăul adormi ca un mort și nu fu în stare să mai răspundă la întrebările puse de tatăl său.

Wang Lung intră în odaia unde cei doi feciori ai săi dormeau împreună și aci găsi pe cel mai mic întinzîndu-se și căscînd, în timp ce-și lega într-o bucată de pînză cărțile și se pregătea să plece la școală.

— Noaptea trecută fratele tău n-a dormit cu tine ? întrebă Wang Lung.

Băiatul răspunse cu jumătate gură :

— Nu !

Wang Lung băgă de seamă spaima ce tremura în privirile lui şi strigă supărat :

— Unde a fost ? şi cînd văzu că băiatul nu vrea să-i răspundă, îl apucă zdravăn de ceafă şi zbieră la el : Spune adevărul, mă, ciine ticălos !

Băiatul se înspăimîntă, văzînd pe tatăl său cît este de supărat şi începu să se vaiete şi să plîngă, apoi îi răspunse printre sughiţuri :

— Fratele mai mare mi-a poruncit să nu-ţi spun nimic şi m-a ameninţat că mă va ciupi şi mă va arde cu un ac înroşit, dar dacă nu-ţi voi spune nimic, mi-a făgăduit să-mi dea un ban de aramă.

Wang Lung simţi că a început să-şi piardă firea şi strigă la fiul său :

— Spune ce ai de spus, căci altfel de ucid !

Băiatul se uită deznădăjduit împrejurul său şi înţelese că dacă nu va răspunde la întrebările ce i le pune, părintele său îl va sugruma.

— A fost plecat de acasă trei nopţi la rînd, dar cu nu ştiu ce face şi pe unde umblă, doar atîta că pleacă de acasă cu feciorul unchiului tău, vărul nostru.

Wang Lung îşi desprinse mîna de pe ceafa fiului său şi dîndu-l cu violenţă la o parte, ieşi din odaie şi intră în casa unde sta unchiul său. Aci găsi pe fiul acestuia, dar tînărul părea mai sigur pe picioare, deoarece el era mai mare decît feciorul său şi mai vechi în astfel de treburi obişnuite între bărbaţi. Wang Lung zbieră la el :

— Unde ai dus pe fiul meu ?

Tînărul se întoarse spre Wang şi-i răspunse întunecat :

— Ooo, fiul tău, vere, nu mai are nevoie să fie dus de nimeni, căci ştie şi singur drumul.

Dar Wang Lung îi mai repetă odată întrebarea şi se gîndi că în clipa aceasta ar fi în stare să ucidă pe acest fiu cu chip de diavol al unchiului său, şi strigă la el cu glasul tunător. :

— Unde a fost feciorul meu noaptea trecută ?

Tînărul se sperie, auzindu-i glasul şi-i răspunse întunecat, coborînd privirile nerusinate în faţa unchiului său :

— A fost la desfrînata care trăiește în curțile casei care odinioară erau ale familiei Hwang.

Cînd Wang Lung auzi aceste cuvinte, gemu îndurerat, deoarece desfrînata aceasta era cunoscută de toată lumea și la ea nu se duceau decît oameni săraci și dintre cei mai de jos, deoarece nu mai era femeie tînără și pentru bani puțini, ar fi fost în stare să facă orice. Fără să mai stea să mănînce, ieși pe poartă și apucă în lungul țarinei sale, dar de astă dată nu se mai uită la semănăturile de pe holde și nici nu mai făcu socoteala recoltei ce o va avea anul acesta, căci supărarea pricinuită de purtarea fiului său îi întunecase vederile. Privirile lui erau acuma întoarse spre rana ce sîngera în sufletul său, și trecînd poarta zidului ce încoînjura orașul se îndreptă spre casa în care odinioară trăise o familie strălucită.

Porțile grele erau acuma larg deschise și nu mai era nimeni care să le deschidă și să le închidă în zăvoarele grele, pe urma celor ce intrau în curte. Intră și văzu că toate curțile sînt pline de oameni care stăteau cu chirie, cîte o familie de fiecare odaie. În toate părțile era plin de gunoaie ; pinii bătrîni fuseseră tăiați, iar cei care mai stăteau în picioare, începuseră să se usuce ; dulbinele curților secaseră și erau pline de murdării.

Dar el nu era în stare să vadă lucrurile acestea. Se opri în mijlocul curții exterioare și strigă :

— Unde este femeia desfrînată pe care o cheamă Yang ?

În pragul unei odăi sta o femeie bătrînă, așezată pe un trepied de lemn și cosea talpa unui papuc de pîslă ; ridicînd fruntea, îi făcu semn spre o ușă lăturalnică, apoi își văzu de treabă, ca și cînd ar fi fost obișnuită ca bărbații să-i pună astfel de întrebări.

Wang Lung se apropie de ușă și bătu cu putere, pînă cînd auzi un glas întăritat care-i răspunse :

— Pleacă de aici, căci pentru noaptea aceasta am terminat cu treaba ; trebuie să mă odihnesc, ca noaptea viitoare să pot sta din nou de veghe.

Dar el bătu din nou și glasul dinăuntru se auzi strigînd :

— Cine bate ?

Nu răspunse ci continuă să bată, căci era hotărît să intre, fie că-i deschide, fie că nu și într-un tîrziu auzi niște pași tîrșiți apropiindu-se din fundul odăii și o femeie îi deschise ușa ; femeia nu mai era tînără, deoarece obrazul îi era ofilit, iar buzele groase și lăbărțate mai purtau urme de suliman alb și pe frunte avea urme de roșu pe care nu și-l șterse încă și nici pe obraz nu se spălase ; după ce se uită la el, îl întrebă cu glasul răstit :

— Acuma nu se poate să te primesc, dar dacă vrei, poți veni astă seară cît de devreme ; acuma trebuie să mă odihnesc.

Wang Lung o întrerupse supărat, căci vederea acestei femei îl făcea să-i fie silă de ea și-i era peste putință să se gîndească la posibilitatea că fiul său și-a petrecut noaptea în așternutul unei astfel de femei.

— Nu e vorba de mine — căci eu nu am nevoie de o femei ca tine. E vorba de feciorul meu.

În aceeași clipă simți că un val de lacrimi începe să-i înece, gîndindu-se la fiul său rătăcit. Femeia se uită la el și întrebă :

— Da, și ce este cu feciorul tău ?

— Noaptea trecută a fost aici, zise Wang Lung și glasul începu să-i tremure.

— Noaptea trecută au fost la mine feciorii multor bărbați, răspunse femeia, dar de unde vrei să știu care este al tău.

Wang Lung adăugă cu glasul rugător :

— Gîndește-te și adu-ți aminte de un băiat cu mijlocul subțire, tînăr și destul de înalt pentru vîrsta lui, dar totuși fără să fi ajuns la vîrsta bărbăției. Nici n-aș fi visat că ar îndrăzni să se apropie de o femeie.

Femeia se lumină la față și-i răspunse :

— Poate au fost doi care au venit împreună ; unul dintre ei era cu nasul repezit în sus și umblă cu pălăria pe o ureche și se uită de parcă n-ar fi nimic în lume ca el să nu știe ? Celălalt este așa cum spui, un tînăr înalt și voinic care ar vrea să arate a bărbat.

— Da, da... el este ; acesta e feciorul meu, se grăbi Wang Lung să răspundă.

— Și ce este cu feciorul tău ? întrebă femeia.

Wang Lung încercă să-i vorbească foarte serios :

— Uite ce, dacă se va întîmpla să mai vină pe aici, dă-l afară — spune că nu primești în așternutul tău decît bărbați — sau spune-i ce vei vrea — dar de fiecare dată cînd îl vei da afară, să știi că eu îți voi număra în palmă de două ori atîta argint cît ți s-ar cuveni pentru osteneala ta.

Femeia începu să rîdă nepăsătoare și-i răspunse mulțumită :

— Cine nu s-ar învoi la o astfel de afacere, dacă e vorba să fie plătit, fără să facă nimic ? Prin urmare mă învoiesc și eu. Adevărul este că mie-mi plac bărbații, deoarece băieții tineri nu-mi fac nici o plăcere

În timp ce vorbea, se uita zîmbind la Wang Lung și dădea din cap, dar lui îi era scîrbă de chipul ei desfrînat și se grăbi să adauge :

— Va să zică ne-am înțeles!

Apoi se întoarse repede și porni spre casă, dar în drum scuipă de cîteva ori la rînd, ca să poată scăpa de scîrba ce i-o lăsase vederea acestei femei.

În aceeași zi se duse la Cucu și-i spuse :

— Fă așa cum mi-ai spus. Du-te la negustorul de grîne și fă tîrgul cu el. Vezi că zestrea ce se dă să fie destul de bună, dar nu prea mare, dacă fata va fi pe potrivcala dorințelor noastre și dacă se va putea să ajungi la o înțelegere.

După ce-i spuse aceste cuvinte, se întoarse în casă și se opri îngîndurat în fața patului în care dormea feciorul său și-l văzu cît este de senin și de tînăr, cum sta liniștit și nemișcat. Dar cînd își aduse aminte de femeia aceea desfrînată și de buzele ei groase și lăbărțate, se simți din nou cuprins de scîrbă și începu să murmure neînțeles.

În timp ce se uita la el, intră O-lan și văzînd sudoarea de pe fruntea feciorului lor, aduse un vas de oțet, subțiat cu apă caldă și începu să-i șteargă sudoarea, așa cum făcea odinioară cînd tinerii din casa aceea mare se întîmpla să bea prea mult. Văzîndu-l cît stă de liniștit în somnul greu al beției, fără să se trezească nici în timpul cît maică-sa îl spăla, Wang Lung ieși din odaie și se îndreptă spre casa unchiului său, cutremurat de revoltă, căci își uitase cu totul că este fratele părintelui său și nu-și mai aducea aminte, decît că este tatăl tînărului acelua nerușinat și

trîndav care obișnuise la rele pe fiul său cel cumsecade, și intrînd în odaia unchiului său, începu să strige :

— Am ocrotit în casa mea un cuibar de șerpi veninoși care m-au mușcat !

Unchiul său tocmai sta cu coatele proptite pe masă și începuse să mănînce de amiază, căci el nu se ridica niciodată din așternut pînă la amiază, deoarece știa că în casa aceasta nu avea nimic de făcut. Auzindu-i vorbele, ridică privirea din strachină și întrebă cu indiferență :

— Ce s-a întîmplat ?

Wang Lung îi spuse cu glasul înecat, tot ce s-a petrecut, dar la supărarea lui, unchiul său începu să rîdă și-i răspunse :

— Cum se poate să-ți închipui că un tînăr ar putea fi împiedicat să devină bărbat ? Crezi că ai putea opri un dulău să se apropie de o cățea ?

Auzindu-i rîsul batjocoritor, lui Wang Lung îi fu de ajuns o clipită, ca să-și aducă aminte de toate supărările ce i le pricinuise unchiul său în timpul din urmă ; cum încercase mai demult să-l facă să-și vîndă pămîntul ; cum trăiau toți acești trîntori în casa lui și se ghiftuiau, fără să facă nimic, cum soția unchiului său dijmuia mîncările scumpe aduse de Cucu de la oraș, și cum ticălosul de fiul unchiului său învățase la rele pe cel mai mare dintre feciorii lui. Își mușcă limba și scrîșni din dinți, apoi zbieră :

— Acum să ieși numaidecît din casa mea, tu și toți ai tăi ; din ceasul acesta nu se mai găsește nici o strachină de orez pentru nici unul dintre voi, și mai curînd voi da foc casei mele, decît să vă mai primesc pe voi sub acoperișul ei, căci n-aveți nici pic de omenie în sufletul vostru, deși stați și trîndăviți cît e ziua de lungă.

Unchiul său însă rămase nemișcat la masă și continuă să mănînce, întinzînd mîna cînd spre un castron cînd spre celălalt, din fața lui. Wang Lung simțea cum îl cutremură supărarea și-i răscolește sîngele din trup, dar văzînd că unchiul său nici nu se sinchisește, se apropie de el cu brațul ridicat. Unchiul său se uită la el și-i răspunse liniștit :

— Alungă-mă din casă, dacă îndrăznești.

Cîteva clipe Wang se uită la el uluit și începu să bîlbîie :

— Adică ce crezi... poate-ți închipui...

Dar unchiul își deschise haina la piept și-i arătă ce avea ascuns în sîn. Wang Lung rămase încremenit, căci văzu o barbă falsă roșie și o bucățică de pînză de aceeași culoare. Ori acestea erau semnele distinctive ale unei bande de tîlhari care trăiau ascunși undeva în partea de miază-noapte-apus a acestei regiuni și prădaseră o mulțime de case, arzîndu-le pînă în pămînt și luaseră femeile cu ei ; pe oamenii cumsecade care îndrăzneau să li se împotrivească, îi legaseră cu frînghii de pragul caselor, ca a doua zi să fie găsiți de vecinii lor, înnebuniți de spaimă, dacă se întîmpla să mai fi rămas în viață, sau prăjiți și făcuți scrum, dacă muriseră. Wang Lung holbă ochii la masca din sînul unchiului său, apoi plecă fruntea în piept și ieși din odaie, fără să mai zică nimic. În timp ce se depărta, auzi rîsul înăbușit al unchiului său care se așezase din nou la mîncare.

De astă dată Wang Lung se pomeni într-o încurcătură atît de grea, cum nici prin vis nu s-ar fi gîndit. Unchiul său venea și pleca, întocmai ca și pînă acum, zîmbind pe sub mustățile rare și cărunte, cu hainele tot atît de slobod învălurate împrejurul trupului, iar pe el îl treceau sudori de gheață, cînd se gîndea la răul ce l-ar fi putut pricinui omul acesta. Adevărul era că în toată vremea de cînd începuse bogăția lui, dar mai ales în anii de secetă sau cînd recolta țăranilor era atît de săracă încît oamenii mureau de foame, împreună cu copiii lor, tîlharii nu călcaseră niciodată nici casa nici pămînturile lui, deși de multe ori se temuse că vor veni împotriva lui și-și trăsese zăvoarele la uși în timp de noapte. Pînă în anul cînd începuse vîrtejul nebuniei lui de dragoste, umblase îmbrăcat în haine proaste și se ferise să arate a fi om înstărit, dar după ce începu să alerge vorba prin sat că tîlharii sînt ascunși undeva prin apropiere, se întorcea întotdeauna devreme acasă, iar noaptea dormea iepurește și asculta la toate zvonurile din curte.

Dar tîlharii nu se apropiară niciodată de așezările lui, așa că deveni nepăsător și îndrăzneț și credea că cerul îi poartă de grijă și că este sortit să fie om bogat ; prin urmare nu mai ținu seamă de nimic și nu mai aprinse

nici tămîie în micul templu al Zeităților Pămîntului, de vreme ce aceștia erau binevoitori față de el, chiar fără să le mai aprindă tămîie, așa că nu se mai gîndea decît la treburile lui și la țarină. De astă dată însă înțelese care a fost pricina că el a putut trăi pînă acuma nesupărat de nimeni și va putea trăi și de aci înainte, cîtă vreme va hrăni în casa lui pe unchiul său și familia acestuia. Gîndindu-se la toate acestea își simți trupul scăldat de o sudoare rece, dar nu îndrăzni să spună nimănui ce a văzut la unchiul său în sîn.

Unchiului său însă nu-i mai spuse din ziua aceea să plece din casă, iar nevestei lui încercă să-i spună, cu toată stăruința de care era capabil :

— Du-te în curtea interioară și mănîncă ce te trage inima ; iată și cîțiva arginți, ca la nevoie să ai de cheltuială.

Pe urmă, cu toate că simțea supărarea cum îl înecă, se duse la fiul unchiului său și-l îndemnă :

— Ia și tu cîțiva arginți, căci tinerilor le place să-și încerce norocul.

Pe fiul său însă îl supraveghea de aproape și nu-l lăsa să iasă din curte, după apusul soarelui, deși tînărul nu-și mai găsea locul și alerga de colo pînă colo, zborșindu-se la frații lui mai mici și pălmuindu-i, fără nici o pricină anume, ca să-și molcomească neastîmpărul.

La început Wang Lung nu fu în stare să se mai apuce de nimic, ci se gîndea la nenorocirea căzută pe capul lui și la toate nemulțumirile ce le avea acum, făcîndu-și fel de fel de planuri...Aș putea să dau afară din casă pe unchiul meu și să mă mut la oraș, unde porțile sînt încuiate în fiecare seară, pentru ca lumea să fie apărată de atacurile tîlharilor". Dar numaidecît își aduse aminte că în timpul zilei, va trebui să se întoarcă la muncă în țarină și cine știe ce i s-ar putea întîmpla în timpul cît lucrează, fără nici o apărare, chiar aci pe pămîntul său ! Dar afară de asta cum s-ar putea ca un bărbat să trăiască închis între zidurile ferecate ale unui oraș și în dosul ușilor zăvorîte ale casei sale, căci ar fi murit, dacă s-ar fi despărți de țarina lui. Pe urmă ar fi peste putință să nu

vină din nou un an sterp, cînd nici orașul nu s-ar mai putea împotrivi prădăciunilor tîlhărești, cum s-a întîmplat rîndul trecut, cînd casa cea mare a lui Hwang a fost călcată de tîlhari.

În același timp ar fi putut să se ducă la oraș și să se adreseze judecătorului, spunîndu-i:

— Unchiul meu este și el unul dintre cei cu Barbă Roșie care prădă regiunea noastră.

Dar dacă ar fi făcut o astfel de faptă, l-ar fi crezut oare, căci nu se poate să crezi astfel de vorbe, cînd vine cineva și învinuiește chiar pe fratele tatălui său? Mai de grabă din afacerea asta ar fi ieșit el bătut, pentru purtarea lui necuviincioasă, în loc să scape de unchiul său, dar afară de asta viața i-ar fi fost mereu în primejdie, căci dacă tovarășii unchiului său ar fi aflat despre fapta lui, fără îndoială l-ar fi omorît, ca să se răzbune.

Totodată, ca și cînd cele întîmplate pînă acuma nu ar fi fost de ajuns, mai veni și Cucu să-i spună că deși afacerea cu logodna a mers fără nici o greutate, negustorul Liu nu s-a învoit să facă deocamdată nimic altceva, decît cel mult să semneze hîrtiile de logodnă, deoarece fiica lui, era prea tînără și neavînd decît paisprezece ani, trebuia să mai aștepte cel puțin trei. Wang Lung rămase dezamăgit, gîndindu-se că trei ani la rînd va trebui să mai suporte în casă trîndăvia și toanele feciorului său care acuma nu voia să se mai ducă la școală nici cel puțin două zile din zece, și în aceeași seară, în timpul cinei spuse lui O-lan:

— Pe ceilalți copii ai noștri îi vom logodi cît se poate de curînd, căci din ce îi vom logodi mai repede, din ce va fi mai bine, astfel mi-ar fi peste putință să îndur de trei ori la rînd aceleași scîncelі în casă pe care le am acuma.

A doua zi dimineața, după o noapte zbuciumată, își scoase haina lungă ce o purtase pînă acum și papucii de catifea cu care era încălțat, cum făcea întotdeauna cînd vedea că nu mai prididește cu supărările de acasă, și luînd sapa la umăr porni în țarină, dar cînd să treacă prin curtea din afară, se opri în fața fetiței lui cea mare, care sta la soare și zîmbea, înfășurîndu-și între degete petecul de pînză colorată și netezindu-l:

— Prostuța aceasta este pentru mine mai multă mîngîiere în ceasurile de supărare, decît toți ceilalți copii ai mei împreună.

Astfel Wang Lung începu să lucreze cu rîvnă în țarină, zile de-a rîndul și pămîntul mănos își împlini și de astă dată menirea lui, vindecîndu-l de toate nemulțumirile și învelindu-l în vînturile calde ale verii care-i aduceau liniște și împăcare. Apoi, ca și cînd ar fi vrut să-l scape de toate gîndurile negre, din partea de miazăzi începu să se ridice un nor mic și alb care urca încet spre bolta cerului și se apropia. La început părea străveziu și ușor ca un văl de ceață, doar că nu se răspîndea în toate părțile, cum fac norii de obicei, cînd îi poartă vîntul, ci rămase grămadă, pînă cînd începu să se răspîndească în aer, ca aripile unui evantai.

Oamenii din sat se uitau la norul acesta și căutau să-i găsească fel de fel de tîlcuri, dar se simțeau cuprinși de spaimă, căci își închipuiau că ar putea fi un nor de lăcuste, pornit din miazăzi ca să le prăpădească semănăturile. Wang Lung era și el între oamenii care iscodeau zarea ; uitîndu-se așa la norul ce venea spre ei vîntul le aruncă ceva la picioare, iar unul se aplecă repede și luînd în mînă ceea ce auziseră susurînd, văzu că este o lăcustă moartă care părea să fie mult mai ușoară decît alaiul viu ce venea pe urma ei.

Cît ai clipi Wang Lung își uită de toate supărările lui. Uită de femei, de feciorii lui și de unchiul său și-și uită de toate, ca să se repeadă la oamenii din sat și să strige :

— Va trebui să ne apărăm holdele împotriva acestor dușmani care coboară asupra noastră din cer !

Dar între cei care ascultau la vorbele lui, erau și de cei care clătinau din cap, căci își pierduseră chiar de la început orice nădejde, și aceștia îi răspunseră :

— Nu, dragul meu, căci nu ne poate folosi la nimic. Cerul a hotărît ca anul acesta să ne lovească cu foamete, prin urmare la ce ca să ne mai trudim de pomană, împotrivindu-ne voinței lui, cînd și-așa nu putem face nimic și la sfîrșit va trebui totuși să murim !

Femeile plecară la oraș, plîngînd, ca să cumpere tămîie și să o aprindă la picioarele Zeităților din micul tem-

plu de lut, iar unii se duseră chiar la templul cel mare de la oraș, unde erau zeitățile cerului, și astfel lumea începu să se închine, slăvind și zeii cerului și pe ai pămîntului.

Cu toate acestea norul de lăcuste întunecă cerul și începu să se răspîndească în largul cîmpului.

Wang Lung însă își adună argații și Ching era nemișcat de lîngă el ; mai veniră și alți plugari mai tineri și toți aceștia puseră foc chiar cu mîna lor în anumite partale din țarină și arseră holdele de grîne care erau tocmai în pîrgă ; săpară șanțuri largi pe care le umplură cu apă din fîntîni și lucrară așa zi și noapte, fără întrerupere. O-lan le aducea de mîncare, împreună cu celelalte femei, care veneau cu merinde la bărbații lor, și oamenii mîncau de-a-n-picioarele, întocmai ca dobitoacele, fără să se oprească din lucru.

Numaidecît după aceea zarea se întunecă și aerul se auzi vîjîind, de bătaia milioanelor de aripi, și norul de lăcuste se lăsă asupra holdelor, tocînd pînă în pămînt semănătura cîte unui partal și lăsînd nevătămat pe cel de lîngă el ca să treacă dincolo și să roadă pînă în pămînt, de rămînea miriște pe urma lor, ca în timp de toamnă. Oamenii oftau neputincioși, uitîndu-se la prăpădul din fața lor, dar Wang Lung se repezea furios cu un lăstar în mînă și le lovea, călcîndu-le în picioare fără milă, iar oamenii lui se țineau alături de el și învîrteau ciomegele, aruncîndu-le cu miile în pîrjolul de flăcări și în apa din șanțuri. Milioane de lăcuste pieriră în lupta aceasta împotriva oamenilor, dar pentru cele rămase, pierderea aceasta nu însemna nimic.

După lupta aceasta deznădăjduită, Wang Lung avu parte și de răsplată : holdele lui cele mai bune rămaseră neatinse ;după ce norul de lăcuste începu să se îndrepte spre cealaltă margine de cer, văzu că i-a mai rămas destul grîu, ca să aibă ce secera, iar straturile cu răsadurile tinere de orez erau nevătămate, așa că se simți mulțumit. Mulți oameni din sat începură să rontăie trupurile prăjite de flacără ale lăcustelor, dar Wang Lung nu vru să se atingă de ele, căci i se părcau spurcate, din pricina pagubei pricinuite în țarina lui. Totuși nu zise nimica, văzînd pe O-lan că le prăjește în ulei și nici cînd auzi lucrătorii cum le rontăie între dinți ; copiii le desfăceau bucă-

țele și le mîncau cu băgare de seamă, deoarece se temeau de ochii lor bulbucați. El însă nu vru nici să le guste.

Totuși venirea lăcustelor îi fu de folos. Șapte zile la rînd nu se gîndise la altceva, decît la țarina lui și astfel reușise să se vindece de toate supărările și temerile lui, deci putu să se gîndească liniștit :

„La urma urmelor tot omul își are necazurile lui, prin urmare va trebui să încerc să le duc și eu pe ale mele ; unchiul meu este mai bătrîn decît mine, iar cei trei ani ce va trebui să-i mai aștept pentru feciorul meu, vor trece și ei, fără să-mi pun ștreangul de gît".

Prin urmare adună recolta de grîu ce o avea pe holde și după ce veni vremea ploilor, răsadurile inundate, și după toate acestea, se făcu iarăși vară.

CAPITOLUL XXIV

A doua zi, cînd Wang Lung își închipuia că în casa lui s-a statornicit din nou liniștea, feciorul cel mai mare veni la el, după ce-l văzu că s-a întors de la cîmp, și îi spuse cu multă codeală :

— Tată, dacă vrei ca eu să devin cărturar, atunci află că de la catîrul acela bătrîn de la oraș eu nu mai am nimic de învățat.

Wang Lung care tocmai scoase o oală de apă fiartă din căldarea de pe plită, muie într-însa un prosop și după ce-l stoarse, și-l puse aburind pe obraz :

— Ei, și ce-ai vrea acuma ?

Feciorul stete o clipă la îndoială, apoi adăugă :

— Dacă vrei ca eu să devin cărturar, atunci va trebui să plec spre miazăzi, ca să mă duc la o școală mare, unde să pot învăța ceea ce trebuie învățat.

Wang Lung își șterse pleoapele ochilor și urechile cu prosopul, apoi se uită la feciorul său și-i răspunse răstit, căci își simțea trupul frînt de muncă :

— Dar prostia asta de unde ai mai luat-o ? Nu se poate să pleci și nu vreau să mai aud de așa ceva ; m-ai înțeles : nu vei pleca de acasă. Pentru lumea în care trăim noi, ai destulă învățătură.

Spunînd aceste cuvinte, muie prosopul din nou în oala cu apă fierbinte.

Feciorul însă nu se mișcă din fața lui ci rămase întunecat și începu să îngîne ceva, așa că Wang Lung se supără din pricină că nu-l înțelegea, și începu să răcnească :

— Spune limpede ce ai de spus !

Tînărul tresări, auzind vorbele răstite ale părintelui său și-i răspunse :

— Bine, atunci îți voi spune limpede că eu sînt hotărît să plec spre miazăzi, căci nu am poftă să mai stau în casa asta țărănească și să fiu supravegheat ca un copil ; nici să-mi pierd vremea în orașul acesta mic, unde nu te poți simți mai bine decît la noi în sat. Voi pleca de acasă, ca să învăț și eu cîte ceva și să văd lume străină.

Wang Lung se uită la feciorul său care sta cu ochii în pămînt, și-l văzu palid, în haina lui lungă de culoarea argintului, făcută din pînză de in subțire și răcoros pentru zilele calde ale verii, și cum se uita așa la el, băgă de seamă că pe buza de sus i-au răsărit primele tulcie de mustață ; obrazul lui era catifelat și auriu, iar mîinile ascunse în mînecile hainei, erau prelungi și fine, ca ale unei femei. Pe urmă Wang Lung se uită la el însuși și văzu că este plin de pămînt și e îmbrăcat numai într-o pereche de pantaloni de pînză albastră, sumeși pînă sub genunchi și partea de sus a trupului îi era despuiată, așa că puteai crede că el este robul acestui tînăr, nu părintele lui. Gîndul acesta îl făcu să se revolte împotriva tînărului zvelt și frumos din fața lui, așa că-i răspunse răstit :

— Mai bine du-te în țarină și ia o mînă de humă, să-ți freci trupul cu ea, căci altfel oamenii vor crede despre tine că ești femeie, și pune mîna pe sapă și lucrează și tu ceva, pentru orezul pe care-l mănînci !

În clipa aceasta Wang Lung își uitase cu totul de mîndria pe care i-o pricinuise faptul că fiul său era știutor de carte și că se pricepea la deslegarea tîlcului cărților, așa că dete să iasă din odaie, bătînd din picioare și scuipînd pe podmol, căci frumusețea fiului său îl nemulțumea. Tînărul rămase în picioare și se uită după el întunecat,, dar părintele său nu se mai întoarse, să-l vadă ce face.

În aceași seară, cînd Wang Lung intră în curtea interioară, și se așeză alături de Lotus care sta întinsă pe salteaua așternutului ei, și Cucu îi făcea vînt ca s-o răcorească. femeia începu să-i spună nepăsătoare, ca și cînd ar fi căutat prilej de vorbă :

— Feciorul tău cel mai mare e mîhnit și ar vrea să plece de-acasă.

Aducîndu-și aminte de nemulțumirea ce i-o pricinuise fiului său, Wang Lung o întrebă supărat :

— Dar ce te interesează asta pe tine ? La vîrsta lui, nu-i voi îngădui să intre în casa asta.

Lotus se grăbi să-i răspundă :

— Nu — nu... liniștește-te, căci mie mi-a spus Cucu.

Femeia de lîngă ea adăugă :

— Lucrul acesta se vede ușor, căci este un fecior prea drăguț și prea mare, ca să-și piardă vremea trîndăvind și tînjind la tine acasă.

Vorbele acestea alungară bănuiala tulbure trezită în sufletul lui Wang Lung și nu se mai gîndi decît la supărarea ce i-o pricinuise feciorului său, deci le răspunse :

— Am spus nu ; prin urmare nu va pleca. Nu vreau să-mi cheltuiesc banii prosteşte.

Altceva nu vru să mai spună și nici să mai vorbească despre întîmplarea asta, așa că Lotus bănuind că trebuie să fie supărat de ceva, porunci lui Cucu să plece, ca să rămînă singură cu el.

Cîteva zile la rînd nu se mai întîmplă nimic neobișnuit și flăcăul părea liniștit, dar cu toate acestea la școală nu se mai ducea, iar părintele său nu încercă să se împotrivească hotărîrii lui, căci acuma avea aproape optsprezece ani și era voinic și vînjos, ca și mama lui, iar cînd el se întorcea acasă, îl găsea cetind în odaia lui, așa că Wang Lung se simți mulțumit și se gîndi :

„Au fost numai toane tinerești ; nici el nu știe ce vrea și cei trei ani vor trece — s-ar putea să fie chiar doi, dacă voi mai adăuga o sumă de arginți, sau chiar unul, dacă suma ce o voi plăti se va întîmpla să fie destul de mare. După ce voi sfîrși cu treeratul, vom face ogor și vom semăna grîul de primăvară, iar după ce vom îmblăti fasolea, mă voi gîndi și la afacerea asta, mai în tihnă".

Foarte curînd își uită cu totul de fiul său, căci recolta — afară de ceea ce prădaseră lăcustele — ieși destul de bine și Wang Lung putu pune la loc toți banii cheltuiți cu Lotus. Aurul și argintul ajunseseră din nou la preț pentru el, așa că se mira el însuși de multe ori, cum de putuse cheltui înainte de asta cu atîta lipsă de cumpăt pentru o femeie.

Totuşi se întîmpla uneori ca apropierea de Lotus să-i trezească dorinţele, dar nu cu aceeaşi putere ca la început şi se simţea mîndru că o are în casa lui, deşi acuma vedea limpede că soţia unchiului său avusese dreptate, cînd îi spusese că nu mai este atît de tînără, deşi era mică de statură, şi nici nu rămăsese pînă acuma niciodată însărcinată. Dar la amănuntul acesta nu se prea gîndea, deoarece avea feciori şi fete, şi avea de gînd să o păstreze în casa lui, pentru plăcerea ce o simţea cînd venea la ea.

Dar pe măsură ce treceau anii, Lotus devenea tot mai drăguţă, căci dacă ai fi putut să-i găseşti înainte de asta vreun cusur, atunci acesta nu putea să fie decît amănuntul că era slabă ca o pasăre şi din pricina asta chipul îi era prea ascuţit şi tîmplele prea căzute. Dar acum, cu mîncarea pe care i-o pregătea Cucu şi petrecîndu-şi viaţa în trîndăvie, căci nu trebuia să se mai ocupe decît de un singur bărbat, începu să se împlinească şi să se rotunjească, tîmplele nu-i mai erau scofîlcite şi cu gura mică şi ochii mari şi strălucitori pe care-i avea, părea mult mai mult decît oricînd o pisicuţă leneşă. Mînca şi dormea şi începea să pună în ficeare zi tot mai multă carne pe ea. Deşi astăzi nu mai era boboc de floare de lotus, rămăsese totuşi floare adevărată, iar dacă nu mai era tînără, nu se putea totuşi să spui despre ea că este bătrînă, căci pentru ea, tinereţea şi vîrsta păreau că nu pot fi deosebite între ele.

Cu felul acesta de viaţă liniştită şi alături de feciorul său împăcat, Wang Lung ar fi putut trăi mulţumit, dacă nu se întîmpla ca într-o seară — cînd el tocmai începuse să-şi facă socoteala pe degete, ca să vadă ce poate vinde din recolta de grîu şi din orezul ce-l avea — să simtă pe O-lan că intră încet în odaie. În timpul anilor ce trecuseră, soţia lui se uscase pe picioare şi devenise pămîntie, iar oasele obrazului păreau şi mai repezite în afară decît pînă acuma, şi ochii îi căzuseră în fundul capului. Dacă se întîmpla s-o întrebe cineva, cum îi mai merge, îi răspundea doar atît:

— Simt că mă arde ceva în pîntece, ca o grămăjoe de jăratic.

În cei din urmă trei ani pîntecele îi crescuse atît de mult, încît părea că este însărcinată, dar sarcina asta era fără naştere. Cu toate acestea se scula în zori şi vedea de treburile casei, iar Wang Lung se uita la ea, cum

s-ar fi uitat la masa din fața lui, sau la scaunul pe care se așeza sau la un pom din curte, dar niciodată cu aceeași curiozitate cu care s-ar fi uitat la boul din jug, cînd îl vede că plecă fruntea sau la un porc din poiată care nu vrea să mai mănînce. Femeia își vedea de treaba ei și nu vorbea decît ceea ce ar fi fost peste putință să nu vorbească de soția unchiului lui Wang Lung, dar cu Cucu nu vorbea niciodată. O-lan nu intrase niciodată în curtea interioară a caselor ei, și rareori cînd se întîmpla ca Lotus să iasă afară, ca să se plimbe, ea intra în odaie și nu mai ieșea din casă, pînă cînd nu venea cineva să-i spună „A plecat!" Dar nu zicea niciodată nimic, ci lucra la bucătărie și spăla rufele la iaz, chiar în timp de iarnă, cînd apa îngheța. Lui Wand Lung însă niciodată nu i-ar fi trecut prin minte să-i spună :

„Cu banii pe care-i avem acuma, de ce nu-ți iei o slujnică în casă sau de ce nu-ți cumperi o roabă ?"

Nu se gîndea că în casă ar fi nevoie de așa ceva, deși el își luase argați care să-l ajute la muncile cîmpului, să îngrijească de boii și măgărușii din curte, de porcii din poiată, iar în timpul verii cînd începeau să crească apele, își lua păstori care să aibă grijă de rațele și gîștele pe care le avea și care ieșeau să ciugulească ierburi și gîze.

În seara cu pricina, stînd așa în lumina celor două făclii roșii, înfipte în sfeșnicele de tablă, femeia se opri în fața lui și-și plimbă sfioasă ochii prin odaie, apoi îndrăzni :

— Aș avea să-ți spun ceva.

Se uită la ea mirat și o îndemnă :

— Haide, spune !

Rămase cu privirea ridicată spre ea și văzîndu-i obrazul supt, se gîndi iarăși că femeia aceasta este cu totul lipsită de farmec și că au trecut ani de zile de cînd el nu s-a mai gîndit la ea niciodată, cum se gîndește bărbatul la femeia lui.

O auzi că începe să-i spună cu glasul sugrumat :

— Feciorul cel mare intră prea des în curtea interioară. Cînd se întîmplă ca tu să lipsești de acasă, întotdeauna el trece dincolo.

La început lui Wang Lung îi fu peste putință să o înțeleagă ce spune, atît vorbea de încet, așa că se plecă spre ea și stărui :

— Ce spui tu acolo femeie ?

Ea-i făcu semn, fără să zică nimic, spre odaia feciorului şi-şi ţuguie buzele uscate, întorcînd obrazul spre curtea de dincolo. Wang Lung însă rămase nemişcat şi se uită la ea, fără să creadă vorbele ei.

— Mi se pare că tu visezi ! declară el într-un tîrziu.

Femeia clătină din cap şi adăugă cu mare greutate :

— Dacă vrei, stăpîne, vino odată acasă pe neaşteptate. Pe urmă, după o clipă de tăcere, adăugă : Cred că va fi mai bine să-l laşi să plece de acasă, chiar spre miazăzi.

După ce spuse aceste cuvinte, se apropie de masă şi luîndu-i cupa de ceai, o pipăi şi văzînd că ceaiul s-a răcit, îi turnă altul fierbinte, apoi ieşi din odaie, tot atît de tăcută, pe cît intrase, lăsîndu-l năucit de vorbele pe care i le spusese.

„Te pomeneşti că femeia aceasta o fi geloasă". Dar la cé să se mai gîndească la aşa ceva, mai ales acuma cînd feciorul său era mulţumit şi-l găsea în fiecare zi citind în odaia lui, aşa că se ridică de la o masă şi începu să rîdă de gîndurile ce le poate născoci o minte de femeie.

Dar în aceeaşi noapte cînd se duse şi se întinse în aşternut alături de Lotus, femeia începu să se ferească din calea lui şi dîndu-l la o parte îi spuse :

— E cald şi tu miroşi urît, aşa că ar fi bine să te speli cînd vii la mine.

Apoi se ridică numaidecît pe marginea patului şi ferindu-şi părul care-i căzuse pe obraz, începu să se zbată cînd întinse mîna după ea. Stete şi se gîndi că de cîteva zile încoace Lotus se supusese dorinţelor lui fără nici o plăcere, dar îşi închipuise că acestea sînt numai toane de femeie ; că poate se simte moleşită de căldura acestui sfîrşit de vară, dar de astă dată îşi aduse aminte de vorbele lui O-lan şi sărind în picioare, se răsti la ea :

— În cazul acesta n-ai decît să dormi singură, şi să mă tai, dacă-mi pasă nici cît negru sub unghie.

Ieşi repede din odaie şi intră în tinda casei lui, unde puse două scaune unul lîngă altul şi se întinse pe ele. Dar nu putu adormi, aşa că ieşi din casă şi trecînd pragul porţii, începu să se plimbe prin faţa trestiilor de bambus care erau înşirate în lungul zidului, şi aici simţi vîntul rece al nopţii răcorindu-i trupul cu adierile prevestitoare ale toamnei.

Își aduse apoi aminte că Lotus știuse de dorința feciorului său de a pleca de acasă, dar de unde aflase oare ? Tot așa feciorul său nu mai pomenise de multă vreme despre această plecare ci părea mulțumit, dar care era pricina acestei mulțumiri ? Și Wang Lung își zise furios :

— Voi cerceta și voi afla ce s-a întîmplat !

Nu se mai întoarse în casă ci urmări zorile tulburi cum se desprind din întunericul nopții și se răspîndesc în largul țarinei sale.

După ce se lumină de ziuă și în marginea zării se arătă o spuzeală de aur pe poala cerului, intră în casă și după ce mîncă, ieși în țarină ca să supravegheze argații ieșiți la muncă, așa cum avea obiceiul în timpul secerișului și al semănatului ; umblă din holdă în holdă, ca pe urmă să strige cu glas destul de tare, ca să-l poată auzi și cei de acasă :

— Mă duc la holda de sub zidul orașului, așa că nu mă voi întoarce în curînd, și porni numaidecît.

Dar după ce făcu jumătate de drum și ajunse la templu cel mic din mijlocul țarinei, se așeză pe o movilă de pămînt din marginea drumului, care se vede era un mormînt părăsit, și smulgînd o mînă de iarbă, începu să o frămînte între degete. În fața lui erau cele două zeități de lut și ca prin vis își dete seama de felul în care se uită acuma la el și de vremea cînd îi era frică de mînia lor ; dar astăzi nu-i mai păsa de ele, căci ajunsese om bogat, care nu mai avea nevoie de zeități, prin urmare nici nu se mai abătea pe la templul acesta. În sufletul său însă gîndurile stăruiau mereu asupra întrebării :

„Să mă întorc sau să nu mă întorc acum acasă ?"

În aceeași clipă își aduse aminte de purtarea din noaptea trecută a lui Lotus față de el și se înfurie, gîndindu-se la tot ce a făcut pentru ea.

„E limpede că n-ar fi putut să stea multă vreme la ceainăria din oraș, dar în casa mea are de mîncare și îmbrăcăminte bogată, ca orice femeie de familie alcasă".

Îndemnat de mînia aceasta neașteptată, se întoarse acasă pe alt drum și intră pe furiș în curte, apoi feri draperia de la intrarea porții interioare și se uită înăuntru. Trase cu urechea și auzi murmurul unui glas de bărbat, pe care-l recunoscu numaidecît că este al feciorului său.

Furia pe care Wang o simți acuma clocotind în sufletul său, i se păru că e atît de năvalnică, cum nu i se mai

întîmplase niciodată în viața lui, deși din ziua cînd începuse să se îmbogățească și oamenii din sat se uitau la el cu respect, i se întîmpla de multe ori să simtă în sufletul său porniri nesăbuite și chiar cînd se dusese în oraș, i se întîmpla uneori să se poarte trufaș cu oameni din jurul lui. Dar trufia lui de acuma era furia caracteristică a unui bărbat împotriva bărbatului care i-a furat iubita, iar cînd își aduse aminte că cel care-i furase iubnica, e însuși fiul său, se simți cutremurat de scîrbă, de-i venea să verse.

Scrîșni din dinți și ieși din curte, apoi se apropie de tufele trestiilor din bambus și după ce alese un fir lung și mlădios, îl curăți de ramuri, lăsîndu-i numai cîteva vrejuri în vîrf și după ce-l curăți și de frunze, trestia rămase în mîna lui, vînjoasă și subțire, ca un capăt de frînghie. Se întoarse pe vîrful picioarelor și feri repede draperia din fața porții ; feciorul său sta în picioare și se uita la Lotus care se așezase pe un scăunel în marginea dulbinei. Era îmbrăcată în tunica ei de mătasă de culoarea florilor de piersec, așa cum n-o văzuse pînă acuma niciodată îmbrăcată dimineața.

Stăteau amîndoi de vorbă și femeia întoarse puțin obrazul într-o parte și se uita la el cu coada ochiului și rîdea, așa că nu simțiră apropierea lui. Wang Lung se opri și se uită la ei, apoi dinții îi sclipiră într-un rînjet și încleștă mîna pe lujerul de bambus. Dar nu l-ar fi văzut nici acuma, dacă nu se întîmpla ca tocmai atunci Cucu să iasă din casă și să țipe speriată, așa că se întoarseră amîndoi spre el.

În aceiași clipă Wang Lung făcu un salt și se năpusti asupra lor, apoi începu să încingă pe feciorul său cu trestia de bambus, zăpăcindu-l în lovituri. Deși tînărul era mai voinic și mai înalt decît tatăl său, acesta totuși era mai puternic, deoarece trupul lui plin de vigoare bărbătească era ostoit de munca țarinei, așa că îl bătu pînă cînd sîngele începu să stropească șiroaie împrejurul lui. Cînd Lotus începu să țipe și-l apucă de braț, o împinse, iar cînd încercă din nou să-l oprească, îi trase și ei cîteva, pînă cînd scăpă cu fuga, apoi se întoarse din nou la feciorul său și-l bătuci, pînă cînd îl văzu că se întinde pe pămînt și-și acopere cu mîinile obrazul însîngerat.

Wang Lung se opri, răsuflînd şuierător şi arătîndu-şi dinţii ; sudoarea curgea şiroaie pe el şi se simţea sfîrşit, ca după boală grea. Aruncă trestia din mîna şi spuse fiului său gîfîind :

— Acu du-te în odaia ta şi să nu îndrăzneşti să mai ieşi de acolo, pînă în ziua cînd voi scăpa de tine, căci altfel să ştii că te ucid !

Tînărul se ridică, fără să zică nimic şi ieşi din curte.

Wang Lung se aşeză pe scaunul din marginea dulbinei pe care stătuse Lotus şi după ce-şi propti capul în palme, închise ochii şi începu să respire cu greutate. Nimeni nu îndrăzni să se apropie de el, aşa că stătu singur pînă cînd se linişti şi supărarea se ridică din sufletul său ca o ceaţă.

Apoi se ridică frînt şi intră în odaia unde găsi pe Lotus întinsă pe pat şi bocindu-se ; se apropie de pat şi o întoarse cu faţa în sus, iar femeia se uită la el cu ochii plini de lacrimi şi pe obraz cu dîra însîngerată pe care i-o lăsase trestia de bambus.

Se uită la ea şi-i spuse cu adîncă tristeţe.

— Va să zică tu eşti sortită ca toată viaţa ta să fii o desfrînată şi ai început acum să te legi şi de fiul meu !

Femeia începu să se bocească şi mai îndurerată decît pînă acuma şi protestă :

— Nu, nu-i adevărat ; tînărul se simţea singur şi abătut, dar venind în curtea aceasta, niciodată nu s-a apropiat de patul meu mai mult decît l-ai văzut adineaori în curte ; poţi să întrebi şi pe Cucu.

Apoi ridică spre el ochii înspăimîntaţi şi apucîndu-l de mînă, i-o trecu peste obrazul şfichiuit de loviturile lui şi-i spuse înecată de suspine :

— Vezi şi tu ce-ai făcut lui Lotus a ta — nu mă gîndesc la nici un bărbat afară de tine în toată lumea aceasta şi chiar dacă ar fi fiul tău pricina acestei neînţelegeri, nu este cu nimic mai mult decît tot fiul tău şi pentru mine nimic altceva.

Se uita la el cu ochii scăldaţi în lacrimile limpezi şi Wang Lung gemu îndurerat, căci frumuseţea acestei femei îl făcea să-şi piardă cumpătul şi să o iubească, chiar atunci cînd n-ar fi trebuit. În aceeaşi clipă se gîndi că i-ar fi peste putinţă să suporte încredinţarea că între aceşti doi s-ar fi întîmplat ceva, de aceea nu mai cercetă, căci nu dorea să mai afle nimic. Gemu deci încă o dată şi ieşi

din odaie. Trecu prin fața odăii feciorului său și strigă, fără să intre :

— Strînge-ți lucrurile într-o lădiță și mîine dimineață să pleci spre miazăzi, unde-ți place și să nu te mai întorci acasă, pînă în ziua cînd voi trimite după tine.

Apoi trecu înainte și găsi pe O-lan care începuse să coasă la o haină a lui, dar cînd trecu pe lîngă ea, femeia nu zise nimic, și chiar dacă auzise răfuielile și țipetele din curtea de alături nu-i dete nici un semn din care ar fi putut bănui că ea știe ce s-a întîmplat. Wang Lung își continuă drumul și, trecînd prin curte, ieși, în largul țarinei, în lumina soarelui amiezii, și-și simțea trupul sfîrșit, ca după o zi de muncă grea.

CAPITOLUL XXV

După plecarea feciorului său mai mare, Wang Lung parcă simțea că toată casa lui a scăpat de o mare povară care-l făcea să se sugrume și să nu poată răsufla în voie. În gîndul său își zicea că pentru fecior e mult mai bine că a plecat, iar acuma își putea vedea și de ceilalți copii ai săi, căci ocupat mereu cu lucrul cîmpului, cu holdele care trebuiau semănate și secerate, și cu orice s-ar fi întîmplat în altă parte, nu prea avusese vreme să se gîndească la ei. Se hotărî ca pe al doilea fecior să-l ia din vreme de la școală și să-l dea să învețe o meserie, înainte de a-l apuca vîrtejul nebunici, ca să nu mai aibă pace cu el în casă, cum nu avusese de cel plecat.

Al doilea fecior al lui Wang Lung însă semăna cu fratele mai mare tot atît de puțin, cît de puțin ar putea să nu semene doi frați între ei. Cită vreme cel mai mare era înalt și ciolănos, cu obrazul rumen și caracteristic oamenilor din miazănoapte, cum era și mama lui, al doilea fecior era mic de statură, cu piele aurie și ceva care lui Wang Lung îi aducea aminte de tatăl său : o sclipire fulgerătoare și ageră a ochilor vii care uneori te priveau în bătaie de joc, dacă se întîmpla să li se ofere prilejul.

„Din băiatul acesta ar putea ieși un bun negustor, își zise Wang Lung ; îl voi lua de la școală și poate voi reuși să-l bag în contorul unui negustor de cereale. N-ar strica să am un fecior, tocmai acolo unde trebuie să-mi

vînd și eu recolta, căci va putea supraveghea cîntarul și va căuta ca tîrgul să iasă în folosul meu".

Prin urmare într-una din zile îi spuse lui Cucu :

— Du-te spune părintelui logodnicei fiului meu mai mare, că aș vrea să-i spun ceva. Spune-i că în orice caz va trebui să golim și un pahar de vin împreună, mai ales că ne-a fost rînduit ca noi doi să ne amestecăm sîngele în același vas.

Cucu făcu așa cum îi spuse și se întoarse acasă cu următorul răspuns :

— Spune că te așteaptă să vii cînd poftești, iar dacă vrei să te duci astăzi la amiază, să bei un pahar de vin împreună cu el, ești bine venit, ori dacă așa îți e voia, poate veni el la tine.

Wang Lung însă n-ar fi vrut ca omul acesta de la oraș să vină la el, deoarece se gîndea că va trebui să facă fel de fel de pregătiri pentru primirea lui, așa că se spălă și se îmbrăcă în hainele lui de mătase și porni fulungul potecii dintre lanuri. Se duse de-a-dreptul în Ulița Podurilor, așa cum îi spusese Cucu, și aci se opri în fața unei porți pe care scria numele Liu. Nu pentru că el ar fi înțeles semnele ce se vedeau deasupra porții, dar Cucu îi spusese că este a doua poartă, dincolo de pod, și mai întrebă și un trecător care-i arătă casa. Era o poartă mare și impunătoare, făcută toată numai din lemn și Wang Lung bătu în poartă cu latul palmei.

Poarta se deschise numaidecît și în fața lui apăru o slujitoare care-și ștergea mîinile cu șorțul, pe urmă îl întrebă cine este și-l conduse în curtea exterioară unde erau apartamentele bărbaților. După ce intrară într-o odaie mare, femeia îl pofti să șadă și se uită îndelung la el, căci bănuia că este tatăl tînărului cu care era logodită fata stăpînului ei. Pe urmă plecă să cheme pe negustorul Liu.

Wang Lung se uită cu băgare de seamă la tot ce vedea împrejurul său și ridicîndu-se de pe scaun, pipăi stofa draperiilor de la ferestre și masa grea de lemn, și rămase mulțumit, căci văzu că acestea sînt semne de viață îmbelșugată, fără să fie bogăție prea mare. N-ar fi vrut ca nora lui să fie fata unei familii bogate, deoarece asta ar fi însemnat că este înfumurată și neascultătoare, una care rîvnește tot felul de mîncări scumpe și haine scumpe, cu alte cuvinte o femeie care înstrăinează pe băr-

batul ei de părinți. După ce se gîndi la toate acestea, se așeză din nou pe scaun și așteptă.

Numaidecît se auziră pași grei prin apropiere și se arătă un bărbat mic de statură și gras, iar Wang Lung se ridică în picioare și se înclină în fața lui ; amîndoi se prosternară de mai multe ori unul în fața altuia, privindu-se pe ascuns și rămînînd mulțumiți, căci se respectau unul pe altul, pentru ceea ce vedeau că sînt în realitate, doi oameni cumsecade și cu avere. După ce isprăviră cu temenelele, se așezară pe scaune și începură să bea vin încălzit pe care-l aduse slujitoarea și li-l turnă în pahare, în timp ce ei vorbeau cu glasuri domoale, mai despre una mai despre alta ; despre cereale și prețuri și despre ce se va putea obține pentru orezul din anul acesta, dacă se va întîmpla ca recolta să fie bună. În cele din urmă Wang Lung îndrăzni să-i spună :

— Uite ce, eu am venit cu o treabă anume, dar dacă nu vrei să vorbim despre asta, atunci putem vorbi despre altceva. De cumva se va întîmpla însă să ai nevoie de unul care să te slugărească în prăvălia dumitale cea mare, atunci eu aș avea pe feciorul meu al doilea care este băiat vrednic și priceput, dar dacă n-ai nevoie de ajutorul lui, atunci putem să vorbim despre alte treburi.

Negustorul îi răspunse foarte mulțumit :

— Am mare nevoie de un tînăr priceput care să știe să scrie și să cetească.

Wang Lung îi răspunse cu mîndrie :

— Feciorii mei sînt amîndoi buni cărturari și fiecare dintre ei este în stare să-ți spună cînd se întîmplă ca un semn să fie prost scris sau cînd trebuie pus anume semnul care vine de la apă și cînd cel care vine de la lemn.

— Bine este așa, încuviință Liu. Trimite-l la mine, cînd va vrea să vină, dar ca simbrie va primi la început numai hrana, pînă cînd se va deprinde cu mersul afacerilor, iar la sfîrșitul primului an, dacă se va purta bine, va primi în fiecare lună cîte un ban de argint, și după ce va împlini trei ani, cîte trei arginți, iar după asta nu va mai fi plătit ca ucenic, ci va putea să se împărtășească din cîștigul acestei afaceri, după vrednicia lui. În afară de simbrie, a lui va fi tot ce va putea lua de la cumpărător sau de la vînzător, căci eu nu am de spus nimic împotrivă, dacă va fi în stare să scoată ceva mai mult decît prețul ce se obișnuiește. Fiind de asemenea vorba ca familiile

noastre să se unească între ele, nu-ți voi mai cere nici garanția ce se obișnuiește în cazurile cînd un ucenic intră în slujbă.

Wang Lung se ridică de pe scaun mulțumit și începu să rîdă; apoi întrebă :

— Acuma cînd noi doi sîntem prieteni, îndrăznesc să te întreb, nu cumva ai un fecior pentru fiica mea cea de a doua.

Negustorul începu să rîdă de i se cutremura tot trupul, căci era om gras și bine hrănit, apoi răspunse :

— Am și un fecior care abia a împlinit zece ani și pe care nu l-am logodit încă. Ce vîrstă are fata ?

Wang Lung rîse din nou și se grăbi să-l deslușească :

— În curînd va împlini și ea zece ani și e frumoasă ca o floare.

Începură amîndoi să rîdă și negustorul adăugă :

— Va să zică să ne legăm unul de altul cu frînghie îndoită ?

Wang Lung nu mai zise nimic, căci nu s-ar fi căzut ca un legămînt ca acesta să fie discutat fățiș, fără mijlocirea cuiva. Dar după ce se prosternă în fața lui Liu și porni acasă, se gîndi : „Afacerea asta cred că s-ar putea face", iar după ce ajunse acasă și se uită la fata lui cea mai mică, băgă de seamă că e fată frumoasă și maică-sa îi legase picioarele, așa că umbla cu multă grație prin casă.

Dar după ce se uită la ea mai de aproape, văzu că pe obrazul ei se cunoșteau dîrele lacrimilor, iar chipul ei părea prea palid și prea trist pentru vîrsta ei, așa că o luă de mînă și apropiind-o de el, o întrebă :

— Spune-mi, pentru ce ai plîns ?

Fata plecă ochii și începu să se joace cu un nasture de pe tunică, apoi murmură cu sfială :

— Din pricină că mama a început să-mi strîngă fîșia de pînză în jurul picioarelor mai mult decît pînă acuma, așa că noaptea nu mai pot dormi de durere.

— Eu nu te-am auzit pînă acuma plîngînd, zise el mirat.

— Nu m-ai auzit, încuviință fata, căci mama mi-a spus că nu trebuie să plîng, deoarece tu ești bărbat slab de fire și nu-ți place să vezi pe alți cum sufăr, așa că s-ar putea să-i poruncești să nu-mi mai lege picioarele,

și atunci soțul meu nu mă va iubi, cum nu o iubești nici tu pe ea.

Acestea fură vorbele pe care i le spuse fata, cu glasul tot atît de nevinovat, ca și cînd i-ar fi spus o poveste, dar cuvintele ei îl loviră ca un cuțit în inimă, văzînd că O-lan a spus fetei că el n-o iubește, deși este mama ei, și se grăbi să-i răspundă :

— Să știi că astăzi am aflat despre un bărbat frumos care se poate să-ți fie soț, așa că voi vorbi cu Cucu, poate ca va putea pune lucrurile la cale pentru noi.

Fetița zîmbi și plecă ochii în pămînt, ca o fată rușinoasă, nu ca un copil. Și în aceeași seară după ce trecu în curtea interioară, Wang Lung stătu de vorbă cu Cucu și-i spuse :

— Du-te de vezi dacă se poate face ceva.

Dar în noaptea aceea dormi neliniștit alături de Lotus, așa că se trezi și începu să se gîndească la viața lui și la O-lan care fusese prima femeie pe care a cunoscut-o el în viață și care-l slujise întotdeauna cu credință. Își aduse aminte de cuvintele spuse de fetița lui și se întristă, văzînd că deși O-lan era o femeie simplă și cu gîndurile încete, văzuse cu toate acestea adevărul ascuns în sufletul lui.

La cîteva zile după asta trimise pe al doilea fecior al său în oraș și iscăli hîrtiile pentru logodna fiicei lui mai mici ; se învoiră din zestrea ce trebuia dată și darurile de haine și odoare pentru ziua cînd va fi hotărîtă nunta. După ce termină toate acestea Wang Lung se odihni, zicîndu-și în inima lui :

„Acum mi-am luat grija de la toți copiii mei ; amărîta cea mai mare nu este în stare să facă altceva, sărăcuța, decît să stea la soare și să se joace cu bucățica ei de cîrpă ; pe cel mai mic dintre feciorii mei îl voi ține lîngă mine, la lucrul țarinei, așa că nu se va duce la școală, deoarece îmi ajung doi cărturari în familie".

Se simțea mîndru că avea trei feciori, dintre care unul era cărturar, al doilea negustor și al treilea făcea plugărie. Prin urmare era împăcat în sufletul lui și încetă să se mai gîndească la copiii săi. Dar fie de voie, fie de nevoie, ar fi fost peste putință să nu se gîndească la femeia care-i născuse acești copii.

În timpul anilor îndelungați pe care-i petrecuseră împreună, lui Wang Lung i se întîmpla pentru întîia dată să se gîndească la O-lan. Nu se gîndise la ea nici chiar la început, cînd intrase în casa lui, numai pentru ea însăși, ci se gîndise la ea cum s-ar fi gîndit la orice femeie care a fost cea dintîi în așternutul lui. I se părea că pînă acuma a fost mereu ocupat mai cu una mai cu alta, așa că n-a avut vreme de așa ceva, dar astăzi cînd toți copiii lui erau așezați și holdele ogorîte și semănate, în așteptarea iernii, cînd legăturile dintre el și Lotus ajunseseră să se limpezească, iar ea nu i se mai împotrivea, din ziua cînd o bătuse, abia acum i se părea că poate să se gîndească la el însuși și își aduse aminte și de O-lan.

Acuma se uita la ea nu ca la o femeie și nu se mai gîndea la ea că este urîtă, și cu obrazul galben și supt. Vedea că a slăbit și pielea de pe ea a îngălbenit și a devenit străvezie, așa că simțea un fel de dureroasă căință. Fusese întotdeauna o femeie oacheșă, voinică și arsă de soare, căci ieșea la munca țarinei. Dar acuma nu mai ieșise de ani de zile la cîmp, decît cel mult în vremea secerișului, dar de doi ani încoace nu mai ieșise deloc, deoarece nu-i plăcea să audă oamenii din sat întrebîndu-l :

„Cum se poate ca soția ta să mai lucreze în țarină, cînd tu ești un om atît de bogat ?"

Cu toate acestea pînă acuma nu se întrebase niciodată, care poate fi pricina că ea s-a învoit să stea acasă, în timpul lucrului și de ce se mișcă din ce în ce tot mai încet, după treburile casei ; dar acuma își aduse aminte că uneori diminețile cînd se ridica din așternut și se ducea să ațîțe focul, o auzea gemînd din greu și gemetele ei nu încetau decît atunci cînd îl auzeau că o întreabă : „Ce ai femeie ?", Dar acum, cînd se uita la ea și-i vedea pîntecele umflat, se simțea chinuit de păreri de rău, fără să știe nici el de ce, și-și zicea :

„La urma urmei nu e vina mea că n-am putut-o iubi cum aș fi iubit o ibovnică, căci asta este firea bărbatului". Și iarăși se gîndea, pentru liniștea lui : „De bătut, n-am bătut-o niciodată și i-am dat întotdeauna argint, cînd mi-a cerut".

Dar cu toate acestea nu putea uita ce-i spusese fetița și vorbele ei îl dureau, deși nici el nu știu de ce, căci dacă sta să judece, fusese față de ea ca un soț bun, poate chiar mai bun decît alți bărbați.

Din pricină că nu-şi putea molcomi neliniştea ce o simţea cînd se gîndea la ea, începu să se uite mai de aproape la ea, cînd se întîmpla să-i aducă de mîncare la masă sau cînd o vedea umblînd de colo pînă colo după treburi, şi într-un rînd după terminarea mesei, cînd O-lan se plecă să şteargă podmolul, o văzu că se face cenuşie la obraz, din pricina unei dureri lăuntrice şi căscînd gura, începe să geamă încetişor, ducîndu-şi mîna spre pîntece şi fără să-şi îndrepte mijlocul, ca şi cînd ar fi continuat să şteargă pe jos. Văzînd-o că stă în felul acesta, întrebă speriat :

— Ce este ?

Femeia însă întoarse capul în altă parte şi răspunse cu glasul domol :

— Nu e decît durerea aceea veche pe care o simt de mult în pîntece.

Se uită la ea cu ochii mari apoi se întoarse spre fata cea mai mică :

— Ia mătura şi mătură în casă, căci maică-ta este bolnavă. Iar lui O-lan îi spuse atît de blînd, cum nu vorbise cu ea de ani îndelungaţi : Du-te şi întinde-te în aşternut ; voi trimite fata să-ţi ducă un vas de apă fierbinte, dar să nu te mai mişti din pat.

Femeia îl ascultă supusă şi fără să răspundă nimic ; după ce intră în odaia ei, o auzi tîrîndu-se cu multă greutate, apoi se întinse în aşternut şi începu să geamă încet. Wang Lung rămase nemişcat şi ascultă gemetele ei, pînă cînd nu mai fu în stare şi trebui să iasă din odaie. După ce ieşi în curte, porni numaidecît la oraş, să vadă unde ar putea găsi un doctor.

Un funcţionar de la negustorul de cereale, unde intrase fiul său ca ucenic, îl îndreptă la casa unui doctor pe care-l cunoştea, aşa că se duse numaidecît la el. Îl găsi în faţa unei ceşti de ceai. Era un bărbat în vîrstă, cu barba cărunţă şi lungă, cu nişte ochelari încadraţi în alamă, mari cît nişte ochi de bufniţă şi era îmbrăcat într-o haină cenuşie şi murdară, cu mînecile atît de lungi, încît nu i se mai vedeau mîinile dintr-însa. După ce Wang Lung îi spuse boala de care sufere soţia lui, doctorul îşi ţuguie buzele şi trăgînd un sertar, scoase o legăturică de pînză neagră şi-i spuse :

— Vin numaidecît cu tine.

Cînd se opriră amîndoi în faţa patului în care zăcea O-lan, ea aţipise şi pe buza de sus şi pe frunte i se vedeau broboniţe mărunte de sudoare. Doctorul se uită la ea şi începu să clatine din cap. Întinse o mînă uscată, parcă ar fi fost o mînă de maimuţă, şi-i pipăi pulsul, iar după ce-i ţinu mîna vreme îndelungată în mîna lui, clătină din nou din cap cu tristeţe şi zise :

— Are splina umflată şi ficatul este atacat. În pîntece are o umflătură împietrită, de mărimea unui cap de om. Inima abia se mai mişcă şi cred că este de asemenea atacată.

Auzindu-l ce spune, Wang Lung îşi simţi inima că a încetat să mai bată şi se sperie şi strigă :

— Bine, dar dă-i o doctorie, sau nu se mai poate ?

O-lan deschise ochii şi văzîndu-i lîngă patul ei, la început nu înţelese, fiind buimăcită de somn şi de dureri, Pe urmă bătrînul doctor începu iarăşi să vorbească :

— Este un caz grav. Dacă nu-mi ceri nici o garanţie de vindecare, atunci îmi vei plăti zece arginţi şi-ţi voi prescrise nişte leacuri de buruieni, o inimă de tigru arsă şi făcută praf şi un dinte de cîine, pe care le vei fierbe împreună şi-i vei da să bea din această fiertură. Dar dacă-mi ceri chezăşie că se va vindeca, atunci îmi vei plăti cinci sute de arginţi pentru osteneală.

Cînd auzi de „cinci sute de arginţi", O-lan se trezi din toropeala ce pusese stăpînire pe ea şi declară cu glasul stins :

— Să nu dai, căci viaţa mea nu vredniceşte banii aceştia. Cu atîta ai putea cumpăra o holdă destul de mare.

Auzind-o ce spune, Wang Lung fu cuprins din nou de remuşcări şi-i răspunse răstit :

— Nu vreau să-mi moară oamenii din casă, şi voi plăti arginţii, căci am din ce plăti.

Cînd doctorul îl auzi spunînd „voi plăti arginţii", îi sclipiră ochii de lăcomie, dar ştia că legea prevede pedeapsă, în cazul cînd el nu-şi va putea ţine făgăduiala şi femeia va muri, aşa că-i răspunse, deşi cu părere de rău :

— Stai, căci acuma cînd am văzut cum îi arată albul ochilor, mi-am dat seamă că am făcut o greşeală. Dacă

vrei să-ți dau chezășie că se va vindeca, va trebui să-mi plătești cinci mii de arginți.

Wang Lung se întoarse spre doctor și-l privi cu mută și dureroasă înțelegere. Ar fi fost peste putință ca el să aibă atîția arginți grămadă, dar cel mult dacă și-ar fi vîndut tot pămîntul, dar știa că chiar dacă ar fi vîndut pămîntul, nu putea să-i mai fie de nici un folos, deoarece din vorbele doctorului se vedea limpede că el ar vrea să-i spună : „Femeia aceasta va muri".

Prin urmare ieși din odaie împreună cu el și-i numără cei zece arginți ce i se cuveneau pentru osteneală, iar după ce plecă doctorul, el intră în bucătăria unde O-lan își petrecuse cea mai mare parte din viață și unde astăzi cînd ea zăcea, n-ar fi putut să-l vadă nimeni ce face. Se opri și sprijinindu-și fruntea de peretele înnegrit de fum, începu să plîngă amar.

CAPITOLUL XXVI

Dar viaţa din trupul lui O-lan nu pieri toată dintr-odată. Abia trecuse de vîrsta mijlocie a anilor ce-i fuseseră daţi, aşa că puterea nu se scurse din trupul ei cu uşurinţă şi trebui să zacă luni de zile în patul ei de suferinţă. Cît fu iarna de lungă ca trase să moară şi pentru prima dată Wang Lung şi copiii săi îşi deteră seama ce fusese ea în casa lor şi cum se îngrijise de toţi, ca să fie mulţumiţi, fără ca vreunul dintre ei să-şi fi dat seama.

Astăzi li se părea că nici unul dintre ei nu ştie să aţîţe focul şi nici să facă şumuioagele de iarbă răsucită sub plita din vatră ; nici unul dintre ei nu se pricepea cum trebuie întors un peşte, ca să nu-l rupi şi să nu-l prăjeşti numai pe o parte şi pe cealaltă să rămînă crud ; tot aşa nici unul dintre ei nu ştia dacă un fel de legume trebuie prăjit în ulei de anis, sau e mai bine să-l prăjeşti în ulei de fasole. Gunoiul şi resturile de mîncare se îngrămădeau sub masă şi începură să se descompună, fără ca cineva să le ridice, pînă în ziua cînd Wang Lung se supără şi chemă un cîine din curte ca să mănînce ce era de mîncat, iar fetei mai mici îi porunci să frece podmolul şi gunoiul să-l scoată afară.

Băiatul cel mai tînăr mai făcea şi el unele treburi prin casă, pe care înainte de asta le făcea maică-sa, vedea de bunicul său care ajunsese în mintea copiilor şi Wang Lung nu era în stare să-l facă să înţeleagă ce s-a în-

tîmplat, de ce O-lan nu mai intră dimineața să-i aducă ceaiul și nici castronul de apă fierbinte, nu-i ajută să se întindă în așternut seara și nici să se ridice dimineața. Bătrînul se supără de fiecare dată cînd o chema și vedea că nu mai vine, iar castronul cu ceaiul și-l vărsa, întocmai ca un copil încăpățînat pe care nu-l mai poți împăca. În cele din urmă Wang Lung îl conduse în odaia lui O-lan și se opri în fața patului unde ea zăcea ; bătrînul se uită cu ochii lui tulburi și aproape fără lumină, apoi începu să scîncească și să plîngă, deoarece înțelegea că ceva s-a întîmplat, fără ca el să fi avut știre.

Numai fata cea mai mare nu știa nimica de ce este în casă, ci sta în colțul ei la soare și se juca cu bucățica ei de pînză și zîmbea. Totuși trebuia să se îngrijească cineva și de ea, să o aducă seara în casă, ca să doarmă, să o hrănească și să o scoată dimineața în curte la soare, sau să o aducă înăuntru, dacă se întîmpla să plouă. De toate acestea trebuia să îngrijească acuma unul dintre ei. Dar se întîmpla uneori ca și Wang Lung să-și uite de ea, și într-o zi nenorocită rămase în curte toată noaptea și a doua zi în zori o găsiră dîrdîind de frig și plîngînd, așa că Wang Lung începu să-și ocărască cei doi copii, din cauză că-și uitaseră de nenorocita asta care era sora lor. Dar numaidecît își dete seamă că amîndoi copiii lui erau neputincioși și mici și-și dădeau toată silința să facă ei treburile casei în locul mamei lor, așa că nu se mai supără. După întîmplarea asta în fiecare seară și în fiecare dimineață vedea singur de fata lui : dacă se întîmpla să plouă sau să ningă sau să bată vînturi aspre, o aducea în casă și o așeza în apropierea cenușei calde care cădea din vatră.

În timpul lunilor triste ale iernii, cît O-lan trase să moară, Wang Lung nu se mai ocupă de țarina lui. Lucrările ce trebuiau îndeplinite și supravegherea argaților din curte le lăsă în seama lui Ching care-l slujea cu credință ; în fiecare seară și în fiecare dimineață venea pînă la ușa odăii în care zăcea O-lan și întreba de două ori pe zi, cum îi mai merge. În cele din urmă Wang Lung nu mai fu în stare să-i repete mereu aceleași răspunsuri care nu se deosebeau cu nimic de ce-i spusese înainte, căci ar fi

fost peste putință să-i spună altceva decît că : „Astăzi a mîncat puțin cîr subțiat de orez".

Prin urmare îi spuse să nu mai întrebe, ci să vadă ca toate să se facă în rînduială, de ajuns fiind atîta pentru el.

Cînd zilele erau friguroase, Wang Lung se așeza de multe ori lîngă patul lui O-lan și dacă vedea că-i e frig, aducea o oală de pămînt în care aprindea cărbuni, ca să se încălzească, iar femeia murmura cu glasul slăbit :

— Ceea ce faci acuma este risipă prea mare.

Într-un rînd, cînd îi spuse aceste cuvinte, nu se mai putu stăpîni și-i răspunse :

— Nu mai pot răbda să te văd suferind în felul acesta. Aș fi în stare să-mi vînd toată averea, numai să te pot vindeca.

Auzindu-l femeia zîmbi și-i răspunse cu glasul stins și cu multă greutate :

— Nu se poate... nu te-aș lăsa să faci așa ceva. Căci eu tot va trebui să plec dintre voi... mai curînd sau mai tîrziu. Dar pămîntul rămîne și după moartea mea.

El însă nu era în stare să o audă vorbind despre moarte, așa că ieșea numaidecît din odaie, cînd începea să pomenească despre așa ceva.

Cu toate acestea, știind că nevasta lui va trebui să moară și că el va trebui să-și facă datoria, se duse într-una din zile la oraș și intră în atelierul unui dricar, unde cercetă toate sicriele ce le avea gata și așteptau să fie cumpărate. Alese unul negru, făcut dintr-un fel de lemn tare și greu. Dricarul care aștepta să-l vadă alegînd marfa ce-i va plăcea, îi spune încet :

— Dacă vei cumpăra două sicrie dintr-odată, îți socotesc drept preț numai două treimi din ceea ce ar trebui să plătești, dacă ai cumpăra două, dar nu dintr-odată. Prin urmare de ce să nu-ți cumperi unul și pentru dumneata, ca să scapi de grijă ?

— Nu cumpăr, căci de treaba asta se pot îngriji feciorii mei, răspunse Wang Lung ; dar numaidecît își aduse aminte de tatăl său care n-avea încă sicriu și adăugă : Dar mă gîndesc la bătrînul meu părinte care ar putea muri în

curînd, căci e slăbit de puteri și abia se mai poartă ; nu-l mai slujesc nici ochii, prin urmare voi lua pe acestea două.

Dricarul îi făgădui să mai vopsească odată sicriele și să le lustruiască, apoi să i le trimită acasă. La întoarcere Wang Lung povesti lui O-lan ce a făcut și femeia rămase mulțumită, văzînd că el a început să facă ceea ce se cade, pentru înmormîntarea ei.

În felul acesta Wang Lung își petrecea multe ceasuri ale zilei lîngă patul de suferință al soției lui, dar nu vorbeau prea mult, căci ea era slăbită de boală, și de altfel ei n-avuseseră niciodată obiceiul să stea de vorbă împreună. De multe ori bolnava își uita cu totul unde se găsește, căci el sta învelit de liniște și tăcere, așa că începea să înșire frînturi din amintirile copilăriei ei și Wang Lung putu vedea pentru întîia dată sufletul soției lui, deși numai datorită scurtelor cuvinte pe care le spunea : „Nu voi duce bucatele decît pînă în fața ușii — știu foarte bine că eu sînt urîtă și nu se cade să mă arăt în fața unui stăpîn atît de mare..." Pe urmă o auzea gemînd : „Nu mă bate... căci niciodată nu mă voi mai atinge de această mîncare." Tot așa nu contenea să se vaiete mereu, strigînd : „Mamă-mamă — tată-tată...", ca apoi să repete din nou : „Știu bine că eu sînt urîtă și nimeni nu mă poate iubi..."

Cînd o auzea scîncind în felul acesta, lui Wang Lung i se strîngea inima de durere și o lua de mînă, o mînă mare și ciolănoasă, înțepenită, ca și cînd ar fi fost de mult moartă. Dar partea cea mai dureroasă era faptul că tot ce spunea O-lan era adevărat și chiar atunci cînd o lua de mînă, încercînd să pară înduioșat, îi era rușine de el însuși, căci își dădea seama că în sufletul lui nu este nici atîta duioșie față de soția lui, cît ar fi reușit să-i trezească Lotus cu un singur zîmbet, cînd se uita la el. Cînd îi simțea mîna ciolănoasă, ar fi fost peste putință să se înduioșeze și pînă și mila ce i-o trezea suferința ei, i se tulbura de sila acestei apropieri dintre ei.

Tocmai din pricina asta, căuta să se poarte cît se poate de blînd față de ea și-i cumpăra tot felul de mîn-

cări delicate îi aducea ciorbe de peşte cu carnea albă şi inimă de varză. Nu se mai putea bucura nici de plăcerea de a fi împreună cu Lotus, deoarece de cîte ori se ducea la ea, ca să-şi mai uite deznădejdea ce-l chinuia în timpul lungii agonii a soţiei lui, îi era peste putinţă să-şi uite de O-lan şi chiar atunci cînd strîngea pe Lotus în braţe, mîinile i se desprindeau fără putere de pe trupul ei, la amintirea soţiei lui.

Erau şi răstimpuri scurte cînd O-lan se trezea din adîncul chinurilor ei şi începea să-şi dea seama de ce se petrece în casă, iar într-un rînd chemă pe Cucu ; cînd Wang Lung mirat de dorinţa aceasta, neaşteptată, chemă femeia, O-lan se ridică în capul oaselor, tremurînd şi-i spuse cu glasul destul de limpede :

— Iată că tu care ai trăit în curţile Bătrînului Stăpîn şi se spunea despre tine că eşti femeie frumoasă, ai rămas tot roabă, iar eu am fost soţia unui bărbat căruia i-am născut feciori.

Dar cînd Cucu se supără şi vru să-i răspundă, Wang Lung îi făcu semn şi o scoase afară din odaie, ca să-i spună :

— Ea săraca nu mai ştie ce vorbeşte.

După ce se întoarse în odaie, găsi pe O-lan tot aşa cum o lăsase şi femeia spuse tot atît de limpede, ca şi adineaori :

— După ce voi muri, nici femeia aceasta şi nici stăpîna ei să nu intre în odaie la mine şi nici să nu pună mîna pe lucrurile mele, căci dacă nu mă veţi asculta, voi trimite duhul meu înapoi, ca să nu mai aveţi pace în casa asta.

Apoi fu cuprinsă din nou de somnul neliniştit şi capul îi căzu greu pe pernă.

Dar cîteva zile înainte de Anul Nou, începu să se simtă mai bine, întocmai ca o lumînare a cărei flacără pîlpîie cu putere înainte de a se stinge, aşa că deveni din nou femeia care nu mai fusese de multă vreme şi ridicîndu-se din aşternut, se aşeză pe marginea patului şi începu să-şi împletească singură părul în coade, apoi ceru să-i dea un ceai şi cînd intră Wang Lung, îi spuse :

— Se apropie Anul Nou și în casă nu sînt plăcinte și nici bucate gătite, dar iată ce am plănuit. Nu vreau să văd pe roaba aceea intrînd la mine în bucătărie, dar te poftesc să trimiți după nora-mea, care este logodită cu feciorul nostru cel mai mare. N-am văzut-o pînă acuma cum arată, dar dacă va veni, îi voi spune ce are de făcut.

Wang Lung fu foarte mulțumit, văzînd-o că se simte mai bine, deși anul acesta el nu se putea gîndi la ospețe, așa că trimise pe Cucu să vorbească negustorului Liu și să-i spună cum stau lucrurile. Acesta se învoi, după ce auzi că O-lan ar fi peste putință să o mai ducă pînă la sfîrșitul iernii, dar afară de asta fiica lui împlinise acuma șaisprezece ani și era deci mult mai în vîrstă decît alte fete care se duceau în casa soților lor.

Dar din pricina bolii lui O-lan în casă nu se făcu nici un fel de ospăț. Fata veni, adusă cu o litieră și însoțită de mama ei și de îngrijitoarea care trebuia să asculte de poruncile fetei.

Copiii fură scoși din odaia unde dormeau de obicei și odaia o deteră fetei și toate fură puse la cale, așa cum se cuvenea. Wang Lung nu vorbi cu ea, deoarece nu se cădea, dar își plecă fruntea foarte serios, cînd o văzu că se prosternă în fața lui, și-i plăcu purtarea ei, căci părea fată pricepută și prin casă trecea ușoară ca o umbră și cu ochii plecați în pămînt. Afară de asta părea fată bună și destul de frumoasă, dar nu atît de frumoasă, încît să fie înfumurată din pricina frumuseții ei. În tot ce făcea era foarte atentă și cuviincioasă ; trecu în odaia lui O-lan și începu să o îngrijească; așa că Wang Lung se simți mai liniștit, cînd văzu că lîngă patul ei de suferință este acuma o femeie, iar O-lan însăși era foarte mulțumită.

Trei zile la rînd se simți cît se poate de bine, dar după aceea se mai gîndi la ceva și cînd Wang Lung veni ziua următoare să vadă cum a petrecut noaptea trecută, îi spuse :

— Înainte de a muri, aș mai avea o dorință :

Wang Lung îi răspunse nemulțumit :

— Dacă vrei să-mi faci plăcere, atunci nu vorbi despre moarte.

Femeia încercă să zîmbească, cu același zîmbet domolit care se stingea înainte de ai putea aprinde luminile ochilor :

— De murit tot va trebui să mor, căci simt moartea în pîntecele meu, dar totuși n-aș vrea să mor înainte de întoarcerea acasă a feciorului nostru mai mare și înainte de a se căsători cu fata aceasta cumsecade care mă slujește cu toată priceperea și-mi ține în mîinile ei sănătoase castronul cu apă caldă și știe cum trebuie să mă spele pe obraz cînd încep să mă treacă nădușelile, din pricina durerilor. Aș vrea ca fiul meu să se întoarcă acasă, deoarece mi-a sosit vremea să mor, dar aș vrea ca el să se căsătorească mai întîi cu fata aceasta, ca să pot muri împăcată și încredințată că nepotul tău și strănepotul bătrînului tău părinte a fost zămislit.

Auzind că-i înșiră atîtea vorbe dintr-odată, cum nu avusese obiceiul nici pe vremea cînd era sănătoasă, și văzînd-o că-i vorbește, atît de sigură de ea însăși, Wang Lung rămase mulțumit și nu îndrăzni să i se împotrivească, deși ar fi dorit răgaz mai mult pentru pregătirea marelui ospăț al nunții fiului său. Prin urmare îi răspunse înveselit :

— Bine, așa vom face : voi trimite astăzi un crainic spre miazăzi, ca să știrească în ce parte este fiul meu și să-l aducă acasă, pentru ca să-l căsătorim. Dar va trebui să-mi făgăduiești că-ți vei da silința să te reculegi și nu vei mai pomeni despre moarte, ci te vei face bine, căci toată casa noastră a ajuns ca un grajd, din ziua cînd tu nu te mai poți îngriji de ea.

Acestea fură vorbele pe care i le spuse, ca ei să-i facă plăcere, și așa se și întîmplă, cu toate că ea nu-i mai răspunse nimic, ci se întinse pe pernă și închise ochii, zîmbind ușor.

Prin urmare Wang Lung porunci crainicului să pornească la drum, spunîndu-i :

— Spune tînărului tău stăpîn că maică-sa trage să moară și că duhul ei nu se poate muta dintre vii, înainte de a-l vedea și a-l ști căsătorit, așa că dacă ne prețuiește,

pe mîine, pe mama și casa lui părintească, va trebui să se întoarcă pe nerăsuflate, căci peste trei zile începînd de astăzi, ospățul de nuntă va fi gata și am chemat oamenii la nunta ce vrem să-i prăznuim.

Și Wang Lung făcu așa cum spuse. Rugă pe Cueu să pregătească ospățul, cum se va pricepe mai bine și-i spuse să-și aducă bucătari de ajutor, de la ceainăria cea mare din oraș și-i dete un pumn de arginți, spunînd :

— Fă totul așa cum ai fi făcut în casa cea mare la un astfel de prilej, căci la nevoie se mai găsesc și alți arginți de cheltuială.

Pe urmă ieși în stradă și pofti oaspeți la nuntă, bărbați și femei, dintre cei pe care-i cunoștea ; apoi se duse și la oraș și pofti pe cei care-i cunoscuse în ceainării și în tîrgul de bucate. Iar unchiului îi spuse :

— Poftește pe cine vrei dintre prietenii tăi sau prietenii fiului tău la nunta feciorului nostru.

Vorbele acestea i le spuse, din pricină că nu uitase cine este unchiul său și căuta să fie curtenitor față de el și se purta față de el ca față de un oaspe ales, căci ar fi fost peste putință să uite masca ce o purta în sîn.

În seara din ajunul zilei sorocite pentru nuntă, feciorul cel mai mare sosi acasă și cînd îl văzu că intră în odaie, Wang Lung își uită de toate supărările pe care i le pricinuise înainte de plecare. Trecuseră doi ani și mai bine, de cînd nu mai văzuse pe feciorul său, care acum nu mai era băiat, ci bărbat în toată puterea cuvîntului, voinic și cu obrazul îmbujorat, cu părul tăiat scurt și pieptănat cu îngrijire. Era îmbrăcat într-un halat lung de satin roșu întunecat, cum se găsesc în prăvăliile din miazăzi, iar pe deasupra cu un ilic negru de catifea, fără mîneci, așa că lui Wang Lung îi tresări inima de mulțumire și-și uită de toate, afară de faptul că este feciorul său, așa că-l însoți în odaia unde zăcea maică-sa.

Tînărul se opri în fața patului, cu ochii plini de lacrimi, văzînd-o în starea de acuma, dar nu-i spuse decît vorbe de mulțumire, cum ar fi de pildă :

— Arăți mult mai bine decît mi-au spus și de moarte te despart ani de zile. Dar O-lan îi răspunse resemnată :

— Vreau să te știu căsătorit și pe urmă voi muri.

Fata care trebuia să se căsătorească cu el nu se putea să se arate în fața tînărului, așa că Lotus o pofti la ea în curtea interioară, unde trebuiau să o pregătească pentru nuntă, și nimeni nu ar fi fost în stare să facă aceste pregătiri mai bine decît ea și Cucu, împreună cu soția unchiului lui Wang Lung. Toate trei împreună luară fata și în dimineața nunții o spălară din creștet pînă în tălpi, îi legară picioarele cu o fîșie proaspătă de pînză pe sub ciorapii cei noi, iar Lotus îi frecă trupul cu un ulei de migdale pe care îl întrebuința ea însăși. Pe urmă o îmbrăcară în hainele ce și le adusese de acasă ; pe dedesubt cu rufe albe de mătase înflorită, pe urmă o haină ușoară de lînă foarte subțire, iar pe deasupra, rochia de mătase roșie, menită anume pentru nuntă. O unseră pe frunte cu apă de var și după ce-i legară strîns cu o bucată de șnur bucla de pe frunte, care era semnul fecioriei, i-o smulseră și-i pieptănară părul pe creștet, pentru a o pregăti pentru situația ei cea nouă. După ce terminară, începură să o pudreze și să-i dea cu roșu pe obraz, iar cu un penel muiat în tuș îi trasară sprîncenele, îi puseră cununa de mireasă și vălul cusut cu mărgăritare, o încălțară în papuci brodați, îi vopsiră unghiile și-i parfumară palmele, pregătind-o astfel pentru ceremonia căsătoriei. Fata se supuse întru totul voinței lor, dar cu teamă și sfială, așa cum se cădea să se poarte o fată de seama ei.

După toate aceste pregătiri Wang Lung, unchiul și părintele său împreună cu oaspeții ieșiră în odaia de la mijloc și fata apăru sprijinită de o parte de către slujitoarea ei, iar de cealaltă parte de soția unchiului lui Wang Lung și umbla modestă și cuviincioasă, cu privirile plecate în pămînt, ca și cînd s-ar fi codit să se căsătorească cu un bărbat și cele două femei care o conduceau, trebuiau să îi dea îndemn. Purtarea aceasta dovedea mare modestie din partea fetei și Wang Lung rămase mulțumit, zicîndu-și că nora lui trebuie să fie o fată cumsecade.

Numaidecît apăru și feciorul cel mai mare al lui Wang Lung, îmbrăcat în aceeași haină roșie de satin cu care venise și în ilicul negru de catifea, cu părul pieptănat și proaspăt bărbierit. Pe urma lui veneau ceilalți doi frați

ai săi și la vederea lor, Wang Lung simți că-i tresaltă inima de bucurie, gîndindu-se că feciorii aceștia ai lui vor duce înainte numele său, după ce el se va muta dintre ei. Moșneagul care pînă acuma nu pricepuse ce se petrece împrejurul său, căci n-auzea decît fragmente din vorbele ce i le spuneau, se dumeri pe neașteptate și începu să rîdă, chicotind cu glasul slăbit și repetînd de mai multe ori la rînd :

— Se face iarăși nuntă în casă, iar după nuntă înseamnă că vin copii și nepoți !

Bătrînul rîdea atît de mulțumit, încît toți oaspeții începură să rîdă, văzînd veselia lui, iar Wang Lung se gîndi la el însuși și-și zise că dacă O-lan ar fi fost și ea sănătoasă, acestei zile nu i-ar fi lipsit nimic pentru a fi cea mai fericită dintre zilele lui.

În timpul acesta Wang Lung nu încetă să urmărească pe fiul său cu ochii, ca să se încredințeze, dacă se uită pe furiș la fată și-l văzu că se întoarce și se uită la ea cu coada ochiului, ori lui atîta îi fu tocmai de ajuns, pentru a se simți mulțumit și-și zise :

— Văd că i-am ales o fată care îi place.

Tînărul și fata se prosternară în fața moșneagului și în fața lui Wang Lung, apoi intrară în odaia unde zăcea O-lan care ceruse să o îmbrace în halatul ei cel negru de sărbătoare : cînd îi văzu că intră, pe obraz i se aprinseră două pete roșii pe care Wang Lung le crezu că sînt semne de îmbunătățire, așa că strigă mulțumit : „Asta este semn că în curînd se va face bine !"

Cei doi tineri se apropiară de pat și se prosternară în fața ei, iar O-lan bătu cu latul palmei pe marginea patului și le spuse :

— Stați aci, lîngă mine, ca să vă pot vedea cînd veți bea vinul și veți mînca orezul de la nunta voastră, deoarece acesta va fi patul vostru de nuntă, căci eu în curînd mă voi sfîrși și mă vor scoate din casă.

Nici unul nu îndrăzni să-i răspundă la aceste cuvinte, ci se așezară amîndoi unul lîngă altul pe marginea patului, sfioși și tăcuți, iar soția unchiului lui Wang Lung, grasă și guralivă, într-o astfel de împrejurare, intră în

odaie, aducînd două castroane cu vin cald ; amîndoi băură pe rînd fiecare din castronul său, pe urmă își amestecară vinul din cele două castroane și băură din nou, ceea ce însemna că acuma ei sînt un singur trup ; apoi gustară din castroanele cu orez și-l amestecară, pentru ca să mănînce, ceea ce însemna că viețile lor sînt legate una de alta și astfel sînt căsătoriți. Apoi se ridicară de pe marginea patului și se prosternară în fața lui O-lan și a lui Wang Lung ; după ce ieșiră din odaie împreună, se prosternară și în fața oaspeților adunați la nuntă.

După ceremonia aceasta începu ospățul ; odăile și curțile casei erau pline de mese și de mirosul bucatelor și hohotele risului, căci veniseră oaspeți din toate părțile, cei invitați de Wang Lung și cu ei alții pe care el nu-i văzuse încă niciodată, deoarece îi mersese vestea că e om bogat, prin urmare ar fi fost peste putință ca într-o astfel de împrejurare să nu se găsească de mîncare, la o casă ca a lui. Cucu chemase bucătari de la oraș, căci erau o mulțime de feluri de mîncări alese, ce n-ar fi putut să fie pregătite în bucătăria unui om de la țară, așa că aceștia sosiră cu coșuri uriașe de bucate gata pregătite și nu mai era nevoie decît să le încălzească. Toți aceștia umblau foarte mîndri de colo pînă colo, fluturînd din șorțurile pătate de mîncări, iar oaspeții mîncau pe întrecute și beau cît le ducea pîntecele, ca apoi să înceapă din nou și toată lumea era veselă.

O-lan ceru să-i deschidă toate ușile casei și să ridice draperiile, ca să poată auzi veselia de afară, și să simtă mirosul bucatelor, iar pe Wang Lung, care venea mereu să o vadă ce face, îl întreba :

— Are lumea vin de ajuns ? Dar orezul îndulcit de la mijlocul mesei este destul de fierbinte ? Or fi pus într-însul osînză și zahăr de ajuns și cele opt feluri de fructe ?

După ce-i răspunse că totul a fost făcut așa cum a dorit ea, femeia rămase mulțumită și continuă să asculte la veselia dimprejurul ei.

După ce ospățul se termină, oaspeții plecară acasă și se făcu seară. Dar cînd liniștea începu să învelească toată

casa și veselia se stinse împrejurul ei, O-lan simți că puterile încep să o părăsească și fu cuprinsă de o mare slăbiciune și oboseală, așa că chemă la sine pe cei doi tineri care se căsătoriseră în ziua aceea și le spuse :

— Mă simt mulțumită, așa că durerea ce o simt în mine poate să-și urmeze drumul ce-i este sortit. Fiul meu, ascultă de tatăl tău și de bunicul tău și ai grijă de ei, iar tu, fata mea, ascultă de bărbatul tău și de tatăl bărbatului tău și bunicul bărbatului tău, ai grijă de ei și de nenorocita aceea din curte. Atîta este toată datoria ta, căci față de nimeni altul nu ai nici o obligație.

Vorbele acestea din urmă le spuse gîndindu-se la Lotus cu care ea nu vorbise încă niciodată. Imediat după aceea, căzu în somn adînc, dar cei dimprejurul ei credeau că va mai vorbi, și de fapt se mai trezi o dată și începu să vorbească. Dar vorbele ce le înșira, păreau că nu mai au nici o legătură, căci nu știa nici unde se găsește, nici cine este lîngă ea ; sta cu ochii închiși, legănîndu-și capul pe pernă și repetînd mereu :

„Chiar dacă sînt urîtă, cu totuși am născut un fecior ; deși în viața mea eu n-am fost decît o roabă, totuși mi-e casa plină de feciori". Pe urmă adăuga, ceva mai grăbită : „Cum s-ar putea ca femeia aceasta să aibă grijă de el, așa cum am avut eu ? Frumusețea nu poate zămisli feciori unui bărbat !"

Pe urmă își uită de toate și începu să murmure cuvinte neînțelese. Wang Lung făcu semn celorlalți să iasă din odaie și se așeză pe marginea patului lîngă ea, urmărind-o cum se trezește din toropeala ce o cuprinsese, ca apoi să se liniștească din nou. Se simțea revoltat împotriva lui însuși, deoarece chiar acuma cînd trăgea să moară, lui îi era peste putință să nu vadă cît de urîte și de lăbărțate îi erau buzele vinete, de sub care i se vedeau dinții. Apoi o văzu că deschide ochii mari și se uită la el, dar părea că în fața ochilor i s-a așternut o ceață neînțeleasă, deoarece se uita întins la el, fără să-l vadă sau ca și cînd nu l-ar fi recunoscut cine este. Pe urmă cu totul pe neașteptate capul îi căzu pe pernă, trupul i se cutremură de un fior și rămase moartă.

Cînd o văzu că a murit, lui Wang Lung i se păru că i-ar fi peste putință să mai întîrzie lîngă ea, așa că chemă pe soția unchiului său, să-i spele trupul și să facă pregătirile de înmormîntare, iar după ce toate pregătirile acestea se terminară, el nu mai intră în odaie, ci lăsă pe soția unchiului său, pe fiul său și pe noră-sa să o ridice din așternut și să o așeze în sicriul cel mare pe care-l cumpărase. Ca să se liniștească, se duse în oraș și chemă oameni să închidă capacul sicriului, cum era obiceiul, apoi căută un geomant care să citească în zodii, pentru a găsi ziua dinainte sorocită pentru înmormîntare. Se întîmplă să găsească ziua potrivită tocmai peste trei luni și aceasta singură fu cea mai apropiată pe care i-o putea spune geomantul. După ce-i plăti pentru ostenceala lui, Wang Lung se duse la templu și se tîrgui cu starețul, de la care închirie locul de care avea nevoie vreme de trei luni, ca să așeze sicriul. În locul acesta trebuia să se odihnească O-lan numai singură, pînă în ziua înmormîntării, deoarece lui Wang Lung i se părea că i-ar fi peste putință să vadă sicriul în casă în fiecare zi.

Wang Lung ținea să îndeplinească toate obiceiurile mortuare cu cea mai mare sfințenie, de aceea își porunci haine de doliu pentru el și pentru feciorii lui, iar încălțămintea pe care o întrebuința acuma era făcută din pînză grosolană de culoare albă, aceasta fiind culoarea de doliu, iar în jurul gleznelor, își înfășurară fîșii de pînză albă, și toate femeile din casă începură să-și lege părul cu panglici albe.

După ce toate acestea se terminară, Wang Lung nu se mai simți în stare să trăiască singur de aci înainte în aceeași odaie în care trăise atîția ani împreună cu O-lan și adunîndu-și lucrurile ce le avea, se mută în curtea interioară la Lotus, apoi spuse feciorului său mai mare :

— Mută-te cu soția ta în odaia în care a trăit și a murit maică-ta care te-a zămislit și te-a născut, ca aici să zămisliți și voi feciorii ce-i veți avea.

Astfel cei doi tineri se mutară în odaia rămasă goală și se simțiră mulțumiți.

Dar puțin după aceea, ca și cînd moartea n-ar fi vrut să părăsească această casă, după ce-și făcuse sălașul într-însa, părintele lui Wang Lung care din ziua cînd

văzuse că așază trupul țeapăn al lui O-lan în sicriu, părea că s-a zăpăcit cu totul, într-o seară se întinse în așternut ca să se culce, iar a doua zi dimineața, cînd intră la el a doua fiică din casă, ca să-i ducă ceaiul, îl găsi cu barba rară și căruntă ridicată în sus și capul repezit pe spate, nemișcat și mort.

Fată țipă înspăimîntată cînd îl văzu și se repezi din odaie la Wang Lung care intră și-l găsi așa cum îi spusese fata ; trupul lui uscat și slăbit părea răsucit ca o surcea se vedea că a înțepenit, căci murise de cîteva ceasuri, poate chiar din clipa cînd se întinsese în așternut. Wang Lung îl ridică și după ce-l spălă el însuși, îl așeză cu băgare de seamă în sicriul cumpărat mai demult, apoi chemă oameni să-l pecetluiască și zise :

— Pe acești doi morți din casa noastră îi vom îngropa în aceeași zi, așa că voi despărți o fîșie de pămînt de pe coasta dealului și-i voi îngropa acolo alături, iar după ce voi muri și eu, mă vor îngropa și pe mine lîngă ei.

Făcu așa, cum spusese că va face. După ce pecetluiră sicriul părintelui său, îl așeză pe două lavițe din tindă, unde rămase pînă în ziua sorocită pentru înmormîntare. I se părea că chiar în sicriul său, bătrînul trebuie să se simtă mulțumit că mai este în casă, iar Wang Lung se simțea mîhnit în inima lui și-l jeli, dar nu cu durerea obișnuită la morți, deoarece părintele său era înaintat în vîrstă și împovărat de ani, așa că de multă vreme era mai mult mort decît viu.

După ce se desprimăvără bine și sosi ziua sorocită de geomant, Wang Lung chemă preoții de la templul Taoist și aceștia veniră îmbrăcați în haine galbene și cu părul lung adunat pe creștetul capului ; chemă și preoții templelor budhiste care erau îmbrăcați în haine lungi de culoare cenușie, cu capetele rase și pe creștet cu cele nouă cicatrice sacre ; preoții aceștia bătură tobele și intonară psalmodiile mortuare, cît fu noaptea de lungă, pentru cei doi care trebuiau îngropați. De cîte ori încetau psalmodiile, Wang Lung le mai da cîte un pumn de arginți și după ce oamenii răsuflau, începeau să cînte din nou, fără să se mai oprească, pînă cînd se crăpă de ziuă.

Pentru morminte Wang Lung alese în țarina lui un loc bun, pe o coastă de deal, la umbra unui curmal ;

Ching cu oamenii lui săpase gropile și jur împrejur ridicase un val de pământ, înăuntrul căruia era loc de ajuns și pentru Wang Lung, pentru feciorii lui și soțiile acestora și pentru feciorii feciorilor lui. Nu-i părea rău de bucata aceasta de pământ pe care de aci înainte nu o mai putea folosi, deși era pământ adăpostit și bun pentru semănătură de grîu, deoarece împrejmuirea aceasta era un semn despre statornicia legăturilor dintre familia lui și pămîntul părintesc. Fie morți, fie vii, de aci înainte se vor putea odihni netulburați în pămîntul țarinei lor.

În zorii zilei hotărîte, după ce preoții sfîrșiră psalmodiile lor mortuare, Wang Lung se îmbrăcă în haine albe de sac, și o haină asemănătoare dete unchiului său, soției acestuia, fiului unchiului său și cîte una propriilor lui feciori și soției celui mai mare și celor două fete ale sale. Porunci să-i vină litiere din oraș care să-i ducă pînă la groapă, căci nu se cădea ca ei să meargă pe jos, ca și cînd ar fi fost oameni săraci și de jos. Astfel i se întîmplă pentru întîia dată ca el să facă un drum dus pe umeri de alții, urmînd sicriul în care era trupul lui O-lan. După sicriul părintelui său mergea unchiul său. Pînă și Lotus care în timpul cît O-lan fusese în viață, nu se putuse arăta în fața ei, veni și ea cu litiera în cortegiul de îngropare, așa ca în fața oamenilor să dea dovadă de respectul ce-l datora primei soții a bărbatului ei. Wang Lung aduse litiera și pentru soția unchiului său și pentru fiul acestuia și le făcuse tuturora haine albe de sac, chiar și pentru amărîta de fata lui cea mai mare, care după ce o așezà el însuși în litieră începu să rîdă ascuțit, deși ar fi fost cazul să plîngă.

Cortegiul de îngropare porni spre locul unde erau gropile, bocindu-se și jelind în gura mare, iar argații și Ching veneau cei din urmă, încălțați în papuci albi. Wang Lung se opri în fața gropilor ; poruncise să aducă din templu sicriul lui O-lan pe care il așezaseră pe pămînt, unde trebuia să aștepte pînă ce sicriul bătrînului va fi coborît cel dintîi. Wang Lung sta și se uită la ce se întîmplă alături de el, iar durerea ce-l cutremura i se părea din cale afară, dar nu putea să se boccească, așa cum făceau ceilalți, căci el nu putea plînge, deoarece se gîndea că ceea ce s-a întîmplat, nu mai poate fi schimbat cu nimica și ar fi fost peste putință să facă ceva mai mult decît a făcut.

Dar după ce răsturnară bulgării de pămînt peste sicrie și netezirā movilele, se întoarse, fără să zică nimic și porunci oamenilor cu litiera să plece, iar el se întoarse acasă pe jos și singur. Din fundul durerii lui se ridica un singur gînd care i se părea chinuitor și gîndul acesta era următorul : ar fi fost mai bine dacă n-ar fi luat de la O-lan cele două mărgăritare pe care le purta în sîn, în ziua aceea cînd o găsise spălînd rufele la iaz, și că de aci înainte niciodată nu va mai fi în stare să se uite la Lotus și să o vadă că le poartă în cerceii din urechi.

Copleșit de gîndurile acestea negre, mergea singur pe cărarea dintre holde, oftînd îndurerat :

„În pămîntul acesta al meu am îngropat acuma cea dintîi jumătate și poate chiar mai mult din viața mea. Mă simt ca și cînd jumătate din viața mea ar fi rămas acolo în pămînt, alături de ei, și de aci înainte viața din casa mea nu va mai putea fi ce a fost pînă acuma".

Apoi dintr-odată simți că lacrimile fierbinți încep să i se deșire în lungul obrazului și ridicînd mîinile își șterse ochii cu dosul palmelor, cum ar face un copil.

CAPITOLUL XXVII

În timpul acesta Wang Lung fusese atît de ocupat cu ospățul de nuntă și ceremonia îngropării din casa lui, încît aproape nici nu se gîndise la recolta ce o va putea avea dar într-o zi Ching se apropie de el și-i spuse :

— Acum, după ce bucuria și amărăciunile au trecut, cade-se să vin și să-ți vorbesc despre țarina ta.

— Haide, spune, îl îndemnă Wang Lung În toată vremea aceasta aproape nu mi-am mai adus aminte dacă am sau nu pămînt, decît cel mult că să-mi pot îngropa morții într-însul.

Din respect față de vorbele lui Wang Lung, timp de cîteva minute Ching nu mai zise nimic, dar după aceea începu cu glasul domolit :

— Poate cerul va abate năpasta ce ne pîndește, dar după cît se arată, anul acesta vor fi ape mari, cum nu s-a mai pomenit, căci rîurile au început să iasă din matcă și se revarsă asupra țarinelor, deși n-a sosit încă vara și e prea devreme pentru revărsări.

Dar Wang Lung îi răspunse întunecat :

— Pînă acuma n-am avut niciodată parte de bine, de la bătrînul acela care stă în cer. Fie că-i arzi tămîie pe altare, fie că nu-i arzi, răutatea lui rămîne neîmpăcată. Haide să vedem holdele împreună, și spunînd aceste cuvinte, se ridică în picioare.

Ching însă era om fricos și plin de sfială și oricît de grele ar fi fost vremurile prin care trebuia să treacă, el nu îndrăznea să cîrtească niciodată împotriva proniei cerești, cum făcea Wang Lung. Se mulțumea să ofteze : „Asta este voia celui de sus !" și primea revărsările de ape și seceta, cu aceeași resemnare. Wang Lung însă nu era ca el. Ieși în țarină și cercetă o holdă ici, una dincolo și se încredință că Ching avea dreptate. Holdele cele mănoase din vecinătatea șanțului ce înconjura orașul, pe care le cumpărase de la Familia Hwang, erau îmbibate de apa ce țîșnea din pămînt, așa că grîul semănat de cu toamnă, începuse să îngălbenească și putrezea din rădăcină.

Pînă și șanțul de la picioarele zidului părea că este o baltă, iar răzoarele dintre holde erau pline de apa care vîjîia în vîrtejuri, așa că oricine își putea da seama că îndată ce vor începe ploile de vară, apele se vor revărsa, iar oamenii, cu femeile și copiii, vor fi loviți din nou în toamna viitoare de foamete. Wang Lung începu să alerge din holdă în holdă, cu Ching care se ținea după el ca o umbră și făcură socoteala, care sînt partalurile în care s-ar putea pune răsaduri de orez și care sînt holdele ce vor fi acoperite de ape, chiar înainte de a fi răsădite. Uitîndu-se la răzoarele care chiar de acuma erau pline de apă, începu să blesteme și se întoarse spre ajutorul său :

— Bătrînul din cer va avea acuma prilejul să privească din scaunul lui și să vadă oamenii cum se înecă și mor de foame, căci aceasta este plăcerea unui afurisit ca el.

Vorbele acestea le spuse răstit și încărcate de supărare, așa că Ching se cutremură de spaimă și încercă să-l liniștească :

— Stăpîne, nu vorbi în felul acesta, căci chiar dacă ar fi așa cum spui, el totuși este mai mare decît oricare dintre noi.

Dar fiind om bogat, Wang Lung nu se sinchisi de vorbele lui și tot drumul spre casă mormăi, gîndindu-se la apa care începuse să se reverse peste holdele lui și-i îneca recolta mult așteptată.

Totul se petrecu așa cum prevăzuse el. Fluviul din partea de miazănoapte își rupse stăvilarele, mai întîi cele care erau în partea de sus, iar cînd oamenii văzură ce-i așteaptă, începură să alerge din ușă în ușă, adunînd bani mînă de la mînă, ca să-l repare ; fiecare dădea cît putea, căci toți aveau interes ca fluviul să rămînă în albia lui.

Banii adunați îi încredințară magistratului regiunii, un om nou și de curînd venit în părțile acelea. Dar se întîmplă ca magistratul acesta să fie un om sărac care în viața lui nu văzuse atîta bănet la un loc, fiind de curînd numit în slujba aceasta și datorită bunătății tatălui său care dase tot ce avusese el însuși și tot ce împrumutase de la alții, ca să plătească această numire a fiului său în scaunul de magistrat, în nădejde că familia lor va putea face oarecare avere. Cînd fluviul se revărsă a doua oară, oamenii se adunară în fața casei magistratului și începură să strige și să amenințe, din pricină că nu se ținuse de vorbă și nu reparase stăvilarele, așa că magistratul scăpase cu fuga, deoarece banii în sumă de trei mii de arginți îi cheltuise pentru trebuințele casei lui. Lumea adunată a dat iureș în casa lui, cu gînd să-l omoare, iar el de frică o luase la fugă și sărind în apele fluviului, se înecase, așa că lumea aștepta acuma resemnată.

Dar cu toate acestea banii lor erau pierduți și fluviul rupse și al treilea stăvilar, și încă unul, pînă cînd își făcu loc de ajuns și tîrî stăvilarele de pămînt cu el, așa că în toată regiunea nu se mai cunoștea nici urmă de stăvilare, și apele se umflară și începură să înece tot pămîntul de plugărie, iar holdele de grîu și răsadurile de orez erau acuma în fundul acestei mări uriașe, în continuă mișcare.

Satele deveniră unul după altul un fel de ostroave, iar oamenii stăteau de strajă, să vadă cum crește apa, și cînd vedeau că ajunge la cîțiva metri de pragul ușilor, legau mesele și paturile unul de altul, scoteau ușile din țîțîni și-și făceau un fel de plute pe care încărcau puținele haine de așternut, hainele de schimb și ce mai aveau, iar deasupra femeile și copiii și plecau. Apa intra în casele cu pereții de lut, se opintea într-înșii, pînă cînd plesneau și cădeau măcinîndu-se în vîltoare, ca și cînd acolo n-ar fi fost niciodată așezare omenească. Dar după ce apa care îmbibase pămîntul, începu să atragă și umezeala din cer, ploaia prinse să se reverse ca pe vreme de vară și plouă zile de-a rîndul fără încetare.

Wang Lung sta în pragul casei sale și se uita la apele care creșteau, și nu puteau ajunge pînă la el, deoarece casa lui era clădită pe un loc destul de ridicat, în vîrful unui deal. Dar văzu că apa i-a înecat țarinile și se aștepta

să-i înece și mormintele proaspete, dar nu le ajunseră, deși vîltoarea tulbure se repezea lacomă după tot ce-i ieșea în cale.

În anul acesta nu fu nici un fel de recoltă și toată lumea murea de foame, sau era flămîndă și deznădăjduită din pricina nenorocirii ce-i lovise din nou. Unii plecară spre miazăzi, alții care erau destul de îndrăzneți și nu le păsa de ceea ce fac, se însoțiră cu bandele de tîlhari care mișunau în orașul din apropiere și din cauza asta oamenii țineau porțile zidului mereu închise, afară de o portiță din partea de apus, numită *poarta potopului*, care în timpul zilei era păzită de soldați, iar noaptea o zăvorau și pe asta. Dar afară de cei care jefuiau și cei care se duceau spre miazăzi, ca să muncească sau să cerșească, cum făcuse odinioară și Wang Lung, împreună cu bătrînul său părinte, cu soția și copiii săi, mai erau și alții care erau prea bătrîni, prea sfîrșiți de puteri sau lipsiți de îndrăzneală și cei care nu aveau feciori, cum n-avusese nici Ching ; toți aceștia nu se mișcară ci trăiră chinuiți o vreme de foame, mîncînd iarba și frunzele ce le puteau găsi în locurile mai ridicate și toți aceștia muriră, fie de foame, fie potopiți de ape.

Wang Lung văzu de astă dată regiunea bîntuită de o foamete cum nu mai văzuse încă niciodată, deoarece apele nu scăzură, ca să se poată face semănăturile de toamnă, așa că nu putea fi vorbă de recoltă decît cel mai curînd anul viitor. El sta mulțumit în casa lui și vedea cum se cheltuiesc banii și hrana, în timp ce se ciorovăia cu Cucu, din pricină că ea stăruia și acum să mai cumpere mîncare din oraș, dar acum nu se mai putea duce din pricina apelor ce i se așezaseră în cale, iar el poruncise ca bărcile să nu plece de acasă, decît atunci cînd va spune el, și Ching îi asculta poruncile, oricît de ascuțită ar fi fost limba lui Cucu.

Wang Lung nu mai îngădui să se vîndă nimic din ceea ce aveau în casă și nici să se cumpere, după ce se lăsă iarna, decît ceea ce poruncea el, așa că-și împărțea cu multă grijă proviziile. În fiecare dimineață preda norei sale proviziile de care aveau nevoie în ziua aceea, iar lui Ching îi da partea trebuitoare argaților, deși era nemulțumit, văzînd că trebuie să hrănească oameni care nu făceau nimic ; nemulțumirea lui era atît de mare, încît

după ce se așternu gerul și apele înghețară, îi poftí să plece toți spre miazăzi și să lucreze sau să cerșească, pînă în primăvară, cînd se vor putea întoarce din nou la el. Numai lui Lotus îi da din cînd în cînd cîte un pumn de zahăr și puțin ulei, din cauză că ea nu era obișnuită să ducă lipsă. De Anul Nou mîncară un pește pe care-l prinseseră ei singuri și un porc pe care-l scoaseră din poiată.

El însă nu era nici pe departe atît de sărac, pe cît ar fi vrut să pară, căci avea argint ascuns în pereții odăii în care dormea feciorul său cu noră-sa, dar despre care ei nu știau nimic ; mai avea argint și chiar ceva aur, băgat într-o oală pe care-o îngropase în holda cea mai apropiată de casă și care era acum sub apă, avea ceva ascuns și între rădăcinile tufelor de bambus, dar mai avea și grîne din recolta trecută pe care nu le vînduse în oraș, așa că nu era nici o primejdie, ca oamenii din casa lui să sufere de foame.

Dar toți cei din împrejurimi muriau de foame și-și aduceau aminte de țipetele celor pe care-i văzuse în fața porții casei Hwang, chinuiți de foame ; mai știa că mulți îl pizmuiesc din pricină că nu-i lipsea nici acuma hrana pentru oamenii și copiii lui și tocmai de aceea ținea porțile curții zăvorîte și nu da nimănuia drumul să intre, dacă nu-l cunoștea. Dar cu toate acestea înțelegea că nici această prevedere nu l-ar fi putut scăpa să nu fie călcat de tîlhari pe o astfel de vreme, dacă nu s-ar fi întîmplat ca unchiul său să fie ocrotit în casa lui. Știa limpede că dacă n-ar fi fost unchiul său, tîlharii l-ar fi jefuit de mult de toate proviziile și toți banii pe care-i avea și i-ar fi luat și femeile din casă. Prin urmare se purta foarte curtenitor față de unchiul său, de soția și fiul acestuia, ca și cînd ar fi fost oaspeți în casă, iar ei erau cei dintîi care-și beau ceaiul și tot ei erau cei dintîi care se întindeau după castroane, în timpul mesei.

Toți trei își dădeau seamă că Wang Lung se teme de ei și din pricina asta începură să devină mai îndrăzneți, cereau tot felul de lucruri și strîmbau din nas cînd vedeau ce li se dă de mîncare și de băut. Dintre toți mai mult se plîngea femeia, din cauză că acuma nu se mai putea bucura de mîncările ce erau înainte de astă în curtea interioară, așa că se duse să se plîngă soțului ei și toți trei împreună se plînseră lui Wang Lung.

El înțelese că unchiul său care începuse să îmbătrînească și trîndăvea toată ziua, nu s-ar fi sinchisit de așa ceva și nici n-ar fi venit la el să se plîngă, dacă nu i-ar fi dat ghes soția și feciorul lui, iar într-o zi i se întîmplă că stînd în fața porții, îi auzi pe amîndoi spunînd unchiului său :

— Tu n-auzi că are bani și hrană din belșug ; du-te la el și cere-i arginți.

După cîteva clipe femeia adăugă :

— Un prilej ca acesta nu se va mai ivi niciodată, căci el știe că dacă tu n-ai fi unchiul lui și frate cu părintele său, ar fi fost de mult prădat și casa i-ar fi rămas pustie, dacă nu se întîmpla ca tu să fii mîna dreaptă a celui care este mai mare peste Bărbile Roșii.

Wang Lung care sta ascuns și asculta la vorbele lor, auzind aceste cuvinte, se înfurie atît de grozav, încît i se părea că plesnește pielea de pe el ; cu mare greutate reuși să se stăpînească și începu să se gîndească ce ar putea face cu acești trei dușmani din casa lui, dar îi fu peste putință să plănuiască ceva anume. Astfel a doua zi cînd unchiul său se apropie de el îi zise :

— Uite ce, dragă nepoate, dă-mi o mină de argint, ca să-mi cumpăr o lulea și ceva tutun, să am ce fuma ; dar mai e și soția mea care umblă în zdrențe și ar avea nevoie de o haină nouă...

Wang Lung nu îndrăzni să mai zică nimic ci scoase din chimir cei cinci arginți pe care-i avea și i-i dete, deși scrîșni din dinți pe ascuns și se gîndi că nici chiar în vremurile grele, cînd argintul era lucru rar în casa lui, nu se despărțise de bani cu atîta greutate ca de banii aceștia.

Dar nu trecură bine nici două zile și se pomeni din nou cu unchiul său că vine și-i cere bani, așa că Wang Lung se răsti la el :

— Se vede că vrei să murim cu toții de foame !

Unchiul său începu să rîdă nepăsător :

— Tu te-ai născut în zodie fericită. Sînt oameni mult mai puțin bogați decît tine pe care i-au găsit spînzurați de grinzile caselor mistuite de flăcări.

Auzind aceste cuvinte Wang Lung își simți trupul scăldat de o sudoare rece și-i dete banii, fără să mai zică nimic. Astfel, deși toți ceilalți oameni ai casei trăiau fără

să mănînce carne și cu toate că lui Wang Lung nu i se întîmpla decît rareori să-și aprindă luleaua, unchiul său fuma toată ziua și nu ducea lipsă de nimic.

În timpul acesta feciorul cel mai mare al lui Wang Lung nu se gîndea decît la casa lui, așa că nu prea vedea ce se întîmplă ; dar își păzea cu cea mai mare grijă soția de ochii nerușinați ai vărului său, căci ei doi nu numai că nu erau prieteni, ci ajunseseră chiar să se dușmănească. În timpul zilei nu lăsa pe soția lui să iasă decît rareori din casă și o ținea mereu închisă, ca să iasă doar seara, cînd vărul său era plecat, împreună cu unchiul său în oraș. Dar cînd vedea pe ticăloșii aceștia trei, în mîna cărora părintele său ajunsese adevărată jucărie, simțea că începe să clocotească sîngele într-însul, căci era iute de fire și nu se putu stăpîni să nu-i spună :

— Uite ce, dacă e să te îngrijești de fiarele acestea pe care le ai în casă, mai mult decît te îngrijești de propriul tău fecior și de soția lui, mama nepoților tăi, atunci să știi că afacerea asta mi se pare foarte ciudată și cred că va fi mai bine ca noi să ne mutăm în altă parte.

Wang Lung îi spuse limpede cum stau lucrurile, deși pînă acuma nu vorbise cu nimeni despre afacerea asta :

— Oamenii aceștia-mi sînt negri în fața ochilor și nu știu ce aș fi în stare să fac, pentru ca să pot scăpa de ei. Dar unchiul tău este capul unei bande de tîlhari sîngeroși, și dacă-i fac pe voie și-i hrănesc în casa mea, asta înseamnă că putem trăi în liniște ; tocmai din pricina asta nimeni nu trebuie să-i supere.

Cînd îl auzi ce spune, feciorul său se uită la el încremenit, dar după ce mai stete o bucată de vreme, furia puse stăpînire pe el și declară :

— Ce-ai zice, dacă am încerca să scăpăm de ei ? Să-i legăm fedeleș într-o noapte și să le dăm drumul în apă. Ching ar putea lega femeia, căci ea e grasă și fără putere, așa că nu va fi nevoie să se lupte cu ea : eu voi pune lațul pe grumazul vărului meu, pe care nu-l pot suferi, din pricină că dă mereu tîrcoale soției mele, iar tu vei face de petrecanie unchiului.

Wang Lung însă nu era în stare să facă omor ; deși i-ar fi fost mult mai ușor să omoare pe unchiul său, decît să-și omoare boul din jug, totuși nu era în stare să facă o astfel de faptă, cu toate că-l ura.

— Nu se poate, răspunse el, căci chiar dacă m-aș gîndi să leg pe fratele părintelui meu și să-l arunc în apă, tot n-aș face o astfel de faptă, căci ce se va alege de noi, dacă tîlharii ne vor da de urmă ? Cîtă vreme rămîne în viață, noi nu avem pricină să ne temem de ceva, dar îndată ce va muri, viața noastră este în primejdie, ca și a celorlalți care mai au cîte ceva din ce să trăiască.

După ce-i spuse aceste cuvinte, amîndoi tăcură și se uitară unul la altul, gîndindu-se adînc la ce ar avea de făcut. Tînărul își dete seama că părintele său are dreptate, căci pe astfel de vremuri moartea putea veni din senin, fără să o mai caute ei anume, prin urmare ar fi trebuit să găsească un alt mijloc. Wang Lung se gîndi cu glas tare :

— Dacă am putea găsi un mijloc să-i ținem aici la noi în casă, dar să-i putem face inofensivi și mulțumiți de ceea ce au, ar fi o mare minune, dar acuma nu se mai pot întîmpla astfel de minuni.

Tînărul își frecă mîinile și declară mulțumit :

— Vorbele tale m-au îndrumat pe calea cea bună. Să le cumpărăm opiu să fumeze și să se bucure de mulțumirea pe care le-o dă ,cum se bucură oamenii bogați. Mă voi preface că mă împrietenesc din nou cu vărul meu și-l voi ademeni să vină cu mine la ceainăriile din oraș, unde se fumează opiu și vom putea cumpăra și pentru unchiul meu și soția lui.

Dar Wang Lung, care el însuși nu se gîndise de la început la această eventualitate, păru că stă la îndoială :

— Așa ceva ar fi prea costisitor, răspunse el îngîndurat, căci opiul este tot atît de scump ca și jadul.

— Da, dar ne va costa mai mult decît ne-ar costa jadul, dacă vom fi osîndiți să-i ținem aici în casa noastră, unde, pe lîngă nerușinarea lor, trebuie să mai văd și pe vărul meu că dă tîrcoale soției mele, fără ca eu să-i pot spune ceva.

Wang Lung însă nu se putea învoi numaidecît, căci planul acesta nu era tocmai ușor de îndeplinit și i-ar fi trebuit o pungă destul de mare de arginți, ca să-l poată duce la bun sfîrșit, pentru ca să scape de povara ce-i apăsa.

Poate n-ar fi încercat nimic și ar fi continuat să ducă împreună aceeași viață ca și pînă acum, pînă se vor retrage apele, dacă în timpul acesta nu s-ar fi întîmplat ceva cu totul neașteptat.

Feciorul unchiului lui Wang Lung pusese anume ochii pe fiica a doua a lui Wang care era verișoara lui și deci, datorită legăturilor de sînge dintre ei, îi era ca și soră. Fata aceasta era neobișnuit de frumoasă și semăna cu feciorul al doilea al lui Wang Lung pe care-l dase să învețe negoțul, dar era mult mai mică de statură, mai delicată și nu avea aceeași piele galbenă, ci un obraz palid și transparent, ca florile de migdal, un nas frumos și gura mică, roșie, iar picioarele mici și îngrijite.

Într-o seară vărul ei se repezi la ea, cînd fata trecea singură de la bucătărie, ca să intre în casă. Se repezise la ea ca o fiară și-i băgase mîna în sîn, așa că fata începu să țipe înspăimîntată. Wang Lung ieși în curte și văzînd ce se întîmplă, începu să pocnească pe nepotul său cu pumnii în moalele capului, dar acesta era întocmai ca și cîinele hămesit care nu vrea să dea drumul ciolanului, așa că trebui să-și smulgă fata cu sila din mîinile lui. Văzînd că n-are încotro, tînărul începu să ia lucrurile în glumă și-i spuse :

— Cum adică, nu pot să glumesc cu ea, doar e sora-mea ? Cum s-ar putea ca cineva să facă rău sorei lui ? Dar în timp ce vorbea, ochii îi străluceau aprinși de pornirea desfrînată și Wang Lung se mulțumi să murmure ceva, apoi își luă fiica și porunci să se retragă în odaia ei.

În aceeași seară spuse feciorului său ce s-a întîmplat în curte, iar acesta îi răspunse îngîndurat :

— Va trebui să trimitem fata în oraș, ca să stea în casa logodnicului ei ; chiar dacă negustorul Liu ar răspunde că anul acesta este prea greu ca să poată face nunta, noi tot va trebui să o trimitem, căci altfel ar fi peste putință să-i mai păzim fecioria, cîtă vreme tigrul acesta sîngeros va fi în casa noastră.

Wang Lung așa făcu. A doua zi porni în oraș și se duse la casa negustorului Liu de-i spuse :

— Fata mea are treisprezece ani și nu mai este copil, ci bună de măritat.

Dar Liu stătu la îndoială și-i răspunse :

— Anul acesta cîştigurile au fost prea slabe, ca să mă pot gîndi la întemeierea unei noi familii în casa mea.

Lui Wang Lung nu-i venea să-i spună: „În casa mea trăieşte fiul unchiului meu care este mai rău decît un tigru", aşa că se mulţumi să adauge :

— N-aş vrea să mai port grija acestei fete, căci maică-sa a murit şi e o fată frumoasă care a ajuns la vîrsta cînd ar putea naşte copii, ori casa mea e mare şi plină de tot felul de oameni, aşa că mi-ar fi peste putinţă să o supraveghez mereu. De vreme ce fata asta este sortită să facă parte din familia ta, cred că ar fi cu cale, ca fecioria ei să fie păzită aici în casa ta şi vei serba căsătoria mai curînd sau mai tîrziu, cum te va trage inima.

Negustorul Liu care era un om cumsecade şi înţelegător, îi răspunse :

— Dacă aşa stau lucrurile, trimite-mi fata şi eu voi vorbi cu mama fiului meu, aşa că va putea trăi în tihnă alături de soacră-sa şi după secerişul ce vine sau cînd vom putea, îi vom face nunta.

Astfel se limpezi şi afacerea asta spre mulţumirea lui Wang Lung, aşa că porni spre casă.

Dar în drumul de întoarcere tocmai cînd să iasă pe poarta oraşului, unde Ching îl aştepta cu barca, pentru a-l duce acasă, Wang Lung trecu prin faţa unei prăvălii care vindea tutun şi opiu, aşa că intră să-şi cumpere cîteva păpuşi de tutun, ca să aibă ce fuma seara în narghilea, şi în timpul cît funcţionarul îi cîntărea tutunul pe balanţă, îl întrebă mai mult fără voia lui :

— Dar opiul cum îl vindeţi, dacă aveţi ?

Omul îi răspunse :

— Legea ne opreşte să vindem opiul în contor, aşa că noi nu vindem marfa asta aici, dar dacă vrei să cumperi şi ai argintul trebuitor, în odaia de alături poţi cumpăra şi te costă un ban de argint de fiecare dram.

Wang Lung nu mai stete la gînduri ci se grăbi să răspundă :

— Aş vrea să-mi dai şase dramuri.

CAPITOLUL XXVIII

După ce fiica lui cea mai mică fu trimisă de acasă și astfel scăpă de grija pricinuită de prezența ei în casă, Wang Lung se duse într-o zi la unchiul său și-i spuse :

— Fiind dumneata fratele părintelui meu, m-am gîndit să-ți aduc un tutun mai bun pentru pipă.

Deschise borcanul de opiu al cărui miros înecăcios și dulceag se răspîndi numaidecît în jurul lor, iar unchiul său luă borcanul în mînă, îl mirosi și începu să rîdă mulțumit :

— De, am mai fumat eu așa ceva și înainte de asta ; adevărat este că numai rareori, căci e marfă scumpă, dar mi-a plăcuut.

Wang Lung îi răspunse, cu prefăcută indiferență :

— A mai rămas puțin, din cel cumpărat pentru părintele meu, după ce îmbătrînise prea mult și nu se putea odihni noaptea, dar se vede că nu l-a întrebuințat, deoarece l-am găsit acuma fără să-l fi atins, așa că mi-am zis : „În casa mea este fratele părintelui meu, prin urmare de ce să nu i-l dau lui, căci are mai multă nevoie de el decît mine, care sînt tînăr ?“ Așadar, ia-l și fumează-l cînd vrei crede de cuviință sau cînd te vei simți chinuit de dureri.

Unchiul lui Wang Lung întinse cu lăcomie mîna după el, căci era plăcut la miros și o marfă pe care nu o întrebuința decît oamenii bogați. Își cumpără o pipă și începu să fumeze, stînd toată ziua întins în așternut.

Wang Lung avu grijă ca să cumpere mai multe pipe pe care le lăsă vraişte în toate părţile prin casă şi luă el însuşi una, prefăcîndu-se că fumează, dar intră cu ea în camera lui şi o lăsă rece, fără s-o aprindă. Celor doi feciori ai săi şi lui Lotus nu le dete voie să se apropie de opiu, sub pretext că e prea scump, dar stărui ca unchiul său să fumeze, împreună cu soţia lui şi cu feciorul acestuia, aşa că toată casa era plină de mirosul dulceag şi înecăcios al opiului, dar nu-i părea rău de arginţii pe care-i cheltuia, deoarece în felul acesta putea să aibă linişte şi pace.

Pe la sfîrşitul iernii, după ce apele se retraseră în albia lor şi Wang Lung putu să iasă în largul ţarinii, ca să-şi vadă holdele, feciorul său cel mai mare ieşi într-un rînd cu el şi-i spuse cu mîndrie :

— Află că în casă vom avea de hrănit în curînd o nouă gură şi aceasta va fi gura nepotului tău.

Auzind aceste cuvinte Wang Lung se întoarse spre el şi frecîndu-şi mîinile, începu să rîdă mulţumit :

— Asta este o zi mare !

După ce se întoarse acasă, trimise pe Ching la oraş, să cumpere puţin peşte şi o mîncare mai aleasă pe care o trimise în odaia soţiei feciorului său, spunîndu-i :

— Mănînc-o, pentru ca trupul nepotului meu să fie vînjos.

Cît dură primăvara următoare Wang Lung trăi cu gîndul naşterii nepotului său care va fi pentru el o mare mîngîiere. Şi oricît ar fi fost de ocupat cu treburile lui, nu pregeta să se gîndească niciodată la ceea ce trebuia să se întîmple şi chiar atunci cînd era supărat, ar fi fost peste putinţă ca gîndul la nepotul său să nu-l liniştească.

Pe la sfîrşitul primăverii oamenii care plecaseră din pricina revărsării apelor, se întoarseră din nou pe la casele lor, unul cîte unul, slăbiţi şi sfîrşiţi de puteri, dar cu toate acestea mulţumiţi că se pot vedea din nou acasă, deşi acolo unde fuseseră casele lor, acuma nu se mai vedea altceva decît mormane de argilă şi pămîntul sătul de apă. Dar din argila aceasta puteau ridica din nou casele şi-şi puteau împleti rogojini cu care să le acopere ; mulţi dintre ei veneau la Wang Lung după bani împrumut, iar el văzînd că oamenii sînt la strîmtoare, le lua dobînzi mari şi cerea ca împrumuturile să fie chezăşuite

cu zălogirea pămîntului ce-l aveau. Cu banii împrumutați își cumpărară boi și pluguri și sămînța de care aveau nevoie, căci pămîntul era gras de mîlul lăsat de ape, iar după ce nu mai putură împrumuta banii de care mai aveau nevoie, își vîndură o parte din pămînt, ca să poată semăna ceea ce le-a mai rămas. De la toți aceștia Wang Lung cumpără pămîntul scos în vînzare și cumpăra în fiecare zi din ce în ce mai mult pămînt, la prețuri de nimic, deoarece oamenii aveau mare nevoie de bani.

Dar erau și din cei care nu voiau să-și vîndă pămîntul și neavînd nici boi, nici plug și nici sămînță, își vindeau fetele din casă și erau și din cei care veneau la Wang Lung să le vîndă, știindu-l că este om bogat și puternic, dar cu inimă bună.

Gîndindu-se la nepotul care trebuia să se nască și la ceilalți ce i se vor naște după ce-și va însura toți trei feciorii, cumpără în felul acesta cinci roabe: două dintre acestea aveau cam doisprezece ani și erau vînjoase și cu picioarele mari; iar alte două mai tinere le cumpără pentru treburile casei și pentru a îngriji de ei toți iar una o cumpără ca să slugărească pe Lotus, deoarece Cucu îmbătrînise și din ziua cînd fiică-sa plecase în casa socrului ei, nu mai avea pe nimeni care să vadă de gospodărie. Pe toate cinci le cumpără într-o singură zi, deoarece era destul de bogat, pentru a putea îndeplini fără întîrziere ceea ce și-a pus în gînd.

La multe zile după întîmplarea asta, în curtea lui se arătă un om care venise să-i vîndă o fetiță mică și firavă, ca de vreo șapte ani. La început, Wang Lung, văzînd-o cît este de mică și slăbuță, îi spuse că nu o cumpără, dar Lotus cînd o văzu, îi plăcu de ea numai-decît și stărui:

— Eu aș vrea să mi-o cumperi mie pe aceasta, deoarece e frumoasă, iar fata pe care mi-ai cumpărat-o e grosolană și mirose de departe a carne de capră, așa că nu-mi place s-o văd ca se apropie de mine.

Wang Lung se uită la fetița cu ochii frumoși și înspăimîntați și văzînd-o cît este de firavă, răspunse — pentru a face plăcere lui Lotus, dar și cu gînd să o hrănească mai bine în casa lui, ca să se îngrașe :

— Bine, așa să fie, cum vrei !

Cumpără deci fetița cu douăzeci de arginți și din ziua aceea fata începu să trăiască în curtea interioară și noaptea dormea la picioarele patului în care dormea Lotus.

Wang Lung își închipuia că de aici înainte va putea să aibă pace în casa lui. După ce apele se retraseră și holdele fură sămănate cu sămînță nouă, începu să cutreiere țarina, cercetînd de aproape fiecare partal de pămînt și sfătuindu-se cu Ching, ce ar trebui semănat în cutare sau cutare partal, pentru ca recolta să fie cît mai îmbelșugată. De cîte ori se întîmpla să iasă în țarină, lua cu el și pe feciorul său cel mai mic, care fusese menit să stăpînească țarina, după ce el nu se va mai putea ocupa de ea, așa că trebuia să se deprindă din vreme cu plugăria. Wang Lung nu se întorcea niciodată ca să se încredințeze dacă feciorul său ascultă ce spune el sau nu, iar tînărul venea pe urma lui, cu ochii plecați în pămînt și privirea întunecată, dar nimeni nu știa la ce se gîndește el cu adevărat.

Wang Lung însă nu-i putea vedea chipul ci-l auzea că vine pe urma lui, fără să zică nimic. După ce totul fu pus la cale așa cum se cuvenea, Wang Lung se întoarse acasă mulțumit de sine, căci în inima lui își zicea :

„Acuma nu mai sînt nici eu tînăr și cred că nu e nevoie nici să mai muncesc cu palmele în țarină, deoarece am pămînt de ajuns și argați și feciori, iar în casa mea s-a sălășluit pacea".

Cu toate acestea cînd se întorcea acasă, presimțea că în casa aceasta nu este pace deloc. Deși își căsătorise feciorul și cumpărase roabe de ajuns ca să-i slujească pe toți și cu toate că unchiul său și soția lui aveau opiu de ajuns ca să poată fuma cît e ziua de lungă, totuși în casa lui nu era pace. Tulburarea de acuma venea din pricina feciorului unchiului său și a feciorului său cel mai mare.

Părea că feciorului cel mai mare al lui Wang Lung i-ar fi peste putință să-și stăpînească mînia stîrnită de apropierea vărului său și nici bănuiala că el ar pune vreo nelegiuire la cale. În tinerețea lui avusese prilej să se convingă el însuși de toată ticăloșia ce se ascundea în sufletul vărului său, așa că veni vremea cînd nu mai îndrăznea să iasă din casă la ceainărie, pînă nu pleca și vărul său, dar nu înceta nici o clipă să-l supravegheze

de aproape și părăsea casa întotdeauna numai după ce el era demult plecat. Îl bănuia de ticăloșii și desfrînare chiar cu roabele și își închipuia că se duce în curtea interioară la Lotus, deși din partea aceasta îl năpăstuia fără temei, deoarece Lotus îmbătrînea și se îngrășa mereu, așa că renunțase de mult să se mai gîndească la altceva, decît la mîncare și la băutură, prin urmare ea nu s-ar fi uitat la vărul lui nici chiar dacă ar fi încercat el să se apropie de ea, dimpotrivă era foarte mulțumită că datorită vîrstei, nici Wang Lung nu mai venea acuma atît de des la ea, ca pînă acuma.

De data aceasta, cînd Wang Lung se întoarse din țarină împreună cu feciorul său cel mai mic, cel mai în vîrstă îl trase la o parte și-i spuse :

— Nu mai pot răbda pe dezmățatul acesta, să-l văd alergînd de colo pînă colo prin curte și prin casă, cu hainele adunate pe el în pripă și scurgîndu-i-se ochii după roabe : Nu îndrăzni să adauge : „Îndrăznește să se învîrtească și prin fața intrării de la curtea interioară, căci rîvnește la femeia ta", deoarece își aducea aminte cu scîrbă, că pe vremuri alergase și el după femeia aceasta a tatălui său, iar acuma cînd o vedea cît îmbătrînise și se îngrășase, nu-i venea nici lui să creadă că a fost în stare să facă o astfel de faptă de care-i era rușine și nu putea să o mai trezească în amintirea tatălui său. Prin urmare nu pomeni nimic de asta, ci numai despre roabele din curte.

Wang Lung se întorsese din țarină înviorat și mulțumit din pricină că apele se retrăseseră, aerul era uscat și călduț, dar mai ales din pricină că ieșise cu feciorul său cel mai mic, așa că-i răspunse supărat :

— Ascultă dragul meu, tu ai început să te prostești cu totul, gîndindu-te necontenit numai la fleacurile acestea. Prea te lași tîrît de patima pentru soția ta și cred că nu se cade ca un bărbat să-și iubească soția mai mult decît își iubește părinții. De asemenea nu se cade ca un bărbat în toată firea să se lase îmbrobodit de o femeie, cum s-ar lăsa îmbrobodit de o desfrînată.

Tînărul se simți jignit de vorbele acestea ale tatălui său, căci se temea mai mult decît de orice, nu cumva să-l învinuiască cineva că purtarea lui nu este cuviincioasă

ca și cînd el ar fi un nepriceput și un om de jos, tocmai de aceea se grăbi să-i răspundă :

— Aici nu este vorba de nevastă-mea, ci de purtarea pe care vărul meu nu se cade să o aibă în casa părintelui meu.

Wang Lung însă nu-l auzi ce spune, deoarece se gîndea supărat la noua lui nemulțumire și adăugă :

— Nu se mai sfîrșește oare cu toate nemulțumirile iscate în casă din pricina bărbaților și a femeilor ? Am ajuns aproape de vîrsta cînd toate pornirile trupului încep să se molcomească, așa că am și eu dreptul la puțină liniște. Pînă cînd crezi că va trebui să rabd nebuniile și gelozîile dintre feciorii mei ? După ce făcu o pauză, începu din nou să strige : Cam ce anume ai vrea să fac eu acuma ?

Tînărul aștepta ca părintelui său să-i treacă supărarea, deoarece avea de gînd să spună tatălui său ceva, iar cînd strigase „cam ce-ai vrea să fac eu acuma ?", Wang Lung văzuse limpede că feciorul său urmărește ceva. Acesta îi răspunse fără înconjur :

— Aș vrea să părăsim casa aceasta și să ne mutăm în oraș. Nu se cade ca noi să trăim și de aici înainte ca niște argați, așa că am putea pleca de aici și să lăsăm pe unchiul nostru în casa aceasta, iar noi să trăim în liniște între zidurile orașului.

Wang Lung rise cu amărăciune, cînd auzi vorbele feciorului său, așa că nu dete atenție cererii lui, căci i se părea că este ceva ce nu vrednicește să fie cumpănit mai de aproape.

— Casa aceasta este casa mea, răspunse el cu încăpățînare : dacă-ți place să stai aici, vei sta, dacă nu, faci ce-ți place. Asta este casa și țarina mea este împrejurul ei, iar dacă n-ar fi fost țarina aceasta, poate muream și noi de foame, cum au murit alții, iar tu n-ai putea să trîndăvești, îmbrăcat în hainele acestea frumoase, ca un cărturar. Numai țarina asta te-a făcut pe tine să devii ceva mai bun decît ultimul fecior de plugar.

Wang Lung se ridică de la masă și începu să alerge de colo pînă colo furios prin tindă, purtîndu-se grosolan, ca un adevărat țăran și scuipă pe podmol, căci, deși pe ascuns o parte a sufletului său zburda de mulțumire cînd vedea pe feciorul său că este obraz atît de ales, cealaltă

parte se revolta împotriva pretențiilor lui de boierie, deși dacă s-ar fi uitat cineva cu băgare de seamă la feciorul său, ar fi fost peste putință să-și dea seama că abia cu o generație în urmă părinții lui au fost țărani ca oricare alții.

Feciorul său însă nu părea deloc hotărît să se dea bătut. Se luă după el și începu să-i vorbească și mai stăruitor :

— Ascultă, gîndește-te la casa cea mare a familiei Hwang. Partea din față este plină de oameni de rînd, dar curțile interioare sînt zăvorîte și adăpostite, așa că le-am putea închiria și am putea trăi liniștiți, dar în aceeași vreme atît tu cît și fratele meu mai mic, ați putea vedea de țarină, iar eu nu m-aș mai otrăvi din pricina cîinelui de vărul meu. Încercă să pună cît mai multă stăruință în vorbele lui și se zbuciumă pînă cînd ochii i se umplură de lacrimi, dar nu și le șterse ci adăugă : Am încercat să te ascult în toate și nu joc zaruri, nici nu fumez opiu, iar cu soția pe care mi-ați ales-o, sînt mulțumit, așa că ceea ce-ți cer eu, nu se poate să fie prea mult.

Nu se știe dacă Wang Lung rămase mișcat de lacrimile feciorului său, dar fără îndoială îl ascultă cu plăcere, cînd îl auzi pomenind de „casa cea mare a familiei Hwang".

Nu fusese în stare să uite niciodată că odinioară intrase umilit în casa aceea și stase umilit în fața celor care trăiau într-însa, așa că tremurase pînă și de față cu portarul care păzea intrarea, iar amintirea aceasta rămăsese o mare umilință pentru toată viața lui și i-ar fi fost peste putință s-o uite vreodată. Pînă acuma bănuise mereu că în ochii celor care-l cunoșteau, el prețuia mai puțin decît oamenii care trăiau între zidurile orașului, iar în ziua cînd se arătase în fața bătrînei stăpîne-a casei aceleia mari, bănuiala aceasta devenise pentru el un adevărat chin. Astfel cînd fiul său îi spuse „am putea trăi în casa aceea mare", vorbele acestea, își făcură loc în mintea lui și i se păru că au devenit aievea și se gîndi : „Aș putea să stau și eu în scaunul în care a stat stăpîna cînd eu m-am arătat în fața ei, mai umilit decît o slugă și din scaunul acela m-aș putea uita și eu la alții". Stătu și cumpăni, ca apoi să murmure printre dinți : „Eu sînt

astăzi omul care ar putea să facă și așa ceva, dacă mi s-ar năzări".

Gîndul acesta începu să-l ispitească, dar nu zise nimic și nu răspunse nici feciorului său, ci întinse mîna după lulea și după ce și-o umplu cu tutun, o aprinse cu o bucățică de hîrtie răsucită care sta la îndemînă și începu să pufăie, gîndindu-se la tot ce ar putea să facă un om cu averea lui. Adevărul era însă, că dorința lui de a-și petrece restul vieții în casa familiei Hwang nu fusese trezită nici de dragostea pentru feciorul său și nici de sila ce i-o pricinuia feciorul unchiului său.

Prin urmare chiar dacă nu-i spuse că e gata să-i împlinească dorința și că se va duce sau va schimba ceva în starea de pînă acum, totuși din ziua aceea trîndăvia nepotului său începu să i se pară și mai nesuferită și urmărindu-l de aproape, băgă de seamă că fiul său avea dreptate cînd spunea, că dezmățatul acesta începuse să dea tîrcoale roabelor din curte, așa că murmură nemulțumit : „Ar fi peste putință să mai trăiesc sub același acoperiș cu cîinele acesta de pripas".

Uitîndu-se la unchiul său, văzu că din ziua cînd a început să fumeze opiu, se sfrijise și pielea de pe el devenise străvezie și galbenă ca pergamentul ; umbla adus de spate și tușea, scuipînd sînge ; se uită și la nevasta unchiului său și văzu că s-a lăbărțat și nu se mai gîndește decît la plăcerea și somnolența pricinuită de luleaua de opiu ; prin urmare de aci înainte aceștia doi îi vor pricinui foarte puțină bătaie de cap, deoarece opiul îndeplinise dorința lui Wang Lung.

Mai rămînea feciorul unchiului său care nu se căsătorise încă și era mai rău decît fiara mînată de pornirile trupului, dar acesta nu se lăsa atît de ușor robit de patima fumatului ca părinții lui și nici nu se mulțumea să-și găsească plăcerile numai în vișuri. Wang Lung nu ar fi vrut să-l căsătorească fiind cu el în casă, din cauza copiilor ce i-ar zămisli, căci își zicea că unul de teapa lui în familie îi este de ajuns. Tînărul acesta nu făcea nici vreo treabă la cîmp sau în gospodărie, deoarece nu era nevoie de el și nici nu-l îndemna nimeni să lucreze, așa că singura lui osteneală erau nopțile pierdute, cînd pleca de acasă, fără să știe nimeni unde se duce. Dar pînă și aceste plecări începură să se rărească, căci după

ce oamenii goniți de revărsarea apelor prinseră să se întoarcă pe la cascle lor, în sate și orașul din apropiere se statornici din nou liniștea și buna rînduială, iar tîlharii care jecmăneau regiunea se retraseră în munții de la miazănoate-apus, dar el nu se duse cu ei, căci găsi că e mai bine să trăiască din mila lui Wang-Lung. Astfel prezența lui continuă să fie un chin pentru toți oamenii din casă care-l vedeau învîrtindu-se în toate părțile, trîndăvind, clevetind și căscînd de somn, cînd ieșea în curte pe jumătate dezbrăcat, chiar în miezul zilei.

Într-una din zile, cînd Wang-Lung se duse în tîrgul de cereale ca să stea de vorbă cu feciorul său mijlociu, îl întrebă :

— Ascultă mezine, ce zici de fratele tău mai mare, care ar vrea să ne mutăm în oraș și să închiriem o parte din casa cea mare ?

Al doilea fecior al lui Wang-Lung crescuse mare și era bărbat în lege ; era îngrijit și tot atît de bine îmbrăcat ca și ceilalți slujbași, deși era tot mic de statură, cu pielea galbenă și ochii vicleni.

— Planul e foarte bun și mi-ar plăcea și mie, căci în cazul acesta m-aș putea însura și eu și mi-aș putea așeza soția în aceeași casă, așa că am trăi cu toții sub același acoperiș, cum se cade unei mari familii.

Wang Lung nu se gîndise pînă acuma la căsătoria feciorului său al doilea, deoarece i se păruse un tînăr stăpînit și cu sînge rece, la care nu constatase pînă acuma nici un fel de pornire, prin urmare avusese cu el foarte puțină bătaie de cap. De astă dată însă trebui să-i răspundă, deși rușinat căci bine știa că pînă acuma nu făcuse nimic :

— M-am gîndit și eu mai de mult, că tu ar trebui să te căsătorești, dar m-am luat mai cu una mai cu alta și n-am avut vreme să mă gîndesc la afacerea asta mai cu dinadinsul, mai ales din pricina foametei din urmă și a celorlalte pricini care m-au împiedicat să mă gîndesc la serbări și ospețe... Dar acuma, cînd oamenii duc din nou viață îmbelșugată, am putea să o facem și pe asta.

Plecă ochii în pămînt și se gîndi unde ar putea să găsească o fată. Dar feciorul său îi răspunse :

— Să știi că eu vreau să mă însor, căci mai bine este așa, decît să cheltuiești banii pe podoabe de jad, atunci cînd simți că încep să se trezească în tine dorințele tru-

pului și cu cale este ca un bărbat să aibă feciori în casa lui. Dar să nu-mi alegi de soție o fată de la oraș, cum e cea pe care ai dat-o fratelui meu, căci o astfel de fată îmi va împuia capul cu ceea ce a văzut și cum a trăit în casa părinților ei, așa că mă va face să-mi risipesc banii agonisiți, ceea ce nu poate să-mi facă plăcere.

Wang Lung se miră de vorbele lui, căci nu și-ar fi închipuit că nora lui este o astfel de femeie, deoarece băgase de seamă că este întotdeauna la locul ei, atentă la tot ce făcea și destul de frumoasă. Dar se simți mult-ţumit, văzînd că feciorul său e om cu minte care știe să prețuiască banul cîștigat. Adevărat era că pe feciorul acesta al lui el nu-l cunoscuse niciodată mai de aproape, căci pe vremea cînd era acasă, alături de fratele lui mai mare părea că este un slăbănog și afară de cazurile cînd avea cîte ceva de spus, nimeni nu se prea ocupa de el; după ce fusese dat la negoț, Wang Lung începuse să-și uite de el, pe măsură ce treceau zilele, ca să nu-și mai aducă aminte decît atunci cînd se întîmpla să-l întrebe cineva cîți copii are, ca să-i răspundă: „De, am trei feciori".

De astă dată se uită la tînărul din fața lui, feciorul său al doilea, și văzu că poartă părul tuns cu îngrijire și netezit cu ulei, iar haina cu care era îmbrăcat era o haină de mătase cenușie, cu floricele, că este îngrijit cu înfățișare, are mișcările sigure și ochi vicleni care-i fug în toate părțile, așa că-și zise mirat:

„Ia te uită, și acesta este feciorul meu!" ca apoi să întrebe cu glas tare: Și cam ce fel de fată ai dori tu să-ți iei de soție?

Tînărul îi răspunse fără întîrziere și foarte simplu, ca și cînd s-ar fi gîndit de multă vreme la ceea ce-i spunea acuma:

— Aș vrea o fată de la țară, dintr-o familie cu avere și fără neamuri sărace, una care să aibă și zestre destul de mare, să nu fie nici urîtă, nici prea frumoasă, care să știe să gătească, așa că chiar dacă sînt slujitoare de ajuns la bucătărie, ea să fie în stare să supravegheze. Trebuie de asemenea să fie o fată care dacă va cumpăra orez pentru casă, ceea ce a cumpărat să fie tocmai de ajuns și să nu mai rămînă nici o mînă de boabe pe care să le arunce, iar dacă va cumpăra stofă pentru îmbrăcăminte,

să cumpere atîta încît după ce le va croi și le va coase, bucățelele ce vor cădea, să le poată ridica în podul unei singure palme. Asta ar fi fata pe care o doresc eu.

Wang Lung rămase și mai mirat cînd auzi aceste cuvinte ale tînărului care sta în fața sa și a cărui viață el nu o cunoscuse, cu toate că era feciorul său. În vinele sale i se părea că nu zvîcnise același sînge pe vremea cînd fusese el tînăr, și tot așa nici în vinele feciorului său mai mare. Cu toate acestea se minună de înțelepciunea lui și îi răspunse rîzînd :

— Bine, voi încerca să-ți aleg o astfel de fată și Ching va cutreiera satele învecinate, poate va găsi una care să se potrivească.

Se despărți de feciorul său, rîzînd mulțumit și porni la drum, apucînd spre strada care ducea la Casa cea Mare. Ajungînd în fața celor doi lei de piatră de la intrare, se opri cu sfială, dar fiind că nu era nimeni să-l oprească, intră și găsi curțile din față în aceeași stare în care le găsise și pe vremea cînd venise aci să vorbească cu desfrînata de care voise să ferească pe feciorul său mai mare. În crengile copacilor atîrnaseră rufe la uscat și în toate părțile se vedeau femei care coseau cu undrele tălpile încălțămintelor la care lucrau, iar pe lespezile curților se tăvăleau copii goi și nespălați. Toată împrejurimea mirosea greu a lume de adunătură care năvălește în curțile părăsite ale bogaților. Se uită la ușa de la intrarea casei în care fusese desfrînata, dar ușa era larg deschisă, iar în odaie era acuma un bărbat bătrîn și Wang Lung fu foarte mulțumit că poate sta cu el de vorbă.

Pe vremea cînd în curțile acestea mai trăia familia Hwang, el s-ar fi considerat drept unul dintre oamenii aceștia de jos, iar față de stăpînii acestei case s-ar fi purtat cu dușmănie și teamă. Astăzi însă, cînd avea pămînt, avea argint și aur ascuns unde numai el știa de urmele lui, se uită cu silă la oamenii aceștia care mișunau în toate părțile, și-și zise că sînt infecți și-și făcu drum printre ei cu nasul în vînt și respirînd cu scîrbă mirosul ce-l răspîndeau în jurul lor. Pe toți aceștia îi disprețuia și se simțea pornit împotriva lor, ca și cînd el ar fi făcut parte dintre stăpînii acestei case mari.

Se întoarse și ochii curțile, deși mai mult din curiozitate și nu pentru că s-ar fi hotărît la ceva anume, iar în partea cealaltă se pomeni în fața unei porți închise și zăvorîte, alături de care moțăia o nenorocită de femeie bătrînă. Uitîndu-se la ea cu băgare de seamă, văzu că este femeia ciupită de vărsat a fostului portar. Se uită mai de aproape la ea și rămase mirat, căci își aduce aminte că fusese o femeie voinică și în floarea vîrstei, iar acuma privirile ei erau rătăcite, obrazul plin de crețuri și părul alb, iar în gingii dinții îngălbeniți îi atîrnau ca niște rădăcini putrede. Stînd așa alături de ea, își aduse aminte cît de repede au trecut anii de cînd a fost și ei bărbat tînăr și a intrat în curtea aceasta, aducînd în brațe pe primul său născut și pentru întîia dată în viață Wang Lung simți că povara vîrstei începe să se furișeze în trupul său.

Apoi se întoarse și spuse femeii cu glasul înfiorat de tristețe :

— Trezește-te și deschide-mi poarta.

Bătrîna clipi din ochi și umezindu-și buzele uscate, îi răspunse :

— Am poruncă să nu deschid decît aceluia care vrea să închirieze toată curtea interioară a caselor.

Wang Lung se grăbi s-o lămurească :

— Acesta este și gîndul meu, dacă se va întîmpla să-mi placă.

Dar nu-i spuse cine este, ci intră în curte și mergînd după ea, își aduse limpede aminte de drumul pe care-l făcuse întîia oară pe aici. Curțile erau învelite de tăcere : iată odăița în care își lăsase el coșul cu tîrguieli, colo sînt terasele uriașe și lungi, susținute de coloanele delicate, vopsite în roșu. Intră împreună cu ea, chiar în sala cea mare și gîndurile lui se întoarseră grăbite înapoi, la ziua cînd intrase în sala aceasta, ca să ceară în căsătorie pe una dintre roabele casei. În fața lui era jețul uriaș, plin de sculpturi, unde stase bătrîna stăpînă, cu trupul firav, învelit în mătăsurile grele, de culoarea argintului.

Împins de un îndemn neașteptat, se urcă pe estradă și se așeză în jețul în care stase ea, apoi întinse mîna și pipăii masa din fața lui, uitîndu-se de la înălțimea aceasta la chipul pămîntiu al roabei acesteia bătrîne care clipea

din ochii slăbiți și se uita la el, așteptînd în tăcere hotărîrea ce o va lua. În clipa aceasta un sentiment de mulțumire, după care tînjise de zile întregi, fără să-și dea seama, îi umplu sufletul și mîngîind cu mîna tăblia mesei, declară fără să se mai gîndească :

— Voi lua casa aceasta !

CAPITOLUL XXIX

În vremea aceasta, cînd se întîmpla ca Wang Lung să ia o hotărîre, i se părea întotdeauna că nu o poate duce destul de repede la îndeplinire. Pe măsură ce îmbătrînea, ţinea tot mai mult ca afacerile începute să şi le termine cît mai repede, ca apoi o parte din zi să şi-o poată petrece liniştit, fără să facă nimic urmărind soarele care cobora spre poala cerului şi uneori mai dormea puţin, după ce făcea o plimbare în largul ţarinei lui. Astfel se întîmplă că spuse feciorului său cel mai mare ce a făcut şi porunci să facă hîrtiile de lipsă, apoi trimise după al doilea fecior al său, ca să le ajute la mutat, iar la ziua hotărîtă, fiind gata de plecare, se mutară ; la început plecă Lotus împreună cu Cucu şi roabele cu tot avutul lor, pe urmă feciorul cel mai mare al lui Wang Lung cu soţia, cu slujitoarele şi roabele lor.

Wang Lung însă nu vru să plece din casă numaidecît ci rămase acolo cu feciorul său cel mai mic. Cînd veni ziua să părăsească pămîntul pe care crescuse, nu fu în stare să plece, nici atît de uşor şi nici atît de repede, cum îşi închipuise, aşa că răspunse la vorbele stăruitoare ale feciorilor săi :

— Bine, pregătiţi-mi şi mie una dintre curţile de acolo, unde aş putea să trăiesc singur şi cînd voi crede de cuviinţă, voi veni ; ziua aceasta va fi ajunul naşterii nepotului meu, dar cînd voi vrea, mă voi întoarce iarăşi aici la ţarina mea.

Dar cînd feciorii lui stăruiră din nou, el le spuse :

— Nu uitați că eu mai am și pe nenorocita de sora voastră, așa că nu știu dacă o voi lua sau nu o voi lua cu mine, dar de luat tot va trebui să o iau, căci pe ea nu o îngrijește nimeni și nici nu-i dă nimeni de mîncare, dacă nu sînt eu cel care să o îngrijesc și să o hrănesc.

Cuvintele acestea Wang Lung le spuse ca un fel de înfruntare pentru soția feciorului său mai mare, care nu suferea ca nenorocita asta să stea în apropierea ei, ci făcea nazuri și spunea cu dispreț : O ființă ca asta n-ar trebui să mai trăiască, căci de cîte ori o văd, mă gîndesc, nu cumva să iasă și copilul meu ca ea". Feciorul cel mai mare al lui Wang Lung își aduse aminte de vorbele soției lui, așa că nu mai zise nimic. Dar numaidecît după aceea lui Wang Lung îi păru rău de vorbele pe care le spusese și adăugă cu glasul mai blînd :

— Voi veni îndată ce voi găsi fata cu care să căsătorim pe fratele tău al doilea, căci îmi va fi mult mai ușor să stau aci în casa mea, împreună cu Ching, pînă cînd vom limpezi și treaba aceasta.

Așa că nu mai stărui nici feciorul său al doilea.

Astfel, în afară de Wang Lung, de feciorul său cel mai mic și de fata cea slabă de minte, în casă nu mai rămase decît unchiul său cu soția și feciorul acestuia, Ching și toți argații pe care-i avea. Unchiul lui Wang Lung împreună cu familia lui se mută în curtea interioară unde pînă acuma stase Lotus și se instalară acolo, ca și cînd ar fi fost la ei acasă, dar Wang Lung nu se supără prea mult din pricina asta, deoarece vedea limpede că bătrînul nu mai are multe zile de trăit, iar după ce el va muri, datoria sa față de neamurile părintelui său înceta cu desăvîrșire, așa că dacă feciorul unchiului său nu va face ceea ce i se va porunci, îl va putea da afară din casă, fără ca cineva să-l poată mustra pentru purtarea lui față de el. Puțin după aceea Ching și argații se mutară în curțile exterioare, iar Wang Lung împreună cu fiul său și cu fata cea slabă de minte se așezară în curtea mijlocie, și tocmi o femeie voinică, pentru ca să-i slugărească.

După ce se făcură toate acestea, Wang Lung se așeză să doarmă și să se odihnească, fără să mai țină seamă, de ce se întîmplă împrejurul său, căci se simțea cuprins de o oboseală neașteptată, mai ales acuma cînd cei din

casă se liniștiseră. Nu mai era nimeni care să vină să-l tulbure, căci feciorul său cel mai mic era o fire liniștită și se ferea din calea părintelui său, așa că Wang Lung aproape nici nu-și mai aducea aminte de el că este în casă, atît era de tăcut.

La urmă de tot Wang Lung se hotărî să spună lui Ching să plece și să caute o fată cu care ar putea căsători pe al doilea fecior al său.

În timpul acesta Ching îmbătrînise, se scofîlcise și se uscase pe picioare întocmai ca un fir de trestie, dar cu toate acestea în trupul lui firav mai era și astăzi aceeași voință de dulău îmbătrînit în slujba stăpînului său, deși de multă vreme Wang Lung îl oprise să mai iasă în țarină cu sapa sau să țină de coarnele plugului. Cu toate acestea îi era de mare folos, căci supraveghea pe ceilalți în timpul lucrului din țarină și pe vremea secerișului și a cîntăritului recoltei. Astfel după ce auzi porunca stăpînului său, se spălă și se îmbrăcă în hainele cele curate de pînză albastră și începu să cutreiere satele din împrejurimi, unde văzu multe fete și în cele din urmă se întoarse acasă și-i spuse :

— Ca să-ți spun adevărul, aș fi preferat să fi plecat în pețite pentru mine, în loc să plec pentru feciorul tău. Căci dacă ar fi vorba de mine și aș mai putea fi o dată tînăr, atunci ți-aș spune că în al treilea sat de aci am găsit o fată voinică, foarte cumsecade și modestă care nu are decît un singur cusur, că rîde toată ziua, iar părintele ei ar fi foarte mulțumit de cuscria cu familia ta. Pentru vremurile în care trăim acuma, zestrea ce i-o dă ar fi destul de bună și omul are și avere. Dar i-am răspuns că eu nu pot să-i făgăduiesc nimic, pînă cînd nu-ți voi da de știre.

Wang Lung găsi de cuviință că știrea pe care i-o adusese omul său era destul de bună și cum era nerăbdător să termine și cu afacerea asta cît mai curînd, se învoi să cadă la înțelegere și după ce semnă hîrtiile obișnuite într-o astfel de împrejurare, răsuflă ușurat și zise :

— Acum nu mi-a mai rămas decît un singur fecior și am terminat cu însurătorile și măritișurile, așa că sînt foarte mulțumit că de aici înainte voi avea și eu liniște.

Cînd toate fură puse la cale și se hotărî și ziua cununiei. Wang Lung se liniști și în timpul zilei se așeză

la soare și dormea, întocmai cum făcuse pe vremuri și părintele său.

Veni și vremea cînd băgă de seamă că Ching a început să slăbească din pricina vîrstei înaintate și cum el însuși începuse să se îngreuneze și să se moleșească de hrana prea multă și de odihnă, iar al treilea fecior al lui era prea tînăr pentru ca să poarte singur pe umeri răspunderea averii, se gîndi că poate ar fi mai bine ca partalele mai depărtate ale țarinei lui să le arendeze altor oameni din sat. Ducîndu-se vestea prin împrejurimi, o mulțime de plugari din satele vecine se arătară în curțile lui, cu gînd să ia pămîntul în arendă și să devină dijmașii lui. Prețul se hotărî anume ca jumătate din recoltă să o ia Wang Lung care stăpînea pămîntul, iar cealaltă jumătate să rămînă dijmașului care l-a lucrat ; dar afară de asta fiecare dintre ei mai avea anumite sarcini : Wang Lung trebuia să dea o anumită cantitate de gunoi pentru îngrășăminte, resturile turtelor de soia și anis care căzeau de la teascurile lui de uleiuri și din rișnițe, iar dijmașul trebuia să dea o anumită cantitate de cereale, pentru folosința casei lui Wang Lung.

Astfel acuma ne mai simțindu-se nevoia unei supravegheri de aproape, cum fusese înainte de asta, Wang Lung se ducea uneori la oraș și-și petrecea noaptea în curtea pregătită anume pentru el, dar cînd se lumina de ziuă, el se ridica din așternut și pleca la el acasă, îndată ce se deschideau porțile zidului ce împrejmuia orașul. De cum ieșea în largul țarinei, simțea în nări mirosul reavăn al holdelor și inima-i sburda de mulțumire, cînd se vedea din nou la casa lui.

Parcă zeii înșiși și-ar fi întors de astă dată fața spre el, ca să-i facă parte de liniște în anii lui de bătrînețe, deoarece fiul unchiului său începu să se simtă neliniștit în mijlocul casei pustii în care nu mai era nici o femeie afară de slujitoarea aceea voinică, soția unuia dintre argați, așa că auzind despre un război ce se purta în partea de miazănoapte a țării, se duse la Wang Lung și-i spuse :

— Am auzit că în partea de miazănoapte s-ar fi pornit un război și aș vrea să plec și eu, căci poate în părțile acelea s-ar găsi ceva pentru mine de făcut și de văzut. Gîndul acesta îl voi duce la îndeplinire, dacă te

învoiești să-mi dai argintul de care va fi nevoie, ca să-mi cumpăr hainele și așternutul de trebuință și o prăjină din acelea străine care scuipă foc, ca s-o port pe umăr.

Wang Lung își simți inima săltînd de plăcere, dar căută să-și ascundă mulțumirea și-i răspunse cu prefăcută părere de rău :

— Bagă de seamă, că tu ești singurul fecior al unchiului meu și după tine nu rămîne nimeni care să ducă mai departe numele lui, iar dacă ai de gînd să pleci la război, va trebui să te gîndești la ce ți s-ar putea întîmpla.

Dar nepotul său îi răspunse rîzînd :

— N-avea nici o grijă, căci eu nu sînt prost și mă voi feri să stau acolo unde viața mea ar putea să fie primejduită. Dacă va începe o bătălie, eu mă voi retrage pentru cîteva zile, pînă cînd se va termina. Aș vrea puțină schimbare și puțină călătorie, pentru a vedea locuri străine, căci astfel voi îmbătrîni și nu voi mai putea pleca.

Wang Lung scoase cu dragă inimă banii trebuitori, dar nici de astă dată nu-i veni greu să treacă argintul lui în palma nepotului său, căci se gîndea :

„La urma urmelor, dacă așa a hotărît, va fi mult mai bine, căci se sfîrșește și cu blestemul ce a apăsat asupra casei mele, de cînd au pus piciorul într-însa și războaiele în țara asta se țin lanț, așa că voi putea scăpa de el.“ Pe urmă își zise : „Dacă norocul nu mă va părăsi, s-ar putea chiar să moară pe acolo, căci uneori sînt și de cei care se întîmplă să moară în timpul războaielor“.

Îi venea să chiuie de bucurie, dar se stăpînea și încercă să îmbuneze pe soția unchiului său, cînd aceasta începu să plîngă, văzînd pe fiul ei că pleacă. Ca s-o liniștească, îi mai dete o cantitate de opiu și-i aprinse el însuși luleaua, spunîndu-i :

— Fără îndoială în armată va ajunge un mare dregător și purtarea lui va aduce mare cinste familiei noastre.

Astfel în cele din urmă se sălășlui și pacea în casa lui de la țară, unde afară de ai lui, nu mai era nimeni decît aceștia doi care picuiau în așternuturi, toropiți de opiu, iar în casa lui de la oraș ziua nașterii nepotului său, se apropia.

Pe măsură ce se apropia ceasul nașterii, Wang Lung întîrzia tot mai mult în casa cea nouă, unde se plimba

în largul curților și se gîndea fără încetare la tot ce s-a întîmplat pînă acuma, minunîndu-se de ceea ce i-a fost lui hărăzit de soartă : în curțile acestea mari unde înainte de asta trăise familia cea mare a lui Hwang, acum se mutase el cu femeia lui, cu feciorii și soțiile acestora și tot în casa aceasta trebuia să se nască acum un copil din a treia generație a neamului său.

Își simțea inima zburdînd de mîndrie și nimic nu i se părea destul de bun pentru banii ce-i cheltuia ; cumpără valuri întregi de satin și de mătasă pentru toți ai lui, căci nu se cădea să se așeze pe scaunele pline de sculpturi și în jurul meselor prețioase aduse din miazăzi, îmbrăcați în hainele grosolane de pînză ; tot așa cumpără valuri întregi de pînză albastră și neagră, de cea mai bună calitate, pentru toate roabele și slujitoarele curții lui, așa că niciuna dintre ele nu era nevoie să mai umble cu hainele rupte. Așa făcu și era foarte mîndru cînd vedea prietenii din oraș ai feciorului său, că vin în curtea lui și văd tot ce a făcut el.

Wang Lung începu să se obișnuiască repede cu mîncări alese și de unde pînă aci se mulțumea cu o lipie de grîu, înfășurată în jurul unei legături de usturoi, acuma cînd dormea aproape toată ziua și nu-și mai bătucea palmele la munca țarinei, deveni cusurgiu și nu-i mai plăceau orice feluri de bucate. Avea slăbiciune pentru mlădițe tinere de bambus în timp de iarnă, gîturi de raci, pești din miazăzi, stridii din mările de la miazănoapte și ouă de porumbel și tot felul de bucate menite numai pentru oameni bogați, ca să le atîțe poftele. Feciorii lui mîncau împreună cu el și tot așa și Lotus, dar Cucu văzînd toate aceste schimbări petrecute împrejurul ei, rîdea și ofta.

— De, acuma toate se întîmplă ca în vremurile bune, cînd slujeam în curțile acestea, doar că trupul acesta al meu s-a ofilit și s-a scorojit, așa că nu mai e bun nici pentru un stăpîn mai în vîrstă.

Spunînd vorbele acestea, se întorcea sfioasă spre Wang Lung și începea să rîdă din nou, dar el se prefăcea că n-aude nerușinarea ei, simțindu-se totuși mulțumit că ea îl pune alături de bătrînul stăpîn al casei.

În mijlocul acestei vieți de trîndăvie și risipă, culcîndu-se cînd poftea și ridicîndu-se din așternut cînd îl

trăgea inima, Wang Lung aștepta nașterea nepotului său. Apoi într-o dimineață i se păru că aude gemetele unei femei și trecînd în curtea casei feciorului său, acesta îi ieși în cale și-i spuse :

— A sosit ceasul, dar Cucu spune că va dura îndelung, deoarece femeia este îngustă în șolduri, așa că va avea o naștere grea.

Auzind vorbele lui, Wang Lung se întoarse în curtea sa și așezîndu-se pe un scaun, asculta la țipetele ce nu mai conteneau și de ani de zile i se întîmplă pentru întîia dată să se simtă înspăimîntat și ar fi vrut ca un duh prielnic să-i vină în ajutor. Plecă de acasă și ducîndu-se la un luminărar, cumpără tămîie pe care o duse în templul Zeiței Milei care era în oraș ; aici vorbi cu un preot și după ce-i dete cîțiva arginți, îi spuse să aprindă tămîia la picioarele zeiței :

— Nu se cade ca o astfel de faptă să o facă un bărbat ca mine, dar aștept să-mi se nască primul nepot, iar mama lui trece prin chinuri grele, căci fiind fata de oraș, are șoldurile prea înguste ; ori mama feciorului meu a murit de mult și în toată casa nu se găsește altă femeie care ar putea aprinde tămîia la picioarele zeiței.

Pe urmă se uită la gesturile preotului, cînd împrăștie tămîia în spuza de la picioarele zeiței, dar în aceeași clipă se cutremură de gîndul ce-i trecu prin minte : „Dar dacă nu va fi un nepot, ci copilul ce se va naște acuma va fi fată ?“ și se grăbi să-i spună :

— Ascultă, dacă se va întîmpla ca acest copil ce se va naște acuma, să fie nepot, voi cumpăra o haină nouă de culoare roșie pentru zeiță, dar nu dau nimic dacă se va întîmpla să fie fată !

Ieși din templu cutremurat de teamă, căci pînă acuma nu se gîndise că s-ar putea întîmpla și așa ceva, anume ca în loc de nepot să fie o fată, apoi se duse și mai cumpără o cantitate de tămîie și cu toate că soarele dogora și praful pe uliți era gros de un lat de mînă, se duse pînă la templul cel mic unde erau cele două zeități ale țarinei, iar aci răspîndi tămîia la picioarele lor și după ce o aprinse, murmură ridicînd ochii spre chipurile lor împietrite : „Aduceți-vă aminte că noi am avut grijă de voi, părintele meu, cu mine și cu fiul meu ; dar acuma va apare în lume rodul zămislit din trupul feciorului meu și

dacă se va întîmpla să nu fie fecior, să știți că nu mă mai gîndesc la voi și nici nu veți mai lua nimic de la mine".

După ce făcu tot ce-i stătuse în putință, se întoarse acasă obosit și intrînd în odaie, se așeză la masă și se gîndi să cheme o roabă, să-i aducă un ceai și alta să-i aducă un prosop muiat în apă fierbinte și stors, ca să se șteargă cu el pe obraz, dar bătu zadarnic din palme, căci nu se arătă nimeni. Nimeni nu se sinchisea acuma de el, căci toți alergau forfota, dar nu îndrăzni să oprească pe nimeni și nici să întrebe ce fel de copil s-a născut sau în general dacă s-a născut. Rămase așa în fața mesei, plin de praf și ostenit, fără ca cineva să se ocupe de el.

Într-un tîrziu, cînd începuse să se însereze, atît de mult așteptase, se arătă Lotus care venea legănîndu-se pe picioarele mici și sprijinindu-se de Cucu, din pricina greutății trupului ei, și văzîndu-l strigă rîzînd :

— Află că s-a născut un fecior în casa feciorului tău și atît mama cît și fiul ei se simt bine și sînt în viață. Am văzut copilul și mi s-a părut frumos și voinic.

Wang Lung începu să rîdă și el și ridicîndu-se de la masă, bătu din palme și rîse din nou, apoi răspunse :

— De eu am stat aci în odaie, ca bărbatul care-și așteaptă nașterea primului său fecior și nu știam ce să fac și ce să zic, ci tremuram de spaimă.

După ce Lotus porni spre apartamentul ei, Wang Lung se așeză din nou pe scaun și începu să se gîndească :

„Mi se pare că pe vremea cînd mi s-a născut primul fecior, nu m-am simțit atît de înspăimîntat." Stînd singur și gîndindu-se la ce s-a întîmplat, își aduse aminte de ziua aceea, cînd soția lui se întorsese singură și intrase în odaia întunecată, unde-i născuse, fără să aibă pe nimeni lîngă ea, fecior după fecior, și fete după fete, fără să geamă și să se zbată, și cum ieșise apoi împreună cu el la lucrul țarinei. Dar iată că femeia aceasta, soția feciorului său se văieta în gura mare și zbiera ca un copil, deși casa era plină de roabe care forfoteau împrejurul ei, iar soțul ei sta și aștepta în fața ușii de la odaie.

Își aduse acuma aminte, ca de un vis de mult uitat, de popasurile ce le făcea O-lan în timpul lucrului, ca să alăpteze copilul și cum laptele sînului ei îmbelșugat curgea și se zbicea în pămîntul țarinei lor. Toate acestea i se părea

că s-au întîmplat atît de demult, încît nici nu mai seamănă să fie întîmplări acvea.

Pe urmă văzu pe feciorul său că intră în odaie zîmbind și-l auzi spunîndu-i cu mîndrie :

— Tată, copilul care s-a născut este fecior, așa că acum va trebui să găsim o femeie care să-l alăpteze, căci n-aș vrea să primejduiesc frumusețea și sănătatea soției mele, lăsînd-o să-l alăpteze ea. În oraș nici una dintre femeile cu avere nu face așa ceva.

Wang Lung îi răspunse mîhnit, deși nici el nu știa cum să-și explice această mîhnire :

— Dacă așa trebuie, așa vom face, de vreme ce ea nu este în stare să-și alăpteze singură copilul.

Cînd se împlini o lună de la nașterea copilului, feciorul lui Wang Lung, tatăl noului născut, se gîndi să dea un ospăț pentru a serba această naștere și pofti oaspeți din oraș, împreună cu părinții și mama soției lui și pe toți fruntașii. Cu acest prilej roși cîteva sute de ouă de găină pe care le împărți oaspeților și celor care-i trimiseseră oaspeți și se bucurară și se ospătară în toată casa, deoarece copilul era voinic și durduliu și cum împlinise a zecea zi de viață, ceea ce însemna că au scăpat de o mare grijă, se veseliră cu toții și din toată inima.

După ce trecu și serbarea nașterii, feciorul lui Wang Lung veni la părintele său și-i spuse :

— Acum după ce în casa noastră sînt trei generații ale familiei noastre, se cade ca noi să avem tabletele străbunilor, cum are orice familie de seamă, iar tabletele acestea va trebui să le așezăm în loc de cinste, pentru a fi slăvite în timpul serbărilor, deoarece acuma sîntem și noi o familie cu temelii statornice.

Vorbele acestea fură plăcute lui Wang Lung și porunci întocmai și așa se făcu, astfel că pe peretele din sala cea mare fu așezat un rînd de tablete ; pe cea dintîi fu însemnat numele bunicului său, pe următoarea al părintelui său, iar cele rămase libere erau destinate pentru el însuși și pentru feciorii lui, cînd le va veni și lor rîndul să moară. Wang Lung cumpără și un vas de tămîie pe care-l așeză în fața tabletelor.

După ce sfîrși cu treaba aceasta, își aduse aminte de îmbrăcămintea roșie, făgăduită pentru Zeița Milei și se duse la templu să dea preotului banii.

Dar, ca și cînd zeilor le-ar fi peste putință să reverse tot harul asupra oamenilor, sau în mila lor să nu fie și un ghimpe otrăvit, în drum spre casă văzu un om care se apropie în mare grabă de el, venind din țarina unde începuse secerișul, ca să-i spună că Ching trage să moară și-i trimite vorbă să vină și să stea lîngă el, pînă cînd va trece dintre vii. Auzind vorbele omului care se oprise gîfîind în fața lui, Wang Lung strigă întărîtat :

— Mi se pare că afurisiții cei doi din templul țarinei, mă pizmuiesc din pricină că am cumpărat o haină roșie pentru zeița din templul de la oraș, dar se vede că nu-și dau seamă că ei nu au putere asupra nașterii copiilor ci numai asupra belșugului holdelor.

Cu toate că masa îl aștepta întinsă, el nu vru să pună mîna pe strachină și pe bețișoare, deși Lotus stărui să nu plece de acasă pînă după apusul soarelui, el nu vru să asculte de vorbele ei, ci plecă fără să mai întîrzie. Lotus porunci unei roabe să meargă cu o umbrelă cerută pe lîngă el, ca să-l apere de arșița soarelui, dar Wang Lung umbla atît de repede încît fata numai cu mare greutate se putea ține după el, deși era voinică și tînără.

După ce ajunse în casa de la țară, intră de-a dreptul în odaia unde întinseseră pe Ching și întrebă cu glas tare :

— Cum s-a putut întîmpla una ca asta ?

Odaia era plină de argații adunați împrejurul bolnavului și toți se grăbiră să-i răspundă, fiecare ce știa, așa că numai cu mare greutate îi putea înțelege :

— Ținea morțiș să ajute și el la treierat... I-am spus că un om la vîrsta lui nu trebuie să facă o astfel de faptă... Între noi era un argat de curînd venit la curte... Nu se pricepea să umble cu îmblăciile și Ching a vrut să-i arate cum trebuie să îmblătească... Dar treaba asta este prea grea pentru un om bătrîn...

Glasul lui Wang Lung cutremură toată casa :

— Aduceți-mi argatul acesta în fața mea !

Oamenii din odaie împinseră în fața lui pe argatul care se opri tremurînd și legănîndu-se pe picioare, cu pantalonii sumeși pînă din sus de genunchi ; era un flăcău voinic, cu obrazul rumen, cu dinții repeziți înainte, așa că-i atîrnau peste buza de jos, cu niște ochi rotunzi și fără expresie, ca niște ochi de bou. Dar Wang Lung scrîșni din dinți și începu să-l plesnească peste obraz cu

palmele, pe urmă luă umbrela din mîna roabei și începu să-i care la lovituri în cap, dar nici unul dintre cei de față nu îndrăzni să-l oprească, de teamă ca furia să nu i se reverse în sînge și să-l otrăvească, ceea ce ar fi fost ușor pentru un om de vîrsta lui. Flăcăul răbdă ploaia de lovituri ce cădea asupra lui, gemînd încetișor și trăgînd aerul printre dinți.

Dar în clipa aceasta Ching gemu din așternut și trezindu-se, Wang Lung aruncă umbrela din mînă spunînd :

— Te pomenești că prietenul meu moare, pînă cînd eu îmi pierd vremea bătînd pe un tîmpit ca acesta.

Și așezîndu-se pe marginea patului, luă pe Ching de mînă, dar mîna aceasta i se păru atît de ușoară, de uscată și de mică, întocmai ca o frunză de stejar pișcată de brumă și scorojită, încît ar fi fost peste putință ca în vinele ei să mai circule o picătură de sînge. Chipul lui Ching care pînă acuma fusese întotdeauna palid și galben, era negru și pătat de rumeneala sîngelui îngrămădit sub piele, iar ochii pe jumătate închiși, păreau tulburați de o ceață care le tăia vederea și respira șuierător. Wang Lung se plecă spre el și-i spuse la ureche, cu glasul destul de ridicat :

— Sînt aici lîngă tine și să știi că-ți voi cumpăra un sicriu care să fie aproape tot atît de frumos ca și cel al părintelui meu.

Dar lui Ching îi vîjîia sîngele în urechi, așa că nu se știe dacă auzea sau nu auzea vorbele lui, deoarece el nu făcu nici un semn ci rămase nemișcat, gemînd încet în chinurile morții și în curînd muri.

Văzîndu-l că nu mai mișcă, Wang Lung se plecă peste trupul lui înțepenit și plînse cum nu plînsese nici la moartea părintelui său, iar după aceea porunci un sicriu dintre cele bune și chemă preoții la înmormîntare, iar el însuși se duse după sicriu, îmbrăcat în haine albe de doliu. Porunci chiar feciorului său celui mare să-și lege fășii albe împrejurul gleznelor, ca atunci cînd îți moare o rudă apropiată, deși acesta se împotrivise, spunînd :

— În casa noastră omul acesta n-a fost altceva decît un ispravnic și nu se cade să jelești un argat.

Dar Wang Lung îi obligă să poarte doliu timp de trei zile și dacă ar fi fost după el, ar fi îngropat pe Ching

înăuntrul terenului împrejmuit cu zidul de pămînt bătut, unde îngropase pe părintele său și pe O-lan. Feciorii lui însă nu se învoiră la așa ceva, ci se împotriviră din toate puterile, spunîndu-i :

— Cum se poate ca bunicul și mama noastră să zacă în pămînt alături de un argat ? Și cum se poate să ne silești ca să fim și noi îngropați alături de el, după ce vom muri ?

Dar Wang Lung care nu voia să se ciorovăiască cu ei și pentru că la vîrsta lui avea nevoie de liniște, îngropă pe Ching în fața intrării cimitirului său și rămase mulțumit de fapta lui, zicîndu-și :

— E bine și se cade să fie așa, deoarece toată viața lui a stat lîngă mine, ca să mă păzească de potrivnici, apoi porunci feciorilor săi ca după ce va muri, să-l îngroape cît mai aproape de Ching.

Din ziua aceea Wang Lung începu să iasă tot mai rar în țarina lui, căci acum după ce prietenul său Ching plecase, simțea un junghi în inimă, de cîte ori pleca singur să-și vadă holdele ; dar începuse să se simtă și obosit de muncă și-l durcau încheieturile, în timpul umbletului pe brazdele răscolite de pluguri. Astfel își arendă tot pămîntul ce-l avea și oamenii se grăbiră să-l ia, căci știau că este pămînt bun. Dar nu vru să audă niciodată de vînzarea nici unei palme din țarina lui, ci arenda fiecare holdă numai pe cîte un an dintr-odată ; în felul acesta rămînea încredințat că pămîntul este al lui și tot el îl stăpînește.

După aceea aduse pe unul dintre argați și-l tocmi să se mute cu toată familia lui în casa de la țară, unde să aibă grijă de cei doi care-și petreceau zilele toropiți de opiu. Apoi văzînd privirile lacome ce i le arunca feciorul său cel mai mic, îi spuse :

— Acu eu cred că ar fi mai bine să te muți și tu cu mine la oraș. Voi lua și pe fata mea cea slabă la minte, ca să trăiască împreună cu mine în curtea mea. Acuma după ce a murit Ching, e greu și pentru tine să rămîi singur aici, iar fără el nu cred ca oamenii în seama cărora aș lăsa pe nenorocita de fiică-mea, ar putea să se poarte bine cu ea, să o hrănească la vreme și să n-o bată, căci

nu mai este nimeni care să-mi spună ce se întîmplă pe aici. Nu mai este cine să te învețe cum să lucrezi pămîntul, mai ales acum, cînd Ching nu se mai poate îngriji de asta.

Astfel Wang Lung își luă feciorul cel mai mic și pe fiica cea slabă de minte în oraș, și din ziua aceea numai rareori i se întîmpla să se întoarcă și să stea timp mai îndelungat în casa lui de la țară.

CAPITOLUL XXX

Lui Wang Lung i se părea că acuma nu mai are nimic de așteptat de la viața pe care o ducea, așa că de aci înainte va putea sta liniștit la soare, împreună cu fata lui cea slabă de minte și va putea să-și fumeze narghileaua tihnit, căci pământul lui era acum dat în seama altora și cîștigurile îi veneau, fără să se mai osteneaască.

Poate așa s-ar fi și întîmplat, dacă n-ar fi fost feciorul său cel mai mare, care nu era niciodată mulțumit de ceea ce avea, ci căuta mereu să stoarcă mai mult. Astfel într-un rînd veni la tatăl său să-i spună :

— Am nevoie de cutare și de cutare lucru în casă, căci nu trebuie să ne închipuim că sîntem o familie fruntașă, numai din pricină că trăim în curțile interioare ale acestei case. De pildă căsătoria fratelui meu se va serba peste șase luni și nu avem scaune de ajuns pe care să se așeze oaspeții, n-avem nici vase nici mese și nimic din ce ar trebui într-o casă ca aceasta. Afară de asta este mai mare rușinea să poftești la nuntă oaspeți care vor trebui să intre pe poarta principală și de aci să treacă pe mijlocul adunăturii aceleia de oameni gălăgioși și infecți ; mai trebuie să ții socoteală că după ce fratele meu se va căsători, copiii mei și ai lui vor avea nevoie de mai mult loc, așa că vom întrebuința și curțile exterioare.

Wang Lung se uită la feciorul său care se oprise în fața lui, îmbrăcat în haine domnești și închizînd ochii, trase cu nădejde din lulea, apoi întrebă :

— Da, și ce pofteşti ; ce ţi s-a mai năzărit acum ?

Tinărul văzu că tatăl său era plictisit de neîntreruptele lui stăruinţe, dar cu toate acestea îi spuse cu destulă îndrăzneală :

— Eu ziceam că vom avea nevoie şi de curţile exterioare şi vom avea nevoie de tot ce se cade să aibă o familie care este atît de bogată şi are atîta pămînt de plugărie cît avem noi.

Wang Lung murmură, fără să lase luleaua din gură :

— De, pămîntul acesta este al meu şi să nu uiţi că tu n-ai asudat niciodată lucrîndu-l.

— Bine tată, protestă tînărul, dar dumneata ai fost cel care ţineai ca pe mine să mă faci cărturar, dar cu toate acestea văd că dacă încerc să-ţi cer ceea ce se cade să aibă un fiu asultător al unui om bogat ca tine, tu te superi şi ai vrea ca eu şi soţia mea să fim în curtea ta de aceeaşi teapă cu slugile.

Spunînd aceste cuvinte se întoarse atît de pornit, încît ai fi crezut că e gata să se repeadă cu capul în trunchiul pinului nodoros din mijlocul curţii.

Wang Lung se înspăimîntă, căci ştia că feciorul său a fost toată viaţa un încăpăţînat, aşa că ar fi putut să-şi facă vreun rău, de aceea strigă :

— Fă ce vrei şi cum vrei... dar nu mai veni la mine, să mă tulburi cu astfel de vorbe.

Auzind aceste cuvinte, tînărul plecă repede, ca nu cumva părintele său să se răzgîndească, şi rămase foarte mulţumit. Prin urmare căută să cumpere cît mai curînd scaune şi mese sculptate şi cu picioarele răsucite, din Soochow ; draperii de mătase roşie pe care le aşeză în faţa uşilor, vase mari şi mici de porţelan, suluri pictate cu femei frumoase, pe care le atîrnă pe pereţi, bucăţi de piatră stranie şi rară, pentru a le aşeza în apa dulbinelor din curte, aşa cum văzuse el că se face în părţile de miazăzi şi astfel reuşi să-şi găsească de lucru pentru vreme destul de îndelungată.

Umbînd de colo pînă colo după oameni şi după cumpărături, uneori chiar de mai multe ori pe zi, dar de cîte ori trecea printre oamenii care erau acolo, ridica nasul în vînt şi se uita la ei cu dispreţ, aşa că după ce pleca, oamenii începeau să rîdă de el şi spuneau :

— Se vede că a uitat mirosul grămezii de băligar din curtea caselor de la ţară ale tatălui său !

Dar cu toate acestea nimeni nu îndrăznea să spună vorbe de ocară, cînd trecea, deoarece era fecior de oameni bogaţi. Cînd sosi şi ziua pentru plata chiriilor, cei din curţile exterioare băgară de seamă că preţul odăilor ce le ocupau se urcase foarte mult din pricină că se găsise altcineva care să ofere un preţ mai mare decît ei, aşa că nu le rămase altceva de făcut decît să se mute. Bănuiră numaidecît că pocinogul acesta trebuie să le vină de la feciorul cel mai mare al lui Wang Lung, deşi el fusese destul de prevăzător, ca toată afacerea asta s-o pună la cale prin corespondenţă cu feciorul bătrînului Hwang care trăia undeva departe în alte ţinuturi şi nu se gîndea decît la felul în care ar putea obţine cît mai mulţi bani în contul chiriei pentru casa lui părintească.

Prin urmare toată sărăcimea din curţile exterioare trebui să plece, dar cînd plecară, oamenii începură să murmure nemulţumiţi şi să blesteme bogaţii care puteau să facă tot ce poftesc. Îşi adunară puţinul ce-l aveau şi plecară înecaţi de revoltă şi murmurînd că va veni şi ziua cînd se vor întoarce, căci întotdeauna cînd bogatul este prea bogat, bogăţia lui trebuie să-şi facă drum de ieşire spre săracii care o aşteaptă.

Dar Wang Lung nu auzi vorbele şi nici blestemele lor, deoarece el îşi petrecea vremea în curţile interioare, de unde numai rareori ieşea, căci pe măsură ce înainta în vîrstă el îşi petrecea timpul dormind şi mîncînd sau odihnindu-se, aşa că toate treburile le lăsa acuma în grija feciorului său mai în vîrstă. Acesta chemă dulgheri şi zidari care reparară odăile în care locuise sărăcimea, făcură porţile în formă de lună care despărţeau curţile una de alta — pe care oamenii neobişnuiţi cu aşa ceva le stricaseră şi le arseseră — curăţi dulbinele şi cumpără peşti pestriţi şi aurii pe care să-i aşeze într-însele. După ce totul fu în bună rînduială şi frumos făcut — în măsura în care el înţelegea frumosul — pe marginea dulbinelor sădi flori de lotus şi stînjenei şi trestii de bambus aduse din India care făceau un fel de boabe mărunte roşii, orînduind totul aşa cum îşi aducea aminte că a văzut prin oraşele din miazăzi. Soţia lui ieşi să vadă ce a făcut şi împreună cutreierară toate curţile şi toate odăile, aşa că femeia văzu că pe ici pe colo mai lipseşte cîte ceva, iar el o asculta cu toată băgarea de seamă, ca să vadă ce ar mai fi de făcut.

Oamenii din oraș aflară despre ceea ce făcuse feciorul cel mai mare al lui Wang Lung și începură să vorbească despre reparațiile făcute în casa cea mare, din ziua cînd e locuită de un om cu avere. Iar oamenii care pînă acuma vorbeau despre el spunînd „Wang plugarul", îi ziceau astăzi „Wang Fruntașul" sau „Wang Bogatul".

Banii pentru aceste lucrări trecură din mîna lui Wang Lung în mîna meșterilor și a negustorilor, scurgîndu-se în sume mici, așa că nici nu prea băgă de seamă cum se duc, deoarece feciorul său venea la el și-i spunea :

— Am nevoie de o sută de arginți pentru cutare — sau — una dintre porți este în stare bună și dacă i-am face o mică reparație, ar fi ca și nouă — altă dată îi spunea : Avem o odaie în care ar trebui să punem o masă lungă.

Wang Lung sta pe scaun și se odihnea în curtea lui și-i da de fiecare dată banii pe care-i cerea, căci arginții veneau cu ușurință după fiecare seceriș și de cîte ori se întîmpla să aibă nevoie, așa că tot cu ușurință îi cheltuia și el. Poate nici nu și-ar fi dat seamă cîți arginți a cheltuit, dacă nu se întîmpla ca într-o dimineață, cînd soarele abia se ridicase peste creasta zidurilor, să vină la el al doilea fecior al său și să-i spună :

— Ascultă tată, nu se mai sfîrșește odată cu risipa aceasta de bani sau crezi că noi trebuie să trăim numai-decît într-un palat ? Dacă ai fi dat cu dobîndă de douăzeci la sută toți banii pe care i-ai cheltuit, asta ți-ar fi adus cîteva ocale de argint în casă ; ce nevoie avem noi de dulbinele acestea, de copacii înfloriți care nici fructe nu fac cel puțin și la ce ne folosesc crinii aceștia din curte ?

Wang Lung înțelese că feciorii lui vor începe să se certe împreună din pricina asta, de aceea îi răspunse repede, căci altfel ar fi fost peste putință să aibă liniște :

— Toate aceste cheltuieli s-au făcut în cinstea căsătoriei tale.

Tînărul îi răspunse cu vicleșug, dar fără nici o urmă de mulțumire :

— Mi se pare ceva neobișnuit ca ospățul de nuntă să coste de zece ori atît cît face mireasa. Aci e vorba despre moștenirea noastră, care după moartea ta se va împărți între noi, dar care acuma se irosește fără nici un folos, decît pentru trufia fratelui meu mai mare.

Wang Lung cunoștea firea acestui fecior al său și prevedea că ar fi peste putință să sfîrșească repede cu el,

dacă vor începe să se ciorovăiască. .de aceea se grăbi să-i răspundă :

— Bine — așa va fi cum spui — voi pune capăt risipei — voi vorbi cu fratele tău și voi strînge baierele pungii. Atît ajunge. Ai dreptate !

Tînărul scoase o bucată de hîrtie pe care erau trecute toate cheltuielile făcute de fratele lui, iar Wang Lung văzînd cît este de lungă lista, se grăbi să-i spună :

— N-am mîncat pînă acuma nimic și un bărbat de vîrsta mea se simte leșinat dimineața, înainte de a mînca. De aceea să lăsăm asta pentru altă dată.

Spunînd aceste cuvinte, se ridică și intră în odaia lui, ceea ce însemna că feciorul său trebuia să plece. Dar în aceeași seară stătu de vorbă cu cel mai mare și-i spuse :

— Isprăvește odată cu vopsitul și zugrăvitul acesta. Îmi ajunge. La urma urmelor nu trebuie să uiți că noi sîntem oameni de la țară.

Tînărul însă îi răspunse trufaș :

— Nu, noi nu sîntem de la țară. Oamenii de la oraș au început să ne spună familia cea mare a lui Wang. Se cade prin urmare ca noi să fim la înălțimea cinstei ce ni se dă de toată lumea, iar dacă fratele meu nu este în stare să vadă altceva decît banul, eu și soția mea ne vom strădui din toate puterile să facem cinste numelui nostru.

Wang Lung nu știa că oamenii vorbesc despre el în felul acesta, deoarece de cînd începuse să îmbătrînească, nu se mai ducea decît rareori pe la ceainăriile din oraș, iar în tîrgul de cereale nu se mai ducea din ziua cînd începuse feciorul său al doilea să se ocupe de cîntărirea și vînzarea recoltei lui, dar se bucură pe ascuns de vorbele fiului său și se mulțumi să-i răspundă :

— În orice caz chiar cele mai mari familii au plecat de la țară și-și au rădăcinile înfipte în pămîntul pe care l-au plugărit.

Feciorul său îi răspunse cu mîndrie :

— Da, dar rădăcinile acestea nu stau înțepenite acolo la țară. Acestea dau mlădițe noi, fac flori și fructe.

Lui Wang Lung nu-i plăcea să audă pe feciorul său răspunzîndu-i cu atîta îndrăzneală și nici să-i întoarcă vorba, tocmai de aceea îi răspunse :

— Ți-am spus ce am avut de spus. Isprăvește cu risipa aceasta a arginților mei. Rădăcinile să știi că trebuie

să fie înfipte adînc în pămînt, ca să poată da mlădițe și să lege rod.

Începuse să se însereze și ar fi preferat ca feciorul său să plece și să intre în curțile lui. Ar fi fost mulțumit ca în timpul acestei ingînări de zi și de noapte, să poată sta singur și să se gîndească în liniște. Dar cu astfel de feciori cum avea el, ar fi fost peste putință să aibă o clipă liniștită. Feciorul său era gata să-l asculte, căci era mulțumit de odăile și de curțile în care trăia, cel puțin deocamdată, și făcuse tot ce avea de făcut, dar cu toate acestea începu din nou :

— Bine, să nu mai vorbim de asta, căci ajunge, dar mai este ceva.

Wang Lung trînti luleaua de pămînt și strigă supărat :

— Nu s-ar putea să mă lăsați în pace ?

Tînărul însă adăugă cu încăpățînare :

— Nu este vorba nici despre mine, nici despre fiul meu. E vorba despre fratele meu mai mic, care este feciorul tău. Cred că n-a fost bine să-l lași să crească fără să învețe nimica. Eu cred că ar trebui să învețe și el ceva.

Wang Lung făcu ochii mari și se uită la feciorul său, căci ceea ce-i spunea, i se păru cu totul neașteptat. El luase de mult hotărîrea în privința felului de viață pe care-l va duce feciorul său cel mai mic, așa că răspunse :

— Cred că în casa aceasta nu se mai simte nevoie de învățătură. Doi cărturari sînt tocmai de ajuns, iar el va trebui să vadă de țarină, după ce-eu voi muri.

— Da, dar tocmai din pricina asta își petrece nopțile plîngînd și de aceea este atît de palid și de sfrijit, răspunse feciorul său cel mare.

Wang Lung nu se gîndise pînă acuma niciodată să întrebe pe feciorul său cel mai mic, ce ar dori să facă în viața lui, deoarece el hotărîse ca unul dintre feciorii săi să se ocupe de plugărie, așa că vorbele pe care le auzea acuma, fură pentru el întocmai ca o lovitură de măciucă primită în moalele capului. Se întinse și-și ridică încet luleaua de jos, gîndindu-se la al treilea fecior al său. Era un flăcău care nu semăna cu nici unul dintre frații lui, o fire tot atît de închisă ca și a mamei lui, dar tocmai din pricină că nu spunea niciodată nimica, cei din casă nu se ocupau niciodată de el.

— L-ai auzit pe el vorbind despre așa ceva ? întrebă Wang Lung cu neîncredere.

— Tată, eu cred că ar fi mult mai bine să-l întrebi dumneata singur, răspunse tînărul.

— Bine, dar unul dintre voi trebuie să rămînă la plugărie, stărui Wang Lung și glasul lui vibră cu putere și categoric.

— Dar de ce să rămînă, tată? întrebă tînărul. În starea în care ești astăzi, nu mai ai nevoie să-ți crești feciorii ca pe niște argați. Dar nici nu se cade. Lumea ar spune despre tine că ești un suflet josnic. „Iată unul care a făcut slugă din propriul său fecior, ca el să poată duce viață de prinț". Acestea ar fi vorbele pe care le-ar spune despre tine.

Tînărul vorbea destul de cuminte, căci știa că părintele lui ține la ceea ce spune lumea despre el, de aceea continuă :

— Am putea aduce un profesor care să-l învețe să scrie și să citească și l-am putea trimite la o școală dintr-un oraș din miazăzi, unde să se deprindă cu învățătura, iar de vreme ce în casă mă ai pe mine, iar al doilea frate al meu a învățat un negoț bun, noi îți vom putea fi destul ajutor, așa că pe cel mai mic lasă-l să-și aleagă el singur felul de viață pe care-l dorește.

La urmă de tot Wang Lung îi spuse :

— Trimite băiatul la mine.

Puțin după aceea al treilea fecior se arătă în fața părintelui său și Wang Lung se uită la el cu băgare de seamă, ca să-l vadă cum arată. Văzu că este un flăcău înalt și cu mijlocul subțire care nu semăna nici cu el nici cu maică-sa, doar că era tot atît de tăcut și de serios ca și ea. Dar era mult mai frumos decît fusese mama lui și mai frumos decît oricare dintre copiii lui Wang Lung, afară de fata lui a doua, care acuma se dusese la familia soțului ei și nu mai făcea parte din propria lui familie. Dar pe fruntea flăcăului, aproape un cusur pentru frumusețea lui tinerească, se vedeau două sprîncene groase și negre, poate prea groase și prea negre pentru obrazul lui palid, iar cînd se încrunta, căci tînărul se încrunta cu ușurință, sprîncenele acestea i se îmbinau într-o linie dreaptă și neagră deasupra ochilor.

Wang Lung se uită drept la feciorul său și după ce-l văzu destul de bine cum arată, îi spuse :

— Fratele tău mai mare îmi spune că tu ai vrea să înveți carte.

Băiatul îi răspunse abia mișcînd buzele :

— Da !

Wang Lung își scutură cenușa din lulea și și-o umplu din nou, apăsînd tutunul cu degetul mare.

— Asta înseamnă că tu nu vrei să lucrezi în țarină și eu nu voi mai avea nici un fecior care să vadă de averea mea, cu toate că am feciori destui.

Vorbele acestea le spuse plin de amărăciune, dar băiatul nu zise nimic. Rămase nemișcat în fața lui, îmbrăcat în haina lui de vară, din pînză ușoară de in, iar într-un tîrziu, supărat de tăcerea lui, strigă :

— De ce nu vorbești ? Adevărat este că nu vrei să trăiești la țară ?

Tînărul răspunse din nou, cu un singur cuvînt :

— Da !

Uitîndu-se la el, în cele din urmă, Wang Lung își zise, că pentru un om înaintat în vrîstă ca el, feciorii aceștia ai lui erau o grijă și o povară prea grea, așa că nu mai știa ce să facă cu ei, de aceea strigă supărat, căci vedea că feciorii lui au început să meargă prea departe cu îndrăzneala lor :

— Dar la urma urmelor ce-mi pasă mie, ce vei face tu ? Pleacă din fața mea, să nu te mai văd.

Tînărul se întoarse și ieși repede din odaia părintelui său, așa că Wang Lung rămase singur și se gîndi că cele două fete ale lui erau mult mai bune decît feciorii săi, căci una, oricît de slabă de minte ar fi fost, nu cerea decît puțină mîncare și o fîșie de pînză colorată cu care să se joace ; cealaltă se măritase și plecase din casa lui. Asupra curților începu să coboare tulbureala serii care-l învelì și pe el, despărțindu-l de grijile lui.

Totuși Wang Lung, cum făcea de obicei întotdeauna după ce-i trecea supărarea, lăsă pe feciorii săi să facă așa cum îi taie capul ; chemă deci pe cel mai mare și-i spuse :

— Tocmește un profesor pentru cel mai mic dintre frații tăi, dacă asta-i este voia, și să facă tot ce-i place, dar pe mine să nu mă mai supărați din pricina asta.

Chemă și pe al doilea fecior al său și-i spuse :

— De vreme ce mie nu mi-a fost scris să am și un fecior să se îngrijească de averea mea, va trebui ca tu să ai grijă de arendarea pămîntului și de încasarea argin-

tului ce ni se cuvine în fiecare an după seceriș. Tu te pricepi să cîntărești și să măsori, așa că vei fi ispravnicul meu.

Feciorul său fu mulțumit de vorbele acestea ale lui, căci asta însemna că cel puțin de aci înainte banii vor trece prin mîna lui, așa că va ști ce se încasează și va putea să se plîngă tatălui său, cînd va vedea că în casă se cheltuiește mai mult decît s-ar cuveni.

Lui Wang Lung acest al doilea fecior al său i se păru mult mai ciudat decît ceilalți, deoarece chiar la pregătirea nunții lui avea cea mai mare grijă de banii ce se cheltuiau pentru carne și pentru vin, iar mesele le așeză cu mare grijă și le împărți, reținînd mîncările mai alese pentru prietenii lui de la oraș, care cunoșteau prețul fiecărui fel de bucate, iar mesele pentru dijmași și oamenii de la țară pe care trebuiau să-i invite la nuntă, le întinse în curte ; acestora hotărî să le dea mîncări și băuturi de a doua mînă, deoarece ei erau obișnuiți să se hrănească simplu și dacă le dădeai bucate ceva mai bune decît cele pe care le mîncau în fiecare zi, erau foarte mulțumiți.

Tot așa feciorul său al doilea controlă banii și darurile pe care le primi de ziua nunții, iar roabelor și slujitoarelor le împărți sume atît de mici, încît Cucu nu putu răbda, să nu spună destul de tare, ca să fie auzită și de ceilalți slujitori ai curții, cînd văzu că i-a pus în palmă doi bani amărîți de argint :

— O familie cu adevărat mare nu este atît de strînsă, cînd împarte daruri de argint între slujitorii ei, așa că se vede cît de colo că familia aceasta nu se potrivește tocmai bine să trăiască într-o casă ca aceasta.

Feciorul cel mai mare o auzi și se rușină, dar în acelaș timp temîndu-se de limba ei ascuțită, o chemă la el și-i dete pe ascuns o mînă de arginți, ca s-o împace, dar fapta fratelui său îi indignă. Pentru astfel de pricini se certară împreună chiar în ziua nunții, cînd oaspeții se așezară la mese și mireasa intra cu litiera și alaiul nuntașilor pe poartă curților.

Dintre prietenii săi, feciorul cel mai mare nu poftì la nuntă decît numai cîțiva care erau mai puțin de seamă, deoarece îi era rușine de zgîrcenia fratelui său și de faptul că mireasa era o fată de la țară. Cînd văzu mireasa, se întoarse și murmură nemulțumit :

— Fratele meu și-a ales o oală de lut, deși, dacă ar fi ținut seamă de averea părintelui nostru, ar fi putut să-și aducă în casă o cupă de jad.

Rămase întunecat și dete din cap, cînd tinerii căsătoriți veniră să se închine în fața lui și a soției sale, cum se cade să se închine tinerii căsătoriți în fața fratelui și a sorei mai mari. Soția lui se purtă rece și mîndră și nu se înclină decît foarte puțin, doar atît cît era cu cale, pentru o femeie cu situația ei.

Dintre toți cei care trăiau acuma în casa aceasta mare, părea că nici unul nu se simte cu adevărat mulțumit, afară de micul nepot al lui Wang Lung. Pînă și Wang Lung însuși care se trezea uneori în adîncul umbrelor patului său uriaș și încărcat de sculpturi din odaia lui, vecină cu casa în care trăia Lotus, visa uneori că s-a întors în casa lui de la țară cu pereții de lut, unde-ți puteai vărsa ceaiul pe podmol, fără teamă că vei stropi mobila scumpă și sculptată și unde era de ajuns să faci un singur pas pentru a ieși în largul țarinii.

Cît despre feciorii lui Wang Lung, aceștia erau în necontenită fierbere : cel mai mare din pricină că nu avea pe mînă destui bani de cheltuială și astfel era umilit de bărbații de vîrsta lui, sau din pricină că tocmai atunci cînd se întîmpla să vină la el în vizită cîte un om de la oraș, pe poarta cea mare intrau țărani a căror prezență îl făcea de rușine ; al doilea fecior era nemulțumit din cauza risipei și a banilor ce se cheltuiau ; al treilea din pricină că nu mai putea recîștiga anii pierduți în calitate de fiu al unui plugar de la țară.

Între oamenii casei era însă unul care alerga de colo pînă colo și se simțea foarte mulțumit de tot ce vedea împrejurul său, și acesta era fiul feciorului lui Wang. El nu se gîndea niciodată la altceva, decît la casa aceasta mare în care trăia și care pentru el nu era nici mare nici mică, ci nimic mai mult decît casa lui și pentru el aci era maică-sa, părintele său și bunicul împreună cu toți cei care păreau făcuți anume ca să-l slujească pe el. Acesta era singura mîngîiere a lui Wang Lung și nu se mai sătura, urmărindu-l în timpul jocurilor și rîzînd împreună, sau nepotului să, sprijinindu-l astfel, ca să nu cadă și se întîmpla să cadă în brînci. Își aduse aminte și de ceea ce

făcuse părintele său, cînd în orașul acela din miazăzi supraveghea pe fata lui cea slabă de minte și era mulțumit că acuma poate și el să-și lege brîul în jurul trupului nepotului său, sprijindu-l astfel, ca să nu cadă și se plimbau amîndoi din curte în curte. Copilul întindea mîna să-i arate peștii care zburau în apa dulbinelor, gîngurea în limba lui, smulgea cîte o floare și era mulțumit de tot ce vedea, așa că Wang Lung nu se simțea bine decît atunci cînd ei doi erau împreună.

Dar aceasta nu era singura mulțumire de care avu parte Wang Lung. Soția feciorului său cel mai mare era femeie credincioasă tradițiilor familiale și astfel în fiecare an năștea cîte un copil și fiecare copil își avea roaba lui care să-l slujească. Astfel cu fiecare an ce trecea, Wang Lung vedea cum se sporesc în curțile lui copiii și roabele, iar dacă se întîmpla să-i spună cineva : „În curtea feciorului tău mai mare, va sosi în curînd o nouă gură ce va trebui hrănită", el începea să rîdă și răspundea :

— Eh-he-he, avem orez și ajunge pentru toți, cîtă vreme pămîntul acesta mănos mai este în stăpînirea noastră.

Tot așa fu foarte mulțumit, cînd soția feciorului său al doilea îi născu la vreme dinainte sorocită o fetiță — așa cum se cuvenea — ca dovadă de respect pentru cumnata ei. Astfel în timp de cinci ani Wang Lung se pomeni cu patru nepoți și trei nepoate, așa că toate curțile caselor lui răsunau de rîsul vesel al copiilor și de plînsetele lor.

În viața unui om însă cinci ani nu înseamnă nimic, dacă se întîmplă să fie destul de tînăr sau să fie prea bătrîn, și dacă se întîmplă ca anii aceștia să dăruiască lui Wang Lung nepoții pe care-i vedea împrejurul lui, îi luară în schimb pe bătrînul visător și fumător de opiu care era unchiul său și pe care aproape îl uitase, deși avea grijă ca el și soția lui să aibă de mîncat și de îmbrăcat și să nu le lipsească niciodată opiul.

Iarna anului al cincilea fu grea din cale afară și geroasă cum nu se mai pomenise iarnă în ultimii treizeci de ani, așa că apa șanțului ce înconjura orașul, îngheță pentru întîia dată, de cînd își aducea Wang Lung aminte, și oamenii puteau umbla pe gheață în toate părțile, fără grijă. Bătea și un vînt tăios de la miazănoapte și vîntul acesta nu înceta nici zi nici noapte, așa că nu erau nici haine nici piei de capră, nici blănuri cu care omul ar fi

putut să se apere împotriva frigului. În toate odăile casei cele mari ardeau cazane cu cărbuni, dar cu toate acestea frigul era destul de puternic și puteai vedea sulurile de abur cum se repezeau pe nările oamenilor, cînd răsufla.

Unchiul lui Wang Lung și soția acestuia își fumaseră de mult toată carnea de pe trup, așa că acuma stăteau toată ziua întinși în așternut, uscați ca două surcele și chirciți sub pături, fără să se poată încălzi. Wang Lung aflase că unchiul său nu se poate ridica în picioare și nici pe pat nu mai poate sta în capul oaselor, căci scuipă sînge la fiecare mișcare ce o face, așa că ducîndu-se la el să-l vadă, băgă de seamă că nu mai are mult de trăit. Cumpără deci două sicrie destul de bune, dar nu atît de bune ca celelalte, și porunci să fie duse în odaia unde zăcea unchiul său, ca el să le poată vedea și să moară liniștit, știind că oasele lui vor avea unde să se odihnească. Unchiul său îi spuse cu glasul tremurat și aproape stins :

— Văd că te porți față de mine ca un adevărat fiu și îmi ești mai mult decît netrebnicul acela care a plecat în pribegie.

Iar femeia care se ținea mult mai bine decît bărbatul ei, îi spuse :

— Dacă se va întîmpla ca eu să mor înainte de întoarcerea feciorului nostru, făgăduiește-mi că-i vei găsi o fată cumsecade, cu care să se însoare și să-i nască feciori.

Wang Lung îi făgădui întocmai.

Nu află ceasul cînd muri unchiul său, deoarece într-o seară cînd slujitoarea intră în odaia lui, ca să-i ducă o strachină de ciorbă, aceasta îl găsi țeapăn în așternut. Îl îngropă într-o după amiază de ger cumplit, cînd vîntul ridica nori de zăpadă, purtîndu-i în largul cîmpului, și așeză sicriul în cimitirul familiei, alături de părintele său, dar ceva mai jos și dincolo de groapa destinată pentru el însuși, după ce va muri.

După înmormîntare porunci ca toată familia lui să poarte doliu și purtară hainele acestea timp de un an, nu pentru că fiecare dintre ei ar fi simțit nevoia să-l jelească cu adevărat, căci toată viața lui omul acesta nu fusese pentru ei altceva decît o povară, ci pentru că așa se cădea să jelească o familie fruntașă, cînd se întîmpla să-i moară vreo rudă apropiată.

Wang Lung aduse pe soția unchiului său la oraș, ca să nu stea singură în casa de la țară, și-i dete o odaie în fundul uneia dintre curțile cele mai îndepărtate, apoi spuse lui Cucu să supravegheze roaba care o slujea. Astfel bătrîna continuă să-și fumeze tuleaua de opiu și să stea întinsă cît e ziua de lungă în așternut, toropită de somn, iar cînd se trezea, vedea că sicriul este alături de ea și adormea din nou mulțumită.

Se minuna și Wang Lung cînd își aducea aminte că odinioară un om ca el putuse să se teamă de țăranca aceasta grasă și timpită căreia îi umbla gura ca o meliță și care acuma se îngălbenise și se scorojise ca un gătej, întocmai ca bătrîna stăpînă din casa familiei dispărute a lui Hwang.

CAPITOLUL XXXI

Toată viaţa sa Wang Lung auzise mereu vorbindu-se despre războaiele ce se purtau cînd într-o parte, cînd în alta, dar n-avusese parte pînă acuma să vadă şi el unul de aproape, decît în iarna aceea din tinereţea lui pe care o petrecuse în miazăzi. Mai mult de atîta războiul nu se apropiase niciodată de el, deşi chiar din anii copilăriei lui, auzise oamenii spunînd : „Anul acesta războiul bîntuie în partea de apus" sau „Războiul s-a mutat acuma în răsărit sau în partea de miazănoapte".

Pentru el războiul era ceva tot atît de firesc ca şi pămîntul, cu cerul şi apa, dar nimeni n-ar fi fost în stare să-ţi spună de ce se poartă războaie, ci doar atît că azi era aci, mîine dincolo. Din cînd în cînd auzea oamenii spunînd : „Ne vom duce la război". Aceasta se întîmpla pe vreme de foamete, cînd preferau să devină soldaţi, decît să moară sau să cerşească ; se întîmpla uneori ca oamenii să spună astfel de vorbe şi cînd nu-şi mai găseau locul acasă, cum se întîmplase şi cu feciorul unchiului său ; dar de fiecare dată aceste războaie se purtau în alte părţi şi destul de departe de ei. De astă dată însă cu totul pe neaşteptate, întocmai ca furtuna pornită din cerul senin, războiul izbucni foarte aproape de ei.

Cele dintîi ştiri Wang Lung le primi de la feciorul său cel mijlociu care se întoarse acasă din piaţa cerealelor, în timpul amiezii şi apropiindu-se de părintele său, îi spuse :

— Prețul cerealelor s-a urcat cu totul pe neașteptate, căci acuma războiul se poartă în partea de miazăzi și cu fiecare zi ce trece, se apropie tot mai mult de noi ; va trebui prin urmare să nu ne atingem de ceea ce avem în jigniță, decît foarte tîrziu, căci prețurile se urcă mereu, pe măsură ce armatele se apropie de noi, așa că vom putea vinde recolta la prețuri foarte mari.

Wang Lung ascultă vorbele lui și ridicînd privirea de pe strachina cu orez, îi răspunse :

— De, afacerea asta mi se pare foarte ciudată, așa că voi fi mulțumit să pot vedea și eu ce este un război, căci toată viața mea am auzit vorbindu-se despre războaie, dar de văzut n-am văzut pînă acuma nici unul.

Își aduse aminte că odinioară se temuse, nu cumva să fie ridicat și dus la război împotriva voinței lui, dar acuma era prea bătrîn, așa că nu putea să mai fie de nici un folos și afară de asta acuma el era om bogat, ori bogatul n-are pricină să se teamă de ceva. Astfel pentru el toată treaba aceasta nu putea să însemne nimic mai mult, decît ceva care să-i aţîţe curiozitatea, așa că răspunse feciorului său :

— Cu recolta vei face ce vei crede tu de cuviință. Este în seama ta.

În timpul zilelor ce urmară după aceea, cînd se simțea îndemnat, se juca împreună cu nepoții săi prin curte, dormea, mînca și fuma, iar uneori se ducea să-și vadă fata cea slabă de minte, care sta toată ziua la soare, în colțul cel mai depărtat al curții lui.

Apoi dintr-odată, începură să se scurgă hoardele de soldați. Nepotul lui Wang Lung ieșise la poartă, împreună cu un slujitor, căci era o dimineață de primăvară însorită, și văzînd rîndurile nesfîrșite de soldați îmbrăcați în haine cenușii, cum trec prin fața lui, se repezi la bunicul său strigînd :

— Haide, bunicule, să vezi cine trece !

Ca să-i facă pe voie, Wang Lung se apropie cu el de poartă și văzu că toată strada era plină de soldații care intrau în oraș ; i se păru că aerul și lumina de soare a început să se întuncce pe neașteptate de puhoiul oamenilor îmbrăcați în uniforme cenușii care se auzeau trecînd în marș ritmic, pe toate străzile din oraș. Se uită la ei mai cu băgare de seamă și văzu că fiecare duce pe umăr un fel de prăjină, cu un cuțit în vîrf și toți sînt cu chipurile

întunecate și crude, chiar și cei care păreau că sînt abia ajunși în pragul bărbăției. Strînse repede trupul copilului lîngă el, ca pentru a-l apăra împotriva privirilor lor sălbatice și murmură :

— Haide să plecăm și să zăvorîm poarta. Aceștia nu sînt oameni plăcuți la vedere, sufleţelule.

Dar înainte de a se putea întoarce în loc, unul dintre soldații care treceau, îl văzu și strigă :

— Ce faci, nepoate al bunului meu părinte !

Wang Lung se întoarse spre cel care-l strigase și văzu pe feciorul unchiului său, îmbrăcat ca și ceilalți, în haine cenușii și plin de praf, dar înfățișarea lui părea mult mai sălbatică și mai crudă decît a celorlalți. Începu să rîdă cu răutate și strigă tovarășilor săi :

— Să poposim aici, tovarăși, căci omul acesta este bogat și rudă cu mine.

Wang Lung rămase încremenit de groază, dar înainte de a putea face vreo mișcare, hoarda începu să se scurgă pe lîngă el, îndreptîndu-se spre interiorul curților, fără ca să se mai poată împotrivi. Se revărsară întocmai ca apele unui zăpor, umplînd toate colțurile curților ; se opriră pe marginea dulbinelor și beau apă din căușul palmelor ; se întinseră pe duşumelele odăilor, își aruncară armele și baionetele pe mesele pline de sculpturi, scuipau pe jos și strigau în gura mare, vorbind unul cu altul.

Cutremurat de deznădejde Wang Lung dete fuga, cu nepotul său de mînă, să spună feciorului său mai mare ce se întîmplă în curte. Intră în curtea casei feciorului său și-l găsi citind o carte, dar cînd îl văzu că intră, se ridică în picioare. După ce auzi pe părintele său ce-i spune și-l văzu gîfîind, gemu îndurerat și ieși să vadă ce este.

Dar cînd se pomeni în fața vărului său, nu știa nici el ce să mai facă să injure sau să se poarte curtenitor față de el. Se întoarse spre părintele său și gemu printre dinți, spunîndu-i :

— Fiecare dintre ei are cîte un cuțit la brîu.

Prin urmare trebui să fie curtenitor față de soldați și spuse vărului său :

— Bine că te-ai întors din nou acasă, vere !

Acesta rînji sinistru, arătîndu-și dinții și răspunse :

— Am adus cu mine și cîțiva oaspeți.

— Fiind prietenii tăi, sînt bineveniți în casa noastră, răspunse feciorul cel mai mare al lui Wang Lung. Le vom

pregăti de mîncare, ca să se odihnească înainte de a pleca din nou la drum.

Vărul său se uită la el și începu să rînjească din nou.

— Bine faci, dar după ce se vor odihni, n-ai nici o pricină să te grăbești, deoarece vom sta cîteva zile, sau o lună, poate un an sau chiar doi, căci vom fi încartiruiți aci, în oraș, pînă în ziua cînd va trebui să plecăm pe cîmpul de luptă.

Auzindu-l ce spune, Wang Lung și feciorul său nu fură în stare decît cu mare greutate să-și ascundă dezamăgirea, dar cu toate acestea nu puteau zice nimic, de teama baionetelor care luceau în toate părțile prin curți, prin urmare își deteră toată silința să zîmbească și răspunseră :

— Ne pare bine... ne pare bine...

Prefăcîndu-se că trebuie să se ducă să dea ordinele necesare pentru masă, feciorul cel mai mare luă pe tatăl său de mînă și se grăbiră să treacă în curtea interioară, unde încuiară poarta numaidecît, pe urmă se uitară unul la altul deznădăjduiți și fără să fie în stare să scoată vreo vorbă.

Imediat după aceea sosi și al doilea fecior și bătu la poartă, dar după ce-i deschiseră, dete buzna înăuntru și le spuse gîfîind :

— Toate casele din oraș sînt pline de soldați — pînă și casele săracilor — am venit într-un suflet să vă spun, nu cumva să vă împotriviți, deoarece astăzi un funcționar din magazin, unul pe care-l cunoșteam foarte bine, căci în fiecare zi lucra împreună cu mine la contor, auzind că și în casa lui au intrat soldați, a dat fuga pînă acasă și aci i-a găsit pînă și în odaia unde soția lui zăcea bolnavă. Începînd să protesteze, soldații au înfipt baioneta într-însul, de i-a ieșit prin ceealaltă parte a trupului, parcă ar fi băgat cuțitul într-o bucată de slănină ! Să le dați tot ce vă vor cere și să ne rugăm ca războiul acesta să se mute cît mai curînd în alte părți.

Se uitară toți trei unul la altul îngîndurați și-și aduseră aminte de femeile din curte și de bărbații aceștia desfrînați și porniți pe rele. Cel mai mare se gîndi la soția lui care era femeie îngrijită și drăguță :

— Va trebui să adunăm toate femeile împreună, într-una din curțile cele mai depărtate și să stăm zi și noapte de veghe, cu porțile zăvorîte, iar Poarta Împăcării

va trebui să stea gata, de a fi deschisă în orice clipă, pentru ca să se poată fugi pe acolo.

Așa și făcură. Luară femeile și copiii și-i așezară pe toți în curtea interioară, unde pînă acuma trăise numai Lotus împreună cu Cucu și slujitoarele lor și aci își petreceau vremea îngrămădiți și înspăimîntați. Feciorul cel mai mare al lui Wang Lung sta zi și noapte de veghe în fața porții ; mai venea și feciorul al doilea cînd putea, ca să facă schimbul de veghe neîntreruptă.

Dar între cei care intraseră în curțile lor mai era și vărul pe care după lege nu-l puteau opri să intre în curtea aceasta, căci el era rudă cu ei, așa că bătu la poartă și ceru să-i deschidă, pe urmă începu să se plimbe în toate părțile prin curte, cu baioneta în mînă, strălucind în soare. Feciorul cel mare se ținea după el în toate părțile, cu chipul plin de amărăciune, dar cu toate acestea nu îndrăznea să spună nimic, văzîndu-l cu baioneta în mînă, iar vărul său se uita în toate părțile și măsura cu privirea pe fiecare femeie.

Se uită la soția feciorului cel mai mare și întorcîndu-se spre el, îi spuse rîzînd provocator :

— Dar știi vere că ai o ciosvîrtă de femeie, de s-o sorbi ; femeie de oraș și are picioarele mici ca bobocii florilor de lotus.

Iar despre soția feciorului al doilea spunea :

— Ia te uită, o ridiche mare și roșie de la țară... carne sănătoasă și plăcută la vedere.

Vorbele acestea le spunea din pricină că femeia era grasă și voinică, cu obrazul rumen, dar cu toate acestea destul de plăcută la vedere. Soția feciorului cel mai mare își ascunse obrazul, cînd îl văzu că se uită la ea, pe cînd cealaltă începu să rîdă înveselită și-i răspunse numaidecît :

— De, mai sînt și bărbați cărora le plac ridichiile mari și chiar carnea grasă.

Dar nici vărul nu-i rămase dator cu răspunsul :

— Cam așa sînt și eu, și făcu o mișcare, ca și cînd ar fi vrut s-o apuce de mînă...

În timpul acesta feciorul cel mai mare se perpelea ca pe pirostrii, din pricina hîrjonelii dintre aceștia doi, care de fapt nici nu s-ar fi căzut să vorbească unul cu altul, și uitîndu-se la soția lui, se simți rușinat din pricina purtării vărului său și a cumnatei sale, de față cu ea care

era o femeie cu educaţie aleasă, dar vărul său băgă numaidecît de seamă sfiala lui şi-i spuse în bătaie de joc :

— Ca să-ţi spun drept, aş mînca mai bucuros o ridiche mare şi carne roşie în fiecare zi, decît să mănînc o zvîrlugă sălcie, cum e asta de aci.

Auzind vorbele acestea soţia fratelui mai mare se ridică demnă şi se retrase într-o odaie din fundul casei. Vărul începu să rîdă grosolan şi se întoarse spre Lotus care sta în faţa casei şi-şi fuma narghileaua :

— Doamnele acestea de la oraş sînt prea năzuroase ; ce zice bătrîna mea stăpînă ? Apoi uitîndu-se la ea mai de aproape, adăugă : Arăţi cu adevărat a bătrînă stăpînă şi chiar dacă n-aş fi ştiut că vărul meu Wang Lung este un om bogat, uitîndu-mă la tine, mi-aş fi dat numaidecît seamă de adevăr, căci eşti un adevărat munte de carne şi se vede cît de colo că ai mîncat întotdeauna bine şi din belşug. Numai soţiile oamenilor bogaţi pot arăta în felul acesta.

Lotus rămase încîntată, auzindu-l că-i spune bătrînă stăpînă, deoarece acesta era un titlu care nu se cuvenea decît femeilor din familiile mari, aşa că începu să rîdă mulţumită de i se cutremurau colacii de grăsime de sub bărbie şi scuturînd cenuşa lulelei, o dete unei roabe, să i-o umple din nou şi răspunse, întorcîndu-se spre Cucu :

— Ascultă draga mea, tînărul acesta cu înfăţişare de bădăran, are mult haz.

Spunînd aceste cuvinte, se uită cu coada ochiului la soldatul din faţa ei, deşi astăzi cînd ochii ei nu mai aveau forma migdalelor, ci erau îngropaţi în grăsimea obrajilor, nu mai erau atît de ispititori ca altă dată ; tînărul începu să rîdă cu hohote, cînd văzu felul în care se uită la el şi adăugă :

— După cum văd, ai rămas şi astăzi tot cătea flămîndă ! şi începu să rîdă din nou.

În timpul schimbului de vorbe dintre ei, feciorul cel mai mare se frămînta cutremurat de furie neputincioasă.

După ce văzu tot ce era de văzut, vărul său se duse să vadă pe maică-sa şi Wang Lung îl însoţi, ca să-i arate unde este odaia. Bătrîna dormea întinsă în aşternut, aşa că nu-i simţi cînd se apropiară, dar cu toate acestea soldatul o trezi, bătînd cu patul puştii în duşumelele de la căpătîiul patului. După ce se trezi şi văzu că se uită la el, cum s-ar uita la o vedenie, strigă :

— Lată, m-am întors eu, care sînt fiul tău, dar văd că ești mereu adormită.

Femeia se ridică în așternut și uitîndu-se la el cu ochii mari, se miră :

— Fiul meu... e chiar fiul meu... și după ce se uită la el vreme îndelungată, ca și cînd i-ar fi făcut o mare favoare, îi întinse lulelua ei de opiu și porunci unei roabe : Pregătește-i și lui o lulea

Dar feciorul se uită la ea, fără să facă nici o mișcare și răspunse :

— Nu, eu n-am nevoie de așa ceva.

Wang Lung care sta în picioare, în fața patului se simți cuprins de o spaimă neașteptată, temîndu-se nu cumva nepotul său să se ridice împotriva lui și să-l întrebe : „Ce-ai făcut cu mama mea, de s-a topit carnea de pe ea și a îngălbenit, uscîndu-se ca o surcea !"

Tocmai de aceea se grăbi să-l lămurească :

— Aș fi foarte mulțumit, dacă ar fuma ceva mai puțin, căci opiul ei mă costă în fiecare zi cel puțin un pumn de arginți, dar la vîrsta ei nimeni nu îndrăznește să-i stea împotrivă, așa că fumează cît poftește. Spunînd vorbele acestea, oftă adînc și se uită pe ascuns la nepotul său. Acesta nu zise nimic ci se uita ce a devenit maică-sa, iar cînd o văzu că se întinde din nou, toropită de somn, ieși din odaie și plecă, bocănind cu arma pe care o întrebuința ca pe un ciomag în timpul mersului.

Wang Lung și familia lui nu se temea de nici unul dintre cei așezați în curțile exterioare ale casei, cum se temeau de nepotul acesta al lor și nici nu urau pe nici unul cu atîta înverșunare, deși soldații rupeau ramurile copacilor, altoii înfloriți ai prunilor și migdalilor, zdrobeau sculpturile fine ale mobilei cu încălțămintea lor grea și cu toate că apa dulbinelor era plină de murdăriile lor, așa că peștii cei pestriți și aurii mureau și-i vedeai plutind pe oglinda apei, întorși cu pîntecele alb în sus.

Vărul său umbla în voie, răscolind toate colțurile și da tîrcoale roabelor, așa că Wang Lung și feciorii săi se uitau unul la altul cu ochii împăienjeniți de veghe, căci nu mai îndrăzneau nici să doarmă, pînă cînd Cucu, băgînd de seamă ce se întîmplă, le spuse :

— Aci nu vă mai rămîne altceva de făcut, decît să-i daţi o roabă care să-i domolească pornirile, pînă cînd va întîrzia la curte, căci altfel îşi va lua singur, tocmai ce n-ar trebui să ia.

Wang Lung se lumină la faţă, deoarece i se păru că vorbele ei sînt înţelepte şi nu se mai simţea în stare să ducă viaţa aceasta de frămîntare neîntreruptă care era acuma în casa lui, aşa că-i răspunse :

— Planul e foarte bun.

Pe urmă îndemnă pe Cucu să-l întrebe care roabă îi place, căci el le cunoştea acum pe toate.

Prin urmare femeia făcu aşa cum i se porunci şi întorcîndu-se la el, îi aduse răspunsul :

— Spune că vrea pe roaba aceea mică şi palidă care doarme la răstalniţa patului stăpînei.

Roaba aceasta mică şi palidă era Floare de Păr, cea pe care Wang Lung o cumpărase în timpul unui an de foamete, de la tatăl ei care o adusese mică şi firavă, pe jumătate moartă de foame ; dar tocmai din pricină că era atît de slabă şi delicată, toţi cei din casă o răsfăţau şi nu o puneau să facă alte treburi, decît să ajute lui Cucu şi să îndeplinească sarcini mai uşoare, cum ar fi să-i umple luleaua şi să-i servească ceaiul, aşa că vărul lor o văzuse în casa ei.

Cînd auzi aceste cuvinte, Floare de Păr care tocmai turna ceaiul pentru Lotus, ţipă îngrozită — căci Cucu le spusese toate acestea de faţă cu ea, în timp ce stăteau în curte — şi scăpînd ceainicul din mînă, acesta se făcu cioburi pe lespezi şi ceaiul se risipi. Dar ea nu ţinu socoteală de ce a făcut, ci căzu în genunchi la picioarele lui Lotus şi bătîndu-se cu fruntea de lespezile de piatră, începu să se vaiete :

— O, stăpîna mea... nu mă da... nu mă da de lîngă tine... mă tem că mă va omorî.

Lotus rămase nemulţumită de purtarea aceasta a ei şi strigă :

— Ce sînt nazurile acestea ? Soldatul acesta nu este decît un bărbat, ori bărbatul nu poate fi cu nimic mai mult decît bărbat, cînd este alături de o fată şi toţi bărbaţii sînt la fel. Apoi întorcîndu-se spre Cucu îi porunci : ia roaba aceasta şi du-i-o !

Tînăra fată îşi împreună mîinile deznădăjduită şi începu să se vaiete ca în gura morţii, plîngînd şi cutre-

murindu-se din tot trupul de spaimă, apoi începu să se uite la cei dimprejurul ei, parcă ar fi vrut să-i implore s-o ajute.

Feciorii lui Wang Lung nu îndrăzneau să se împotrivească femeii părintelui lor, de asemenea nu puteau interveni nici soţiile lor, dacă ei nu îndrăzneau să zică nimic. Tot aşa nu îndrăznea nici feciorul cel mai mic să se amestece, ci sta şi se uita la ea, cu mîinile încrucişate pe piept, cu sprîncenele încruntate şi întinse ca o vargă deasupra ochilor. Nu scoase însă nici o vorbă. Copiii şi roabele se uitau în tăcere la ce se întîmplă şi în toată curtea nu se auzea decît plînsul deznădăjduit al fetei.

Wang Lung care era de faţă, fu cuprins de nelinişte şi se uită cu îndoială la tînăra fată, fără gînd să se împotrivească lui Lotus, dar cu toate acestea mişcat, deoarece el era om cu inima bună. Fata văzu numaidecît mila oglindită pe chipul lui şi repezindu-se spre el, îi îngenunche la picioare şi cuprinzîndu-i-le cu braţele începu să plîngă şi mai îndurerată. Plecînd ochii spre ea, îi văzu umerii înguşti cum se cutremură de durere şi-şi aduse aminte de trupul de vlăjgan sălbatic al vărului său care trecuse de mult pragul tinereţii, aşa că se simţi cutremurat de scîrbă şi întorcîndu-se spre Cucu, îi spuse cu glasul blînd :

— Nu se cade să siliţi fata să facă o faptă ca aceasta.

— Vorbele lui erau destul de blînde, dar cu toate acestea Lotus ţipă întărîtată.

— Trebuie să facă aşa cum i s-a poruncit ; ce însemnează plînsul acesta fără rost, pentru un lucru de nimic, ce mai curînd sau mai tîrziu trebuie să se întîmple oricărei fete.

Wang Lung însă era suflet îngăduitor, aşa că răspunse lui Lotus :

— Înainte de toate, să ne gîndim ce altceva am putea face şi îngăduie-mi să-ţi cumpăr o altă roabă, dacă vrei sau la nevoie să-ţi fac altă plăcere, dar lasă-mă să mă gîndesc în tihnă, ce-am putea face într-o astfel de împrejurare.

Astfel Lotus, care de multă vreme ar fi dorit să aibă un ceasornic străin şi un inel cu rubin, nu mai zise nimic, aşa că Wang Lung se întoarse spre Cucu :

— Du-te spune vărului nostru că fata aceasta sufere de o boală grea ce nu poate fi vindecată, dar dacă cu

toate acestea se învoiește să o primească, noi i-o dăm bucuroși și fata se va duce la el ; dar dacă se va întîmpla să se teamă de ea, cum ne temem cu toții, atunci îi vei spune că avem altă roabă care este sănătoasă și i-o putem trimite pe aceasta.

Spunînd aceste cuvinte, își roti privirea împrejurul roabelor adunate, dar toate se feriră din calea ochilor lui, chicotind pe ascuns și făcînd pe sfioasele, afară de o slujnică voinică și grasă, trecută de douăzeci de ani, care se uită la el, aprinsă la obraz, și răspunse rîzînd :

— Eu am auzit vorbindu-se multe despre afacerea asta, așa că aș fi gata să încerc și eu, dacă mă primește căci la urma urmei nu este un bărbat atît de respingător, cum sînt alții :

Wang Lung răsuflă ușurat :

— Bine, du-te la el !

Iar Cucu adăugă :

— Stai aproape de mine, căci știu dinainte că așa se va întîmpla : va întinde mîna și va rupe rodul de pe ramura care este mai aproape de el, și spunînd aceste cuvinte ieșiră din curte împreună.

Fetița care se zbuciuma la picioarele lui Wang Lung, nu se opri din plîns decît după ce le văzu că au plecat. Lotus însă părea supărată și intră în odaie, fără să se mai uite la ea. Wang Lung întinse brațul cu blîndețe după ea și ridicînd-o în picioare, o văzu cît este de puțină și de palidă și-i mai văzu și chipul prelung, extrem de delicat și palid și gura mică și rumenă.

— Ferește-te cîteva zile din calea stăpînei tale, zise el cu blîndețe — pînă cînd îi va trece supărarea, iar cînd vei vedea că omul acela mai trece pe aici, ascunde-te undeva, căci altfel te va pofti din nou.

Fata ridică ochii și se uită îndelung la el, privindu-l cu dragoste, apoi se depărtă tot atît de nesimțită ca și-o umbră și dispăru din vederea lui.

Vărul lor petrecu la curte vreme de o lună și jumătate, iar slujnica se ducea la el de cîte ori o poftea, și rămase însărcinată, dar se lăuda cu fapta aceasta în fața tuturor celor din curte. Apoi cu totul pe neașteptate războiul chemă armata în altă parte și hoarda tăbărîtă în curțile lor, dispăru tot atît de repede ca și paiele purtate de

vînturi, fără să lase nimic în urmă, decît murdăria și distrugerile pricinuite. Vărul lui Wang Lung își încinse centironul din care-i atîrna baioneta și cu arma la umăr se apropie de ei, ca să le spună în bătaie de joc :

— Acuma dacă se va întîmpla să nu mă mai întorc de unde plec, vă las pe cineva care să-mi țină locul și acesta este nepotul mamei mele ; dar să știți că nu orice bărbat este în stare să lase un fecior în urma lui, cînd se întîmplă să poposească undeva, vreme de o lună sau două — acesta este singura mulțumire a vieții de soldat — sămînța aruncată de el, dă rod numai după plecarea lui și cei care rămîn au datoria să îngrijească răsadul.

Și după ce se uită la ei rîzînd, porni la drum împreună cu ceilalți soldați.

CAPITOLUL XXXII

După plecarea soldaților, Wang Lung și feciorii lui se întîmplă ca de astă dată să fie toți trei de aceeași părere, anume ca urmele lăsate de această întîmplare să fie cît mai curînd șterse ; chemară deci din nou dulgherii și zidarii, iar argații curățiră curțile ; meșterii reparară cu pricepere sculpturile mobilei stricate ; apa dulbinelor fu golită și după ce curățiră murdăriile, feciorul cel mai mare cumpără din nou pești pestriți și aurii, arbuști ornamentali și curăți ramurile copacilor rămași. Nu trecu mai mult de un an și totul fu pus din nou în ordine, curțile erau curate și copacii înfloriți, iar ei se mutară în casele lor, așa că din nou totul era iarăși ca altădată.

Roaba rămasă însărcinată de pe urma legăturilor dintre ea și feciorul unchiului său, fu reținută la curte, ca să îngrijească de bătrînă în timpul puținelor zile ce le mai avea de trăit și după moarte să o așeze în sicriu. Dar fu mare mulțumire pentru el, cînd văzu că roaba aceasta a născut o fată, căci dacă s-ar fi întîmplat să nască un copil de parte bărbătească, s-ar fi mîndrit cu copilul ei și ar fi cerut să fie primită în familie ; așa rămînea tot roabă care a dat naștere unei roabe, prin urmare nimic mai mult decît ceea ce a fost înainte de asta.

Totuși Wang Lung se purta față de ea tot atît de îngăduitor ca și față de celelalte roabe din curte, și-i spuse că dacă vrea, poate să ocupe ea odaia bătrînei, după ce aceasta va muri ; putea să ia și patul pe care-l avea stăpîna

ei, căci o odaie și un pat nu însemna nimic într-o casă unde erau șaizeci de odăi. Wang Lung îi mai dete și un pumn de arginți și roaba se simțea destul de răsplătită, afară de un singur amănunt pe care i-l spuse, în ziua cînd îi dete banii :

— Stăpîne, rogu-te, păstrează banii aceștia ca să-i am de zestre, și dacă nu-ți va fi cu supărare, mărită-mă cu un plugar sau cu un om sărac și de omenie. Vei face o faptă bună care-și va avea răsplata, căci de vreme ce eu am trăit cu un bărbat, îmi va veni greu să nu am cu cine-mi împărți așternutul.

Wang Lung îi făgădui fără să mai stea la îndoială, că va face așa cum îi cere, dar spunîndu-i aceste cuvinte, în mintea lui se trezi un gînd și iată care fu gîndul său : Făgăduia acuma ca pe femeia aceasta să o mărite cu un om sărac, dar odinioară fusese și el tot un om sărac care venise în curțile acestea, ca să-și ia o soție. Trecuse jumătate din viața lui, de cînd nu-și mai adusese aminte de O-lan, iar acuma se gîndi la ea cu tristețe, fără mîhnire, ci numai cu sufletul greu de amintirea atîtor amănunte întîmplate în viața lui, care toate i se păreau atît de departe. Așa că adăugă cu glasul stăpînit :

— După ce va muri fumătoarea aceasta de opiu, îți voi găsi un bărbat, ori treaba aceasta nu se poate să mai întîrzie multă vreme.

Și Wang Lung făcu așa cum făgăduise. Într-o dimineață femeia veni la el, ca să-i spună :

— Stăpîne, îndeplinește-ți făgăduiala, căci bătrîna a murit în zorii zilei, fără să se mai trezească din somn și am așezat-o în sicriu.

Wang Lung se gîndi la oamenii pe care-i cunoștea și care lucrau în țarina lui, apoi își aduse aminte de flăcăul acela înspăimîntat, care pricinuise moartea lui Ching și care avea niște dinți lungi, de-i atîrnau pe buza de jos :

— Nu se poate ca fapta lui să fi fost dinadins și este tot atît de cumsecade ca oricare altul, dar deocamdată este singurul de care-mi pot aduce aminte.

Îi trimise deci vorbă să vină la curte și după ce flăcăul se arătă în fața lui, văzu că acuma e bărbat în toată firea, doar că era tot atît de grosolan și de nătîng și dinții îi rămăseseră tot atît de lungi ca și înainte de asta. Cea mai mare plăcere a lui Wang Lung fu în clipa cînd se așeză și el în jețul din sala casei celei mari, după

ce chemă pe cei doi în fața lui și le spuse cu glasul domol, ca să poată gusta toată plăcerea propriilor sale cuvinte :

— Iată, om de omenie, femeia aceasta de lîngă tine va fi femeia ta, dacă vrei să te căsătorești cu ea și să știi că alt bărbat n-a cunoscut, decît pe feciorul unchiului meu.

Omul o primi mulțumit, căci văzu că este femeie de treabă și voinică, iar el era prea sărac pentru a se putea căsători cu o altfel de femeie decît aceasta.

Wang Lung se ridică din jeț și în clipa aceasta i se păru că viața lui a ajuns la desăvîrșirea menirii sale, deoarece făcuse tot ce-și pusese de gînd să facă și făcuse chiar mai mult decît ar fi îndrăznit el însuși să viseze, dar nu era în stare să cuprindă cu mintea, cum de a putut ajunge atît de departe. De un singur amănunt își putea da seama, anume că acuma a sosit și pentru el vremea cînd va putea trăi liniștit și va putea să doarmă la soare, netulburat de nimeni. Era și vremea, căci împlinise șaizeci și cinci de ani de viață și nepoții crescuseră împrejurul lui ca trestiile tinere de bambus ; trei nepoți de la feciorul său cel mai mare și între aceștia unul împlinise zece ani, iar de la al doilea fecior alți doi nepoți. Mai trebuia ca într-o bună zi să se gîndească și la căsătoria feciorului său al treilea, ceea ce avea să se împlinească foarte curînd, iar după ce-și va îndeplini și sarcina aceasta, nu mai rămînea în viața lui nimic ce ar fi putut să-i pricinuiască vreo grijă, așa că va putea să-și trăiască împăcat zilele ce-i mai rămîneau din viață.

Cu toate acestea în casa lui nu era nici acum liniște. Părea că trecerea soldaților fusese întocmai ca trecerea unui roi de viespi care în toate părțile lasă ghimpi otrăviți. Soția feciorului său mai mare și cea a feciorului său al doilea fuseseră cît se poate de curtenitoare una față de alta cît timp trăiseră împreună în aceeași curte, dar acum începuseră să se urască una pe alta cu o ură neîmpăcată. Ura aceasta pornise de la mici neînțelegeri obișnuite între femeile ai căror copii trăiesc împreună, se joacă împreună și se hîrîie între ei ca pisica și cîinele. Fiecare mamă ia apărarea propriilor ei copii care au dreptate întotdeauna și la orice neînțelegere, fiecare urechia copiii cumnatei și ferca pe ai ei de dojană, așa că cele două femei începură să se dușmănească una pe alta.

Pe urmă, în ziua cînd vărul lor lăudase pe nora de la țară și luase în bătaie de joc pe cea de la oraș, nemulțu-

mirea pricinuită de vorbele lui era ceva ce nu se putea uita cu uşurinţă. Soţia feciorului mai mare trecea pe lîngă cumnată-sa cu nasul în vînt, iar într-o zi trecînd pe lîngă ea împreună cu bărbatul ei, spuse cu glasul destul de ridicat, ca să poată fi auzită :

— E neplăcut să ai în familie o femeie îndrăzneaţă şi prost crescută, căreia un bărbat să-i poată spune că e carne roşie, iar ea să înceapă să rîdă mulţumită.

Soţia celui de al doilea, nu-i rămase nici ea datoare, căci îi răspunse îndată :

— Cumnată-mea e geloasă, din pricină că ei i-a spus un bărbat că este zvîrlugă.

Astfel cele două femei începură să se uite una la alta cu duşmănie şi nemulţumire, deşi soţia fiului mai mare, fiind mîndră de educaţia ei, căuta să-şi ascundă nemulţumirea şi să trateze pe cumnată-sa, ca şi cînd nici n-ar fi existat. Dar cînd se întîmpla ca cei trei copii pe care-i avea, să iasă din curtea lor, nu se putea stăpîni să nu strige după ei.

— Vă poftesc să nu vă mai însoţiţi cu copii prost crescuţi !

Vorbele acestea le spunea întotdeauna de faţă cu cumnată-sa care era în curtea vecină şi aceasta la rîndul ei spunea propriilor ei copii :

— Nu vă jucaţi cu şerpi, căci altfel vă muşcă.

Astfel cele două femei ajunseră să se duşmănească una pe alta fără încetare, iar situaţia aceasta părea cu atît mai neplăcută, cu cît nici cei doi fraţi nu se prea iubeau unul pe altul ; cel mai mare din pricină că se temea, nu cumva originea şi familia lui să pară soţiei sale prea de jos, deoarece ea era născută la oraş şi de familie mai bună decît el, iar fratele său de teamă că risipa şi traiul din larg al celui mai mare, va fărîmiţa averea părintelui lor, înainte de a ajunge s-o împartă între ei ca moştenire. Afară de asta cel mai mare se simţea umilit, din pricină că fratele său mai mic ştia de toţi banii pe care-i avea părintele său şi ţinea socoteală de toate cheltuielile, deoarece venitul averii trecea prin mîinile acestuia şi cu toate că banii erau cheltuiţi de Wang Lung, fratele lui al doilea ştia despre orice ban ce intra în casă, pe cînd el nu ştia nimic, ci trebuia să se ducă la părintele său şi să ceară bani, cînd avea nevoie de ceva, întocmai ca un copil nevîrstnic. Astfel ura dintre cele două femei se

răsfrînse și asupra bărbaților, iar curțile celor doi frați răsunau de vorbe grele și Wang Lung se simțea nemulțumit din pricină că nu putea să aibă și el o clipă de liniște în casa lui.

Afară de asta Wang Lung își mai avea și nemulțumirile lui ascunse, pricinuite de Lotus, începînd din ziua aceea cînd luase sub ocrotirea lui pe roaba dorită de feciorul unchiului său. Din ziua aceea Lotus nu mai putea suferi pe tînăra fată, cu toate că ea o slujea cu credință și fără să crîcnească, nu se mișca de lîngă ea cît era ziua de lungă ci sta și-i umplea narghileaua, îi aducea mai una mai alta, se scula în timpul nopții cînd Lotus nu putea dormi, și-i freca picioarele și trupul, ca s-o liniștească, totuși Lotus nu era mulțumită de ea.

Era geloasă și de cîte ori se întîmpla ca Wang Lung să intre în odaia ei, o trimitea din casă și-l învinuia că a început să dea fetei tîrcoale. Wang Lung nu se gîndise pînă acuma la ea, decît ca la o fată firavă și speriată și nici nu se uita altfel la ea, decît cum s-ar fi uitat la fata lui cea slabă de minte. Dar după ce auzi vorbele spuse de Lotus, se uită la ea mai cu băgare de seamă și se încredință că fata era foarte frumoasă și palidă ca florile de păr, iar în sîngele lui simți că începe să miște ceva ce în ultimii zece ani sau poate chiar mai bine, părea că s-a stins demult.

Astfel în timp ce răspundea lui Lotus rîzînd :

— Cum se poate să-ți treacă așa ceva prin minte, cînd bine știi că nici la tine nu mai vin noaptea, decît cel mult de trei ori pe an ?

Totuși se uita pe ascuns la fată și simțea dorința zvîcnindu-i prin vine.

Oricît de proastă ar fi fost Lotus în alte privințe, ea era destul de pricepută în legătură cu bărbații și știa că înainte de a îmbătrîni definitiv, dorințele lor se trezesc înc-odată, pentru o tinerețe de scurtă durată, așa că era foarte pornită împotriva fetei și spunea mereu că o va vinde unei ceainării. Dar ținea mult să fie îngrijită și cum prietena ei Cucu începuse să îmbătrînească și se îngreunase, fata aceasta se obișnuise cu ea și-i ghicea toate dorințele, chiar înainte de a și le fi exprimat ; prin urmare îi venea greu să se despartă de ea și cu toate acestea ar fi dorit s-o vadă plecată. Din pricina nehotărîrii aces-

teia era mereu supărată și ar fi fost peste putință să te înțelegi cu ea. Wang Lung nu mai intra zile de-a rîndul în curtea ei, deoarece nemulțumirile ei nu puteau să-i facă nici o plăcere. Își zicea că va trebui să mai aștepte, poate îi va trece supărarea aceasta, dar în timpul acesta se gîndea și la fetița cu obrajii palizi, poate chiar mai mult decît ar fi fost el însuși în stare să creadă că s-ar putea.

La toate acestea, ca și cînd în casa lui n-ar fi avut destule supărări cu femeile care se zborșeau una la alta ca niște cloște, se mai adăuga și grija pricinuită de feciorul său cel mai mic. Tînărul acesta era o fire liniștită care toată vremea și-o petrecea cu cărțile lui și nu se gîndea nimeni la el, decît atunci cînd îl vedeau trecînd cu cîte o carte la subțioară, subțire ca o rămurea și urmat de bătrînul său profesor care se ținea în toate părțile după el, întocmai ca un cîine credincios.

Tînărul însă își petrecuse multă vreme printre soldații care poposiseră la curte și ascultase povestirile lor despre războaie, despre prăzi și bătălii, dar deși asculta fermecat la ceea ce spuneau, el nu zicea niciodată nimic. Pe urmă ceru profesorului său să-i cumpere cărți în care sînt descrise războaiele purtate de cele Trei Domnii și de banditii care în vremuri străvechi trăiseră în regiunea mlaștinelor Swei, așa că toate gîndurile lui erau otrăvite de povestirile acestea.

Așa se întîmplă că într-o zi se duse la părintele său și-i spuse :

— M-am hotărît ce voi face în viață. Voi deveni soldat și voi pleca la război.

Auzind vorbele lui, Wang Lung se gîndi că ar fi fost peste putință să i se întîmple în viață ceva mai rău și strigă la el nemulțumit :

— Ce sînt toate nebuniile acestea ; se vede că eu sînt sortit să nu mai am liniște din pricina feciorilor mei ! Apoi începu să vorbească domolit, căutînd să-l îmbuneze, mai ales cînd văzu că feciorul său încruntă din sprîncene, și se căzni să-l dezmierde : „Ascultă, fiul meu, o vorbă din bătrîni spune că omul cu mintea întreagă nu întrebuințează fierul cel bun, ca să facă din el cuie, și nici bărbatul cumsecade, pentru a face din el soldat ; ori tu ești feciorul meu cel mai mic, feciorul meu iubit, prin urmare cum crezi că eu voi putea dormi liniștit, cînd pe tine te știu

rătăcitor în largul pămîntului și plecat la cine știe ce război!

Flăcăul însă era de mult hotărît, așa că se uită la părintele său și încruntînd din sprîncene, se mulțumi să răspundă :

— Eu vreau să plec.

Wang Lung încercă să ia lucrurile în glumă, spunîndu-i :

— Ascultă, dacă îmi făgăduiești că nu te vei face soldat, să știi că te las să te duci la orice școală vei vrea tu ; te voi trimite la școlile cele mari din miazăzi și chiar la o școală străină, dacă vrei, unde vei învăța tot felul de ciudățenii ; te las să te duci unde te va trage inima. Dar ar fi mai mare rușinea pentru un bărbat ca mine, cu bani și cu avere, să am un fecior în armată.

Văzînd că feciorul său nu-i răspunde nimic, adăugă :

— Spune bătrînului tău părinte ce te îndeamnă să te faci ostaș ?

Tînărul îi răspunse cu sfială și ochii îi scăpărară sub sprîncenele stufoase :

— Se va deslănțui în curînd un război cum nu s-a mai pomenit — va fi revoluție și lupte și războaie dintre acelea despre care noi n-am auzit niciodată vorbindu-se și țara noastră va fi slobodă.

Wang Lung rămase atît de uimit, cum nu i se întîmplase pînă acuma niciodată în fața celor trei feciori ai săi.

— Nu înțeleg ce va să zică toată vorbăria asta, răspunse el mirat. Țara noastră este demult slobodă — tot pămîntul nostru cel rodnic este slobod. Eu îmi arendez țarina cui îmi place și aceasta îmi aduce în casă arginți și recoltă cu care tu te îmbraci și pe care o mănînci, așa că nu știu de ce ai vrea să fii mai slobod decît ești acuma.

Dar băiatul clătină din cap și murmură cu amărăciune :

— Dumneata nu înțelegi, nu poți înțelege — ești prea înaintat în vîrstă — dumneata nu înțelegi nimic din toate acestea.

Wang Lung rămase pe gînduri și uitîndu-se la feciorul acesta al lui, îi văzu chipul îndurerat și se gîndi :

„Acesta este feciorul meu căruia i-am dat tot ce a vrut, pînă și viața. Pentru mine a fost ca lumina ochilor. L-am lăsat să plece de la munca în țarină, cu toate că nu

mi-a mai rămas nici un fecior care să vadă de averea mea ; l-am lăsat să învețe carte, deși în familia mea nu mai era nevoie de așa ceva, căci am doi cărturari". Se uită întins la el și adăugă în gînd : „Tot ce are feciorul acesta al meu, eu i-am dat".

Uitîndu-se mai de aproape la el, văzu că este înalt și voinic, deși rămăsese tot svelt ca orice tînăr de seama lui, apoi adăugă mai mult pentru sine și cu multă îndoială, deoarece la feciorul său nu vedea nici un semn de pornire a trupului : „S-ar putea să fie cu totul altceva", apoi adăugă cu glasul ridicat :

— Uite ce fiule, noi ne-am hotărît să te căsătorim în curînd.

Privirile tînărului scăpărară pe sub sprîncenele încruntate, cînd se uită la părintele său și-i răspunse supărat :

— În cazul acesta eu va trebui să fug din casa ta, căci pentru mine femeia nu poate să fie toată mulțumirea ce mi-ar putea-o da viața, cum este pentru fratele meu mai în vîrstă.

Wang Lung își dete seamă că a apucat pe drum greșit și se grăbi să răspundă, pentru a se scuza :

— Nu... nu... Liniștește-te, căci nu te vom căsători, dar de cumva este în curte vreo roabă pe care ți-o dorești...

Tînărul își încrucișă brațele pe piept și privindu-l de sus, îi răspunse cu mîndrie :

— Eu nu sînt unul dintre tinerii care se gîndesc la așa ceva. Am planurile mele. Visez mărire. Femei se găsesc în toate părțile. Apoi ca și cînd și-ar fi adus aminte de ceva ce uitase, abandonă tonul de mîndrie de pînă acum și, lăsînd brațele să-i cadă în lungul trupului, adăugă în felul în care vorbea de obicei : Dar afară de asta cred că nu se găsește nicăieri o adunătură de roabe mai urîte ca la curtea noastră. Dacă m-ar interesa — dar nu mă interesează cîtuși de puțin — atunci ți-aș spune că între ele nici una nu este frumoasă, afară de roaba aceea mică și palidă care slujește pe femeia din curtea interioară.

Wang Lung înțelese că el vorbește despre Floare de Păr și se simți înfiorat de o gelozie neînțeleasă. I se păru că a devenit dintr-odată mult mai bătrîn decît era cu adevărat și uitîndu-se în clipa aceasta la feciorul său care era tînăr și cu mijlocul subțirel, i se păru că nu mai sînt tată și fiu, ci doi oameni străini, unul tînăr,

celălalt în vîrstă și se simți cutremurat de o supărare neașteptată :

— Ferește-te de roabe — căci nu vreau ca în casa mea să se întîmple lucruri necuviincioase, ca în casele mari. Noi suntem oameni sănătoși, cu obiceiuri cuviincioase de la țară, așa că nu vreau să aud de astfel de purtări în casa mea.

Tînărul ridică privirea și se uită la părintele lui, apoi dete din umeri cu indiferență și-i răspunse :

— Dumneata ai fost cel care a adus vorba despre asta ! apoi se întoarse în loc și ieși din odaie.

Wang Lung rămase pe scaunul din fața mesei și se simțea întristat și părăsit, iar într-un tîrziu murmură singur : „Va să zică nu se poate ca eu să mă bucur de liniște în casa mea".

Avusese pînă acuma o mulțime de supărări, dar fără să înțeleagă de ce, supărarea aceasta de acuma i se părea cea mai grea ; feciorul său își oprise privirea asupra unei fetițe palide din casa lui și i se păruse că e frumoasă.

CAPITOLUL XXXIII

Lui Wang Lung îi era peste putință să uite vorbele spuse de feciorul său despre Floare de Păr, așa că o urmărea cu privirea, de cîte ori o vedea intrînd și ieșind din casă și fără să-și dea seama, toată ființa lui era plină numai de gîndul și imaginea acestei fete. Dar nu suflă nimănui nici o vorbă despre ceea ce făcea și gîndea.

Într-o seară, pe la sfîrșitul primăverii, cînd aerul tremura încărcat de căldura zilei și a ceței ridicate din largul cîmpurilor pline de mireasme, se așezase singur în curtea lui sub ramurile unui salcîm înflorit; de sus se cernea floarea scuturată de legănarea ușoară a vîntului și în jurul lui tremurau miresme de floare, apoi dintr-odată se simți înviorat și sîngele începu să-i zvîrcnească prin tot trupul, cu iureșul pornirilor pe care nu le mai cunoscuse din tinerețe. Chiar în timpul zilei simțise cea dintîi dezlănțuire a acestor porniri și se gîndise că ar fi bine să iasă în țarină, să simtă pămîntul sub picioare și să-și scoată încălțămintea și ciorapii, ca să-i simtă furnicarea pe tălpile goale.

Poate ar fi plecat chiar, dacă nu i-ar fi fost rușine că-l vor vedea oamenii, căci de cînd se mutase dincoace de zidul orașului, lumea nu-l mai considera plugar, ci îl lua drept moșier și-l cinstea ca pe un om bogat. Astfel trebui să alerge fără hodină din curte în curte, dar se feri să se apropie de locul unde Lotus sta la umbră, fumîndu-și narghilcaua, deoarece știa limpede că atunci

cînd un bărbat ca el începe să se frăminte, ar fi peste putință ca ochii ei ageri să nu vadă numaidecît ce se întîmplă. Umblă singur ceasuri întregi, dar se feri să întîlnească în drumul lui pe cele două nurori care se certau mereu între ele și chiar nepoții, care de multe ori îi fuseseră numai spre mulțumire cu veselia lor.

Astfel ziua aceasta i se păru din cale afară lungă și grea din pricina singurătății și tot trupul îi fremăta de neastîmpărul sîngelui aprins. Nu putea să uite pe feciorul său cel mai mic care se oprise în fața lui, înalt și svelt, cu sprîncenele încruntate de pornirea năvalnică a tinereții, și nu putea să uite nici fata. Pe urmă își zise :

„Mi se pare că ei doi sînt cam de aceeași vîrstă — băiatul trebuie să fi trecut de optsprezece ani, dar ca nu i-a împlinit încă".

Pe urmă își aduse aminte că peste cîțiva ani el va împlini șaptezeci și se simți rușinat de dorințele ce tresăreau în trupul lui și-și zise :

„Ar fi bine ca pe fata aceasta s-o dau feciorului meu !" Cuvintele acestea și le repetă în gînd de mai multe ori, și de fiecare dată simțea în trupul său ca o lovitură de cuțit, dar îi era peste putință să nu repete aceste lovituri tăioase în trupul său zbuciumat de dorinți și tot atît de peste putință îi era să nu se zbuciume din pricina durerii loviturilor ce și le da singur.

După ce se lăsă întunericul, el rămase tot singur în mijlocul curților lui și în toată casa aceasta mare, nu era nimeni la care s-ar fi putut duce, cum s-ar fi dus la un prieten. Aerul nopții era blînd și parfumat de mireasma grea a florilor de salcîm.

Stînd așa, învelit de umbrele nopții, sub copacul din fața porții lui, simți că cineva trece prin apropiere și ridicînd privirea, văzu că este Floare de Păr.

— Floare de Păr ! suflă el, ușor ca un oftat.

Fata se opri în loc, cu fruntea plecată și supusă.

Pe urmă o mai strigă odată, dar i se păru că glasul lui nu putea fi auzit :

— Apropie-te de mine !

Auzindu-i glasul, fata intră sfioasă pe poartă și se opri în fața lui, dar el aproape nu o mai vedea în fundul întunericului, ci o simțea că este lîngă el și întinzînd mîna o apucă de poala hainei și zise cu glasul sugrumat de emoție :

— Fetiț-o !...

Cuvintele i se stinseră în gît. Se gîndi că pentru un bărbat înaintat în vîrstă, cu nepoți și nepoate, mult mai aproape de vîrsta acestei fete decît era el însuși e rușinos să facă o astfel de faptă, și mîna îi lunecă în lungul hainei cu care era îmbrăcată.

Dar ea, simțind căldura sîngelui ce clocotea în trupul lui, se plecă și se frînse întocmai ca o floare cînd se frînge pe vrejul ei, apoi se așeză pe pămînt și îi cuprinse picioarele cu brațele. Iar el continuă în șoaptă :

— Fetițo... eu sînt om bătrîn...

Cînd îi răspunse, glasul ei porni din adîncul întunericului, întocmai ca răsuflul parfumat al florilor de salcîm :

— Mie-mi plac oamenii bătrîni —îmi plac bărbații în vîrstă... căci au suflet bun...

Wang Lung se plecă spre ea și murmură cu glasul plin de duioșie :

— O fetiță atît de mică, cum ești tu, va trebui să aibă parte de un băiat tînăr și zvelt — o fetiță ca tine ! În gînd adăugă : Un băiat tînăr și frumos, ca fiul meu ! dar nu îndrăzni să-i repete aceste cuvinte cu glas ridicat, deoarece se temea că fata va începe să se gîndească la el și i-ar fi fost peste putință să îndure un astfel de chin.

Dar fata îi răspunse :

— Tinerii nu sunt cu suflet bun... pornirile lor sunt sălbatice.

Auzindu-i glasul cum se ridică tremurînd sfios de la picioarele lui, întinse brațele după ea și ridicînd-o cu blîndețe, o conduse în interiorul curții lui.

Iar după ce fapta fu desăvîrșită, dragostea aceasta a lui la vîrsta bătrîneții, îl miră mai mult decît toate pornirile lui trupești de pînă acuma, căci cu toată dragostea ce o simțea față de Floare de Păr, nu o luase cu aceeași pornire năvalnică, cu care luase alte femei pe care le cunoscuse înainte de a o cunoaște pe ea.

Nu o luă ca pe celelalte, ci întinse înduioșat brațele după ea și se simți înfiorat de adînca mulțumire ce i-o pricinuia apropierea trupului ei fraged, de trupul său îngreunat de vîrstă ; în timpul zilei era mulțumit să o vadă trecînd și să-i simtă învălurarea ușoară a hainei trecînd ca o dezmierdare pe lîngă el, iar în timpul nopții, să-i audă respirația odihnoi, cînd trupul ei sta întins în așternut.

alături de al lui. Se mira el singur cum de dragostea în pragul bătrîneţei poate să fie atît de adîncă şi totuşi se mulţumeşte cu atît de puţin.

Cît despre ea, fata aceasta nu cunoştea patimile trupului şi ţinea la el cum ar fi ţinut la un părinte, iar pentru el, Floare de Păr era de fapt mai mult un copil decît o femeie.

Cele întîmplate între ei nu răsuflară numaidecît, deoarece Wang Lung nu pomeni nimănui nimic, şi la urma urmelor de ce să pomenească, de vreme ce el era stăpîn în casa lui. Dar cea dintîi care băgă de seamă fu tocmai Cucu. Într-un rînd văzu fata furişîndu-se tiptil din curtea lui Wang Lung, pe la revărsatul zorilor, şi oprind-o în cale, începu să rîdă, iar ochii ei de erete luciră de o lumină neaşteptată.

— Ia te uită ! Care va să zică Bătrînul nostru Stăpîn a întinerit din nou !

Wang Lung o auzi din odaia lui şi adunîndu-şi hainele în grabă, şi le strînse în jurul trupului, ieşi în curte şi începu să zîmbească viclean şi mîndru, apoi murmură :

— De, eu i-am spus să-şi aleagă unul tînăr, căci e mai bine, dar ea a preferat pe cel mai în vîrstă.

— Plăcută ştire pentru stăpîna mea, cînd îi voi spune, răspunse Cucu şi ochii îi sclipiră de înţelesuri.

— Nu ştiu nici eu cum s-a întîmplat, adăugă Wang Lung cu sfială. N-aveam de gînd să-mi mai aduc o soţie în casă, dar lucrurile au venit mai mult de la sine.

Dar cînd Cucu îi spune :

— Nu se poate ca stăpînei să nu-i spun ce s-a întîmplat. Wang Lung se sperie, căci mai mult decît de orice, se temea de furia lui Lotus, aşa că adăugă :

— Dacă vrei, spune-i ; dar dacă vei reuşi s-o faci să nu să supere, îţi voi da un pumn de arginţi pentru osteneala ta.

Cucu îi făgădui şi plecă rîzînd şi clătinînd din cap, iar Wang Lung se întoarse în curtea lui şi nu se mişcă de acolo pînă cînd Cucu veni din nou la el, ca să-i spună :

— I-am spus tot, şi la început a fost destul de furioasă, pînă cînd i-am adus aminte că de multă vreme îşi doreşte un ceasornic dintre acelea străine, cum i-ai făgăduit ; mai vrea un inel cu piatră de rubin, sau chiar o pereche, ca să aibă pentru amîndouă mîinile ; mai vrea şi alte lucruri pe care şi le doreşte de mult şi spune că are nevoie de o altă roabă care să ţină locul Floarei de

Păr, căci fata asta nu trebuie să mai intre în casa ei și nici tu să nu te mai apropii o bucată de vreme, căci vederea ta îi va face rău.

Wang Lung îi făgădui cu dragă inimă, răspunzîndu-i :

— Dați-i tot ce cere, căci nu-mi pare rău de nimic.

Era încîntat că nu va trebui să se mai ducă să vadă pe Lotus, pînă cînd dorințele îi vor fi împlinite și-i va trece supărarea.

Mai rămîneau cei trei feciori ai lui, dar se simțea grozav de rușinat de ceea ce făcuse, cu toate că-și repeta mereu în gînd :

„Cum adică, nu sînt eu stăpîn în casa mea și nu am dreptul să-mi iau o roabă în casă, cînd am plătit-o cu arginții mei ?“

Se simțea rușinat, dar în același timp era și mîndru, cum ar fi orice bărbat care se simte în putere, deși ceilalți nu se gîndeau la el decît ca la un om în vîrstă și la un bunic. Prin urmare așteptă ca feciorii să vină la el.

Aceștia veniră cîte unul și separat, iar cel dintîi care veni, fu feciorul său al doilea. După ce intră în curtea părintelui său, începu să vorbească despre țarină, despre recoltă și despre arșița verii, din pricina căreia recolta anului acesta va fi numai a treia parte din ce a fost pînă acuma. Dar Wang Lung nu se mai gîndea nici la ploile, nici la seceta ce putea să-l lovească, deoarece dacă se întîmpla ca recolta unui an să fie slabă, știa că mai are rezerve de arginți rămase din recoltele anilor precedenții ; toată casa lui era plină de argint și avea bani la negustorii de cereale din piață, bani dați cu dobînzi mari în toate părțile, de feciorul său al doilea, care avea grijă să încaseze veniturile la vreme, așa că acuma nu se mai uita pe cer, să vadă cum aleargă norii.

Dar cu toate acestea feciorul său al doilea continuă să vorbească mai despre una mai despre alta și în vremea aceasta ochii îi fugeau pe ascuns prin toate colțurile casei, așa că Wang Lung înțelese că încearcă să vadă urmele fetei, ca să se încredințeze că ceea ce a auzit este adevărat. Chemă deci pe Floare de Păr care se ascunsese în odaia de dormit și-i porunci :

— Să aduci ceai, fetița mea, și să servești și pe feciorul meu !

Fată ieși din odaie și obrazul ei palid devenise trandafiriu și umbla cu ochii plecați în pămînt, pe picioruşele delicate, fără să facă nici un zgomot, iar feciorul al doilea se uita la ea mirat, ca și cînd pînă acuma i-ar fi fost peste putință să creadă ceea ce auzise.

Totuși nu zise nimic ci vorbi înainte despre țarină și semănături, despre cutare dijmaș care la sfîrșitul anului ar fi trebuit schimbat, sau despre cutare altul care fumează opiu și din pricina asta nu poate lucra pămîntul așa cum ar trebui. Wang Lung întrebă pe feciorul său cum le merge copiilor săi, iar acesta îi spuse că sînt bolnavi de tuse măgărească, dar boala aceasta nu este grea, din pricină că acum zilele sînt foarte calde.

Astfel steteră de vorbă împreună, în vreme ce-și băură ceaiul, iar feciorul al doilea se uită bine la tot ce se putea vedea, și după aceea plecă, lăsînd pe Wang Lung mulțumit de vizita pe care i-o făcuse acest al doilea fecior al său.

Pe urmă chiar înainte ca soarele să ajungă în crucea amiezii, se arătă feciorul său cel mai mare, bărbat înalt și frumos, mîndru de anii bărbăției lui, așa că Wang Lung rămase speriat de această mîndrie și la început nu îndrăzni să cheme pe Floare de Păr, ci așteptă liniștit, fumîndu-și luleaua. Feciorul său se așeză pe scaun cu toată demnitatea și întrebă de sănătatea părintelui său, așa cum se cuvenea, și despre mersul treburilor. Wang Lung se grăbi să-i răspundă foarte liniștit că se simte bine, apoi uitîndu-se la feciorul său, simți că toată sfiala de de pînă acuma i-a pierit.

De la prima aruncătură de ochi băgă de seamă ce este cu adevărat acest fecior al său : un bărbat voinic și elegant, care tremură de frica soției lui de la oraș și mai mult decît orice, se teme că nu este de origine nobilă. Dar mîndria omului care toată viața a fost înfrățit cu țarina lui, trăia încă în sufletul lui Wang Lung și uneori fără să-și dea seama, ieșea la lumină cu toată puterea, chiar împotriva voinței lui, așa că nu se mai simți sfios în fața feciorului său, cum se simțise pînă acuma, nu ținu seamă nici de frumusețea lui, așa că chemă numaidecît pe Floare de Păr.

— Vino fetița mea, și mai servește un ceai pentru alt fecior al meu !

De astă dată apăru foarte rece și liniștită, iar chipul ei prelung și delicat era palid ca și floarea al cărei nume îl purta. Intră cu privirile plecate în pămînt și după ce-i servi așa cum i se poruncise, mișcîndu-se ca o umbră prin odaie, ieși din nou.

Cei doi bărbați nu ziseră nimic în timpul cît ea le turnă ceaiul, dar după ce plecă și ridicară cupele la gură, Wang Lung se uită în ochii feciorului său și văzu că aceștia străluceau de admirația caracteristică în cazurile cînd un bărbat pizmuiește pe celălalt, dar încercă să-și ascundă pizma. Își, băură ceaiul și feciorul spuse tatălui său cu glasul răgușit și sugrumat :

Nu credeam că e adevărat ce mi s-a spus.

— De ce să nu crezi ? întrebă Wang Lung liniștit. Sînt doar în casa mea.

Feciorul oftă și după ce mai trecu o bucată de vreme adăugă :

— Ești om bogat și poți face tot ce poftești. Apoi oftă din nou și continuă : De, am ajuns să mă încredințez că ar fi peste putință ca un bărbat să se mulțumească cu o singură femeie, căci vine vremea cînd...

Tăcu, dar în privirile lui clipeau luminile caracteristice ale bărbatului care pizmuiește pe aproapele său, chiar împotriva voinței lui, așa că uitîndu-se la el, Wang Lung făcea haz pe ascuns, deoarece cunoștea destul de bine poznele trupești ale feciorului său și prevedea că soția lui, care era femeie de oraș, nu va mai putea să-l țină multă vreme în frîu, căci într-o bună zi bărbatul acesta va începe să hoinărească din nou.

Feciorul său cel mai mare însă nu mai zise nimic, ci plecă de la părintele său, cum pleacă omul, cînd în minte i se trezește un gînd neașteptat. Wang Lung rămase pufăind tihnit din lulea și se simțea mulțumit, că deși era om în vîrstă, putea face tot ce poftește, fără să dea socoteală nimănui.

Dar pînă să vină și feciorul său cel mai mic, începu să se întunece. Wang Lung se așezase în fața mesei din tindă unde aprinseseră două făclii roșii, și fuma liniștit, iar Floare de Păr se așezase pe cealaltă parte a mesei, cu mîinile împreunate în poală. Din cînd în cînd ridica privirea și se uita la Wang Lung îndelung, fără nici un fel de cochetărie, ci cu naivitatea unui copil, iar el se uita întins la ea și se simțea mîndru de fapta lui.

Apoi cu totul pe neașteptate se pomeni că feciorul cel mai mic apare în fața lui, răsărit din adîncul întunericului curții, fără ca vreunul dintre ei să-l fi băgat de seamă că se apropie. Dar felul în care îl văzu că se oprește în fața lui, făcu pe Wang Lung să-și aducă aminte, fără ca pînă acum să se fi gîndit vreodată la așa ceva, de o panteră pe care odinioară oamenii din satul lui o prinseseră undeva în munți ; fiara era legată în frînghii, dar totuși sta îngrămădită, de parcă ar fi vrut să sară, și ochii îi fulgerau cu scăpărări mierii, întocmai ca ochii flăcăului acestuia care se uita acuma la părintele său. Sprîncenele îi erau prea groase și prea negre pentru vîrsta lui și văzu cum tremură, îngrădindu-se streașină deasupra ochilor îndreptați spre el. Stete un timp așa, fără să zică nimic, apoi glasul flăcăului tremură stins și plin de mustrare :

— Acuma eu mă voi duce la armată... mă voi duce să mă fac ostaș...

Dar nu se întoarse spre fată, ci se uită întins la părintele său și Wang Lung care nu se speriase de feciorul său mai mare și nici de feciorul său al doilea, se simți pe neașteptate cuprins de spaimă în fața feciorului acestuia mai mic, la care aproape nici nu se gîndise pînă acuma, din ziua cînd se născuse.

Încercă să spună ceva, dar cînd își scoase lulcaua din gură și vru să vorbească, glasul îi muri în gît și rămăsese cu ochii holbați la feciorul său, care repeta mereu :

— Acuma eu voi pleca... voi pleca departe...

Apoi se întoarse repede și se uită odată la fată, iar ea ridică ochii și se uită la el. În aceași clipă trupul i se cutremură din creștet pînă în tălpi și ridicînd brațele își acoperi obrazul cu palmele mîinilor, ca să nu-l mai vadă. Cît ai clipi feciorul își desprinse privirile de pe obrazul ei, apoi făcu un salt și dispăru din odaie, lăsînd pe Wang Lung cu privirile îndreptate spre patratul de lumină al ușii, tăiat în bezna de întuneric din curte, căci era noapte caldă de vară și ușa era deschisă, dar nu mai putu vedea nimic și împrejurul lui simți cum prinde să se închege tăcerea.

Într-un tîrziu se întoarse spre fată și-i spuse cu glasul plin de umilință și blîndețe, din care dispăruse orice urmă de mîndrie, ca să facă loc unei nesfîrșite tristeți :

— Sufletul meu, eu sînt prea bătrîn pentru tine ; știu foarte bine că sînt om bătrîn, foarte bătrîn.

Fata își descoperi obrazul și începu să plîngă, cum n-o văzuse încă plîngînd pînă acumă niciodată :

— Tinerii sînt atît de cruzi și fără suflet — oamenii în vîrstă îmi plac mai mult decît tinerii.

A doua zi, cînd se lumină de ziuă, feciorul cel mai mic al lui Wang Lung plecase de mult, dar nimeni dintre oamenii casei nu știa încotro s-a dus.

CAPITOLUL XXXIV

Întocmai cum se sting palele zilelor calde de toamnă, înainte de venirea iernii, tot atît de repede se stinse și pîlpîirea dragostei lui Wang Lung față de Floare de Păr. Căldura care-i încălzise sufletul, se domoli și odată cu ea se stinse și pornirea trupului, așa că acuma, deși ținea la ea în dragostea lui nu mai era nici o patimă.

Dar după ce stinsese pojarul dragostei, simți cum începe să se urce în trupul său moleșeala vîrstei și-și dete seamă că e om bătrîn. Totuși ținea la ea și era o mare mulțumire pentru el să o știe în curtea lui, că-l slujește cu credință și cu răbdare ce părea mai presus de înțelegerea unei femei de vîrsta ei, așa că se purta față de ea cu deosebită blîndețe și pe măsură ce trecea vremea, dragostea lui față de ea devenea un fel de dragoste a unui părinte față de fiica lui.

De dragul lui ea se purta frumos și cu fata lui cea slabă de minte, așa că într-o bună zi îi spuse ceva la ce se gîndea de vreme îndelungată : Wang Lung se gîndise de multe ori, ce se va alege de fata asta care nu avea pe nimeni în lume afară de el și prin urmare nimeni nu s-ar fi sinchisit, dacă mai trăiește sau a murit de mult ; tocmai de aceea cumpărase de la o farmacie un pachețel de buruieni veninoase pe care se gîndise să i le amestece în mîncare, îndată ce va vedea că el însuși va fi gata să moară Totuși se temea de planul acesta pe care-l născocise, mai mult decît de însăși moartea lui și de aceea

simți o mare mulțumire cînd văzu cu cîtă credință îl slujește Floare de Păr.

Astfel o chemă într-o zi lîngă el și-i spuse:

— Nu am pe nimeni afară de tine, căruia să-i pot încredința pe fata aceasta a mea, după ce nu voi mai fi; ea va mai trăi multă vreme după moartea mea, căci fiind slabă de minte, nu se gîndește la nimic și nu are nici o grijă; nimic nu poate să o ucidă și nici să o supere. Știu bine că după ce eu voi fi mort, nimeni nu-și va mai aduce aminte de ea, să-i dea de mîncare, s-o ferească de ploi și de gerul iernii, să o scoată la soare primăvara, așa că s-ar putea să o și alunge din casă — tocmai pe ea care toată viața a fost îngrijită de maică-sa și de mine. M-am gîndit să-i las o poartă de scăpare și pe aceasta o păstrez în pachetul ce ți-l dau acuma; în ziua cînd eu voi muri, după ce mă vor așcza în sicriu, să amesteci buruienile acestea în orezul ei, ca să-l mănînce și să mă poată urma acolo unde voi fi eu. În felul acesta știu că mă voi putea odihni netulburat.

Dar Floare de Păr se îngrozi văzînd pachetul ce-l ținea în mînă și-i răspunse cu glasul tărăgănat, cum avea obiceiul:

— Eu nu sînt în stare să ucid nici o muscă, prin urmare cum aș putea să-i ridic viața? Nu, stăpîne, dar să știi că o voi lua în grija mea, pentru că tu ai fost bun cu mine — mai bun decît oricare în viața mea, și singurul om care s-a purtat bine cu mine.

Wang Lung se simți atît de mișcat, încît îi venea să plîngă, deoarece pînă acum nu-i spusese nimeni astfel de vorbe și-și simți inima tresărind de mulțumire, spunîndu-i.

— Totuși fetița mea, ia acest pachet, deoarece n-am pe nimeni în care să pot avea aceeași încredere pe care o am în tine, căci să nu uiți că într-o bună zi va trebui să mori și tu — cu toate că n-ar trebui să-ți spun astfel de vorbe — iar după tine nu va mai fi nimeni, nimeni în lume, căci nurorile mele sînt prea ocupate cu certurile și copiii lor, iar feciorii mei sînt bărbați și nu se pot gîndi la astfel de lucruri.

Înțelegînd tîlcul vorbelor lui, Floare de Păr primi pachetul, fără să mai zică nimic, iar Wang Lung știa că poate avea toată încrederea într-însa și se simți împăcat cu gîndul că soarta fetei lui era acuma pecetluită.

După întîmplarea asta Wang Lung se simți tot mai mult copleșit de greutatea anilor lui și trăia mai mult singur, cu fata lui cea slabă de minte și cu Floare de Păr. Uneori se trezea din adîncul moleșelii lui și uitîndu-se la Floare de Păr îi spunea, cu glasul tremurat de păreri de rău :

— Fetița mea, viața pe care o duci în curtea aceasta este prea liniștită pentru o fata ca tine.

Dar ea îi răspundea întotdeauna cu recunoștință și blîndețe.

— E viață liniștită și ferită de griji.

Uneori se întîmpla ca el să-i spună :

— Eu sînt prea bătrîn pentru tine și poftirile mele nu sînt altceva decît spuză sub cenușă.

Dar ea îi răspundea întotdeauna cu aceeași emoție recunoscătoare :

— Ești bun cu mine și cu nu cer unui bărbat niciodată mai mult decît atîta.

Într-un rînd cînd o auzi răspunzîndu-i în felul acesta, Wang Lung se simți îndemnat s-o întrebe.

— Ce s-a întîmplat în anii copilăriei tale plăpînde, c să te facă să te temi atît de mult de bărbați ?

Uitîndu-se la ea, ca s-o vadă ce-i va răspunde, băg de seamă că în ochii ei se aprind lumini de spaimă acoperindu-și fața cu mîinile, îi spuse în șoaptă :

— Urăsc pe toți bărbații, afară de tine — toată viața i-am urît ; pînă și pe tatăl meu care m-a vîndut. N-am auzit despre ei decît lucruri rele și tocmai de aceea îi urăsc pe toți.

Wang Lung se uită la ea mirat :

— Eu credeam că în curțile mele ai trăit pînă acuma liniștită și mulțumită.

— Mi-e sufletul plin de scîrbă, adăugă ea întorcînd privirea în altă parte. Mă cutremur de scîrbă și-i urăsc fără alegere. Nu pot suferi bărbații tineri.

Altceva nu-i spuse, așa că stete și se gîndi ce s-a putut întîmpla cu fata aceasta ; poate Lotus îi împuiase capul cu ororile prin care trecuse sau poate o înspăimîntase Cucu, spunîndu-i vorbe nerușinate, sau poate i se întîmplase ceva despre care nimeni nu aflase nimic și nici ea nu voia să-i spună, ori cine știe ce putea să fie în viața ei !

Oftă și renunță s-o mai întrebe ceva, căci mai presus de orice, dorea acuma liniștea, ca să poată să-și petreacă viața tihnit, lîngă aceste două ființe dragi.

Astfel își petrecea Wang Lung viața și moleșeala vîrstei îl copleșea din zi în zi și din an în an tot mai mult ; dormea la soare, cum dormise odinioară și părintele său și se gîndea că viața lui e acum pe sfîrșite și se simțea mulțumit de tot ce a făcut.

Uneori, dar foarte rar, trecea în curțile de alături, dar și mai rar se ducea la Lotus, care nu pomenea niciodată de femeia pe care și-o luase, ci-l primea destul de curtenitoare, căci acuma îmbătrînise și ea și se simțea mulțumită de hrana și băuturile ei preferate, dar mai ales de arginții pe care-i primea, de cîte ori avea nevoie. Ea și Cucu trăiau acuma alături, după anii îndelungați petrecuți împreună, dar nu ca stăpînă și slujitoare, ci ca două prietene ; vorbeau de una-de alta, dar mai ales despre zilele din tinerețe pe care și le petrecuseră împreună cu bărbații și șopteau despre întîmplări care nu pot fi povestite în gura mare, apoi mîncau și beau și se culcau, ca după ce se trezeau, să începă din nou să cleveteasc, înainte de a începe să mănînce și să bea.

Cînd rareori se întîmpla ca Wang Lung să intre în curțile feciorilor săi, îl tratau cu toată bună-cuviința și-i aduceau ceai, iar el cerea să-și aducă nepotul cel mai mic pentru ca să-l vadă și întreba mereu căci uita foarte ușor ce-i spuneau :

— Cîți nepoți am eu acuma ?

Cei de față îi răspundeau numaidecît.

— Unsprezece feciori și opt fete, cu totul.

Wang începea să rîdă încetișor și-și făcea socoteala :

— Cîte doi în fiecare an, așa că bănuiesc cîți trebuie să fie, nu-i așa.

Pe urmă întîrzia cîteva clipe, uitîndu-se la copiii adunați roată împrejurul lui. Nepoții săi erau flăcăiași înalți și frumoși, așa că uitîndu-se la ei cum arată, începea să murmure cu glasul stins :

— Cel de colo arată ca bunicul său, acesta e negustorul Liu, pe vremea cînd era și el mic, iar acesta de lîngă mine arată cum eram eu în tinerețe.

Pe urmă îi întreba :

— La școală mergeți toți ?

— Da, bunicule, răspundeau copiii în cor.

— Învățați din cele Patru Cărți ? întreba el din nou.

Copiii începeau să rîdă și priveau de sus pe bătrînul din fața lor, apoi îi răspundeau :

— Nu bunicule, astăzi nimeni nu mai învață cele Patru Cărți, de cînd cu revoluția.

Bătrînul rămînea îngîndurat, apoi murmura :

— Da, adevărat, am auzit și eu de o revoluție, dar am avut prea multe treburi în viața mea, așa că nu m-am gîndit ce poate să fie. Pe mine nu m-a atras niciodată altceva, decît gîndul țarinei mele.

Tinerii zîmbeau cu superioritate, iar Wang Lung se ridica și pleca, deoarece vedea că în curțile feciorilor săi el nu este altceva decît un oaspete.

După ce mai trecu o bucată de vreme, nu se mai duse nici să vadă pe feciorii săi, ci întreba uneori pe Cucu :

— Ia spune, cele două nurori ale mele s-au mai liniștit, după atîția ani de ciorovăială ?

Cucu se așeza pe podmol în fața lui și răspundea :

— Ele două ? S-au liniștit ca două pisici care se scuipă una pe alta. Dar după cît am băgat de seamă, feciorul tău cel mai mare a început să se plictisească de nazurile soției sale și de poftele nesăbuite pe care nu și le mai înfrînează — e o femeie prea năzuroasă pentru un bărbat, căci nu vorbește decît despre felul în care a trăit în casa părinților ei, așa că bărbatul se satură repede de ea. Se spune că el își va aduce în casă a doua soție. Se mai spunea că se duce foarte adeseori la ceainăriile din oraș.

— Ce tot vorbești ! se miră Wang Lung.

Dar înainte de a se gîndi mai cu dinadinsul la ceea ce auzise, afacerea asta nu-l mai interesă și începu să se gîndească la ceaiul care-l aștepta și la vîntul răcoros de primăvară care-i înfiora spatele.

Într-un rînd întrebă pe Cucu :

— Ai auzit ceva despre feciorul meu cel mai tînăr, de locurile pe unde pribegește de atîta amar de vreme ?

Cucu îi răspundea fără să clipească, deoarece în curțile acestea ar fi fost peste putință să se întîmple ceva fără ca ea să știe :

— De, el n-a trimis pînă acuma nici o scrisoare, dar din cînd în cînd mai pică cineva din partea de miazăzi,

și se spune despre el că ar fi dregător în armată, dar destul de mare în ceea ce pe acolo se numește revoluție ; ce fel de dregător este anume, eu n-am de unde știi, dar îmi dau eu socoteala, că pe acolo treaba asta o fi un fel de negoț, cam nu se pomenește încă în părțile noastre

Și Wang Lung se mira din nou de vorbele ei.

Poate s-ar fi gîndit mai îndelung la afacerea asta, dar începuse să se înșereze și simți că-l dor încheieturile, din pricina aerului umed și rece de după apusul soarelui. Gîndurile lui însă alergau acuma slobode și nu mai avea puterea să și le oprească asupra unui singur lucru. Afară de asta trupul său îmbătrînit simțea acuma mult mai stăruitoare nevoia de hrană și ceai fierbinte, decît înainte de asta. Dar în timpul nopții, cînd își simțea trupul înghețat, Floare de Păr își lipea trupul ei plăpînd și tînăr de trupul lui fără vlagă, așa că rămînea mulțumit cînd o simțea caldă în așternutul său.

Astfel primăvara începea să se apropie tot mai mult și în mod tulburc, poate mult mai tulburc decît în lungul anilor ce trecuseră, începu să-și dea și el seama de apropierea ei. În sufletul său însă trăia și acuma cu aceeași putere dragostea față de țarina lui. O părăsise și se mutase în casa de la oraș, căci astăzi era om cu avere. Dar rădăcinile lui erau înfipte adînc în pămîntul acestei țarine și cu toate că luni de-a rîndul nu-și mai aducea aminte de ea, de fiecare dată cînd se apropia primăvara, trebuia să iasă numaidecît în largul holdelor ; astăzi cu toate că nu mai era în stare să țină coarnele plugului și nici să facă nici un fel de muncă în țarină, ci doar să se uite la alții cum ară, el totuși simțea că trebuie să iasă în țarină, așa că pleca de acasă. Uneori lua cu el cîte o slujitoare și așternutul, așa că dormea din nou în casa lui cea veche de lut și se întindea în patul în care se născuseră copiii lui și în care murise O-lan. După ce se trezea în zorii zilei, ieșea din casă și cu mîinile tremurînde, rupea o nuia de salcie plină de boboci sau o ramură încărcată de floare din piersicii țarinei și umbla toată ziua cu ele în mînă, cutreierînd holdele.

Astfel în timpul unei zile de la sfîrșitul primăverii se plimbă în lungul țarinei lui și ajunse la un partal de pămînt îngrădit pe vîrful unei coline, unde își îngropase morții. Se opri tremurînd, sprijinindu-se în toiag, și-și aduse aminte de toți cei aduși aici. În clipa aceasta pe ei

îi vedea mult mai limpede decît pe feciorii săi cu care trăia în aceeași casă, mult mai limpede decît pe oricare dintre ai lui, afară de fata cea slabă de minte și de Floare de Păr. Gîndurile i se întorceau înapoi, în fundul anilor care trecuseră și-și aducea aminte de tot ce s-a întîmplat pînă și de fata lui cea mai mică, despre care de multă vreme nu mai auzise vorbindu-se nimic ; o vedea fetiță mică și frumoasă în casa lui de aici, cu buzele subțirele și roșii ca un firicel de mătasă — și simțea că pentru fata aceasta el era ca și morții de la picioarele lui. Sta adîncit în gînduri și murmura :

„În curînd îmi va veni și mie rîndul".

Intră apoi între pereții de pămînt ai cimitirului și cercetă de aproape locul unde se va odihni el însuși — ceva mai jos de mormîntul părintelui și al unchiului său, dincolo de mormîntul lui Ching și aproape de O-lan. Se uită îndelung la palma de pămînt în care va zăcea și se vedea pe sine întors și înfrățit pentru vecie cu pămîntul țarinei lui. Apoi murmură printre dinți :

„Va trebui să mă îngrijesc de sicriu".

Încercă să țină strîns gîndul acesta în mintea lui, fără să-i scape, apoi după ce se întoarse în oraș, trimise după feciorul său cel mai mare și începu :

— Vreau să-ți spun ceva, zise el.

— Haide, spune, căci sînt lîngă tine, răspunse feciorul său.

Dar cînd vru să înceapă, Wang Lung își dete seama că a uitat ce vrusese să-i spună și ochii i se umplură de lacrimi, căci pînă în clipa din urmă păstrase în minte gîndul care acuma se destrămase, de parcă l-ar fi luat vîntul. Chemă pe Floare de Păr și-i spuse :

— Spune-mi fetițo, ce aveam de gînd să fac acuma ?

Floare de Păr îl întrebă cu blîndețe :

— Pe unde ai umblat astăzi ?

— Am ieșit în țarină, răspunse Wang Lung, și rămase cu ochii ațintiți la ea.

Femeia îl întrebă din nou, tot atît de blîndă :

— În ce parte a țarinei ?

În aceeași clipă simți că gîndul rătăcit i s-a furișat din nou în minte și începu să rîdă cu ochii umezi.

— Așa, acuma mi-am adus aminte. Iată, fiule, că mi-am ales locul unde să fiu îngropat : ceva mai jos de

părintele și fratele lui, dincolo de maică-ta și aproape de Ching, dar înainte de a muri, aș vrea să-mi văd sicriul.

Feciorul cel mai mare al lui Wang Lung protestă cu glas tare și cum se cuvenea într-o astfel de împrejurare, cînd auzea pe părintele său vorbind despre moarte :

— Tată, nu întrebuința astfel de vorbe, dar cu toate acestea să știi că voi face așa cum îmi poruncești.

Astfel feciorul său se duse și-i cumpără un sicriu sculptat, din lemn aromatic, făcut dintr-un singur trunchi, cum e obiceiul să îngroape morții, fără să mai întrebuințeze altceva, căci lemnul acesta durează tot atîta cît durează fierul și nu putrezește înainte de a putrezi oasele omenești, așa că Wang Lung rămase mulțumit cînd îl văzu.

Sicriul acesta îl băgă în odaia lui și se uita în fiecare zi la el.

Apoi cu totul pe neașteptate îi trecu ceva prin minte și le spuse :

— Aș vrea să-mi duceți sicriul acesta în casa mea de lut, unde vreau să-mi trăiesc puținele zile ce mi-au mai rămas înainte de a muri.

Văzînd că aceasta este dorința lui, îi făcură pe voie și Wang Lung se întoarse în casa lui de la țară, împreună cu Floare de Păr și fata cea slabă de minte și toți slujitorii de care aveau nevoie ; astfel își alese din nou sălaș în casa lui de lut, iar casa din oraș o lăsă în seama familiei pe care o întemeiase.

Primăvara trecu și se făcu vară, trecu și secerișul și veniră zilele călduțe ale toamnei, iar Wang Lung sta la soare, în același loc unde stase și părintele său, la picioarele zidului casei sale. Acuma nu se mai gîndea la nimic, decît la mîncare, la băutură și la țarina lui. Dar cînd își aducea aminte de holdele lui, nu se mai întreba niciodată ce rod îi vor aduce, sau ce sămînță vor semăna ; nu se gîndea decît la țarină, fără nimic altceva și uneori se oprea pe cîte un răzor și aduna în palmă un bruș de pămînt pe care-l ținea strîns și i se părea să-l simtă cum tresare de viață între degetele lui. Se simțea împăcat ținînd pămîntul în palmă și se gîndea la el cu drag, aducîndu-și aminte de sicriul din odaia lui, iar pămîntul răbdător al țarinei lui, îl aștepta, fără să se grăbească, pînă în ziua cînd îi va sosi ceasul să se înfrățească pentru totdeauna cu el.

Feciorii lui erau destul de curtenitori față de el și veneau în fiecare zi să-l vadă, sau cel mult odată la două zile, și-i trimiteau tot felul de mîncări alese, ca pentru un om înaintat în vîrstă, dar el prefera să mănînce o strachină de cîr fierbinte, cum mîncase odinioară și părintele său.

Uneori se întîmpla să se plîngă împotriva feciorilor lui, cînd vedea că nu vin în fiecare zi la el și spunea Floarei de Păr, care sta nemișcată lîngă el :

— Dar ce treabă atît de grabnică or fi avînd, de nu vin la mine !

Floare de Păr încerca să-l îmbuneze :

— Feciorii tăi sînt în floarea vieții și au multe treburi ; cel mai mare a fost numit dregător în oraș, împreună cu ceilalți fruntași, și și-a mai luat o soție ; al doilea fecior al tău a început acuma negoț de cereale pe socoteala lui.

Wang Lung asculta vorbele ei, dar nu era în stare să le înțeleagă pe toate și-și uita de ele, îndată ce începea să se gîndească la țarina lui.

Dar într-o zi toate începură să se limpezească împrejurul lui. Asta se întîmplă în ziua cînd amîndoi feciorii veniră să-l vadă și după ce-l salutară cu toată cuviința, ieșiră să cerceteze casa și holdele din țarină. Wang Lung mergea după ei în tăcere, iar cînd ei doi se opreau în loc, moșneagul se apropia încet de ei, fără să-l audă și fără să-i simtă toiagul lovind în pămîntul afînat, așa că putu auzi pe feciorul său al doilea spunînd cu glasul pițigăiat :

— Holda aceasta și cea de acolo o vom vinde, iar banii îi vom împărți între noi pe din două ; partea ta o voi da cu dobîndă, căci acuma de cînd avem cale ferată, pot expedia orezul pînă pe țărmul mării și...

Dar moșneagul nu auzi decît „vom vinde" și nu se putu stăpîni să nu zbiere la ei, cu glasul înecat de revoltă :

— Feciori netrebnici și trîndavi... vreți să vindeți pămîntul țarinei mele ? dar glasul i se înecă și ar fi căzut grămadă, dacă nu l-ar fi sprijinit feciorii săi care îl văzură că a început să plîngă.

— Nu tată, nu vom vinde pămîntul...

— Asta înseamnă că familia noastră se va stinge, dacă începeți să vindeți pămîntul din țarină, îngînă el cu glasul

înecat de durere. Din pămînt sîntem și în pămînt ne vom întoarce — dacă veți păstra pămîntul ce vi l-am agonisit, veți putea lua pămîntul, în vreme de foamete cînd țara este călcată de tîlharii care coboară din munți și pradă și pîrjolesc totul în calea lor...

Lacrimile se uscară pe obrazul lui îmbătrînit și lăsară dîre sărate. Apoi se plecă și luînd în palmă un bulgăre de humă se uită la ei și adăugă :

— Dacă veți vinde țarina, să știți ca acesta va fi sfîrșitul vostru.

Cei doi feciori ai lui îl țineau de subțioară, fiecare din cîte o parte, iar el ținea strîns în palmă brușul fierbinte de pămînt afînat. Amîndoi încercau să-l îmbuneze, spunîndu-i fără încetare :

— Fii liniștit tată, căci nu vom vinde pămîntul țarinei tale.

Dar în vreme ce-i spuneau vorbele acestea, privirile lor se întîlniră pe deasupra creștetului părintelui lor și începură amîndoi să zîmbească.

EDITURA TRIBUNA CRAIOVA VĂ OFERĂ CU LIVRARE IMEDIATĂ :

— IDILĂ PE UN TURN de Thomas Hardy
— MIHAIL CÎINE DE CIRC de Jak London
— POVESTIRI PENTRU COPII de Lev Tolstoi
— NOSTRADAMUS de M. Zevaco
— DEPARTE DE LUMEA DEZLĂNȚUITĂ de Thomas Hardy
— TAI PAN de Pames Clavell (într-un singur volum)
— AGNES GRAY de Anne Brontë
— MARILE SPERANȚE de Charles Dickens
— PE ARIPILE VÎNTULUI de Margaret Mitchell
— CHANGI de James Clavell

Toate în format optim 1/16/54×84, coperți în 4 culori, celofanate

Agenții economici interesați se pot adresa cu comenzi ferme la Editura TRIBUNA Craiova cu sediul în Craiova, Bulevardul Mareșal Ion Antonescu, Bloc 14, Scara 1, Phon-Fax 094/122708

EDITURA TRIBUNA CRAIOVA

ISBN 973-9119-14-x

Vol. I + II + III = 2 700 lei